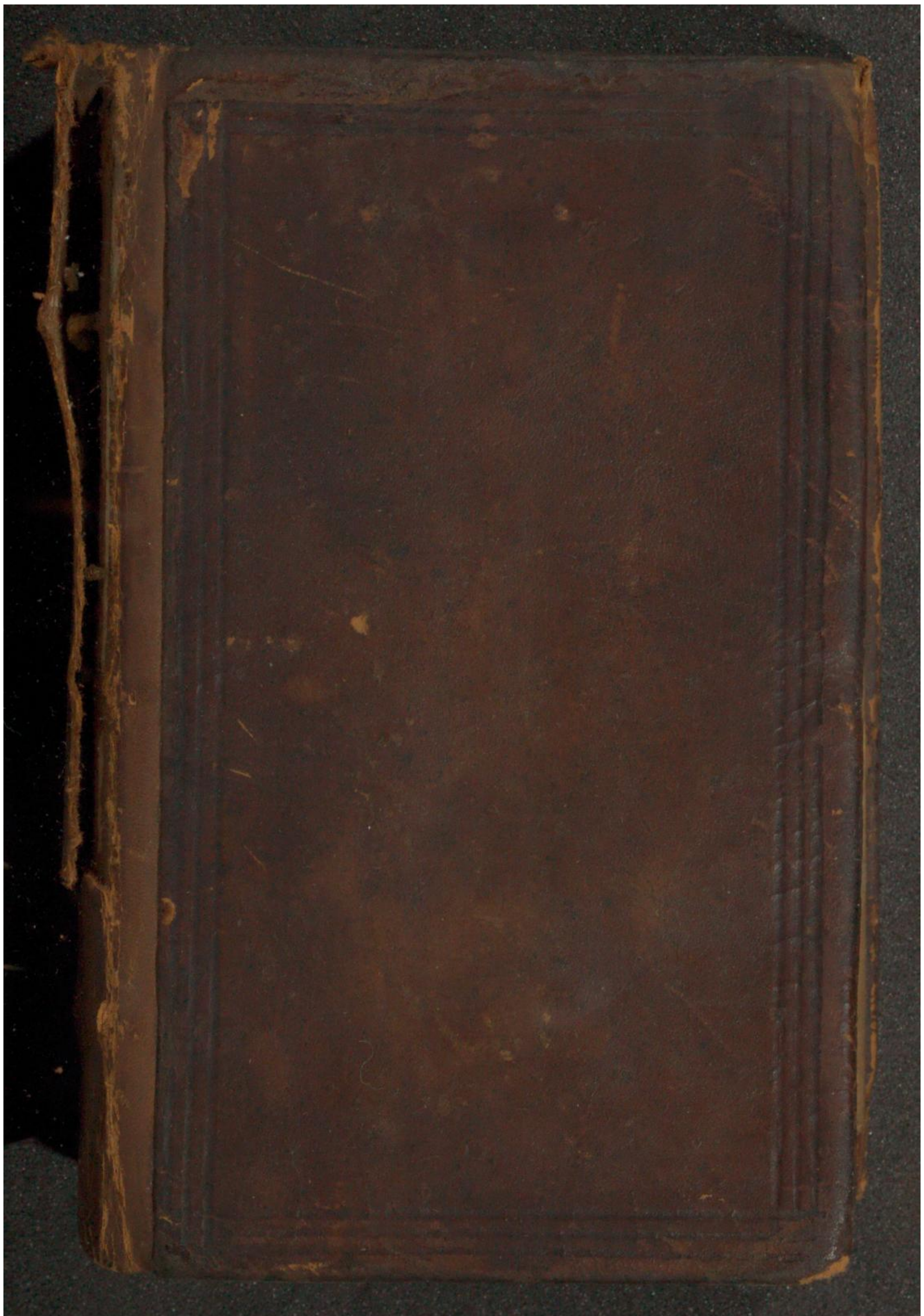
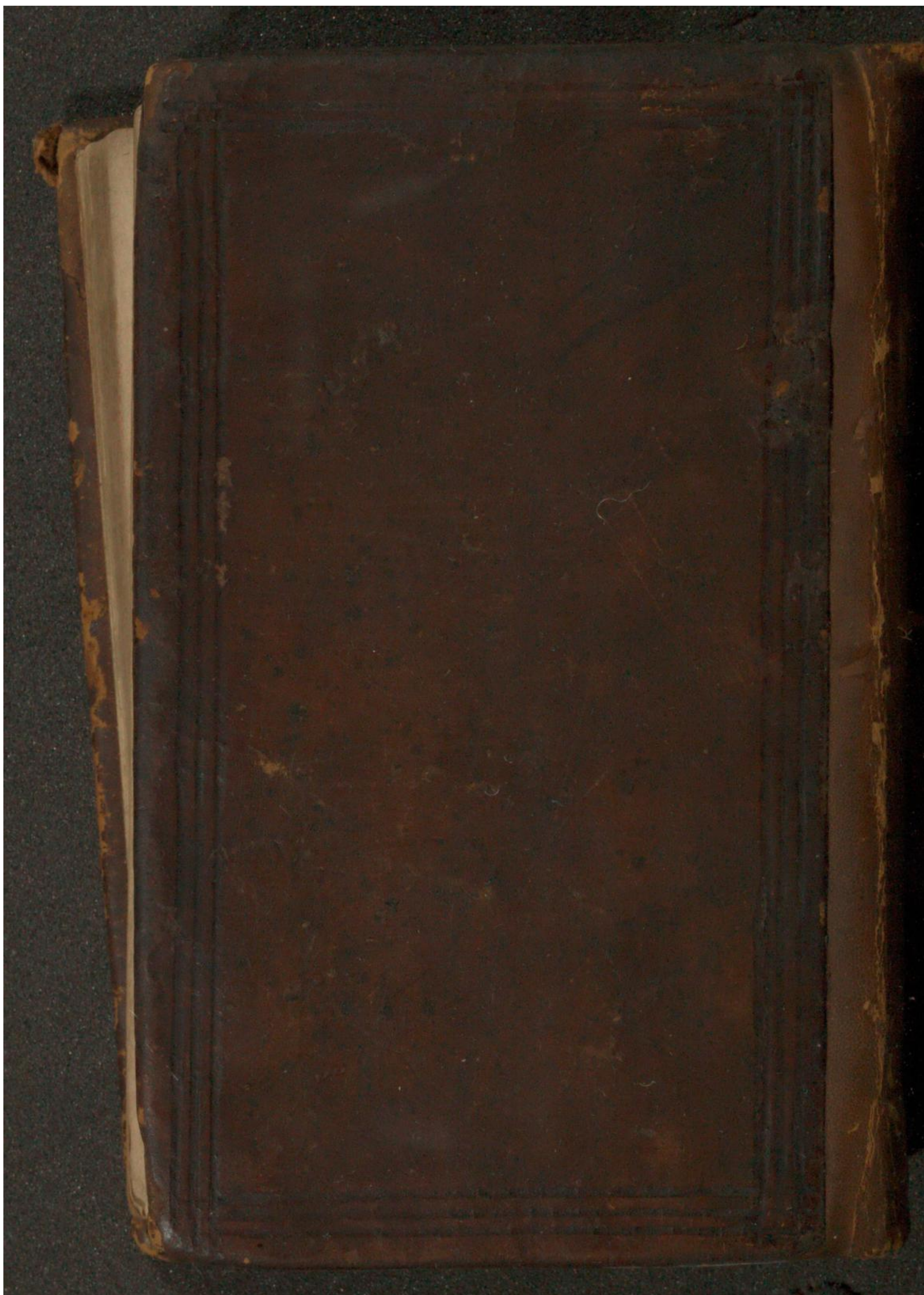
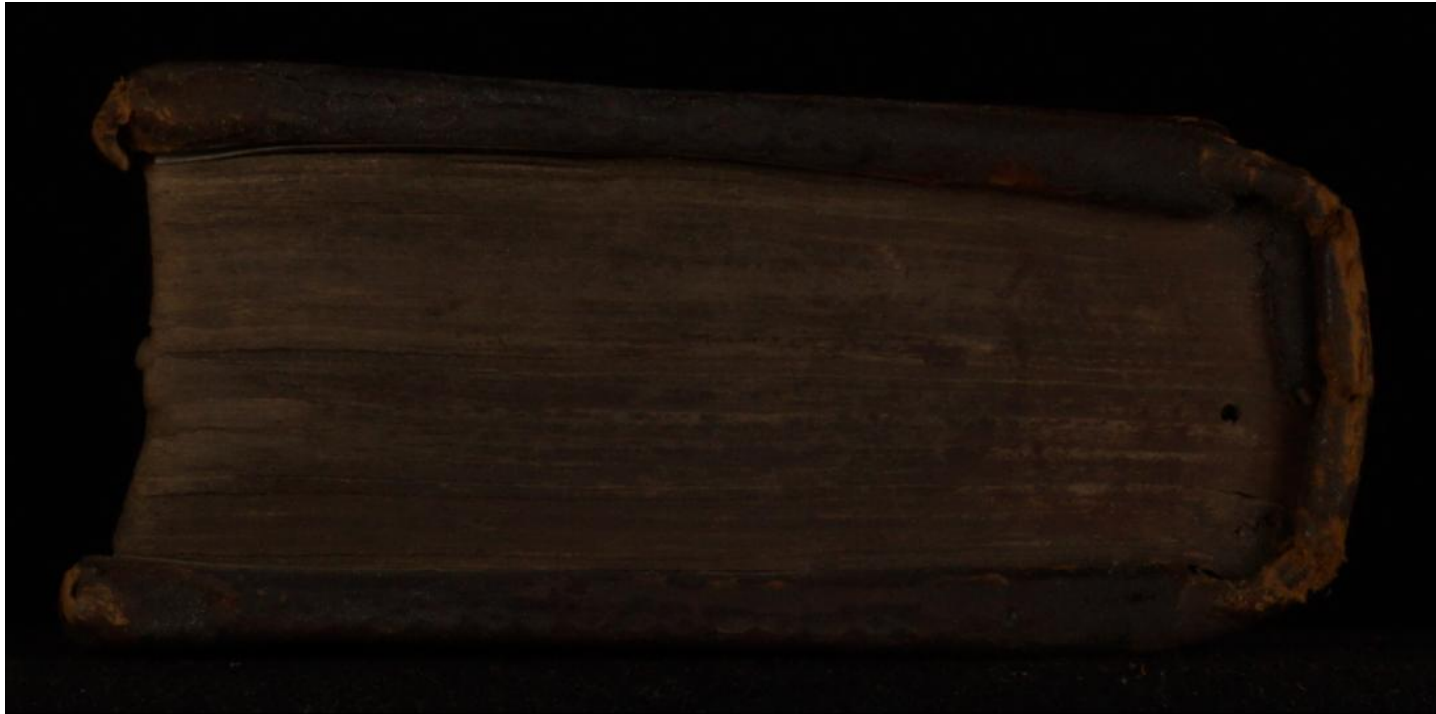

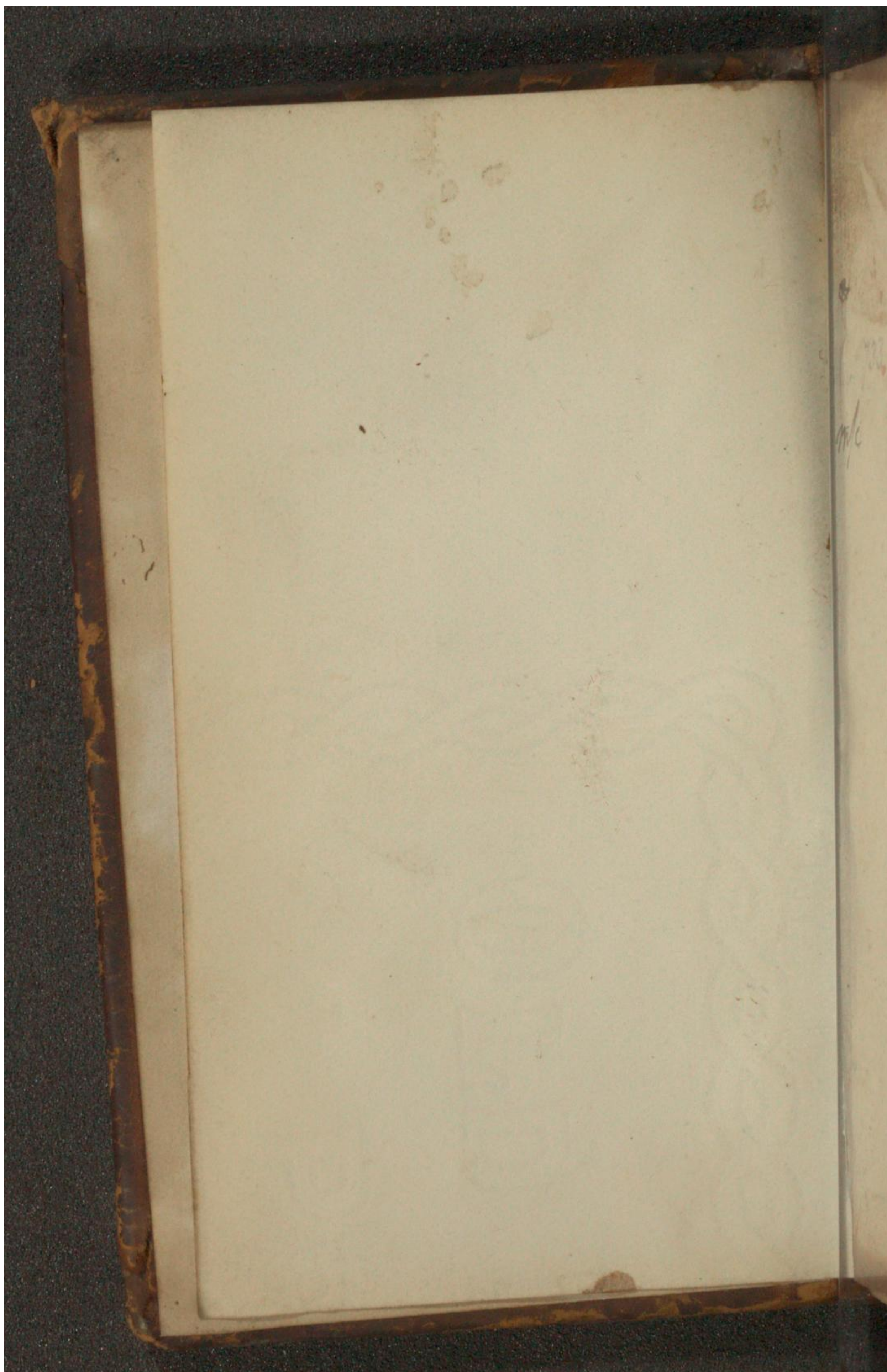

TRINUM
MAGICUM
1629

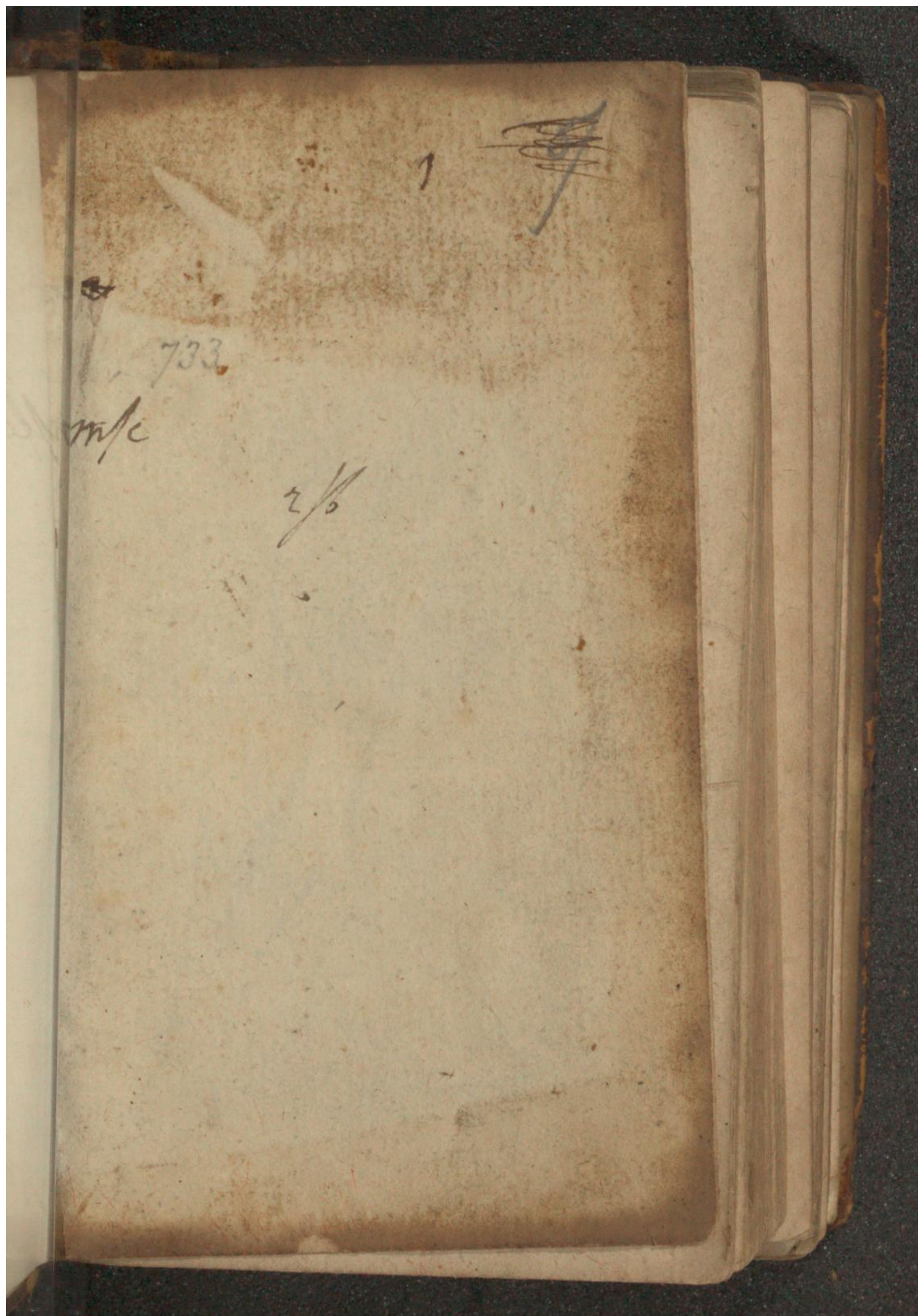

Hermann Hoffmann

Tryett. 87
11/07.

TRINVM MAGICVM,

Siue

SECRETORVM MAGICORVM OPVS.

Continens

I. De Magia Naturali, Artificioſa & Superſtitioſa Diſquiſitiones Axiomaticas.

II. Theatrum Naturæ præter Curam Magneticam, & veterum Sophorum SIGILLA & IMAGINES Magicas, etiam Concluſiones Phyſicas, Elementales, Cœleſtes & Infernales exhibens.

III. Oracula Zoroaſtris, & Myſteria Myſticæ Philoſophiæ, Hebræorum, Chaldæorum, Ægyptiorum, Perſarum, Orphicorum, & Pythagoricorum.

ACCESSERE

Nonnulla Secreta Secretorum, & mirabilia Mundi.

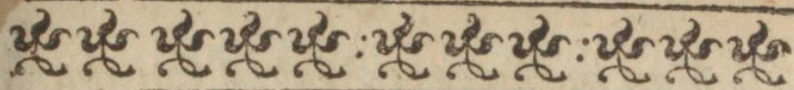
ET

Tractatus de Proprii cuiuſque nati dæmonis inquiſitione.

Editum à Cæſare Longino Philoſ.

FRANCOFVRTI,
Sumptibus CONRADI EIFRIDI.
M. DC. XXIX.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

PRÆFATIO AD LECTOREM.

AFferimus vſui tuo, beneuole Lector, Trinum hoc Magicum, elaboratum ſtudio haud leui, & ita elaboratum, vt omnes tam Magiæ naturalis, quam artifi-cioſæ, & præſtigiatricis arcana reſerat, probet, reiiciat, ponatque ob oculos, quid circa quamque eius ſpeciem tenendum, ſtatuendumue ſit idque axiomatice, compendioſe. Ad hanc antequam accedas, paucis prælimi-naria quædam de Magica ſcientia accipe, ita enim fiet, vt paratior, inſtructiorq; ad eius penetralia admittaris.

Non me latet, Magiæ vocabulū honestum alias & nunquam satis laudatum, à plerisque pro ea tantum facultate, quam nos cum sanioribus omnibus, præstigiatricem & diabolicam dicimus, sumi & in deteriorem plerunque partem rapi solere: Verum tale quid qui sentiunt, rogatos nos volumus, ne has inter sese, siue species, siue genera confundant, sed audiant potius veterum de his doctrinam & sententiam, nec ante iudicandi potestatem sibi sumant, quam rem planius & plenius, imis è fontibus degustarint & diiudicauerint. Est Magia Platoni, Philosophorum illi Deo, Deorū cultus & apud Persas, qui circa diuina sunt sapientes eorumq; cultores, Magos appellitari scribit Porphyrius, idq; propria

eius

eius regionis dialecto ſignificari aſſerit. Huic aſtipulatur Ioan. Picus, & Pico anteriores Philo & Hermias, quorum prior Magum ſubſequentibus deſcribit: Veram quidem illā Magiam, hoc eſt, contemplatiuam ſcientiam, per quam clarius naturæ opera cernuntur, vt honeſtam atque expetendam, non vulgus ſolum ſectatur, ſed maximi etiam Regum Reges, præcipue vero Perſæ tam ſunt harum artium ſtudioſi, vt regnare nemo poſſit, niſi ſit inter Magos iudicatus: Itaq; Magus, vera ſui nominis interpretatione, non aliud ſibi vult, quam Dei cognitorem & cultorem. Cui nomini rem quoq; reſpondiſſe apud Magos Arnobij teſtimonio de Hoſthane Mago conſtat. Sic enim ille de Hoſthane Mago: Eorum Ma-

gorum & eloquio & negotio primus Hosthanes, & verum Deum merita maiestate prosequitur, & Angelos ministros, & nuncios Dei, sed veri eius venerationi nouit assistere: vt è nutu ipso & vultu Domini territi contremiscant. Idem & Dæmonas prodidit, terrenos, vagos, humanitatis inimicos. Plenius autem de Magis Proclus ait: Quicunque vero & esse Deos, & prouidentiam eos rerum habere putant, & multa eorum quæ fiunt, posse etiam aliter euenire, hi & preces conuenienter approbãt, & vitam nostram dirigere confitẽtur. Atq; addunt, proborum hominũ preces conuenire maxime: Quoniam nos diuinitati connectant. Simili enim simile cõiungi amat. Diis autem probus vir similimus est. Et

quia in cuſtodia ſint iis, qui virtuti
incumbũt, & à corpore veluti à car-
cere comprehenſi, debent Deos com-
precari de trãſitu ab hoc loco. Et quia
veluti filii à patribus diſtracti, pre-
cari eos cõuenit de regreſſu ad veros
eorum patres Deos. Et quoniam vel-
uti patre & matre carere videntur
ii, qui non curant precari, neque ſeſe
conuertere ad præſtantiores. Et quia
in omnibus gentibus, ii qui ſapientia
excelluerunt, circa preces ſtudioſi
fuerunt: Indorum quidem Brach-
manes, Magi vero Perſarum: Græ-
corum vero, qui maxime Theologi
fuerunt, qui & ſacrificia inſtituerũt
myſteria. Chaldæi vero & aliter di-
uina coluerunt, & ipſam Deorum
virtutem, Deorum confitente, eſſe
venerati ſunt, tantum abeſt, vt ob

virtutem sacra spreuerint. Et quidem non immerito hoc eis præconii tribuitur, volue oracula Zoroastris, quæ in fine huius libelli adiecimus, hauries non solum Dei Patris, & Filii & Spiritus sancti cognitionẽ, sed & magnificas huius veri Dei audies laudes, celebrarique eum factorem mundi, ita vt hæc Magiæ pars fere nihil aliud videatur, quam Theologia & religionis cognitio.

Alia Magiæ pars est cœlestium motuum atque virium cognitio. Per hanc influxus cœlorum in hæc inferiora percipiuntur; huius & Abrahamus peritus fuit: hæc in vniuersum totius naturæ cognitionem cõplectitur: hæc interspersas intersemi natasq; mundo virtutes, è tenebris in lucem euocans, operanti naturæ

famu-

famulatur, eamq; quæ vniuersi partibus inest Sympathian promit, & in vsum de mundi recessibus naturæq; gremio profert.

Huius veræ Magiæ æmula est Goetia illa, præstigiatrix Magia, prædictionibus humanorũ euentuũ singularium, superiori similis facta, & veræ naturalisq; Magiæ effectiones præstigiis repræsentans, vt quæ sunt non esse videri, & quæ non sunt, esse videri faciat, ad omnia opera dæmonum adhibita. Si hæc circa defunctorum corpora adhibetur, Necromantia dicitur, si ad ignem, aut aquam Pyromantia, aut Hydromantia: si circa aerem, Mateotechnia vocatur, Pharmacia vero est, quæ cibo potuq́; philtra resq; amatorias procurare fingit, fingit & medi-

cinas quasdam ad morbos varii generis depellendos.

Hinc patet harum trium euidens discrimen, quod nos apertius in ipso opere quæstionibus & enodationibus perspicuis enodauimus: Inprimis vero ad præstigiatricem quod attinet, eius effectus & operationes quales nam sint, proponentes, ne iis temere creduli decipiamur ab hoste illo humani generis, & æternum animæ periculum incurramus. Tuum erit Lector discrimen hoc diligentius perpendere, & ad profligandos humani hostis impetus, vsui tui accommodare.

Simile fere iudicium tibi proponimus de imaginibus & sigillis Magicis, decantatis adeo non solum à veteribus Sophis, sed etiam recen-

tiorum doctorum quorundam virorũ encomiis in cœlum ſublatis. Quos effectus an reuera aſſequãtur effigiata conuenienti tempore & hora, & num citra hoſtis humani inſidias gerentis vſui cedant, ipſi viderint, cũ periculo vſum eorum coniunctũ nos iudicamus. Hæc te in veſtibulo huius opuſculi monere viſum eſt, Tu noſtris ſtudiis fruere & vale.

INDEX CAPITVM ET SECRETORVM HOC OPVSCULO comprehensorum.

Tractatu Magico continentur

Proœmium I.

7 De

Appen-

Appendice continentur.

Multa

Anſer

Roseum

Argen-

Tractatu de virtutibus Herbarum continentur.

Prouen-

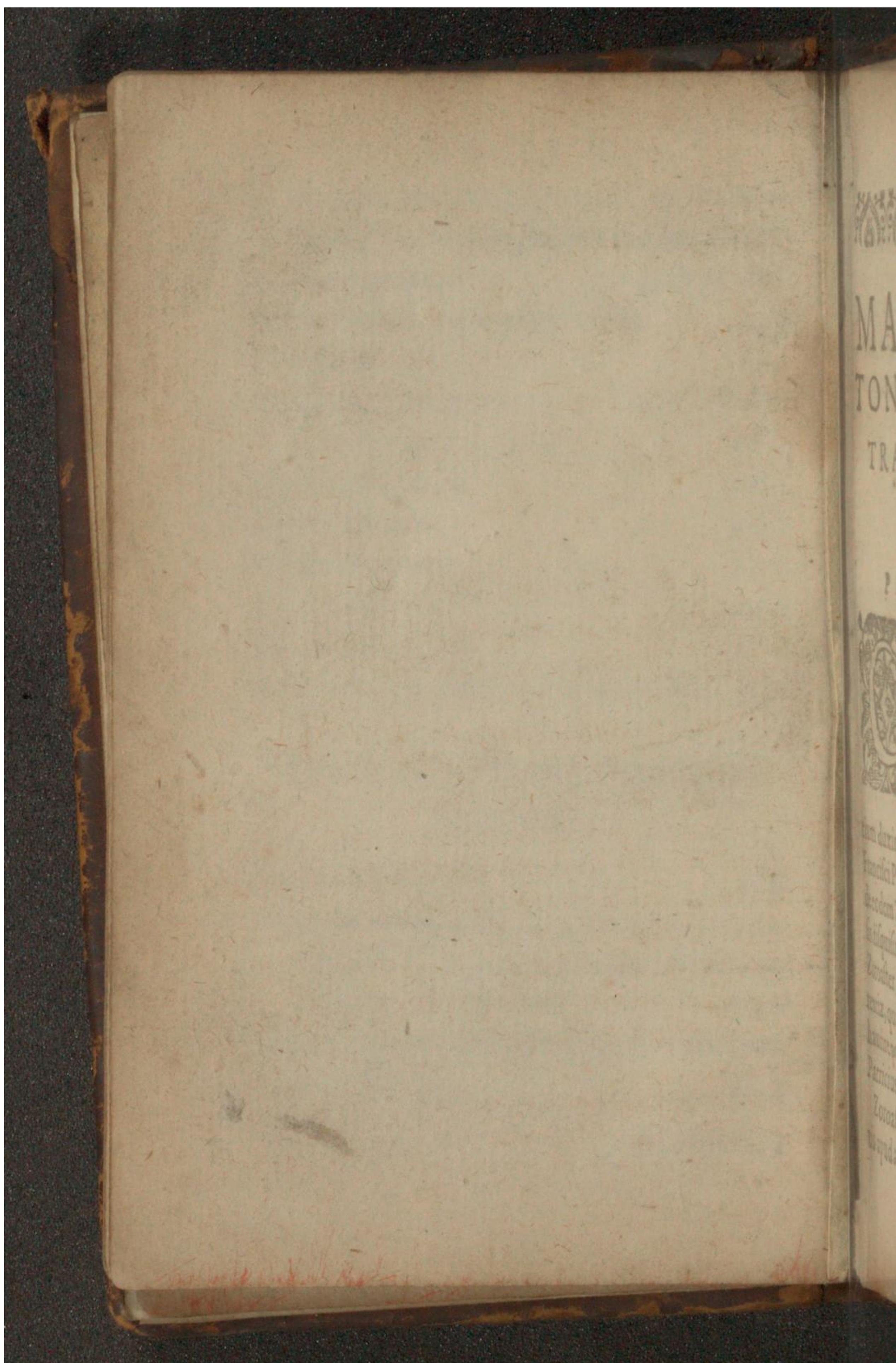
Tractatu de virtutibus lapidum continentur:

Tractatu de virtutibus animalium continentur.

Tractatu de Cura Magnetica, continentur *præter*

Tractatu Oraculorum continentur:

MARCI ANTONII ZIMARÆ TRACTATVS MAGICUS.

PROOEMIVM.

VM apud omnes fere Scriptores in confeſſo ſit, primũ Magię inuentorem & cultorem, illius pręcipue, quæ ſuperſtitioſa & diabolica, Zoroaſtrẽ extitiſſe, operæ pretium duximus, in veſtibulo huius operis, Franciſci Patricii, ſummi illius Philoſophi de eodem Zoroaſtre, nõnullis tamen omiſſis diſquiſitionẽ præfigere, ex qua quiſnam Zoroaſter, & quæ de illo ſcriptorum ſententiæ, quæque ſcripſerit, lector beneuolus haurire poterit. Sic autem Franciſcus ille Patricius.

Zoroaſtrem Magiæ inuentorem fuiſſe ſatis apud authores conuenire ſcribit Plinius.

Sed vnus ne hic fuerit Zoroaster, an & alius, non satis constare ait. Sane is, qui nostra ætate sacram Bibliothecã compilauit, Sixtus Senensis duos fuisse Zoroastres tradit. Alterum ex Diogene Laertio, Persem Magorum Principem, qui veræ Magiæ inuentor primus. Alterum Bactrianorum Regem, qui sit à Nino in bello victus, & qui primus veræ Magię fuerit corruptor, de quo Plinium, Iustinum & Augustinum scripsisse asserit. Qui si duo sunt reuera, licet & tertium addere, de quo Clemens Alexandrinus *libr.* 5. *strom.* sic scribit: Erus iste Zoroaster est, qui de seipso scripsit: Conscripsi Zoroaster Armenii, genere Pamphilius qui in bello mortuus, ad inferos descendi, & à Diis hæc ad-didici.

Erum Plato *lib.* 10. *de Repūbl.* 12. die post quam mortuus fuerat, super pyra positum reuixisse affirmat. Sed Plato idem Zoroastrem, Oromazi, non Armenii filium faci[t] in Alcib. 1. Aut tres, ergo, aut quatuor, & non vnus videntur fuisse Zoroastres. Ioannes autem Goropius *in Gallicis*, Zoroastrem neminem vnquã fuisse autumat, sicuti neq[ue] Hermetem Trismegistum, neq; Orpheum[,] nominũ horũ etymis à nescio qua Cimm[e]ria lingua, qua & Adamũ & reliquos Patr[es]

vs[...]

vſq; ad Noachum & Iapetũ locutos, & ipſe credit & ab aliis credi vult, deriuatis. Quorũ nominum etymon, ſicuti fidem penes eum manere volumus, ita illud addimus, Iapetũ ab eodem Goropio fuiſſe Zoroaſtrem nominatum. Cui Iapeto, quoniam Margiana & Bactriana poſt diluuium à patre obtigerint, à ſecunda hac Magiam ortam eſſe, affirmatque inde à Zoroaſtre Oromaze filio, id eſt, à Iapeto Noachi filio chariſſimo ad Perſas veniſſe. In qua re patet multiplex Goropii error. Nam ſi Zoroaſter nemo vnquã ſua ſententia fuit, qua ratione Iapetum Zoroaſtrem eſſe facit? Deinde apud Ioſephum Bactra non Iapeto conditori tribuuntur, ſed Geteri, vni ex Arami filiis, hic autem Semi filius fuit. Perſæ autem conditi ſunt non à Iapeto, aut quopiam è ſuis, ſed ab Elimo Semi filio alio, ſicuti à fratre eius Arphaxado Chaldæi. Inter quas duas gentes Magia omnis & ortum habuit, & præcipue eſt verſata. Itaque Iapetus ex hiſtoria nulla aut Bactrus, aut Perſa, aut Chaldæus fuit. Didymo vero Alexandrino Zoroaſter fuit Chamus. Aliis Chuſus filius Chami. Sed cæteris omiſſis, nos Magorum illum Principem perquiramus, cuius & vitæ initium, & medium & finis traduntur admirabilia

fuiſſe. Scribit enim Plinius, eum eodemme
die, quo natus eſt, riſiſſe: eidemq; cerebrum
ita palpitaſſe, vt impoſitã repelleret manum
futuræ præſagio ſcientiæ: eundemque in
deſertis caſeo vixiſſe annis 20. ita tempera
te, vt vetuſtatẽ non ſentiret. Obiiſſe autem
igne cœleſti concrematum, ſicuti optaue
rat: Suidæ teſtimonio conſtat. Qui idem
tradit, eum, vt diximus, ſub Nino Aſſyrio
rum Rege floruiſſe, quod ab aliis nõ diſcor
dat. Nam & Epiphanius eum Aſtrologia
doctrinæ prauæ, & Magiæ inuentorem fe
Nembroti Gigantis ætate fuiſſe aſſerit. Fu
enim Ninus Nembroti nepos, ex filio eiu
Belo genitus. Et Euſebius affirmat, eum ii
dem temporibus cum Semiramide & Abra
hamo vixiſſe, Semiramidẽ vero nemo igno
rat fuiſſe Nini vxorem. Verum Magoru
Princeps ille Zoroaſter Perſa ne fuerit, an
lia è gente, in dubium videtur verti poſſ
Plinius namque & Laertius Perſam eum f
ciunt, Pletho, Ficinus, & alii recentior
Chaldæum exiſtimant. Scripta Zoroaſt
ſic enumerat Suidas, vt de natura ſint *lib.*
de pretioſis lapidibus 1. Aſtrorum conte
plationis effecta 5. ſcripſit etiam de agricu
tura, ſcripſit & oracula, & alia multa, qu
Hermippus collegit ad vicies centũ mil
verſuum

versuum. In tanta autem veneratione fuerunt Zoroastris libri, vt confiderent multi, vel rationibus, vel authoritate, quę eius esse crederentur, Platonis dogmata Theologica posse conuelli, & nouā in Theologia Christiana hęresin, vel constituere, vel constitutam confirmare. Hæc quoad primum Magiæ authorem paucis, nunc ad ipsa Magica theoremata properemus..

CAPVT I.

Quid Magia, quæ eius diuisio?

A Definitione omne principium recte duci, iamdudum apud omnes constat, quam nos regulam secuti, Magiam dicimus esse *scientiam, quæ vi quadam, non tamen supernaturali, sed creata, insolita quædam efficere potest, quorum causæ communē hominum captum exuperant.*

Ab hac definitione vera omnia miracula digito Dei Omnipotentis effecta, tenore verborum illorum vi, non supernaturali, secludimus.

Diuiditur *in Naturalem, Artificiosam* & *Diabolicam*, & sic vel *Bonam*, vel *Prauam*.

Illius definitionem posuimus, huius hanc

ponemus. *Magia prohibita est scientia, qua vi pacti cum diabolo initi mira quadam & commu-nem hominum captum superantia efficiuntur.*

Est hæc Diuinatio, Maleficium & Vana obseruantia.

Naturalis Magia in Operatricem & Diuinatricem diuiditur, prior in abditis & futuris inquirendis versatur. Altera tota operationi dedita miros effectus producit.

CAP. II.

De Magia artificiali.

MAGIA *artificialis* est, quæ humana industria mira quædam perficit, dicitur etiam Magia artificialis operatrix: Est duplex Mathematica & Præstigiatrix.

Mathematica nititur principiis Mathematicis, Geometricis, Arithmeticis, Astronimicis. Hinc variæ artificum operationes, olim Archimedis, Architæ, hodie recentiorũ automata.

De *hac* sciendum, eam nihil contra naturam efficere, sed potius naturalibus mediis & causis agere, si in hac effectus supernaturales intueris, ad præstigiatricem referendum.

Præstigiatrix ex effectis cognoscitur, hæc enim ludicra sunt, & non talia, qualia appa-

rent. Exempla paſſim apud authores, & vbique obuia, & etiam in aulis, & congreſſibus feſtiuioribus.

CAP. III.

De Magia Diabolica.

SEQVITVR Magia *dæmoniaca*, quæ diabolo authore nititur, & effectore.

Non autem bonis ſpiritibus tribui poteſt, nec diuiſio Magiæ vniuerſæ in albam & nigram ſubſiſtit. Reiicitur hæc etiam ab inſigni Mago Agripp. *de van. ſcient.*

Huius generis eſt ars Planetaria, ars Almadel, notoria, Paulina, reuelationum, & libri alii ſuperſtitionum harum farragine repleti.

Ergo cum nulla alba Magia, quæ bonorum ſpirituum ope & effectoribus operatur, exiſtat, remanet ſola Magia nigra: quæ in ſpecie Magia, de qua in hoc libro ſpeciatim.

CAP. IV.

De pacto in hac Magia, inter dæmonem & hominem intercedente.

MAGIA hæc pacto cum diabolo nititur, quod Magus cum eo iniit, vt quotieſcun-

tiescunque libitum ei sit, aliquid efficere, adminiculo artis suæ dæmon ex condicto concurrat.

Huic nostræ positioni suffragium ferunt, scriptores passim Theologi, Iurisconsulti, Philosophi, Medici, Historici.

Pactum hoc cum diabolo, vel *expressum,* vel *tacitum.*

Pacti *expressi triplex modus*, aut enim dæmon forma visibili, & certa solemnitate cõparet, resque coram testibus, agitur, aut sine testibus: altero modo, aut denique per vicarium, magum alium res peragitur, cum scil. paciscens dæmonis congressum fugit.

Tacitum pactum quando quis sciens, & volens superstitiosis vtitur signis, quibus Magi vti solent, vel quando ex ignorantia iis vtitur, quia mala & à dæmone instituta esse nescit.

Pactum vtriusque speciei vanum & irritum est, Pater enim mendacii dæmon, ex Christi sententia, à quo veritatem expectare, summæ foret dementiæ: & hominis inimicus ab ipso mundi exordio. Quin & periculosum, & nocentius omnibus vulneribus, nec solum corporis hic periculum timendum, sed & animæ. Exempla vbique obuia.

Pactum

Pactum hoc intercedere dignoſcitur, vbi nec miraculi, nec naturæ vis, nec artificii ſolertia deprehenditur. Hoc eſt, ſi operatio naturalem facultatem excedit, ſi in operatione aliqua adhibeantur verba ignota, falſa, apocrypha, abſurda, ſacraue ad ſenſus alienos retorta, ſique operatio tribuitur certis quibuſdam & deſignatis ritibus, & denique ſi vis effectrix collocatur in obſeruantiis plane ſuperfluis & indifferentibus: ſi, inquam, hæc, ſimiliaue adhibeantur, reſque non eſt proportionata ad effectum producendum, magicis tribuatur incantationibus & artibus neceſſe eſt.

CAP. V.

Magiam præter apparentes & præſtigiatorios, etiam habere effectus veros.

EX Dei permiſſu quandoque dæmon effectus veros producere poteſt: Tum enim cauſis naturalibus vtitur, ex quibus verus ſequitur effectus. Eſt enim diuturna & multiplici experientia, ac cognitione quarumuis rerum & cauſarum naturalium exacta præditus.

Hinc duplices Magiæ diabolicæ effectus prodeunt: *Veri* & *apparentes*.

Apparentium effectuum plurimi apud Historicos vbique, miri de Simone Mago apud S. Clementem *lib. 2. recogn.* & *lib. 6. const. Apostol.* & de Zütone Boemo apud Dubrauium *lib. 23.*

Effectus veri sunt incantatio serpentum, incantationes Magorum Ægyptiorum.

Regulæ, quibus dignoscũtur effectus veri à falsis hæ sunto. Si effectus Magicus eiusmodi sit, qui soli diuinæ omnipotentiæ competat. Rationes circumstantiarum diligenter aduertendæ, si nimirum non constat effectum viribus dæmonum superiorem esse.

Hæc de Magia, eius diuisione, speciebus & pacto cum dæmone intercedente, restat, vt de effectis huius agamus.

CAP. VI.

An cœli aspectus & influxus aliquid ad Magicos effectus conferat.

AD effectus Magicos producendos, plurimum posse & conferre cœlorum & superiorum corporum influxus, Magi certo

sibi

ſibi & aliis perſuadent, quod an verum ſit, diſquirendum.

Corpora, ſiue figuræ cœleſtes nullum habent influxum, ſeu efficaciam efficiendi & operandi in figuras & characteres à Magis diſpoſitos.

Patet, quia nulla earum cum his antipathia, nec ſi eſſet, homini nota foret.

Hinc concluditur, Quod imagines ex metallo, vel cera, vel alia materia, ad certas conſtellationes fabricatæ, vel certo charactere aut figura efformatæ, aut etiam baptizatæ, conſecratęue, ſecundum Magicam artem, & ſub certis diebus non habeant efficaciam, aut virtutem admirabilem operandi Magicos effectus.

Hoc enim aſſerere fidei repugnat, blaſphemum eſt, Phyſicæ & Aſtronomiæ contrariatur, nec vim habet quicquam ex aſtris eliciendi, nec nouam qualitatum mixturam in ſubiectum inducendi, eſſentialemue formam imprimendi.

Cap. VII.

De imaginatione, & an tales effectus miros producere valeat.

VIs imaginationis maxima, inprimis quoad proprium imaginantis corpus: Imo poteſt omnia, quæ naturalem coordinationem cum imaginatione habent. Exemplum in noctambulis.

Num vero etiam quoad corpus alienum? Non puto, impoſſibile enim quod anima humana per imaginationem, aliamue potentiam mediantibus vel radiis, ſpiritibus vel ſpeciebus, efficere poſſit.

Non tamen nego, quin per accidens poſſit aliquid imaginatio in vicinum corpus arcta quadam coniunctione & contactu ei copulatum, modo imaginatio intenſa, & corpus illud vicinum ad effectum illum recipiendum apte diſpoſitum ſit.

Huc faciunt exempla, Iacobi Patriarchę, de quo in Gen. *cap.* 30 & ea, de quibus Iſidorus *l. b.* 12. *Origin. cap.* 2.

CAP. IIX.

Anne characterum, annulorum, sigillorum & imaginum ea vis sit, quæ à Magis illis tribuitur.

AFFIRMANT Magi & mordicus defendunt characterũ & annulorum vim magnam esse, & tantam, vt effectus illos adeo decantatos efficere queant. Assentiuntur his Platonici, & veteres & recentiores: Resistunt alii, docentque nihil ex his ipsis fieri, contingereue posse; & si quid fiat, ex pacto & constituto vi dæmonum permissa à Deo fieri, nec soli characterum figuræ fidendum, asscribendumue existimant saniores nostræ ætatis & Philosophi, & Medici, & Theologi.

Sunt autem imaginum, seu figurarum Magicarum genera *tria*: *Primo* generi adhibentur suffumigationes, incantationes, & per Angelorum decantata illa nomina exorcisationes, quibus ceremoniis honor dæmoni manifeste exhibetur & idololatria aperte committitur.

Alterum genus characteribus & sculpturis nititur, mere barbaris, in hoc genere cõ-

ſpiciuntur, quatuor huius mundi cardinum principum nomina, & alia ſuperſtitionum mera figmenta.

Tertio generi adnumerantur figuræ cœleſtibus correſpondentes, & ſubiectæ, quæ quia ſuperſtitioſis quibuſdam nugamentis & circumſtantiis adhibendis nituntur, reiiciendæ plane ſunt, & ex iis effectum non ſequi, tenendum.

Ratio eſt, quia Deus licet nomina quibuſdam impoſuerit, tamen iis efficaciam & vim tradidiſſe non legitur, & ſic iuxta illud Magorum theorema, imagines ſub certa conſtellatione formatæ & nominatæ, vim habent, non ratione figuræ, vel pronunciationis, ſed virtutis & officii eius, quod Deus ad tale nomen vel characterem ordinauit.

Eidem cenſuræ ſubiiciuntur annuli & ſigilla Magica. In his enim æque idololatricus cultus interuenit.

Nec refert, quod ſpecioſiſſimis Angelolorum nominibus prænotata conſpiciantur.

Ex his ſequitur non poſſe effectum vllum ex his ſequi, & ſi quis ſequitur ope dæmonum, qui talia interdum ex Dei permiſſu ad conſtabiliendam de hiſce opinionem agũt, effici.

Idem iudicium de Numeris hic ſe offert, quibus

quibus etiam nonnullis miros effectus tribuunt, sed firmiter tenendum, Numerum, qua numerum, nullàm neq; naturalem, neque supernaturalem operandi potestatem habere.

Ratio, imaginarius tantum est numerus, & re ipsa nihil.

Nec obstant, quæ de annis climactericis, & octimestri partu dicuntur, quoniam illud ab humorum & complexionis humanæ, & sic periodi cuiusdam naturalis ratione dependet, hoc vero à seminis & fœtus naturalis circumstantiis, debilitate ac robore contingit.

CAP. IX.

An morbi verbis & incantationibus sanari poßint?

HABET & hæc opinio suos adstipulatores, Magos, & Medicos, & inter hos aliquos non infimi nominis. Nos nullatenus eam admittimus, & nulla vocabula naturalem vim ad depellendos morbos habere statuimus.

Nec curandum quid aliqui de peregrini idiomatis vocibus, puta Hebraicis, aliisue, quidquid etiam de incomplexis, cõplexis,

certo orationis metriue genere traditis, & similibus nugantur.

Similiter reiicimus quidquid de pręsentia, vel absentia ægrotantis asseritur.

Ratio sit nostræ huius conclusionis, Naturalis effectus, à natura non producitur, nisi vel motu, vel mutatione. Sanitas autem fit mutatione, quod cuique perspicuum, quę mutatio non potest contingere, nisi qualitatum actiuarum virtus subiectum aptum ad idoneè agendum rite præparet: nisi enim hoc, non sequitur operatio.

Hæc cum non sint in talibus incantationibus, & adhibitione Magicarum vocum ad sanandos morbos, vt cuiuis intuēti accuratius apparet, etiam effectus ex his nullus sequitur.

Accedit, quod verba vim nullam habent: Non artificialem, hæc enim nusquam vllibi deprehensa.

Non supernaturalem, quia hæc aut gratiæ, aut miraculi.

Hæc in Magos non cadunt, qui Deo exosi.

Non naturalem: Verba enim scripta, mortua sunt, nullius efficaciæ, ore prolocuta, aera tantum feriunt, sonus autem efficaciæ nullius. Non linguæ raritas, aut dignitas huc

huc facit, merum enim ſathanæ ad decipiẽdum credulos cõmentum, & abuſus, quem Deus prohibuit, & nec gratiæ aliquid virtutiſue ei elargiri promiſit. Nec nomina radii ſunt rerum, quibus impoſita cernuntur, quia multa nihil ſignificantia, multaque diuerſum quid à natura rei cui indita ſunt, notantia. Ratio dictorum, quia res corporeæ naturaliter in corporis expertia, è quib. ſunt nomina, agere non poſſunt. Nec cõplexio verborum, propoſitionum ſcil. & orationũ, aliquid operatur: nec afflatus in ægrum, nec ordo ſcriptionis retrogradus, nec inſtrumẽtum adhibitum cui inſcribuntur, quę omnia nil niſi retia ſunt, quibus dæmones imprudentes conſtringere gaudent.

CAP. X.

De amuletis & periaptis, an illa effectum decantatum præſtent.

QVÆRITVR, an amuleta & periapta vim vllam morbos & damna propellendi, habeant, prout & veteres tum Græcorum tum Romanorũ exiſtimarunt. In hac quæſtione diſtinguendum cenſemus.

Aut

Aut enim materia, in qua amuleta talia exarātur, ſympathiam, antipathiamue naturalem habet cum eo contra quod paratur, aut non. Si habet talem, res plana eſt, fieri hoc effectu illius antipathiæ, vel ſympathię. Si non, figuræ, characteres, verba, conſtellationeſue effectum nullum naturalem habent.

Ratio, naturalis enim effectus cauſa ſit naturalis, neceſſe eſt.

CAP. XI.

An Magi poteſtatem habeant aliquam in cœleſtes orbes & ſidera.

ASSERVNT Magi artem ſuam poteſtatem in ſidera & orbes cœleſtes exercere, ſed falſo: Non enim ſiderum cœliue motum ſiſtere poſſunt, ſicque ordinem vniuerſi turbare, nec ordinatos à Deo curſus eorum impedire, vel retro agere, neque etiam elementum de loco ſuo in alium mouere. Quod tamen fallit de motu terræ, quos ciere de Dei permiſſu dæmon poteſt.

Eadem ratione poſſunt etiam Magi tempeſtates & tonitrua ciere, grandines, imbreſque excitare & immittere.

Con-

Consentit Lex 12. tabularum, ne quis fructus alienos excantassit. Resistit Seneca, qui hæc ridet, scribens: Illud incredibile Cleonis fuisse publice propositos χαλαζοφύλακες, speculatores futuræ grandinis. Hi cum signum dedissent, adesse iam grandinẽ, quid expectas, vt homines ad penulas discurrerent, aut ad storeas? Imo pro se quisque, alius agnum immolabat, alius pullum, protinus illę nubes alio declinabant, cum aliquid gustassent sanguinis. Hoc rides? accipe, quod rideas magis, si quis nec agnum, pullumue habebat, quod sine damno fieri poterat, manus sibi adferebat, & ne tu auidas, aut crudeles existimes nubes, digitum suum bene acuto graphio pungebat, & hoc sanguine litabat. Nec minus ab huius agello grando se auertebat, quam ab illo, in quo maioribus hostiis exorata erat. Rationem huius rei quidam quærunt. Alteri, vt homines sapientissimos decet, negant posse fieri, vt cum grandine aliquis paciscatur, & tempestates munusculis reprimat, quamuis munera & Deos vindicant. Alteri supplicari ipsos aiunt, esse in ipso sanguine vim quandam potentem auertendæ nubis ac repellẽdæ. Sed quomodo in tam exiguo sanguine potest esse vis tanta, vt in altum penetret, & illam

illam ſentiant nubes. Quanto expeditius erat dicere, mendaciũ & fabula eſt. At Cleonæ iudicia reddebant in illos, quibus delegata erat cura prouidẽdæ tempeſtatis, quod negligentia eorum vineæ vapulaſſent, aut ſegetes procidiſſent. Et apud nos in 12. tabulis cauetur: Ne quis alienos fructus excantaſſit. Rudis adhuc antiquitas credebat & attrahi imbres cantibus & repelli, quorũ nihil poſſe fieri, tam palam eſt, vt huius rei cauſa nullius Philoſophi ſchola intranda ſit. Hæc prolixius Seneca, ſed ſi pacto hæc cum dæmone fieri comperiſſet, aliter haud dubie dicturus. Nec viribus humanis hæc perfici dicimus, quibus nec guttam aquæ nedum imbrem grandinemue gigni poſſe credimus, ſed dæmonum, ex Dei permiſſu, ope & poteſtate.

In his enim omnibus Dei permiſſio, qui eſt veluti cauſa primaria, & principalior efficiens, neceſſario & in tantum requiritur, vt niſi illa accedente, nec Magus, nec dæmon quicquid poſſit vnquam.

Aſſentiuntur huic opinioni ſaniores & Theologi, & Iuriſconſulti, quinimo & ipſa ſacra Scriptura, quæ dæmonis ope & impulſu tempeſtatem in Iobi filios & domum excitatam commemorat. Itidem exempla & hiſto-

historiæ omnis æui. Olaus de Finnis & Laponibus ſcribit, olim eos mercatoribus ventos venales exhibuiſſe, tres magicos nodos offerendo, quorum primo ſoluto placidum ventum, ſecundo vehementiorem, & tertio vehementiſſimum eſſent habituri. Exempla grandinis & pluuiarum excitatarum plura Remigius affert, qui de hoc *lib.* 1. *Dæmonolat. cap.* 25. ſic inquit: Hoc certe memini, teſtatum ſpontanea & libera aſſertione plus minus ducentorum hominum, qui me Duũviro damnante incendio crimen ſortilegi luerunt: ſtatis certiſq; diebus ſolitos ſe conuenire gregatim ad ripam, vel ſtagni, vel riuuli alicuius, maximeq; ſi quis eſſet, quem ſolitudo à prætereuntium oculis ſepoſitum haberet, atque illic aquas, accepta à dæmone virga, tantiſper diuerberare, dum vapores fumoſq; abunde excitarent, quibuſcum vna ſublimes efferrētur. Illud deinde, quod ſic eſſet excitatum, ſe in nubes denſas ac caliginoſas induere, quod poſtquam vna cum dæmonibus ei eſſent inuoluti, agerent, pellerentque qua erat libitum, ac tandem multa præcipitatum grandine in terras decuterent. Confirmat concluſionem exemplum à Iouiano Pontano *li.* 5. *bell. Neapol.* relatum, Ferdinandus (inquit) Neapolitanorum Rex

Mar-

Marcos oppidū, arci mōtis draconis ad Massicorū montium exitum sitæ, subiectū, Andegauensium factioni fauens, arcta obsidione premebat, & defectu aquarum prope ad deditionem compulerat, cum quidam impii sacerdotes Magicis artibus imbres elicere ausi sunt. Inuenti enim ex oppidanis atque obsessis sunt, qui nocturnis tenebris deceptis castrorum vigiliis, per asperrimas rupes furtim profecti ad littus, trahentes secum imaginem affixi ad crucem Christi, maledictis illam prius ac diro prosecuti carmine, post in mare execrabundi immiserint, cœlo, mari, terrisque tempestatem imprecati. Quo etiam tempore sacerdotes quidā mortalium omnium scelestissimi, dum satisfacere prophanis militū artibus student, ritum nefarium secuti, (quo, vt dictum est huiusmodi elici imbres putantur,) asino præ ædis foribus constituto, tāquam agenti animam cecinere funestum carmen, post diuina Eucharistia in illius os palatumque iniecta, cōclamatum asinum funereis cantibus, viuum tandem ibidem pro templi foribus humauere. Hic vero vix dum perfecto sacro, obnubescere aer, ac mare agitari ventis cum cœpisset, diesque medius offundi tenebris, ac nunc cœlum micare ignibus, nunc

lux

lux omnino eriperetur, tonitru cœlum terræque horreſcerent, volitarent euulſæ ventis arbores, diſciſſaq; fulminibus ſaxa complerent auras fragoribus, prorumpit tanta è nimbis pluuia, imbreſque tam validi, vt non ciſternæ modo colligendis aquis ſatis non eſſent, ſed arentia ſaxa, rupeſque exuſtæ ſolibus, torrentes vndequaque prolapſos diffunderent. Ita Rex, quia ſola in ſiti oppidi potiundi ſpem collocauerat, fruſtra ab ea habitus, ad Sanonem vetera in caſtra rediit.

Quod de grandine & imbribus diximus, etiam de fulmine accipiendum, vt de hoc Andræas Cæſalpinus *in inueſt. dæm. cap.* 11. ſic ſcribit: Viri reperti ſunt, qui non ſolū grandines, ſed & fulmina cōcitabant, non tamen lædere poſſe fatebantur, quoſcunque vellent, ſed eos tantum, quos Deus permiſiſſet. Eorum quidam hunc modum obſeruabat. In campis principem dæmonum inuocabat, orabatque vt ex ſuis aliquem mitteret, qui à ſe deſtinatū fulmine percuteret, cui poſtea in biuio pullum nigrum immolabat, & in aerem proiiciebat, quē cum poſtea dæmon aſſumpſiſſet, procellam acerrimam concitabat cum fulmine, ſed raro in hominem deſignatum cecidiſſe compertum eſt.

Quod idem poſſint in aerem, aquam & fluuia,

fluuia, quæ ad tempus ſiſtere poſſunt, notum eſt, & ex Plinii *libr.2.cap.*103.lectione patet intuenti.

CAP. XII.

Quæ ſit Magorum poteſtas circa Fortunæ Bona.

QVIN Magi etiam vim ſuam exerant circa bona externa, ſeu fortunæ, dubiũ non eſt, hinc videmus eos etiam armenta & greges perimere, idq́ue variis modis, vel enim adhibito veneno, vel laudatione immodica, dęmone interim ea perimente, perficere conſtat: de quibus A. Gellius *9.Noct. Attic.c.*4.& Plinius *natur.hiſt.lib.*7. vel motu locali, vt fit in transferendis ſegetibus, iuxta illud Ouidii:

Carmine læſa Ceres, ſterilem vaneſcit in herbam,
Deficiunt læſi carmine fontis aquæ.
Ilicibus glandes, cantataq́; vitibus vua
Decidit, & nullo poma mouente fluunt.

Aliquando etiam productione, ex pulueris à dæmone accepti, conſperſione, locuſtarum muriumue, aut ſimilium noxiorum animalculorum ſegetes, arua, hortos & vineas depaſcunt, & vaſtare solẽt. Exemplum apud

apud Scriptores, & quotidiana experientia vbiuis obuia.

Solent etiam interdum exhibere conuiuiorum apparatus, vel apparentes & præstigiatorios, quibus finitis accumbentes naturali fame mox torquentur, vel veros & naturales cibos aliunde suffuratos exhibere.

Possunt etiam aliquando Deo sic permittente, è carceribus captiuos eximere. De hoc narratio extat apud Trithemiũ *in Chro. Hirsaug.* quam hic apponere libet. Anno Domini 1323. Fridericus Dux Austriæ, qui contra Ludouicum Bauarum Imperator delectus erat, inter Oedingam & Mulodorffium magno prælio victus & Ludouico traditus, qui in arcem munitam eum asseruandum misit. Magus interim quidam Lupoldo fratri eius in Austria promisit, se sua arte Fridericum incolumem educturum vnius horæ spacio, si digna sibi merces numeraretur, Dux liberaliter promisit. Ergo dæmon ad Fridericum ablegatus auolat in Bauariã, formaque peregrini assumpta, custodiam ingreditur, inquiens, si ex captiuitate liberari vis, hunc equum ascende, & te in Austriam ad fratrem Lupoldum incolumem perducam. Cui Dux, quis es tu? ad quem ille: Noli interrogare quis sim, quia nihil ad

rem, ſed aſcẽde hunc equum, quem tibi exhibeo. Hic cum Ducem alioquin audaciſſimum, horror inuaſiſſet, & ſigno ſanctę Crucis ſe muniuiſſet, ſpiritus cum equo nigro diſparuit, & vacuus ad mittentem reuerſus eſt, à quo increpatus, quod non adduxiſſet captiuum, ordinem rei geſtæ narrauit.

Quæ in prœliis ad victoriam obtinendã, Deo permittente, Magi poſſint, apparet ex hiſtoriis, & præcipue memorabili illa Tartarorũ contra Polonos victoria, cuius Cromerus *libr.* 8 *hiſt. Polon.* his verbis meminit: Poloni Tartaros anno Chriſti 1240. ad Legnitiam commiſſo prælio grauiter vrgebant, & fugientibus inſtabant. Erat in extremo Tartarorum agmine, inter alia ſigna, vexillum inſigne, cuius pictura X literam præ ſe ferebat, in cuſpide vero figura erat tetra nigráque capitis humani barbati. Id vexillum cum ſignifer vehementius quateret, fumum atque nebulam denſiſſimam atque fœdiſſimam exhalabat. Ea nebula non modo aſpectum Polonis adimebat, verum etiam odore teterrimo eos necabat. Incantationibus id quibuſdam Tartari effecerant, quibus iuxta ariolationibus, diuinationibuſque cæteris, cum alias, tum in bello plurimum vtuntur, ex humanis etiam extis de futuris euen-

euentibus coniectare soliti. Barbari, vbi Polonos trepidare senserunt, cohortati se inuicem, impressionem in eos faciunt, perturbatisq; ordinibus magnam cædem ediderunt. Tantus eo prælio interfectorum Christianorum numerus fuit, vt singulis singulæ auriculæ à Tartaris præcisæ nouem ingentes saccos explerent.

Ad opes & diuitias quod attinet, eas etiam interdum largiri dæmon potest, sed raro hoc facit, ac potius vana spe, & pecuniæ specie credulos clientes suos decipit. Confirmatur hoc exemplis, quorũ multa à Remigio adducuntur, & inter alia *lib. 1. Dæm. c. 4.* his verbis: Sennel armentaria Duzæ 2. Cal. Octobr. 1586. accepta dono à dæmone, vt sibi videbatur, pecunia gestiens domum propere rediit, eam vt numeraret, sed excusso sacco, nihil nisi testas & carbones reperit. Catharina Metensis Duzę prid. Non. Nou. 1586. succerdam, Claudia Morelia Serræ 3. Non. Decembr. 1586. & alii permulti, arborũ folia, Ioanna à Banno Manerii 3. Non. Iul. 1585. cum aureum nummum charta inuolutum in via reperisset, vti dæmon euenturum prædixerat, atque eam marito cupide ostentaret, aduertit tandem non sine pudore, pro auro nactam se calculum ferrugineũ,

qui etiam contactu primo facile in frusta dissiliret.

Hinc videmus plerosque huius vanitatis cultores, si diuites ante fuerunt, rei familiaris iacturam facere, si pauperes, ad vberiorem fortunam peruenire non posse.

Eadem ratione asseclas suos vana sæpius spe inueniendorũ thesaurorum lactat, quos sic in casses pellectos crudeliter præfocat. Ex horum numero illud admiratione plenum est. Circa annum Christi 1520. Basileæ quidam sartor, ingenio simplex, voce balbus, incertum qua arte cryptum illam, quæ Augustę Rauracorum patet, ingressus, & vlterius, quam vlli alii vnquam poterant, progressus, miranda quædam spectra referebat. Cereo consecrato accenso in cryptam descendens primo per ferream portã, se transiuisse aiebat, inde ex vna concameratione in aliam, atq; etiam in hortos pulcherrime virentes. In medio aulam mirifice ornatam spectari, & virginem formosissimam pubetenus, aureo diademate caput cinctam, & crinibus solutis, inferne in horridum serpẽtem desinentem, à qua manu ad scrinium ferreum deductus fuerit, scrinio duos molossos nigros incubare, & terribili latratu accedentes arcere. At virginem minabundę

simi-

ſimilem eos cōpeſcere. Tum clauium faſce, quē collo alligatum geſtaret, ſoluto, arcam recludere, & omnis generis numiſmata, aurea, argentea, ærea depromere. Quorũ non pauca virginis liberalitate ex ipſa crypta ſe retuliſſe oſtendebat. Addebat, virginem narrare ſolitam, diris imprecationibus ſeſe, cum regio orta eſſet ſtemmate, iam olim deuotam in tale monſtrum mutatā fuiſſe, neq; aliam ſalutis recuperandæ rationem ſupereſſe, quam ſi ab illibati pudoris adoleſcente ter deoſculata fuiſſet: tunc enim formam priſtinam ſibi reſtitutum iri, & dotis nomine theſaurum omnem, qui eo loco lateret, liberatori ceſſurum. Affirmabat quin etiam bis ſeſe virginem deoſculatum, bis tam horribiles geſtus in ea præ gaudio ſperatæ liberationis obſeruaſſe, vt ſibi ne viuus ab ea diſcerperetur, metuendũ fuerit. A quibuſdam nepotibus in ganeam deductus, nunquam poſtea aditum ad cryptam inuenire potuit, nedum ingredi.

Aſſentitur Andr. Cæſalpinus *in ſua dæmon. inueſtig cap.* 12. theſaurorum quidem (inquit) indagatores per magicas facultates multos nouimus, ſed qui aſſecuti fuerint, compertum non habeo. Piſis tentauerunt quidam noſtris temporibus effodere, ſed rei diffi-

 cultate

cultate victi ab opere cessarunt. Tandem anno elapso locum, in quo Neronis ædificia extitisse ferunt, hodie autem sacris virginibus dicatum, effodere cœperunt, vbi erat ingens pini arbor, sed à dęmonibus adeo infestati sunt, vt præ timore abincepto desistere coacti fuerint.

Hanc difficultatem nemo melius, prudentiusue enucleatam reddidit Paulo Grillando, cuius verba huc transferre libuit. Arte huiusmodi (inquit) iactant se posse inuenire thesauros, in locis valde remotis & subterraneis absconditos, & quandoque inducunt homines in talem insaniam, vt foueas quam ingentes conficiant, pro inueniendis huiusmodi thesauris: & ista videtur mihi, quod sit vna ex turpioribus illusionib. quas dæmon homini faciat: quia in rei veritate nunquam legi, vidi, nec audiui, quenquam ex necromanticis, magis aut sortilegis huiusmodi, vnquam inuenisse thesauros, aut alias aurum vel argentũ, sed quamplurimos vidi huic operi incumbentes, qui mirabiliter conati sunt, velle experiri, qui post multos labores, & diabolicas obseruantias, demum nihil viderunt, nec inuenerunt, nisi terram. Et ratio est, quia Deus non permittit, nec vult, dæmonem posse thesaurizare,

quia

quia alias ſequeretur, quod iſti Magi, Necromantici, ac cæteri diabolicæ fidei profeſſores, eſſent cæteris Chriſti fidelibus ditiores, ac præſtantiores, ac quamplures reperirentur, ex ipſis Chriſti fidelibus, qui animo ditandi proſequerentur illos, nec curarent Chriſtianam ipſam propagare fidem, vt magno theſauro abundarent, & venerarentur ab omnibus. Quinimo videmus hodie totum oppoſitum, quod iſti ſortilegi, Magi, Negromantici, & ſimiles ſunt cæteris Chriſti fidelibus pauperiores, ſordidiores, & viliores, & in hoc mundo, Deo permittente, calamitoſam vitam communiter peragunt, demum vero infelici morte pereunt, & æterni ignis incendio cruciantur, vt *in cap. firmiſſime, extra de hæretic. & cap. nec mirum. 26. quæſt. 5.* Et ea argutia, qua dæmon illos decipit, eadem & ſimilibus promiſſionibus ipſi nos decipere ſtudent, ſed non capiunt, niſi aliquos, qui ſunt ſimplicis cognitionis, & carent intellectu & ratione, vel qui ſunt nimium creduli, & curioſi, qui auiditate quadam impudenter appetunt ſcire ea, quæ nulla ratione, aut honeſta cauſa competit ſibi inueſtigare. *d. cap. nec mirum. § auguria. verſ. Potentis.*

CAP. XIII.

Quæ sit Magorum potestas circa animalia bruta.

MAGNAM esse Magorum potentiam etiã circa animalia bruta, patet ab exemplis, quæ vbiuis apud Scriptores de serpentibus habentur. Sic Seneca *in Med. act. 4.*

---- triste læua complicans sacrum manu
Pestes vocat, quascunque feruentis creat
Arena Libyæ, quasq́; perpetua niue
Taurus coercet frigore Arctoo rigens
Et omne monstrum. Tracta magicis cantibus
Squammea latebris turba desertis adest.
Hic fera serpens corpus immensum trahit,
Trifidamq́; linguam exsertat, & quærens quibus
Mortifera veniat, carmine audito stupet,
Tumidumq́; notis corpus agrestis plicat,
Cogitq́; in orbes.

Et Manil. *lib. 5.*

Non inimica facit serpentum membra creatis
Accipient finibusq́; suus peploq́; fluenti,
Osculaq́; horrendis iungent impune venenis.

Putamus tamen in his & similibus actibus, ad incantationem dæmones aduolare, & serpentes vel exarmare, vel sopire, vel necare, vt ex Magi Saltzburgensis interitu patet.

Possunt

Poſſunt etiam dæmones, & per eos Magi animalia imperfecta, vt ſunt vermes, muſcę, ranæ, actiua paſſiuis applicando producere, & quidem tanta celeritate, vt aſtantes de nouo creari putent.

Fallere hoc puto in animalibus, quæ ex putrefactione naſci non poſſunt, ſed tantum de parentum ſemine.

Reiicienda hic Cæſalpini ſententia, ſine ſemine bruta perfecta, boues, equos; &c. ex ſolis calore & putredine ſola gigni poſſe. Præparatio enim materiæ à virtute ſeminaria, & formatrice dependet, habetq; ad perfecti animalis conformationem non ſolum primarum qualitatum mixturam & temperamentum, quod à cœlorum influxu & ſolis calore recipit, ſed etiam perfecti animantis exigit cooperationem.

Cap. XIV.

An dæmones incubi & ſuccubæ ſint, & an ex tali coitu proles gigni poßit?

QVÆSTIO in vtramque partem plauſibilis, proponitur, An dæmones ſpecie incuborum & ſuccubarum actum venereũ exerceant. Negarunt permulti, nobis affir-

mantium choro accedere placet. Dubitandum enim non eſt, quin dæmones defunctorum corpora ſibi aſſumere, vel de nouo ex aere ad humani ſimilitudinem efformare quorum ſub ſpecie, & forma tam incuborũ, quam ſuccubarum viris fœminiſque illudere poſſint, & ad maiorem & euidentiorem ſimilitudinis rationem effingendam, etiam verum ſemen aliunde exceptum naturali emiſſione eius imitata, adferre.

Addo quod etiam ex tali coitu hominis & dæmonis incubi proles gigni poſſit.

In hac neceſſe eſt, interuenire verum ſemen humanum, quod dæmon aliunde, pro ſua qua præditus eſt, agilitate, & rerum naturalium peritia, allatũ calore naturali prolifico conſeruato, eo tempore matrici, quo ad concipiendum optime diſpoſita eſt mulier, exhibet.

Hinc patet, ex ſua propria ſubſtantia eos gignere non poſſe. Non enim verum habent ſemen, nec prolificum. Ratio, quia ſunt ſubſtantiæ incorporeæ, ſemen autem de ſubſtãtia corporea prouenit & eius pars eſt.

Sequitur, tanc dæmonem non eſſe verum natæ prolis patrem, ſed hominem, cuius ex ſemine propagata eſt, hoc eſt, generatio tum non dæmoni tribuitur, ſed homini, cui vis

illa

illa vitalis ineſt, abeſt autem à dæmone, qui vitæ expers origo eſt mortis.

Accedit ex confeſſione ſagarum, quod ſemen illud, quod dæmon immittit, frigidum eſt, & horrorem adferat ſummum cum dolore. Semen autem humanum aliunde exceptum cum imprægnare ſagas intendit, verum eſt ſemen & calidum, & tunc dęmon omnia ad generandum apta apte imitatur, quærit ſemen prolificum, inuentum conſeruat, & tanta perfert celeritate, vt vitalis ſpiritus non euaporetur, tum demum quando & quale oportet, infudit. Et ſic quoad omnia, naturæ ordo ſeruatur, quo ad Phyſica generandi principia: quæ hoc duntaxat poſtulat, vt ex viri prolifico ſemine muliebri ſemini apte commixto, proles naſcatur.

Non tamen puto prædicta vera, in dæmone ſuccuba.

Ratio, ad prolis generationem matres longe plura conferunt, quam patres ſuppeditant, poſt conceptionem enim omnia reliqua ſolius ſunt matris, adde, quod temporis tractus requiratur, & continua animę vegetantis operatio in fœtu alendo, aliaq; innumera, naturæ arcana, quæ dæmonem non poſſe, putamus.

Interdum etiam dæmon ſuccubæ forma

homine abutens, verum fœtum aliunde homini ereptum ſibi ſupponit, vel etiam alius dæmon interim prolem ementitur. Prioris membri exempla eſſe puto, quę de Meluſina Francorum hiſtoriæ referunt, poſterioris ſuppoſititios illos, Wechſelkinder.

Cap. XV.

An ſagæ verè de loco ad locum transferantur, vbi & de earum nocturnis conuentibus.

NEGATIVÆ hic aſtipulandum, quo ad translationem de loco ad locum, fit enim hoc phantaſia hominis lęſa, & illuſione dæmonis, vinctis interioribus, vnctiſq; externis ſenſibus, adeo corporei ſenſus plane conſopiuntur, & phantaſticæ illæ imaginationes adeo animo obuerſantur, vt experrecti credant, ſe audiuiſſe, & vidiſſe, & feciſſe, quæ nunquam contigerunt. Extant huius rei multa exempla, vbi corpora ſagarum inuenta ſunt ſæpenumero eodem loco iacentia, nec inde mota fuiſſe. Inter alia, illud in vita S. Germani, de mulieribus conuiuantibus, vt videbantur, & tamen domi dormiẽtibus.

Aſſen-

Aſſentiuntur huic noſtræ ſententiæ Lutherus, Melanchthon, Alciatus, Duarenus, Æradius, Camerarius, Molitor, Leonhard. Varius *de faſc.lib.2.c.3.*

Eſt & alia opinio huic aliquo modo contraria, nõnunquam ſcilicet ſagas vere tranſferri à dæmone de loco ad locum, hirco vel alio animali, vt plurimũ phantaſtico, id eſt, dæmoniaco, vel arundini, ſcopiſue à dæmonibus ſubleuatis, inſidentes, & corporaliter nefariis nocturnis conuentibus intereſſe.

Huic opinioni vtplurimum Romanæ fidei aſſeclæ adhærent, videntur etiam eam cõfirmare exempla, quorum aliqua hic ſupponere placet. In prouincia Deirorum haud procul à loco natiuitatis meæ, inquit Guilelmus Neubrigenſis, res mirabilis contigit, quam à puero cognoui. Eſt vicus aliquot à mari orientali milliaribus diſtans, iuxta quẽ famoſæ illæ aquæ, quas vulgo Vipſę vocant. Ex quo vico ruſticus quidam ad ſalutandũ amicum in proximo vico cõmorantem profectus, multa iam nocte minus ſobrius remeabat. Et ecce de proximo tumulo, quem ſæpius vidi, & duobus vel tribus ſtadiis à vico abeſt, voces canentium, & quaſi feſtiue conuiuantium audiuit. Miratus quinam in illo loco ſolemnib. gaudiis intẽpeſtæ noctis

 ſilen-

silentium rumperent, huc ipsum curiosius inspicere voluit: vidensque in latere tumuli ianuam patentem, accessit & introspexit, viditque domum amplam & luminosam, plenamque discumbentibus, tam viris, quam fœminis tanquam ad solemnes epulas. Vnus autem ministrantium cernens stantem ad ostium, obtulit illi poculum. Quo ille accepto, consulto noluit bibere, sed effuso contento & continente retento concitus abiit, factoq; tumultu in conuiuio pro sublatione vasculi, & persequentibus eum conuiuis, pernicitate iumenti, quo vehebatur, euasit, & in vicum cum insigni præda se recepit. Denique hoc vasculum materiæ incognitæ, coloris insoliti, & formæ inusitatæ, Henrico Seniori Anglorum Regi, pro munere oblatum est, ac deinde fratri Reginæ Dauid sc. Scotorum Regi contraditũ, annis plurimis in Scotorum thesauris seruatum est, & ante annos aliquot Henrico II. illud aspicere cupienti, à Rege Scotorum Guilelmo resignatum.

Inunctæ autem vnguento ex variis rebus insulsissimis, maxime vero vnguine infantum necatorum præparato, insidentes baculo, furcæ, colo, scopis, arundini, tauro, hirco aut cani, à dæmone mirabiliter subuecto, ad

ludum

ludum illum bonę ſocietatis deferuntur, vbi ignis, vt plurimũ accenſus, ſed teter ac horridus, ibi dæmon conuentus præſes in ſolio ſedet, forma terrifica, vt plurimum hirci, vel canis, ad illum accedunt adorandi gratia, nõ tamen ſemper eodem modo, interdum cõplicatis genibus ſupplices, interdum obuerſo tergo ſtantes, interdum cruribus etiam in altum iactis, nec capite in anteriorem partem prono, ſed reſupinato, tum candelis piceis oblatis, vel vmbilico infantuli, ad ſignũ homagii eum in podice oſculantur. Inſuper liberos ſuos diabolo illic offerunt. His & ſimilibus flagitiis & abominationibus execrandis commiſſis, incipiunt menſis aſſidere, & conuiuari de cibis, quos dæmon ſuppeditat, vel iis, quos ſinguli attulēre. Interdum tripudiant ante conuiuium, interdum poſt illud, ſolent diuerſę menſæ eſſe, tres vel quatuor, cibis interdum delicatiſſimis, interdum valde inſipidis & inſulſis onuſtæ, quibus pro dignitate, aut opibus, ſinguli locantur, aliquando ſuus cuique dæmon aſſidet, aliquando malefici vna ex parte, & ſuus cuique dæmon ex aduerſo. Nec menſæ ſua deeſt benedictio hoc cœtu digna, verbis cõſtans plane blaſphemis, quibus ipſum Beelzebub & creatorem & datorem & conſer-

uatorem

uatorem omnium profitentur, eadẽ eſt formula Gratiarum actionis, quam ſubdunt menſis ſublatis. Conuiuio huic interſunt facie interdum aperta, interdum velata larua, ſic enim perſonati frequentius poſt conuiuium quiſque dæmon ſuam quam cuſtodit diſcipulam manu prehendit, & vt omnia fiant ritu, quam ſunt abſurdiſſimo, dorſis inuicem obuerſis, & in orbẽ iunctis manibus iactantes capita more fanaticorũ ſolẽt choreas ducere, nonnunquam candelas accenſas manu tenentes, quibuſcum ante dæmonem oſculantes adorare, & cantare feſcenninos in honorem dæmonis obſcœniſſimos vel ad tympanum, fiſtulamue ſedentis alicuius in bifida arbore ſaltare, omniaq́ue ridicule & contra cæterorum morem peragere, tum ſuis amaſiis dæmonibus fœdiſſime commiſceri.

Solent interdum etiam ſacrificia ab eis in honorem dæmonis fieri, eaq́ue vel ante, vel poſt conuiuium. Narrant quoq; in eius celebratione facinora, quæ quiſque abinde proximo habito conuentu peregerit, quæ quo atrociora ſunt, eo magis collaudantur: ſegnes interim ſæuiſſime vapulant: hinc accepto venenato puluere ad propria abeunt. Conuẽtus hi vt plurimum noctu ineuntur, non-

nonunquam meridiano tempore, de his Remig. *lib.* 1 *cap.* 14. Ad frequentandum autem hunc conuentum monentur vel à magiſterulo ſuo, vel vocibus prçteruolitantis comitatus reginæ ſagarum, nonnunquam & aliter, de quibus modis Spinæ. *cap* 30.

Aſſentitur huic opinioni Grillan. *lib.* 1. *de ſortil quæſt.* 1. qui narrat ſibi Inquiſitoris officio cum fungeretur, oblatam quandam Lucretiã, quæ dum ex congregatione quadã & conuentu domũ deportaretur, & ſub aurorã matutinus campanæ pulſus, quo ad orandũ populus vocatur, auditus fuiſſet, ſubito illam à dæmone vectore prope fluuium in agris ſpinis obſitis fuiſſe derelictam. Forte iuuenis, bene ei notus, illuc tranſibat, eum ergo miſera nomine proprio aduocat. Iuuenis videns totam nudam, præter verenda, femoralibus contecta, & paſſis crinibus, accedere formidabat, perſiſtit illa blanditiis allicere, tandem appropinquauit, & quæſiuit habitus & moræ eo loci cauſam, illa vero primum alia omnia prætexere, & multa mẽtiri: donec iuuenis incredulus negauit ſe illi opem laturum, niſi vera fateretur, illa fidem ſecreti ſtipulata confitetur, quid ſibi acciđiſſet, & qua ex cauſa. Iuuenis eam ſecreto domum ſuam perducit, & multis ab ea mu-

neribus

neribus donatur. Sed tandem datæ fidei immemor, rem vni atque alteri narrauit, sic paulatim sparso rumore, & mulier capta, & iuuenis testimonium veritati perhibere coactus Grillando Inquisitori omnia hæc narrauit. Subditur aliud exemplum ab eodem Grillando: Mulier quædam (inquit) Sabinensis diœcesis hãc profitebatur artem diabolicam, de qua cum maritus suspicionem haberet, eam pluries interrogauit, quæ semper negauit. Maritus vero in suspicione sua persistens, anxie veritatem perquirebat, qui adeo astute se gessit, quod vidit illam quadam nocte se vngentem, qua vnctione peracta, vidit illam celerrime, quasi auem volitantem, recedere, & ex superiore domus solario ad inferiora descendentem. Illam maritus sequens, vt videret quo tenderet, amplius eam non videt, & accedens ad portam domus inuenit eam clausam, quæ res magnam ei præbuit admirationem. Die vero sequenti iterum maritus vxorem interrogat, quod anxie scire cupiebat & illa constanter, vt antea se nescire dixit. Maritus vero, vt amplius negare mulier non posset, aperte ei dixit omnia, quæ præterita nocte illam fecisse viderat, deinde fustibus illam grauiter percutit, & duriora minatur, nisi

veri-

veritatem dixerit, quam si aperte exposuerit, veniam se illi daturum promisit. Mulier igitur se iam celare non posse intelligens, veritatem aperuit, & veniam à marito petiit, quam illi maritus hac conditione indulsit, vt illum ad tales congregationes adduceret. Illa vero vt veniam impetraret, facile petita promisit, & promissum ex licentia sathanæ impleuit. Adductus igitur ille ad locum, vbi ludi fiebant, ludum & choros, & cætera omnia contemplatus est, & tandem ad mensam cum reliquis, vt vesceretur, sedens, cum cibos insipidos iudicaret, petiit sibi dari sal, quod in mensa deerat, & quamuis iterum atque iterum petiisset, nunquam illi dabatur. Tandem cum post importunam petitionem, prolixamque expeditionem sal illi daretur dixit, Nunc laudetur Deus, quoniam iam nobis sal datum est. Quibus verbis prolatis dæmones, quia laudes Dei audire refugiunt, statim recesserunt, & reliqui omnes disparuerunt, luminaribusque extinctis mansit ille solus nudus, quousque exoriente sole, vidit quosdam pastores quos interrogauit, quænam esset illa regio, in qua erat, illi vero responderunt, esse agrum Beneuentanum in regno Neapolitano: Qui locus distabat à loco habitationis ipsius per

centum

centum miliaria, ob quam cauſam, licet diues eſſet, coactus fuit per viam mendicare, vt domum redire poſſet. Quo vbi peruenit, vxorem ſuam accuſauit, & totam rem geſtam, iudicibus expoſuit. Qui rem totam plene examinantes, accedente mulieris confeſſione pœnis debitis ſontem affecerunt. Quæ cum plurimorũ confeſſione & exemplo comprobentur, reuera ſic ſe habere putandum.

CAP. XVI.

An corpora ex vna in aliam ſpeciem Magi transformare poſſint?

NEGO hoc, & reiicio commentitias & fabuloſas veterum metamorphoſes, itẽ & de Lycanthropis dogma falſum. Ratio, quia anima humana corpus belluinum informare nequit, & è conuerſo. Ratio rationis eſt, quia quælibet forma ſubſtantialis, vt ſuum eſſe tribuat informando, peculiares requirit & cõueniẽtes ſibi diſpoſitiones, item & organizationem corporis propriam. Immortalis autẽ anima eſt, & à dæmonibus nec vulnerari, nec corrumpi poteſt. Hinc

patet

patet eam immutationem ex illuſione fieri, & quidem tam illorum, qui ſe transfiguratos putant, quam eorum qui eos vident.

Transfiguratio hæc etſi deluſoria eſt, habet tamen effectus veraces concomitantes. Exempla, ſtrages hominum, pecorum, per dæmonem illatæ, in corpore aereo, aut lupino, ſiue per homines lupi effigie tectos, ſed humana ſpecie graſſantes, quod plerunque ex atræ bilis exceſſu fit. Quando autem tales non ſibi ſolum, ſed etiam aliis lupi, canes, aliæue beſtiæ videntur, dæmon diuerſimode decipere homines tunc ſolet. Interdum enim aliud corpus ſubſtituit, & illis abſentibus, & in loco aliquo ſoporatis, ipſe aſſumpto lupi corpore, vel ex aere formato, & ſibi circumdato, talia gerit, quæ interim alii putant ab abſente illo, dormienteue patrata eſſe, interdum hominibus ipſis ferarum exuuias circumdat, nõnunquam etiam aerẽ talis corporis effigiem membra membris coaptanda affingit, confirmatur exemplo ruſtici illius, qui cum filio adoleſcente in ſympoſio potitans, limis obſeruat hoſpitam menſuras cereuiſiæ, quam propinabat bifurca creta notantem, diſſimulat nihilominus interea dum cõpotatio ſoluitur, tum hoſpitam vocat, vt calculum expenſi ſubducat,

ducat, petit iſta quantum creta notarat, negat ille, & multis vltro citroque iactis conuitiis, pecuniam offert, quam ſufficere ſciebat & diſcedit. Stomachabunda hoſpita, tu vero ait, non hinc hodie poteris domum, vel non ego quæ ſum: abit ille, contemnens minas; Vbi peruenit ad fluuium, in quo ſcapham reliquerat, nequit vna cum filio admodum valido ſumma ope eam à ripa contis depellere. Forte duo treſue milites illac iter habebant, compellat ruſticus, & contubernales, clamat, agite ferte ſuppetias, vt hunc lintrem de ripa deducamus. Parent, & ingreſſi quantum poſſunt, protrudunt: ſed fruſtra, anhelus vnus & ſudans, quin ſarcinas & onera hæc efferimus, inquit forte vacuum commodius deducemus: & quidem mercibus depoſitis, vident in ſentina ingentem bufonem, ſcintillantibus oculis eos intuentem, non tulit vnus militum, ſed gladii cuſpide perforatum in aquas eiecit, ille quaſi exanimis in tergum prouoluitur, ventre reſupinato, vulnera natitanti imponunt cæteri alia, & repente nauis ſoluitur. Lætus ruſticus auxiliatores milites ad idem vnde receſſerat, hoſpitium reducit, potum petit, præbet ancilla, quærit ille vbi hoſpita, audit peſſime habere, & animam in lecto agere.

Quid,

Quid, inepta, ille, ebrium me putas? vix media pars horæ elapſa, cum ego illam iſthic ſanam & malam qualis tu, dereliqui. Eo & viſam, quid hoc rei, intrat in thalamum, inuenit collum & ventrem vulneribus confoſſam, laceramque exſpiraſſe. Vnde hæc exclamat vulnera? neſcire ſe profitetur ancilla, nec domo illam, quod ſciat, pedem extuliſſe. Itur ad magiſtratum, vulnera cæſim punctimque illata inueniuntur iiſdem in locis, quibus bufonem, qui nuſquam comparebat, milites affecerant. De hiſce plenius Binsfeld. *de confeſſ. malefic. concl.* 3. Remig. *li.* 2. *dæmonolatriæ, cap.* 5.

Cap. XVII.

An Magi poßint beſtiis loquendi facultatem tribuere, & an voces beſtiarum intelligant.

De diuina virtute, quin hæc & maiora poſſit, dubium nullum, ſed & dæmon talia pſeudomiracula edit, Deo talia permittente, huc referatur illud, quod de Polycrito Phlegon Trallianus prodit, Polycritus inquit, poſt Locridē vxorem ductam, poſt-

quam

quam tres noctes cum ea dormiuiſſet, tertio die vita functus, vxorem grauidam reliquit, quæ monſtrũ ex duplici ſexu peperit, quod cum in mediam concionem populi ductum fuiſſet, ad conſultandum, quid id præſagiret, quidue de eo faciendum eſſet, comparuit in medio populi ſpectrum, Polycriti forma, & futuram Ætolis & Locrenſibus prædixit cladem, & impotente ad reſiſtendum populo, filium ſuum mõſtroſum dempro capite deuorauit & euanuit: mox & caput eandem cladẽ elocutum eſt. Apud Ethnicos item exempla paſſim obuia, geminæ columbæ Dodones loquaces, quercus Dodonea, equus Achillis, canis Simonis Magi apud Clementem *in Itinerar.*

Verum etiam ſi dæmon efficere poteſt, vt animalia ſuis tẽporibus & locis apte quędam, perſonis & rebus accõmodata loquerentur, animalia tamen caſu duntaxat & fortuito id faciunt, eadémque ratione Magus per dæmonem efficere poteſt, vt homo latrare, vlulare, &c. audiatur.

Par eſt difficultas de ea quæſtione, An Magi beſtiarum voces intelligant, aſſentitur Porphyr. qui de Apollonio Tyanæo dici ſolitum aſſerit, illum cum audiſſet hirundinem cum multis vociferantem, ſodalibus

ſuis,

ſuis, quos ſecum habebat, expoſuiſſe, indicare eam cæteris, aſellum onuſtum frumento ante vrbem cecidiſſe frumentumq́; effuſum eſſe. Hæc tamen nobis non probantur, ratio, beſtiæ ratione carent, & ob id diſcurſu, qui ad ſermonem ex inſtituto proferendum requiritur, deſtituuntur. Poſſet tamen dæmon, qui affectus corporis & appetitum, quem inuicem beſtię vocibus ſuis indicant, perfectiſſimum habet, magis indicare & patefacere, quod non adeo incredibile.

CAP. XIIX.
De Extaſi & raptu Magico.

EXTASIS ſiue raptus Magicus à dęmone efficitur in homine dum eius ſenſus exteriores duobus modis ligare ſolet. Aliquando enim tramites illos obſtruit, quibus à cerebro ſpiritus ſenſitiui ad exteriores ſenſus penetrant, veluti ſomniantibus contingere ſolet. Interdum eoſdem ſpiritus ſenſitiuos ab externis ſenſibus ad interni ſenſus organa attrahit, & ibi retinet, ne ad externorum ſenſuum organa deſcendant. Sic cõtingit, vt in raptu ob nimiam internarum virium ſenſitiuarum applicationem, & ſpirituum ſenſilium ad interni ſenſus organa confluxũ, adeo exteriorum ſenſuum munia

impediantur, vt corpus viuum cadaueris & defuncti speciem præ se ferat. Et hæc naturalis est causa raptus, eumque dæmon præstare potest: præstatque in Magorum & sagarum extasi, qua rapti vno in loco permanentes, soporati, variis in locis sese fuisse decepti falso autumant. Simile de Lappiis Magis Olaus *libr.* 3. *cap.* 18. *Sept. Reg. descr.* refert: Si quis, inquit, peregrinus cupiat de suorum conditione certi quid cognoscere, præstant, vt intra viginti quatuor horarũ spatium resciscat, quid cum illis agatur, vel si trecentis milliaribus absint: hoc modo, Incantator postquã vsitatis ceremoniis Deos suos cõpellauit, subito collabitur, & exanimatur, quasi extincto illo reuera è corpore anima excedat. Neque enim aut spiritus in eo reliquus esse, aut restare cum vita sensus aliquis motusue videtur: sed vt adsint semper aliqui oportet, qui proiectum & exanime corpus custodiant, quod si non fit, dæmones id abripiunt. Horis viginti quatuor elapsis, reuertente spiritu, seu è profundo somno, cum gemitu expergiscitur exanime corpus, quasi reuocetur in vitam ex morte qui ciderat. Postea sic restitutus ad interrogata respondet, & vt fidem faciat percontatori, recenset aliquid, quod agnoscat ille, & certo

ſciat in ædibus ſuis, aut cognatorum fuiſſe. Hæc de raptu.

CAP. XIX.

De dæmonum apparitionibus, ſiue de ſpectris, quæ dæmones hominibus obiiciunt.

IN confeſſo eſt multa vulgo haberi pro ſpectris, quæ tamen vel naturalia ſunt, vel artificio fiunt. Accedunt his, quæ vitio ſenſuum aut vitiatę phantaſiæ imbecillitate talia, qualia non ſunt, apparent. Naturalia videnda apud Ariſtotel. *de admir. au it.* Sen. *lib. 3. nat. quæſt.* & Plin. *lib* 2. *natur. hiſtor. cap.* 95. & *lib.* 16. *cap.* 1. Appone ſonos mirificos ex vterinis ſuffocationibus ortos, qui imperitis medicis quandoq; imponere ſolent: quando ſcilicet, vt ait Corn. Gemm. *lib.* . *Coſmocrit. cap.* 7. à venenato ſpiritu inflatæ arteriæ diductæque in amplitudinem, ſecundum longitudinem contrahuntur, vnde neceſſe ſit aliquando mulierem ſtrangulari, inde & voces mirandas ex imis viſceribus exaudiri, nunc velut ranarum coaxatus, nunc ſerpentum ſibilos, nunc crocitus coruorum, gallorũ cantus, latratus canum, &c. quæ tamen

pro viarum & erumpentis ſpiritus proportione caſus effingit.

Artificialia itidem ſæpe ſpectatores decipiunt, & pro ſpectris, cum non ſint, habentur, in horum numero ſunt Dędali automata, Archimedis, Architæ & recentiorum artificioſiſſima & ſumme admiranda inuenta, de quibus ſuo loco. Itidem & artificioſæ voces quorundam, quibus cum ſint præſentes, voces abſentium ſimulant.

Verum vt exactiorem ſpectrorum cognitionem haurire poſſimus, de dæmonum variis generibus agendum prius ducimus: & quidem ex Trithem *l.b.quæſt ad Maximilianum Imper.quæſt.5.* quæ hic ſubiungere placuit.

Primum genus dæmoniorum appellatur *Igneum*, quod circa ſuperiorem peruagatur aerem, nec vnquam ante iudicii diem ad inferiora demergitur, ſed continuo ſub regionibus permanẽtes ſublunaribus nullum habent cum hominibus in terra commercium nullumq́; cum maleficis conſortium, quoniam cum demorentur in igne, propter ſubtilitatem ſuam non poſſunt corpus groſſum ſiue aereum inducere.

Secundum genus *Aereum* dicitur, quod in aere errans nobis propinquo cõmoratur.

Hi quidem possent ad inferiora descendere, & assumptis de crassiore aere corporibus, quandoque hominibus apparere. Aera permittente Deo sæpius turbant, tonitrua & tempestates concitant, & omnes simul in perniciem humani generis conspirant. More hominum affectionibus mouentur passionum, superbia maxime & inuidia, tangũturque perturbationibus assiduis, & nec solido vestiuntur corpore, nec vno consistunt loco. Nec vnam omnes formam habent, sed plurimas, easque sæpius mutant, secundum varietatem affectionum, quibus vel occurrunt maleficarum carminibus euocati, vel impulsi perturbatione ad nocendum. Habent enim violentum omnino & furiosum morem turbationibus plenum, vnde vehementer malefacti & perturbati repentinas plurimum machinãtur insidias, & dum suas agunt incursiones, partim latere volũt, partim inferunt violentiam. Maleficæ horum dæmonũm operatione suffultæ, tanto sunt ad maleficandum potentiores, quanto superiorem ex eorum ordine concurrentem fuerint assecutæ.

Tertium genus dæmonum *terrestrium* dicimus, quos delapsos è cœlo cum aliis, pro suis demeritis minime dubitamus. Ex his

autem dæmonibus alii versantur in siluis atque nemoribus, qui venatoribus ponunt insidias, alii vero patulis degunt in campis, qui nocte aberrare faciunt itinerantes, nonnulli demorantur in locis abditis atque cauernis, reliqui cæteris minus furiosi ac perturbati demorari cum hominibus in obscuro delectantur. Non vno ducuntur affectu, sed vario, quoniam alii sunt aliis minus deprauati, quanquam omnes sint malis perturbationibus pleni. Ex his quidam gaudēt solis illusionibus territare homines, alii prędictionibus futurorum in admirationem sui trahere volunt audientes, nonnulli vero ad hoc summo conatu laborant, vt homines irrationabili furore turbatos, aut melancholia furentes terreant, lædant, vel occidant, quod experientia sępius factum agnouimus. Commorantur tamen interdum, & pollicentur vesanis in vitro, aut crystallo siue speculo & carminibus concitati responsa dant mulierculis, & si quis venturus in via maledixisset, pronuntiant.

Quartum genus dæmonum denominatur *aquaticum*, quoniam se humoribus immergens circa fluuios & lacus inhabitat, ira plenum, turbatum, inquietum, & fraudulentum, quod in mari tempestates concitat, naui-

nauigiaq́; demergens in profundum, multis vitam aufert in aquis. Et isti dæmones, quoties assumunt corpus visibile, in sexu frequentius apparent fœmineo, in masculino rarius videtur, propterea quod in locis versantur humidis, & molliorem vitæ ductum sequuntur, nec virorum schema facile cæterorum consuetudine possunt assumere. Vnde Naiades, Nereidesque Nymphas aquarum non masculino, sed fœminino sexu nominauit antiquitas.

Quintum genus *subterraneum* dicitur, quod in speluncis & cauernis montiumq́ue remotis concauitatibus demoratur. Et isti dæmones affectione sunt pessimi, eosque inuadunt maxime, qui puteos & metalla fodiunt, & qui thesauros in terra latentes quærunt, in perniciem humani generis paratissimi. Hiatus efficiunt terræ, ventosq; flammiuomos suscitant, & fundamenta ædificiorum concutiunt. Noctibus aliquando de montibus turmatim egressi mirãdas stupendasq; in campis ducunt choreas, & quasi vnius ducis metuentes imperium, subito euanescunt ad signum, & ad sua diuerticula reuertuntur. Interdum nolarum inter eos auditur sonitus, & se nonnunquam spiritus hominum vita defunctorum mentiuntur.

Ex his quoque dæmonibus quidam incubones thesaurorum, quos auaritia mortalium in terra abscondit, & ne rursus in vsus hominum perueniant, eos subducunt, furantur, & custodiunt, & quandoque de loco in locum transportant.

Sextum genus dæmonum appellatur *Lucifugum*, propterea quod lucē maxime horrent & detestantur, quia nec diebus vnquā apparent, nec alio modo corpus, quam de nocte possunt accipere. Genus dæmonum imperscrutabile, ac penitus tenebrosum, passionibus frigidis agitatum, malitiosum, inquietum & perturbatum; quod occurrentes homines violenter comprimit nocturnis horis, sæpiusque Deo permittente aut flatu quosdam interficit, aut contactu.

Hæc, additis tamen nonnullis, de dæmonum generibus Trithemius, nos singula exemplis & historiarum authoritate confirmabimus.

Dæmones ab Hebraicis Malachim raaim, vocati, olim pluribus, quam nunc, formis apparuerunt, vnde nata illa veterum de infernalium Deorū multitudine opinio, quorum præcipuos videamus.

Hecate triuiorum & quadriuiorum præses, triplici facie, equi dextra, sinistra canis, media

media fœminæ, ea aduentante terra tremebat, & tædarum fulgor cernebatur, etiam Empuſa dicebatur, fuit vxor Plutonis, & eadem quæ & Proſerpina.

Pluto, Deus diuitiarum, qui & Mammon Hebræis, Ægyptiis Serapis.

Charon, de quo Virg. 5. *Æneid*. Homer. & Sen. *in Herc. fur.*

Cerberus, canis terræ, eo enim nomine dæmones à Zoroaſtre vocantur.

Alaſtores, admodum truculenti, forte iidem cum Nemeſi, quæ vltrix ſcelerum.

Satyri, horum princeps Faunus, iis terribiles & inopinati ſoni tribuebãtur, pro quibus auerruncandis Ioui Fauno priſci immolabant, eratque ei dicata ædes in Auentino. Dicuntur & Ægypanes, capripedes, quales à Poetis finguntur, horum tripudia ſæpe in Atlante monte viſa feruntur.

Eurynomus, dæmon longis & prominulis dentibus, corpore liuido ac cadaueroſo formidabilis, pelle vulpina tectus, veſcitur cadaueribus mortuorum, eaque vſque ad oſſa deuorat.

Succedunt *Sphynx* illa adeo decantata, de qua Strabo *lib.* 9. Apollod. *lib.* 3. *Biblioth.* *Harpyiæ*, de quibus Heſiod. *in Theog.* Apollod. *libr.* 1. *Biblioth.* *Gorgones* tres, *Sirenes*, quæ &

Erinnyes, siue *Eumenides* tres, Nymphæ, eæque vel aereæ, vt Sibyllæ, vel terrestres, vt Oreades, Napeæ, Dryades, Hamadriades, vel denique aquaticæ, vt Nereides, Naiades, quas omnes dæmonum spectra fuisse constat. Huc spectant nutricum terricula-menta, quibus infantes terrent.

Cap. XX.

De Diuinationibus.

De Magia hactenus in genere, & dæmoniorum speciebus variis, sequitur Diuinatio, quæ est *significatio occultorum ex pactis conuentis cum dæmone*, estque tam futurorum quam præteritorum & præsentium, modo illa occulta sint, & ab hominum cognitione remota, nec natura, arteue perficitur, sed pacto cum dæmonibus inito: estq; illud pactum itidem vel expressum, vel tacitum.

Sciendum, dæmonem non omnia, sed tantum quædam diuinatione reuelare posse: nec enim certo aliquid præscire potest, sed ex verisimilibus præ se fert præscire, apud eos, qui ei seruiunt. Certo enim prædicere non potest ea, quæ omnino libere sunt futura, qualia sunt, quæ à voluntate Dei sola de-

la dependent, itidem quæ ex humani arbitrii libertate, & deniq; quæ omnino & proprie futura sunt cõtingentia, quamdiu caussam certam & determinatam non habent. Potest tamen ex his, quæ certo non nouit, multa probabiliter tantum & per coniecturas prædicere, ob summam scilicet experiẽtiam, & ingenii acumen, quo naturalium rerum facultates, voluntates hominum, & affectus præclare nouit.

Potest & ea prædicere, quæ à caussis necessariis dependent, & ab aliis caussis naturalibus nequeunt impediri. Quæ vero non necessario, sed vt plurimum duntaxat, eueniunt, & ab aliis naturalibus caussis impediri possunt, per cõiecturas cognoscit, & probabiliter prædicere solet. Itidẽ & ea certo quæ à Deo sibi permissa nouit, prædicere potest. Pollet etiam preteritorum exacta cognitione, quoad præsentia vero, quæcunque actu exteriore sunt prædita, nouit etiam & præfari potest. Quin imo, si cogitationes hominum vultu, vel membri alicuius motu, aut mutatione, vel alio extrinseco signo prodãtur, peritissime eas reuelare & prædicere potest. Solet etiam homines interdum phantasmatibus immissis adeo perturbare, vt vix ad aliud aduertere, vel cogitare possit, quam

quod tali modo ei ſuggeſtum eſt, & ſic etiam cogitationes hominis præcidit. Solet etiam interdum ea celeritate in prædicendo vti, vt ea quæ alibi longo interuallo geſta ſunt, celeriter annuntiet, vt diu ante prædicta ab ignaris exiſtimentur. Ambigue tamen plerunque reſpondere ſolet, vt in vtramuis partẽ flecti & interpretari eius dicta poſſint, quod in veterum oraculis fit manifeſtum.

Diuinatio autem ſuperſtitioſa & illicita eſt, inprimis ſi dæmoni cultus latriæ vel duliæ exhibetur: quod & Alcimus ille Auitus agnouit, qui *lib. 2. carm c. 15.* ſic canit:

Nec minus hos pulſat temeraria cura ſciendi,
Angit præſcitus ducti quos terminus æui;
Cum tamen eductas inferni ſedibus vmbras
Colloquium miſcere putent, & nota referre:
Spiritus erroris, qui tum bacchatur in illis,
Ad conſulta parat, vanis reſponſa figuris.
Ne vero multis dicamus ſingula verbis,
Præſenti illuſus damnabitur ille perenni
Iudicio, quiſquis vetitum cognoſcere tentat.

CAP. XXI.
De ſpeciebus Diuinationis.

DIVINATIONVM ſpecies duę ſunt, in quibus ſcilicet apertum pactum, ſiue inuo-

inuocatio interuenit, Dæmonomantię, siue oraculorum & vaticiniorum exempla sunt, oracula Iouis Dodonæi, Ammonis, Apollinis Delphici, Deli; Veneris Gazensis, fiebantque hæc oracula plerumque per maleficos, maleficasue, tales fuere Pythiæ, vates Colophonii, Trophonii, forsan & Sibyllæ, tales & Extatici, qui à dæmone extra se rapti, motu & sensu priuati, mira enunciare solent.

CAP. XXII.

De Necromantia.

NECROMANTIA Manganiæ species pręcipua, olim certis locis statis & certis ceremoniis exercebatur. Hanc describunt inter alios Poetæ, vt Horat. *Sat*. 8.

----carminibus quæ versant atque venenis
Humanos animos, has nullo perdere possum
Nec prohibere modo, simul ac vaga luna decorum
Protulit os, quin ossa legant, herbasque nocentes.
Vidi egomet nigra succinctam vade palla
Canidiam, pedibus nudis, passoque capillo,
Cum Sagana maiore vlulantem, (pallor vtrasque
Fecerat horrendas aspectu) scalpere terram
Vnguibus, & pullam diuellere mordicus agnam
Cœperunt, cruor in fossam diffusus, vt inde

Maneis elicerent animas responsa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea, maior
Lanea, quæ pœnis compesceret inferiorem.
Cerea suppliciter stabat seruilibus, vtq́;
Iam peritura modo Hecaten vocat altera sæuam,
Altera Tisiphonem.

Tertullianus tamen docet, non defunctorum vmbras, sed ipsos dæmones earum loco apparere, & operari sub earum prętextu ac specie. Operatio sane periculosa, & respondenti, & quærenti, cum vterque interdum vel mente abalienetur, vel à dæmone rapiatur. Exempla apud Scriptores obuia sunt.

Cap. XXIII.

De Hydromantia, & aliis Maganiæ speciebus.

HYDROMANTIA, siue diuinatio per aquas, veteribus plurimum vsitata: inter alios Imperatori Andronico, qui ob ingentia flagitia cunctis sese inuisum sciens, totum permisit iis, qui futura ex aquis, quasi per caliginem coniiciunt, & imagines futurarum rerum, velut ex vmbra solarium radiorum, consectantur. Ac ipse quidem iis nocturnis sacris interesse noluit, metu famę, sed

ſed illud Hagiochriſtophoritæ Stephano mandauit. Is Setho adhibito, qui ab ineunte ætate talibus oraculis deditus, oculos propterea Manuelis Imp. iuſſu amiſerat, certo ritu percunctatur, quis poſt Andronicum ſit imperaturus, malus genius in aquis primas nominis Iſaaci litteras exhibuit, ſed ordine conuerſo, SI pro IS, idque ſecunda reſponſione addidit fore intra exaltationem crucis.

Variæ eius ſunt ſpecies, vna per annulum fiebat de filo in aqua ſuſpenſum, & vaſculi latera conſtitutis ictibus pulſantem, alia cōiectis in aquam ſtatiuam tribus lapillis, & obſeruatis gyris, qui trifariam inuicem implexi, circa lapillos diffundebantur: alia ex aquę calore ſumitur, & imaginibus in ea apparentibus. Statuebatur etiam interdū cyathus aqua plenus, & verbis immurmuratis obſeruatur, num aqua ſponte efferueſcens effunderetur. Aliqui itidem aquam in vitreum catinum effundunt, oleiq; guttulam admiſcēt, & ſic in aqua mira ſe cernere poſſe putant. Solebant mulieres Germanæ olim ſonum, vortices & circumuolutiones amnium notare, exque iis futura præſagire.

Sunt & alia Manganiæ genera: Lecanomantia, quæ hodie Turcis eſt familiaris. In

peluim

peluim enim aqua plenam cum variis characteribus lapides pretiosos iniiciunt, vt & auri, argentique laminas: quibus peractis responsum ex fundo peluis auditur.

Gastromantia, quæ fiebat per phialas vẽtricosas similiter aqua plenas, & inspectante puro puero, vel muliere prægnante, quibus responsi loco certæ figuræ & imagines apparebant.

Catoptromantia, quæ rerum quæsitarum figuras in speculis politis exhibet, hac Iulianus Apostata Imper. vsus fertur.

Cristallomantia huic similis, nisi quod in cristalli frustis, annulis, vel aliis vasculis inclusis, fiat, vel etiam nudis, & in cylindrum aut obeliscum cõformatis, quibus etiam dęmon se inhabitare fingit.

Dactylomantia diuinat annulis ad certam cœli posituram constructis, vel incantatis, & super tripodem ad certa verba motis.

Onymantia siue Onychomantia oleo ac fuligine impolluti pueri vnguem illinit, & quærentes vngue versus solem obuerso, certum quid submurmurantes, omnia quæ cupiebant, videbant.

Pharmacia siue Pharmaceutria, qua vtuntur incantatores, qui diuinant solo freti dæmo-

dæmonis commercio, præter incantationes nihil adhibentes.

Coſcinomantia, hac cribrum imponebatur forcipi, forcipem binis digitis comprehendebant, & eleuabant, & præmiſſas verbis conceptis ſubdebant nomina eorum, de quibus ſuſpicabantur eos furtum, vel aliud occultum crimen perpetraſſe: reum vero illum putabant, quo nominato cribrum tremebat, nutabat, vel conuertebatur.

Axinomantia, qua ſecurim rotundo infigebant palo, & ex eius motu furem deprehendi putabant.

Cephalomantia priſcis Germanis in vſu fuit: fiebat capite aſini ſuper prunas aſſo.

Eſt & alia ſpecies, quæ fit per clauem, cui circumdabant chartulam inſcriptam nomen ſuſpecti, deinde clauē alligabant ſacræ Scripturæ codici, hunc virgo ſuſtentabat, & verbis certis murmuratis chartula ad nomē criminoſi vertebatur, mouebaturque.

In hiſce ſpeciebus omnibus verba Magica interuenire ſolent, ideoque non dubitandum, quin pactum cum dæmone interueniat.

Cap. XXIV.

De Haruspicina.

HARVSPICVM diuinatio erat ex viuæ adhuc victimæ obseruatione, dum vel producebatur, vel ad aram sistebatur, attrectabatur vel vinum ei infundebatur, iuxta illud Senec. *in Oedip.*

Appellite aris candidum tergo bouem
Curuoq; nunquam colla depressum iugo,
Optima sanctas victima ante aras stetit.
----Huc propere admoue
Et sparge salsa colla taurorum mola.
Placidone vultu sacra, & admotas manus
Patiuntur? ----
Vnone terram vulnere afflicti petunt?
Vtrum citatus vulnere angusto micat,
An lentus altas irrigat plagas cruor?

Succedit Extispicina, qua motum & singula mactatæ hostiæ membra rimabantur, maxime autem iecur: de hac idem Seneca *in eadem Tragœd.* sic ait:

Genitor, quid hoc est? non leui motu, vt solent
Agitata trepidare exta, sed totas manus
Quatiunt, nouisq; prosilit venis cruor,
Cor marcet ægrum penitus, ac mersum latet,
Liuentq; venæ, magna pars fibris abest,
Et felle nigro tabidum spumat iecur.

Ac semper omen vnico imperio graue,
Et capita paribus bina consurgunt thoris
Sed vtrumque cæsum tenuis abscondit caput
Membrana, latebram rebus occultis negans.
Septemq; venas tendit: has omnes retro
Prohibens reuerti limes obliquus secat,
Mutatus ordo est, sede nil propria iacet,
Sed acta retro cuncta

Eſt & Pyromantia, in qua interdum pix trita in ignem ſpargebatur, interdum tedæ picæ illitæ accendebantur, & certis characteribus ſignabantur, ſi flamma tedarum in vnum coibat, proſperum, ſi lambens & diuiſa apparebat, infelicem, ſi tricuſpis aſſurgebat, glorioſum euentum, ſi varie diſperſa, ęgro mortem, ſano morbum, ſi crepitans infortunium, ſi ſubito extincta, ingens periculum ominabantur. Interdum hoſtiam in ignem coniiciebant, & conſiderabat flammam ignis, victimarii, vtrum ſcilicet in vnã coiret pyramidem, quod proſperum putabant, an vero diuideretur, hoc enim aduerſum: an etiam flamma cito victimam comprehenderet, an ſubito extingueretur. De hac idem Poeta:

Tir. *Quid flamma? largas iamne comprehendit dapes?*

Man. *Subito refulſit lumen, & ſubito occidit.*

Tir.

Tir. *Vtrumue clarus ignis, & nitidus stetit,*
Rectusq; purum verticem cœlo tulit,
Et summam in auras fusus explicauit comam?
An latera circumserpit incertus via,
Et fluctuante turbibus fumo labat?
Man. *Non vna facies mobilis flammæ fuit,*
Imbrifera quales implicat vario sibi
Iris colores, parte quæ magna poli
Curuata picto nunciat nimbos sinu.
Quis desit illi, quisue sit dubites color:
Cærulea fuluis mista oberrauit notis
Sanguinea rursus, vltimum in tenebras abit:
Sed ecce pugnax ignis in partes duas
Discedit ------
Immugit aris ignis, & trepidant foci.

Est & alia species Captromantia obseruatrix fumi, vel h. grana sesami, vel papaueris nigri in ardentes prunas iaciebant, & inde surgentem fumum notabant, vel sine huiusmodi granis solùm fumum obseruabant, de quo Dion Cassius. Huc illud pertinere puto de Nymphæo prope Apolloniam: Ibi & oraculum (inquit) editur, idque hoc modo: Thure accepto precibus eius rei ergo, quam volunt, factis, ipsum thus, vt secum eas preces deferat, ad ignem proiiciunt, tum si ratum sit futurum votum, ab igni thus è vestigio corripitur, at si thus extra ignem forte deci-

deciderit, accurrens ignis id abripit & consumit, ſin irritum erit votum, neque accipitur ab igni thus, & ſi in ipſam flammam cõiciatur, recedit ab ea, atque effugit. Ita in vtramq; partem ignis futura prædicit, morte nuptiiſque exceptis.

Solet etiam diuinatio interdum ex cineribus fieri ſacrificiorum. Et hodie quoque viget eius veſtigium, cum res, quæ ad diuinandum proponitur, digito vel bacillo cineri inſcribitur, & cinis aeri puro permittitur & attenditur ad litteras, quæ in cinere agitato apparent. Vel cum aliquem tres perſonas cogitare iubent, quibuſcum matrimonium inire optet, tum tres ducunt ſulcos in cinere, ille vero iubet ſingulis perſonis ſuum ſulcum deligere, tum auerſus ſtare, ne ſulcos videat, quos interea alter tamdiu forcipe oſtendit, donec eorum vnus ab illo ter deligatur, & quam illi ſulcus deſtinabat, ea ſpondetur ipſi vxor futura.

Conſideratur etiam aliquando color vtriuſque laticis in ſacrificiis fuſi, hinc *Æn. 4. Virg.*

Vidit thuricremis cum dona imponeret aris
(Horrendum dictu) latices nigreſcere ſacros
Fuſaq; in obſcœnum ſe vertere vina cruorem.
Hoc viſum nulli, non ipſi effata ſorori.

Solent

Solent etiam Turcæ hodie diuinationis ſpecie quadam vti, cum ceram liquant, & aquæ guttatim inſtillant, figuraſque inde ortas obſeruant.

Ex lauri quoque ramis diuinatio ſumebatur, ſi enim obſtrepebat cũ fragore, proſperum ſignum exiſtimabant, contra, ſi taceret extincto aduſta foco.

Succedit Botanomantia, cum ex verbenę Lunariæ, ſaluiæ, myricæ, ficus & aliorum ſimplicium foliis, ramiſue, conſignatis quærentium nomine & quęſtione, futuri cognitio petitur. De hac per tamaricē Cœl. Rhod. *lib. 8. ant. lect. cap. 29* Apollo mirica vates ſanxit prænuntiare mortalibus futura, propterea inſignem fruticem hunc Nicander vatē vocat. Quin & Magi item Scythæ miricino vaticinantur ligno. Sed & in Lesbo Apollo myricæ ramum tenet, &c.

Eſt & alia ſpecies diuinationis, ῥαβδομάντεια dicta, quæ multiplex, de ea ſic Rhodig. *lib. 7. antiq. cap. 29.* Virgas in rebus diuinis eximiii cuiuſdam vſus fuiſſe veteribus, ex pleriſque conicctare licet. Nam qui Perſicos ritus diligentius animaduerſos literis mandarunt, illorum Magos, qui ſacrificiis perficiuntur, carnes ſuper myrto & lauro poſitas tradũt ſubtilibus virgis adurere, mox oleum

pleum lacte melleq; commixtum conſpergere ac cõprecari, faſciculos ex myrica pertenues manutenentes. In Pyrethiorum meditullio ſurrecta ſtabat ara, vbi inextinctus ſeruaretur ignis, fierentq́ue itidem comprecationes non ſine myricinis virgis. Sicut in Scythia quoque, vbi vaticini traduntur plures ſaliginis virgis diuinatio cõcipitur, quas diſſoluunt, ac ſeparatim ſingulis humi conſtratis vaticinantur, interim virgas comprehendentes componenteſque. Narees vero, quos eſſe Androgynos putat Herodotus, tiliam ſcindentes trifariam, digitoſque implicando ac reſoluendo præcinunt futura.

Præter has ſpecies aliæ itidem multæ occurrunt, quæ ad ſuperiores reduci poſſunt, & communiter ab omnibus ſanioris religionis myſticis damnantur.

CAP. XXV.

De Augurio & Auſpicio.

SEQVITVR Augurium & Auſpicium ars incerta & illicita, ab omnibus Chriſticolis merito damnanda, & eſt obſeruatio cunctarum rerum ſubito, & ex inopinato, & inſolito accidentium, inſtituta ad cognitionem futurorum vel occultorum.

Species

Species eius quinque ſunt. *Primum* ex cœlo. *Secundum* ex auium volatu vel garritu. *Tertium* ex tripudio pullorum. *Quartum* ex quadrupedibus. *Quintum* ex diris & portentis ſumitur.

Primum genus è cœlo captato ab augure proſpectu, & cœli regione deſignata, exemplum auſpicium, nempe tonitru vel fulmen ſiue fulgetrum, quorum alia bruta, quæ nulla ratione naturæ nitebantur, & vana prorſus erant, alia Fatidica, de quibus multa Plinius & Seneca.

Secundum ab auibus petebatur, Auium aliæ ſunt oſcines, quæ cantu ſeu garritu, alię præpetes, quæ volatu prædicere putabantur harumque variæ differentiæ, funebres, cliuiæ, arculæ, volſeræ, remotis, inebræ, &c.

De pullorũ tripudio tertium. Duo à pullariis pulli in cauea ſeruabantur. Primo diluculo, imperato de more ſilentio, puls aut offa, cauea recluſa pullis obiiciebatur, ſi negligerent cibum, ſiniſtrum auſpicium, ſi auide depaſcerentur, ita vt aliqua ex roſtro deciderent, & terram ferirent, dicebatur Soliſtimum tripudium, & habebatur ſecundum.

Ex quadrupedibus quartum ſumitur, vocabatur auſpicium pedeſtre, vt apud veteres Germa-

Germanos ex equorum fremitu. Proprium gentis (inquit Tacitus) Germanę, equorum quoque præsagia ac monitus experiri. Publice aluntur iisdẽ nemoribus ac lucis candidi, & nullo mortali opere contacti, quos pressos sacro curru sacerdos ac rex vel princeps ciuitatis comitantur, hinnitusq; ac fremitus obseruant, nec vlli auspicio maior fides. Vide Tiraq. ad Alex. ab Alex. *gen. libr. 5. cap. 3.*

Quintum sunt omina, quæ itidem ad auguria pertinent, ex Claudiani sententia, vbi sic canit:

Nullaq; dies non triste minatur
Augurium quoties flauentia serta comarum
Sponte cadunt? quoties exudat ab vbere sanguis,
Larga vel inuito prorumpunt flumina vultu,
Iniussaq; manus mirantia pectora tundunt?
Si buxos inflare velim, ferale gemiscunt.
Tympana si quatiam, planctum mihi tympana reddunt.
Ah vereor, ne quid portentant omina veri.

Huc referuntur omnia prodigia & ostẽta, quatenus quis vanam quandam ex his instituit diuinationem. Horum certa interpretatio à diuina reuelatione dependet, non autem licet ea ad fortuitos euentus certo prædicendos trahere.

CAP. XXVI.

De sortibus illicitis.

AD Manganiæ species etiam sors refertur, estque triplex, Diuinatoria, Consultoria & Diuisoria.

Diuinatoria multiplex est, interdum eadem cum oraculo, vt sortes Deliæ, interdũ à materia cui inscribuntur, nomen mutuantur, vt quæ bacillis, talis, oscillis, pilulis aut tabellis inscriptæ in altum, vel vrnam coniiciuntur. Est & aleatoria, de qua apud Propertium:

Me quoq; per talos Venerem quærente secundos,
Damnosi semper subsilie e canes.

De Germanis Tacitus, Sortium, inquit, consuetudo simplex, virgam fructiferæ arbori decisam in surculos amputant, eosque notis quibusdam discretos, super candidam vestem temere ac fortuito spargunt, mox si publice consulatur, sacerdos ciuitatis, sin priuatim, ipse paterfamilias precatus Deos, cœlumq; suspiciens ter singulos tollit, sublatos secundum impressam ante notam interpretatur.

Sequitur Geomantia, quæ sedecim figurarum in abaco nomina dispungit, ex sedecim additis diuersis punctorum coordinationibus,

tionibus, quæ nomina ſuis aſtris putant reſpondere.

Eſt & Stoicheomantia, quæ fiebat aperto libro Homeri, vel Virgilii, & attento primo, qui obuius erat inſpicienti verſu. Hodie, ſed impie, fit aperto Bibliorum ſacrorum codice.

Alia itidem eſt ſpecies ſortium, quando definitus locus in partes æquales deſcribitur, & vnicuique ſingulæ alphabeti literæ inſcribuntur, deinde ſingulis literis gramen frumenti imponitur, poſtea ad hoc enutritus gallinaceus introducitur, qui grana comedat, & notantur literæ, quarum primum granum depaſcitur. Hac vſus & deceptus eſt Imper. Valens in inquirendo regni ſucceſſore.

Sequitur Pythagoricum commentum, cum petitur ex nomine conſulentis per elementa nominis diuerſimode collocata, & quaſi per anagrammatiſmum fauſtum quid, vel ſiniſtrum indicantia, futuri boni, maliue præcognitio.

Huic affinis eſt numerorum diuinatio, ſiue ſors, quæ per numeros fit, vbi valor literarum conſideratur, & futurus victor indicatur, cuius nomen maiores numeros cõtinet. Paululum circa hanc diſtat Chaldæo-

rum operatio, qui Alphabetum distribuunt in tres decades, quibusdam literis repetitis, & nomina petentium resoluta commutant in numeros, singulosque numeros suis planetis attribuunt.

Circa has sortium species notandum, vt & reliqua auguria, grauiter in illarum obseruantia peccari, maxime si quis per ea futura contingentia prædicere conatur, & semper periculosum est, iuxta illas actiones vitamque suam instituere, solet enim sæpissime Deus iusto iudicio permittere, vt tales obseruatores male pereant. Exempli loco sit, quod Bucananus *lib. 4 rer. Scot.* narrat de Nataloco Scotorum Rege, illum scilicet ipsum, à quo Rex cæsus, ad diuinos missum, vt de victoria, de vita Regis ac regno eius percontaretur, responsum à quadam anu accepisse, regem non diu victurum, nec periculum ei ab hoste, sed à familiaribus instare. Cum ille vrgeret à quo, anum, à te, subiecisse. Ille mulierem execratus, cum domum rediret, subiit animum illa cogitatio, nec responsum celari posse, nec edere tutum esse ne se apud Regem hominem prauum, & suo timori indulgentem, suspectum redderet. Itaq; tutius esse, tyrannum cum multorum gratia interficere, quam cum grauissimo capiti

pitis proprii discrimine incolumem seruare. Statim igitur vbi domum rediit, imperato ad responsa diuinorum expromenda, secreto, cæso rege, patriam seruitio, & se periculo exemit.

Cap. XXVII.

De Coniectatione.

CONIECTATIO sequitur sortium doctrinam, estque & licita & illicita, & quidem vel Physica, siue naturalis, vel politica.

Naturales coniectationes sunt, quæcunque causis naturalibus vere innituntur, vt sunt cõiectationes agricolarum, nautarum, medicorum, &c.

Coniectatio quæ ex astris sumitur duplex est, Astronomia, quæ licita, & nititur principiis vniuersalibus, & incommutabilibus, & assequitur scientiã artis suæ futurorũ, veluti reuolutionis annorum, eclipsium, &c. Astrologia, quæ principiis communibus & variabilibus nititur, & prædicit effecta euẽtuum futurorum, non necessariorum, sed contingentium, quasi ab astris necessitudine aliqua dependentium.

Huius sunt partes quatuor. *Prima* circa

reuolutiones versatur, & prædicit totius anni bello paceq́ue viciſſitudines, aeris ſalubritatem, morbos, &c. *Secunda* themata natiuitatum continet, docens quid homini tota vita ſigillatim obuenturum ſit. *Tertia* electionum appellatur, docens quid in ſingulis rebus conſulto & vtiliter faciendum, omittendum, quandoque quibuſue locis ſingula agenda. *Quarta* eſt imaginum ſculpendarum, præſtigioſa & incerta, quoque longius à principiis communibus aſtronomiæ canonibus recedit, eo mendacio vanitatiq́ue propius accedit.

Pro certitudine tamen horum ſubſequẽtes regulæ obſeruandæ. 1. Aſtronomus non recedens à ſuis vniuerſalibus, cõmenſuratis, & immediatis principiis, poteſt iuxta regulas artis ſuæ certo prædicere, etiam multis antequam eueniat annis, vniuerſales illos artis ſuæ euentus. 2. Aſtrologiæ ſpecies illa prima non eſt ſuperſtitioſa, ſi tantum profitetur opinionem cum formidine contra ii. Secunda non eſt ſuperſtitioſa, ſi tantum profitetur ſuſpicionem. Tertia non eſt ſuperſtitioſa, ſi tantum dicat ſe æſtimare, quod res bene ſit ceſſura, & reuera animo ſuo non plus tribuat, quam verbis præ ſe ferat. 3. Aſtrologia vllo iſtorum mo-

dorum

dorum vlterius tendens, & prædicens aliquid vt certo euenturum, illicita eſt & vana nec artis aut ſcientiæ nomine digna.

Peccatur autem in his, quando Chriſtianæ fidei myſteria aſtrorum diſpoſitioni ſubiiciuntur, quando futura contingentia ex aſtris certo pręſcire poſſe quis putat: & quādo interrogationes & electiones cœleſtibus corporibus ſubiiciuntur, vt certæ cauſæ, & tanquam legis decreto.

Improbatur autem à Deo ipſo, Schola Theologorum, Iuriſconſultorum, Medicorum, Philoſophorū, Hiſtoricorum & Poetarum: & inter alios egregie Ennius poeta:

Non habeo denique nauci Marſum augurem,
Non Vicanos haruſpices, non de circo aſtrologos,
Non Iſiacos coniectores, non interpretes ſomniûm:
Non enim ſunt ii aut arte diuina, aut ſcientia,
Sed ſuperſtitioſi vates, impudenteſq; arioli;
Aut inertes, aut inſani, aut quibus egeſtas imperat:
Qui ſi quæſtus cauſa fictas ſuſcitant ſententias.
Qui ſibi ſemitam non ſapiunt, alteri monſtrant viam,
Quibus diuitias pollicentur, ab his drachmam petunt:
De his diuitiis ſibi deducant drachmam, reddant cetera.

CAP. XXIIX.

De coniectatione ex elementis, meteoris, plantis, arboribus, brutis.

CONIECTATIONES hæ, de quibus sub titulo, omnes sub naturalibus comprehendũtur, & de iis apud Philosophos abũde satis. Ad ea etiam aliquo modo, quatenus scilicet ex naturalibus principiis oriuntur, prædictiones & coniectationes medicorum etiam referri possunt, de his in genere sciendum. Signa ex quibus medici coniecturam capere solent, esse vel proba, quæ naturalibus principiis & vera experientia comprobantur, vel vana & ambigua. Proborũ quædam sanam integramque valetudinem testantur, quædam degenerantem, quædam succumbentem, & iam victam, quædam se recolligentem & victricem, non tamen vlla tam certa sunt, quin aliquando fallant: hinc prouerbialis illa locutio: Præstat à sexaginta medicis, quam à scabinis sex damnari & morti addici.

CAP.

CAP. XXIX.

De Physiognomonica prænotione.

PHYSIOGNOMVS ex pilorũ & membrorum corporis colore, habitudine & proportione, de temperie, valetudine, quædam etiam de moribus, ingenio & animi affectionibus se scire putat, præcipue autẽ frontem considerat & faciem. Huic affinis est chiromantia, quæ proprie manuũ lineamẽta considerat.

Hanc physiognomiã veteres medici, inprimis Hippocrates & Galenus diligenter excoluerunt, quin & Aristoteles integro libro, & Polemon in libro de naturæ signis.

Artis fundamenta varia sunt, primum petitur à quadam cum animantibus similitudine, verbi gratia, qui paruis sunt oculis, inuidi censentur, quia simiæ tales sunt, qui magnis, stupidi, sicut boues & asini, ratio horum affertur, quia cum Deus autor naturæ gnarus esset, qua quodq́ue animal indole donasset, singulis etiam ea addidit instrumenta, quæ huic indoli quam aptissima forent: ferocibus vt leoni, apro, tauro, vngues, dentes, cornua timidis ac fugacibus,

vt lepori & ceruo, artus celerrimæ fugæ necessarios, fortibus araturis, vel onera baiulaturis gibbum, dorsi humerorumq; robur, vt camelo, boui, equo & similibus.

Secundum fundamentum à moribus gentium atque prouinciarum desumitur, quæ cum certo sint corporis habitu, vt plurimum quoq; ingeniis & moribus discrepant, verbi gratia, Physiognomi definiunt nimium fuscos stupidos ac pertinaces esse, quoniam Æthiopes sunt huiusmodi.

Tertium à sexu, verbi gratia, quia mulieres candida, vt plurimum & molli sunt cute, suntque pauidæ ac leues, ideo candidos, & molli cute moribus iisdem obnoxios censent. Huius secuudi & tertii fundamenti ratio sumitur à complexione. Cum enim eadem temperies cutis causa sit huiusmodi: ratiocinantur in quocunq; cutis sit talis, talem etiam esse temperiem. Quare ab eadem eiusdem temperiei ratione, similes mores expectandos esse.

Quarto rimantur affectus animi, à motu membrorum & corporis affectionibus, tale est illud Hippocratis: Oculi non nictantes sunt iracundi, quoniam irati fixis & immotis oculis intuentur: sic Martialis argumentatur:

Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine læsus,
Rem magnam præstas Zoile, si bonus es.

Quintum fundamentum petitur ex collatione signorum cum signis, & quibusdam alia colligunt, verbi gratia, inuidiam ex iracundia cui tristitia & animi prauitas sit adiuncta.

Hinc infertur Canon talis:

Physiognomica consistens intra cancellos naturalis Philosophiæ, licita est, & habet aliquid probabilitatis.

Probatur, quia positorum fundamentorum alia sunt probabilia, quædam minus, quædam amplius.

Probatur secundo ex sacris literis, in quibus virorum robustorum facies dicuntur similes faciei leonum. Item, quod in facie prudentis lucet sapientia.

Tertio ex iuris interpretibus, quorum communiore calculo receptum, quando plures de aliquo crimine sunt accusati, & capti, primum quæstioni subiici debere illum, qui facie deformior est, quoniam credendus talis quoque animo prauior & corruptior.

Quarto sentẽtia Philosophorũ probatur, Pythagoræ, Socratis, Platonis, Aristotelis, Ciceronis & aliorum infinitorum.

Cap. XXX.

De coniectatione ex somniis.

SOMNIVM est motus, aut figmentum animæ multiforme, futurorum bonorum, vel malorum significatiuum.

Huius prædictionis fundamentum est experientia, & quædam similitudo proportionis rei somniatæ ad euentum. Experientia est, si vnus, vel plures, cum hoc, vel illud somniassent, talem euentum sunt postea experti. Similitudo proportionis inuestigatur primo ex quodam more ac consuetudine, vt radi caput honestum est monacho, ergo si monacho acciderit id somnium, prosperum ei erit, si coniugato, infelix. Secundo ex vocabuli significatione, veluti si quis audit, vel legit Serapidis nomen, morietur, quia Serapis idem qui Pluton & Orcus. Tertio ex rei significatione Hieroglyphica, vt si quis sibi visus sit catena ad templum alligari, fiet sacerdos. Quarto à fabulosis narrationibus, veluti visus est sibi aliquis vagus in Isthmo filium quęrere, peribit filius mersione, iuxta fabulam Melicertis. Quinto de aliqua ratione astronomica, vel physica, longe petita, velut somniauit quis se lumen à luna petere, cæcus

cæcus fiet, quia luna proprio lumine caret.

Huius artis tales conclusiones obseruentur. Prima, quędam somnia verum euentum prænuntiant, quædam nullum, vel illusoriũ, hinc, quædam obseruare licet, quædam non item.

Secunda, tam certa sunt somnia, quam eorum certa causa, si hæc effectum certũ certo producit, etiamsomniorum prędictio certa, si probabiliter, probabilis, si fortuito, fortuita & fallax. Hinc Theologi somnia diuidũt, in Diuina, Naturalia & Dæmoniaca. Naturalia exurgũt, vel à causa intrinseca somniãti vel extrinseca. Intrinseca nascuntur, quædã ab anima inprimis, & dicitur causa animalis aut moralis, quædam potissimum à corpore & vocatur corporalis. Intrinseca causa animalis est, quando somnia obueniunt de rebus, quibus cogitatio vigilantibus valde fuit intenta.

Corporalis intrinseca causa nascitur à præsenti dispositione ac temperamẽto corporis, quod vel inedia exhaustum, vel crapula repletũ, vel humore aliquo nimis prædominante ægrescit, vel alio vitio interiore laborat. Ex his causis, vel pacata, vel turbida vel multiformiter & varia somnia nascũtur.

Quibus ſanguis eſt copioſior, roſas ſomniāt choreas, conuiuia & læta omnia. Phlegmatici, mare, aquas, balnea, nauigationes, ſubmerſiones, onera grauantia. Cholerici, colores flauos, rixas, pugnas, incendia. Melancholici fumos, caliginem, tenebras, nocturnas oberrationes, ſpectra, mortē & cuncta triſtia. Quibus veſica humore plena, ſomniant de lacubus, fluuiis imbribus. Quibus dominantur ſinceri puriq; ſucci, putant in ſomnis volutari ſe inter odoratos ſuaueſque floſculos, contra in ſordidis verſari ſeſe quorum in corpore humores fœtidi putridique coaceruantur. Quibus viſcido humore affectæ, obſtructæque ſunt partes cerebri poſteriores, illi comprimi ac ſuffocari ſibi in ſomnis videntur. Hic morbus Ephialtus ſiue Incubus à Latinis vocatur.

Naturalis extrinſeca ſomniorū cauſa eſt, quando dormientis imaginatio ab agente extrinſeco mouetur. Huiuſmodi agens duplex eſt, alterum aer ambiens, alterum impreſſio, ſiue influxus corporum cœleſtium.

Hinc tertia concluſio. Somniorum ex naturalibus cauſis deriuatorum, eatenus licita eſt obſeruatio & interpretatio, quatenus cauſæ naturales effectibus cauſæ ſuæ coniunctis ſunt adæquatæ.

Diabo-

Diabolica ſomnia ſunt, quæ mali ſpiritus inſidioſe ſpiritibus dormientibus immittũt, vel ad perturbationes animi ciendas, vel ad occultorum, aut futurorum ſignificationẽ. De his hæc obſeruetur concluſio, Dæmoniaca ſomnia obſeruare, vt fraudem dæmonis caueas, licet, ad occultorum ſcientiam, vel euentus futuros, nec licet, nec expedit.

Diuina ſomnia nobis à Deo miniſterio angelorum bonorum immittuntur, exempla horum in S. Scriptura obuia habentur: de his concluſio talis: Diuinorum ſomniorum obſeruatio licita eſt, ſed interpretatio ſolis conuenit illis, quibus à Deo facta eſt reuelatio interpretationis.

CAP. XXXI.

De ſorte diuiſoria.

DIVISORIA ſors olim Romanis in frequenti vſu erat, & eius mentio habetur *cap.* 1. 26. *quæſt.* 2. In ea vt peccatum caueatur, quatuor ſubſequentes regulæ ſeruẽtur. ***Primo***, debet euentus à Deo expectari, non à caſu vel fortuna, aſtriſue. ***Secundo***, debet adhiberi ſimplex ſors, ſine vlla ſuperſtitione vel abuſu rerum ſacrarum, vel ſacrę Scripturæ. *Tertio*, neceſſe eſt, vt illi qui ſortiuntur, æquali

æquali iure nitantur. *Quarto*, vt principalis intentio ſortes mittentium non ſit inquirere voluntatem Dei modo extraordinario, ſed præcipua intentio debet eſſe, vt auferantur lites, diſcordiæ, querelæ, inuidiæ, quare ſi aliter concordia poſſet iniri, res ſorti non eſſet committenda, ſin vero aliter nequit diſcordia ſopiri, bonum pacis permittit ſortem conditionibus tamen prędictis ſeruatis.

Hæc de Magica doctrina hactenus proferre libuit, breuiuſcule quidem, & quaſi certa per axiomata, quæ tamen totam illam illius diſquiſitionem indicant, perſtringunt & rimantur, iuxta quæ etiam alias abſtruſiores & occultiores quæſtiones, quæ hanc circa materiam verti ſolent, enodari ac iudicari poſſunt.

Summopere autem in hiſce omnibus cauendum, ne dæmonum aſtutia decepti, incauti operam illicitis hiſce artibus adiungamus, & tandem cum iis in æternos abripiamur cruciatus.

APPENDIX, DE MIRANDIS QVIBVSDAM NATVRALI MAGIA factis operationibus

Ex lib. 2. Mag. Nat. Ioan. Bapt. Port.

Varii fructus & vina medicata.

VETERES illi summo studio, diligentiaque sunt enixi, quonam modo diuersis antidotis vinum conderent, vsuiq;, si opus foret, accommodarent, neque hoc iniuria factum, vt nil commoditati præstantius: & monstrat, quod eorum pars maior multa memoriæ prodidit, & curiosius, quam par fuerit, mirabilia dictu, operatuque facilia, quorum commeminit Theophrastus. Apud Heracliam Arcadiæ fit vinum, quod epotum viros dementat, & mulieres infœcundas

cundas reddit. Ei ſimili; quod in Træcenſi agro ab Athenæo comprobatur. Et apud Thraſum vinum fit ſomniferum. Et aliud arte quadam conficitur, quod epotum vigilantiorem facit, variæque vinorum conditura, quas apud diligentes rei medicæ, & agriculturę ſcriptores inuenies, nec ſcitu difficiles, nec iis arduum fore credo, qui ſimplicium vires nouerint, & coniectura conſequuntur, ea denique operantur, quæ ex loci eueniunt proprietate, & vtiliſſimũ fore puto, vt iis adhibeantur, qui medicamenta timent & horreſcunt, vt prius iucunde abſorbeant, quam odiſſe velint. Sitq; primo

Vitis Theriaca.

Pangendum ſarmentum, vt docet Florentinus primo & ſecundo Georgicorum ſuorum; radice tenus quatenus digitorum latitudine ſit ima parte fiſſum, ablatis medullis, ipſius vice veratrum inſeratur, ac ſtricte vimine, & terræ mandetur: vuas hoc modo dabit, quarum eſus, aluum præmollit & euacuat.

Vel ſi efficacius vis vacuent, eadem ſarmenta antidoto ſatiata, ſcyllæ bulbo inſerẽdo terra recondito, ſemper medicamentum infundendo aſſidua ſuffuſione, & ſucco ſatientur imbibendo, ne tam cito ſeneſcat vis.

Si

Si autem propomata ſponte vis naſci, vt Palladius docet: E vitibus ipſe ſarmenta ponas in vas aliquod ſemiplenum potionibus vel cõditis abſynthiatis, vel roſatis, vel violatis: inde terram ſimul reſoluas ad lixiuii modum, donec ſarmentorum oculi in germen nouæ frondis erumpant, tunc ſarmenta ea, quouis loco vitium cæterarum more depones, & tales dabit fructus.

Vinum Phthorium, id eſt, quod partus enecet, & abortus faciat, ſic fiet: Scammonium, vel niger elleborus in vite inſeratur, terebra vitem pertundito, & vitigineos ramos illos, quos voles, & fiet.

Vel circa ipſam agreſtis cucumis ſeratur, inde vim detrahens, & combibens. Vel ſi vino veratrum maceramus, idem præſtabit, & ſic diuerſarum mixturarum vires adſciſcit. Et

Ficus

Quarum eſus, aluum læuigat, habebis, ſi radicibus veratrum, cum tithymalo tritum inieceris, vel inſerueris, talia dabit poma. Nec ignorandum ſæpius tranſplantata, & inſita antidotum elangueſcere, tu denuo ſemper addito. Mire aluum inaniunt cucurbitæ, & cucumeres, ſi eodem ſemina antequam ſeras triduo, vel biduo dictorũ ſucco madu-

madauerint & enati cucumeres hoc pręstabunt. Sic habebimus

Pruna purgatoria, & somnifera.

Si somnum, & alui deiectionem moliri affectas, sic fuerit præstantius. Ramum, vel totam plantam terebra, inde scammonio, vel opio impleas, papyro vel corticibus recte inuolutam relinquito, cumque matura fuerint poma ventris deiectionē, & somnū molientur.

Vel si citius idem affectabis, Caricas ficus, quas Ischiadas Græci appellant, & passas vuas vino, vel aqua per diem macera, dū tumescant: vbi prius scammonium, vel opium dissolueris, & si amarorem quendam resipiunt, dulce aliquod admisce, & insolatis vtitor. Sed de vinis hactenus medicatis.

Florum & fructuum conditura.

Tanta est siderei caloris incōstantiæ vis, vt omnia, quæ ambit, & sublunaris complectitur mundus, ad finem tendant, nec à motu desistant: sed non adeo hominū mentes caligant, hebescuntq; sensus, quin multa fere obnoxia euadant. Et si gratæ fructus figuræ, iucundi saporis, insignisque coloris lenocinio venustauimus, ne tam celeriter eorum depereat gloria, cœlique improbus variantis motus tabefaciat, & exanimet, sic con-

constantes reddes contra tenorem algoris, æstusue: nec fies inglorius, si pro viribus ambientis aeris, & per cuncta meabilis ab iniuriis vindicabis, qui naturæ agnatione calidæ, quod in pomo reperit, allicit, vt se miserum innata prius frigiditate lacessitum, quam naturalis abrepti caloris exinanitum sentiat, eoque flaccessente, siccescit. Plurimum quoque ad hoc confert loci situs. Fenestras ergo patentes Septentrioni dirige: claudendæ enim sunt, quæ ad Austrum vergunt: Austri enim afflatu rugis deturpantur, non tamen sine foriculis, ne pertinaci vento, cum humorem amiserint, vieta fiant, vel putrilaginis labe putrescant poma. Nunc etiam tradamus modum in floribus fructibusq;. Et primo ex Anatolio: & reliquis, vt

Rosæ & Lilia vegeta seruentur.

Legantur rosæ, reliquiq; flores, non iam satiui, cum iam patefacti perennant: sed flore iam dehiscente, cæsuram in liquidam picem immerge, & arundine fissa condantur, rite picentur, & sub die obruantur accliui loco, ne labens aqua pluuia noxam afferat.

Vel arundinem iam viridem findito, rosam vel florem intus condito, & fissuram vt coeat curabis, sic ouãs habebis, quod optas.

Lilia vt talia inueniantur, qualia condantur, id facito. Cum occlusa sileant, decerpas, priusquam dehiscentia pandant & arundinibus vel lagunculis opertis, & bene picatis, ne expirent, recordantur: sic cum exegerit vsus, relaxato spiramento, detrahes, nam vegeta toto anno seruabis.

Aliter: vas fiat quernum, hoc floribus reple, & rosis quæ nondum oscitent, bene operculato, & picato, ne intro fortasse aqua permeet, putei vel cisternæ aquis immergat vel currentibus, quo minus putrefiant, ibiq; multum durabunt virides occlusi: cum omnes dehiscant velis, pediculum in malum figito, aut aceto immergito, Soli ostendendo Nunc modum tractamus quomodo

Poma in vigore diu maneant.

Præcocia, pyra, mala, cotonea, sed mustea spernenda, ficus, tuberes & zizipha cum suis frondibus legito omnia immatura, non tamen percruda, caduca sunt separanda, vndique diligenter inspiciendo sint ne integra, nec manibus quassentur, incisos eorum tenaces calida cures amburi pice, parum tangēdo, nam facilius principiū putrefactionis exhiberent: inde canapi, stupaue inuoluēdo, feruenti cera circumlinea & circumlita melle demergantur, vt sint omnia submersa,

&

& ſeparata cuſtodi, ne ſimul commiſceas, ne ſe mutuo contingant: alterum enim ab altero corrumpitur: operculo impoſito operaculatumque vas pellicolato, & per annum viridia ſemper habebis: & ſic omne pomum in melle ſeruari poteſt, quod in vetuſtatem reponitur. At virides ficus ſeruare docet African. Ex viridibus cucurbitis è lateribus eximito partes, quæ ſpleniis exiſtūt ſimiles, & excaua velut loculos, & vaginas, inde in ſingulis ſingulas ficus appones cum petiolis, vt durabilius integræ ſint allatæ, quippe quæ diutius durent integræ, inde obturato, & vmbroſo ſuſpendito loco, ne ignis vel fumus inſpiret.

Vel mala in vigore decerpta conditiua è Sotionis ſententia, ſi gypſo ſubacto illeueris vel figulorum creta ſingula cruſtabis: vbi occalluerint, incolumia diu ſeruabis, cumq; vti libet, dulci aqua perluito.

Vuas quoque ſic immarceſſibiles habebis: ſi ſingulis fictilia vaſcula penſilia appoſueris occluſa, in imo vero pertuſa, & impoſito ceſpite pluuiam arcebis muniens, ne vel trunco mutuo rumpantur, vel alio munimine ambito.

Sic pinſito vitro ſi circumuoluantur & obruantur, longo tempore conſeruantur.

Multa

Multa quoque in picatis doliis musto immersis. Sic myrteas virgas cum baccis, & ficulneos ramos in amurca seruabis. At si vis

Poma in arbore diu immorari.

Ramulos intorqueri iube, ne maturescēs humor in ipsa dilabatur, & ea incolumia seruabuntur contra æstiui caloris blandimēta, tali maxime pacto punica seruātur: ne hiantia dispereant. Aliter seruamus

Sorba & pyra.

Paulo amœnius lecta, sed duriora non decidua, fictilibus vasis condito & operculato, quæ picari pariter & gypsari facias, bipede effossa scrobe inuerso ore obruito, superinducta terra, spissius supra pedibus calcata, decliui loco, per quem perennis aqua decurrat. At

Vuas & punica

Seruare si volueris: sint vuæ duracinæ, & illlæsas legi iube, ne sint acerbitate duræ, neque maturitate defluentes, tactu molli cum iucunditate calloso, & si qua sunt putrida resecari debent: sic in feruentem aquā dimitte tempore exiguo, ne excoquantur, sed temperamento quodam opus est: dein sublata in vmbra suspendantur. Neque hoc prætermittendo, quod aduertit Columella, vt seruari omnis possit vua. Decrescente

luna poſt horam, cum inſolata iam eſt nec roſcida, viti detrahatur & ſeruetur. *Si vis*

Vua in vite vt ſeruetur.

Ex Beritii præcepto: iuxta vitis radices vmbroſo & accliui loco, vt facile pluuia aqua dilabatur, ſcrobem ad erecti hominis altitudinem effodito, arenam pauimento conſternas, vt ſiccitatem melius conſeruet, ſupra calamos & haſtilia defigas, & ſarmenta luxans illæſis botryonibus aſſidue obtorqueto, & adnexantur dependeantque ex ridicis ne pauimentum tangant, & contignatione tegito, vt eo imber penetrare non poſſit, & reſeruatur vſque ad ver perpetuum per annum clauſa. Rebus his finem imponendo, remanet

Arbores necare.

Si volumus, ſic poſſumus. Corticem in orbem detrahamus, cortice enim ſpoliata interit omnis arbos, ſed tardius & celerius: vt tilia, & robur ocius, tardius autem infirmiores. Refert quoque quibus fiat anni temporibus, Martio & Februario ſtatim emoriuntur, hyeme autem robuſtis arboribus diuturnior eſt interitus. At ſubero corticem detrahere oportet, ne deterior fiat. Sic paſtinacæ marinæ radius omnium caudici præfixus occidit. Et menſtruatus pan-

nus radicibus admotus, præſertim iuglandi nuci, vt placet Democrito. Platanus autem circumdolata, quæ in Antrando & Philippis euẽnerat, ſic reuixit, & cortex iterum circũtexit, fuit pro oſtento habita. Aruſpex enim tunc perſuaſit, vt ſacrificarent cuſtodirentq; arborem vtpote factam oſtento fauſto.

Nunc verbaſci proprietatem quandam enarrare ſupereſt. Mane cum flores aperit, ſi planta leuiter concutitur, paulatim flores ſicceſcentes defluunt ad terram omnes, nec fuerit qui id inſpiciet, quin magicis precaminibus euenire credat, ſi qui decuſſerit, inania quædam obmurmuret verba.

Ex omnibus quæ adhuc narrauimus coaceruatis, vnam nouimus arborem dictam: erat enim craſſitudinis & proceritatis non ingratæ, apto vaſe obſita, præpingui, irriguo & ſuperfœtante ſolo, vt tum plantæ vigore, tum humi vbertate, frugalitateque inſitis alimentum ſuppeditaret. Erat trifurca, in vno vúam vinaceis vacuam, diſcolorem, & medicatam gerebat, quarum altera ſoporem, altera alui deiectionem moliebatur. Affert ſecundus ramus perſicum, ex perſico & nuciperſico interuallis pluribus ęque diſtinctũ, exollem, & ramulo nunc perſicum, nunc nuciperſicum protuberans, ſi aliquod pomum

pomum nucleũ habebat dulcẽ vti amygdala dabat, & nunc hominum, nunc animalium faciem ementiebatur, diuersáque demonstrabat lineamenta. Dat alter cerasa exossa, acida, dulciaque, dat mala aurea, cortex floribus, rosisque consita fructus debitam omnem superantes magnitudinem, dulciores, odoratiores, verno tempore efflorescẽtes, debitum vltra tempus fructus producẽtes: diutiusque immorabantur, continuæ fœcunditatis orbem perpetuum annum ministrabant, per quosdam gradus poma sibi succedebant, fœtura interpolabatur, brachia ponderibus inclinata procumbebant, & denique sic cœlum fauebat, vt pulchriorem non cõspexerim. De huiusmodi re iam satis: longius enim euagati sumus, quam par fuerat, quorum aliqua ex maiorum monumentis excerpsimus, tempori regioníque accommodantes, quæque multis erant experimentis cognita, multis præterea ingeniosis & vtilissimis auximus.

Diuersa ignariæ parandi ratio.

Fortuito euenisse narrat Vitruuius quod diuersæ arbores, crebroque ventis & tempestatibus exagitatæ attritu valido ramos terentes, collisis inter se partibus & rarefactis calorẽ euocarint, vnde magna successit

flamma, efferati, & agreſtes homines inde perterriti terga fugæ dedere, ſic iam ſopita flamma, propius cum acceſſiſſent, & magnam inde humanis corporibus perpendiſſent accedere commoditatem, ignem conſeruabant: ſic vrbanitatis, conſuetudinis, & ſermonis cauſas præbuiſſe, inde paſtorum in ſolitudinibus, & militum in caſtris exploraūit neceſſitas, diuerſa quomodo parati igniaria poſſint, cum ſemper abſtruſum ignē ad excutiendum ſilicis occaſio non detur, & docuerunt quænam ligna eſſent vſui accōmodata: & quanquam terebrum & conceptaculum ex eodem fieri nonnunquam eueniat, tamen ex vno, quod agat, atque efficiēdi vim retineat, ex altero vero, quod patiatur, ex molli vno, forti altero faciendum cenſent. Exemplo

Ligna, quæ attritu ignem concipiunt,

Sunt quæ maxime calida, vti laurus, rhamnus, ilex & tilia. Meneſtor vero morum addit & coniiciunt, quod aſcias ilico retundent, & hebetent, ex his omnibus terebrum faciunt, vt attritu acrius reſiſtat, & pertinacius opus expediat, conceptaculum vero ex molli: vti hedera, ferula, ſylueſtri vite, & ſimilibus arefactis, & penitus humore omni exinanitis: ad ſummum ea deteriora

ad ignarium vſum veniunt, & reiiciuntur quę vmbroſis contectiſque locis aſſurgunt. Et ſic commodius expedies, nec referre arbitror, ſi laurum lauro vel hedera enudata, ferulam ferula confricaueris, & (quod præſtantius eſt) fune ſuper eam celeriter & vehementer moto, & vbi fumum eleuabit, adiecto minuti ſulphuris momento, fomitem admoueris prout arida nutrimenta, quæ ex materia parabis aridi fungi: foliorum excocti velleris, circa tuſſilaginis radices reperti: ocyus enim ignem concipiunt, retinentq́;. Ex ignariis olea vt inepta reiicitur, pinguiori materia, & immodico humore referta. At cum hominum mens raro in eiſdem repertis ſubſiſtat, ſed nouis reperiendis altius viam inueſtiget, eius induſtria repertus eſt.

Lapis, ignem humido quouis excitans,

Huiuſmodi faciundi ratio hæc eſt: Magnetem lapidem in ollam, vel aliud conſimile vas coniice, viua calce immerſum, meliuſque fuerit ſi colophoniam adieceris cum calce pari: cum vas expleueris figulari creta circumlito ſpiramento, fornaci inditur, donec percoquatur: inde detrahatur, & in nouam ollam coniiciatur, creta denuo illita imponatur fornaci, alternis eadem proſe-

quendo, dum vehementer inalbuerit & torrefiat: cum opus fuerit, aqua vel saliua superinfusa flammā eleuabit, qua sopita loco calido ad vsum recondito. Est quoque

Alia faciendi ratio:

Si viui sulphuris, salnitri vocati repurgati pari pondere, caphuræ duplum, nouæ calci addantur, ac omnia mortario conterantur vsque adeo tenuia, vt in auras euolare possint, simul stricte linteolo deligata conuoluantur, testaceo vase clusa, superillita argilla, ferventi desiccentur sole, figulorum imponatur fornaci, cumque figilinum vas fuerit excoctum, in quo maxima est adhibenda diligentia, in lapidis duritiē coeunt & rediguntur, extracta ad vsum ministrantur. Sic

Aliter idem

Hoc efficies: Sumatur magnetis lapidis prænarrata calx, salnitri sæpe purgati quadruplum, æquali pondere caphura, viui sulphuris ignem nondum experti, & terebinthinæ resinæ oleum, & vini fæces concretæ, quas semper tartarum vocabimus post hac, hęc omnia mola vel pila trita cribentur, quæ infracta supersunt, denuo terantur cribrenturque: insuper austeri vini ardentem aquā paratam habeas, eamque infundas, vt supereminеat, vitreo vase condito & operculato, ne

ne halitum expiret, fimo ſupponatur duobus vel tribus menſibus, denis viciſſim diebus innouando, donec mellis craſſamẽtum imitetur, nec vllũ diuiſionis iudicium præbeat, flagrãti inde carboni inferueſcat, dum humiditas omnis euolet, & penitus ſiccata in lapidem coeat. Si hoc cognoueris, vas frange, & exemptam iterum terito compoſitionem, aqua vel humore aliquo leniter ſuperinfuſo flamma erigetur, & inter omnes principem hæc ſibi vendicat locum.

Variæ ignium compoſitiones.

Nec ſpernenda, vti non neceſſaria, nec viſu exiſtit iniucũda artificioſa ignium compoſitio, nec multum à ſuperioribus degenerat, de qua nos aliqua narrabimus experimenta, quę quanquam ab ignaris & idiotis tractentur, ſubtilitatis tamẽ plurimum habent, nec ea recenſere pigebit. Et primo

Ignis mixtura, quæ ſub aqua ardeat.

Quomodo autem fieri poſſit, late patebit, multifaria eſt enim earum compoſitio, eaq; dicemus, quæ paratu facilia cum ſint, citius opus expediunt: Puluis primo paretur pyrius (vt dicunt) ad bellicas machinas, quibus ab ardenti bombo, nomen bombardum eſt inditum: hic mixtiones horum ſubintrat omnes, vtpote baſis & fundamentum:

cui adiiciatur tertia colophoniæ pars, communis oliuarũ oleo quarta, sexta autem sulphuris, rite permisceatur, ex omnibus resiccatis periculũ sumũt, si valentius vritur quã quæritur, colophoniæ & sulphuris, si remissius pulueris dicti plusculum suggeratur, horum mixtura in stramentis & linteis obuoluatur pannis, vel ex iis cõfectis, strictius quam possit, inde funiculis & ligaminibus obuolutam feruenti immergunt pici & resiccari curant, ac denuo straminibus munientes, illinunt pice, vt eam ab aquæ humiditate tueatur, nec ignis vi disrumpi sinat, vbi autem rite fuerint insolata, paruo foramine peruia, ignem immittunt, & ardere incipiente, paulo morẽtur tempore, tum proiiciunt in aquam, nec se ab ea extingui sinit, nunc fundum, nunc aquæ superficiem petens, & in ea obuoluitur. Nec displicet, vt naphtam adiungant iis, quam petroleum vocant: rapacissimus enim ignis est, eoque longe viso dissilire cogit, vt magnes ferrum, & comburitur. Multumque bitumen hoc in aqua ardet, quod à natura artifices mutati sunt, nec balneorum semper ebullientium alia reddi potest ratio, nisi quod bitumine intus ardeant, & aqua depascuntur, quæ continuæ sit causa ebullitionis. Bellica sæpe instru-

instrumenta huiusmodi cõpositionibus replentur, inde igneas quasdã emittunt pilas eminus, & disrumpuntur, quas sic parant: puluerem hunc obuoluunt stupa ac mixtura, quam diximus illinunt & implicant, & concauas machinas replent puluere, pilis & mixtura vicissim inspersis, igneque admoto in hostium congressibus pilæ per aera proiiciuntur accẽsæ. Quod olei vicem expleat, & ardentius exuratur, immittunt aliqui suillum adipem, anserinum, sulphur ignem non expertum, sulphureum oleum, & naphticũ, salnitrum sępe purgatum, ardentem aquam, terebinthinam, resinam, liquidam picem, quam omnes Kitram vocant, vulgo dictam liquidam vernicem, vitellorum ouorum oleum, & aliquando vt his molem addat, & liquida inspisset omnia lauri scobem immiscent: iis vitreo vase occlusis, illud sub fimo condito, per menses duos vel tres, alternis semper denis diebus innouando fimũ & remiscendo, exemptæ inde compositioni si ignem adieceris, ardere non desinit, nisi tota fuerit absumpta, æquæ enim aspersione non restinguitur, imo accenditur: veruntamen luto, terra puluere, & omnino quibusuis aridis suffocatur, si cassidi, clypeo & armatis hominibus inieceris igne canden-

tes reddit, vt comburi cogantur, aut arma exuere.

Aliud trademus, quod valentioris est operationis, terebinthinæ resinæ, picis liquidæ, & vernicis, inde picis, thuris & caphuræ portiones, viui sulphuris sesquitertium, salnitri purgati duplum, ardentis vero aquæ triplum & tantundem napthici olei, sed salicis pollinis carbonum pusillum adiicias, hæc simul conficiantur & in globulos effingito, vel ollulas reple: sic exurit, vt extinguere sit vanum. Alia inter has reperitur

Ignea mixtura, quam sol accendere potest.

Maxime autem feruens in meridie & præcipue in illis regionibus vbi sol flagrat, vel sub caniculæ ortum, nec aliunde euenit, nisi accendibilium rerum cōpositione, hanc tamen sedulo parabis qualis est, quæ ex his cōstat: Caphura paretur, inde viuis sulphuris terebinthinæ, præsinæ iuniperi, & vitellorū ouorum, oleum, pix liquida, colophonia in puluerem redacta, salnitrum, & omnium duplum ardentis aquæ arsenici, & tartari pusillum, hæc omnia bene tusa, & remixta, vitreo condas vase: quod per duos menses obrutum immorari oportet, fimum semper innouando, & remiscendo eodemque (vt doce-

docebimus) eliciatur aqua vaſe, hæc inſpiſſetur, vel noſtro puluere, vel ſtercore colũbaceo, & tenuiter cribrato, vt ſtrigmẽti formam habeat, lingua delinito, vel aqua combuſtibilia, & æſtiuis Sole vtitur diebus. Hæc omnia Marco Gracchо adſcribuntur. Vim retinent comburendi maximam colũbaceum ſtercus. Refert Galenus in Myſia, quæ eſt Aſiæ pars, ſic domum conflagraſſe. Erat proiectum columbaceũ, in propinquo feneſtram tangebat, vt iam contingeret eius ligna, quæ nuper illita reſina fuerant, cui iam putri, & excalefacto, & vaporem edenti, media æſtate cum Sol plurimus incidiſſet, accendit reſinam, & feneſtram, hinc fores aliæ reſina quoque illitæ, ignem concepere, & ad tectum vſque ſubmittere inci-piunt: vbi autem à tecto ſemel eſt accenſa flamma, celeriter in totam graſſata eſt domum, cum maximam habeat inflammandi vim. Præterea

Ignem qui oleo extinguitur, & accenditur aqua,

Fieri ſi opus ſit, ea ſunt cõſideranda, quæ facilius in aqua ardẽt, vel in ea ſponte accẽduntur, vti caphura, & viua calx, vnde ſi cera, naptha, & ſulphure mixtum compoſueris igneḿque concipiens, vbi oleum inieceris, vel cœnum extinguitur: reuiuiſcit enim, &

maiorem concipit ignem infusa aqua. Hac fiunt compositione faces, quæ fluminũ traiectu, & pluuiosis locis non extinguuntur. Narrat Liuius, vetulas quasdam in eorum ludis, accensis facibus, ex his confectis, Tyberim tranasse, vt miraculum expectantibus & cernentibus ostentarent. Hinc pro itineribus fiunt

Faces, quæ ventis non extinguantur.

Quod è sulphure euenit: difficulter enim extinguitur, vbi flammam concipit: vnde faces cera, & sulphure viciſſim oblinitis, & confectis, ventis & tempestatibus innoxie feruntur.

Producendis autem exercitibus, vel necessariis rebus aliis, vtuntur tali: Earum ellychniũ salnitro ebulliunt, & aqua, & exiccatum sulphure, & ardenti madefaciunt aqua, inde candelas hac efficiunt mixtura: constat enim sulphure, inde caphuræ, & terebinthinæ resinæ medietate colophoniæ duplo, ceræ autem triplo: quatuor efficiunt candelas, eas componunt simul, in medium autem viuum sulphur iniiciunt, & pertinacius omnibus resistit. Si candelam aliquam niue circumtexeris, vt pueri solent, & incẽdas, in niue flamma ardere videbitur. Sed vt facile accendatur,

Aqua

Aquæ ardens

Effici sic rite poterit: Verus validum & nigrum vinumhabeas, inde intus viuam immitte calcem, tartarum, sal viuumque sulphur, vitreis chymistarum organis (vt docebimus) aquam exugito, hæc mire ardet, nec ardere desierit, nisi tota consumetur, vel parum relinquat: si in patinam, vel aliud patentioris oris vas pones, & flammam admoueas, illico ignem arripit, si in murũ proieceris, vel è fenestra noctu, innumeris scintillis, & igniculis accensum aerem videbis, id autem hic aduertito, si pluries distillabis minus ardere, id enim aceto contrarium aqua habet ardẽs. Si minus phlegmate redũdet vis, spongiam oleo madidam vasis ori in distillatione accõmodato, phlegma autem penetrare non sinit. Si

Flammam eminus proiicere

Quæsieris, id commode faciunt colophonia, thus, & succinum præcipue, nam si flammam concipit, in altum se tollit, eminus flammam emittens, si inter digitos candelam continebis: in palma autem pinsitũ puluerem, dumque proiicis euolet puluis per candelæ flammam. Si optabis ab

Igne tueri aliquid, ne comburatur.

Ea considerato, quæ summe frigida ob-

ſtupent, & ſubtilia ſunt, & ob ſubſtantiæ connexionem ab igne non vincuntur, vti amiantus lapis, quem plumeum alumen vocant, extincta calx, oui albumen, altheę ſuccus, hyoſciamus, pſylli ſemen: hæc cum ſuccis permiſcentur, dum linimenti ſpeciem aſſequantur, inde manus oblinito & illæſus ignem detinebis: non ſic tamen, vt omnino tutus, & intrepidus pertractare poſſis, vel per ignem ambulare. Ex amianto lapide mappæ texuntur, & ſi ſordidatæ igni proiiciuntur, candori priſtino reſtituuntur. Inde autem ſi vis

Ignitus totus videri:

Prædicta vbi te liniueris mixtura reſiccari curato, & tritum ſubtiliſſime ſulphur inſpergito, flammam admoueas, vbi ardere incipiet, ignitus videberis totus. Si minus commodum fuerit ſulphur, ardentis aquæ irroratus aſpergine, quem diximus ignem admoue, & aliquantulũ ſub ea tutus deges. Fitque

Puluis pyrius in bellicis inſtrumentis mira operans.

Si quis in vulgarem puluerem duodecimam argenti viui partem, marcheſitæ tantundem, & colophoniæ, & recte pertuderit, & permiſcuerit, hoc puluere ſi bellica reple-

repleuerit instrumenta, vbi ignem admouerit, ingenti fragore dissilit machina, vt astátium multos interimat. Contra autem si in pyrium hunc puluerem combusta papyrus immisceatur, vel quod idem explebit, vulgaris fœni seminis duplum, si optime trita immisceantur, validissimam vim retorquet, vt nec flammam, nec strepitum tam validum emittat: tali puluere mira ingeniosus excogitabat experimenta.

Qui fieri posset latex in tenebris refulgens.

Tu qui præauidus ad lectionem rerum accedis, quas larga, eademque prodiga Natura humano vsui liberaliter fœneratur, abditas & delitescentes, eumque curat tenebris innoxium reddere, quod non est profecto aspernabile, ex iis ingeniose require, quæ præstare possunt, pleraq; etenim habes, quæ in noctibus sensum feriunt, & cient, multa Aristoteles, multaque passim experientia demonstrat. Ceu bestiolæ, ex insectorum genere, quas Greci πυγολαμπίδας, Latini nitedulas, siue cicindelas vocant. Sunt fungi, capita, & squamæ piscium, vti recentis trichiæ, & vulgo harengi dicti. Sic miluus, siue miluago, quod oculi noctu splendeant lucerna dicitur. Pectinum vngues in tenebris igne lucentes, & in ore

man-

mandentium. Sic luporũ & ælurorum oculi. Eſtque in Germaniæ ſaltu in Hercinia apparens volucris, eius lucent pennæ ignium modo earumque ſplendore viatores, per innumeras illas ſolitudines itinerum dubios moderantur euentus. Sic de ſpondylis, pleriſque oſtracodermorum generibus, vel ſuper eos inſidentemuſco, Aglaophoditis marinæ, & terreſtris meminit Ælianus, tale nomen à ſplendore lucis inditum, aliaque maris alumna animalia. Sæpe manibus marinam aquam exagitatam, igneis ſcintillis coruſcantem vidimus. Narrat Ioſephus vallem, in qua eſt locus Baraas, ex eodem radicis nomine dictus, igneo colore fulgurans. Sic nictegretum, valde demiratus eſt Democritus. Iam quercus præaridi caudices, ſituque marcidi, argenteo noctu ſplendore aſpectum mouent, & vulnerant. Carbunculus in tenebris rutilat, aerem circumſecus pro corporis modo illuminando: & multa ſunt quoq; noctu lucibilia, grauiſſimorum authorum teſtimonio comprobata. At ſeries admonet doceamus inde humorem extrahere, ex quo latius diffuſiuſque proficiſcatur lumen, & emanet, vt noctu videri poſſit. Iam infra pateſcit

Exemplum.

Nite-

Nitedulæ igneo multum colore coruſcantes, inter omnia principatum obtinent. Nos earum caudam à corpore reſcindimus, præcauendo, ne alieni quippiam nitidis partibus immiſceatur, porphyretico lapide cõterendo, diebus quindecim, vel pluſculis ſub fimo vitro condimus: fueritq́ue præſtantius ne latera contingant, ſed pendeant: iam elapſis diebus, furno, vel calentis aquæ balneo vaſe impoſito & accommodato, paulatim luculentum & ſtillaticium laticem ſubiecta paropſide recipias, ac pellucido cryſtallino orbe condito, ſic conclauis medio lucigena pendeat aqua, & aerem illuminabit, qui eſt circa illam, vt maiuſculæ literæ noctu poſſint cõſpectari: dummodo à non magis ſplendido illuſtretur, ſic enim illius penitus exiguum lumen exoleſcit, vt interdiu videri nequeat. Cui congener, nec multum diſſimilis eſt aqua, ex dictorum piſcium ſquamis ſedulo extracta, quam ſępe ſeparari vidimus, nec à prima fere dignoſcitur, eademq́ue in reliquis parandi ratio iam patet, eiſq́ue vtimur in dicendis.

Multa literarum experimenta, variaq́ue ſcribendi ratio.

De clandeſtinis literarum notis, quas vulgus zipheras vocat duplicem, ſtatuunt normam

mam visibilium vnam, & per se dignum tractatu studium habet, delitescētium vero alteram: iam poscēte hic loco, aliqua cōmentari censuimus, & quæ hæc consequuntur, Magnatū & principū rebus cōsulentes, dum absentia curant, & commenti illius gnaro conscribunt. Nos paucula oculis subiiciemus exempla, non ea tantum recensendo, quam quæ inde sunt euentura, & ii noscent, qui nonnihil addentes, coniungentes. Vndique artificio contexta, & velata detegunt, ne in manus indocti, & gregarii peruenientia vilescant: tunc enim chariora, cum arcana, & fido clausa pectore diutius commorantur. Sed quæ iam sæpius peruulgata in medium afferenda duxerim, ad rem redeūtes dicamus, quonam fiant pacto

Literæ in tenebris conspicuæ.

Si quis furtiuo scripto rei conscio nouo astu excogitata quæpiā nuntiare quæsierit, quę tantū nocte intempesta conspici queāt: prænarrato iam liquore graphice describendo pagina saturetur, maxima adhibita sedulitate, & ineffigiata interdiu apparebit. Si hoc minus fortasse tutum, magisque fuerit cordi

Lite as lumine interpositas legere,

Hæc est scribendi inopinabilis latebra, nec

nec vti cæteræ leuiter igni detegitur. Si colore corporeo albo ſcriptitaueris, vti ceruſſa liquido immixta gummi vel conſimili, ſit chartæ concolor, neue aliquid ſit diſcerniculi, vel coniectari poſſit, tunc oculo & lumini interiecta, ſideris vel candelæ, vbi deſcriptæ fuerint literæ, ocularibus radiis penetrari non ſinunt, ſic obſcuriuſcule conſpiciuntur. Vel ſi velimus, vt

Literæ in nigro extemplo candicent,

Eſt & occultius mentis conceptũ proferendi ratio: Luteum ouiq; albumen valide exagitatũ, inſtar ſcriptorii atramẽti liqueſcat, huiuſmodi literas, vel lineamẽta protrahe, iam exiccatis, colore atro papyrus ſuperlinatur & inquinetur: vbi vero literę iã obrutæ liqueſcãt velis, lato ferro, vel cultro leuiter eas erodendo, tenebricoſum dilacerãtes velum vti nebulas diſcutiẽtes ſupra modum candore panduntur inſigni. Sicq; ſi

Literæ deliteſcentes conſpiciantur & conſpicuæ deliteſcant.

Optabis: potieris, ſi ſtillatitio calcanthi liquore vel ardenti aqua affuſa donec ſolutũ fatiſcat: ac papyro literas duxeris: iam n. ſicceſcentibus cælantur: porro cõbuſtam paleam ex aceto triturabis, & quæ ſumus ſcripturi, in priorũ interſtitio verſuũ latedeſcribito.

bito. Omphacitis inde galla albo vino decoquatur, ſpongiam madidã, cum cordi euenerit, leuiter expergificando, & ſuper eas inducta atterendo, vernaculus nobis color ater obliteratus deliteſcit, priſtinus vero inuiſibilis refricatus nobis fiet conſpicuus. At

Literæ intercutaneæ, & indelebiles in membro quouis

Appareant ſi velis: ſic cito expedies: Cantharides naturalis diei curriculo valida aqua, vel tritius auri ſeparationis madeant, inde graphio, vel apto ſtylo, ſumma cute brachii vel alterius membri characteres effigiabis, læſa humore caro inflatas ſurgit in veſiculas, exulceratur, ſic acris veſtigia aquæ vi, albas cicatrices perpetuo emarginat æuo, & nunquam euaneſcentibus literis membrum inſignitur. Vel

Literas confeſtim loco quouis emergentes

Nigras & coloratas efficies: ſi aceto, vel vrina, clanculum in manibus vel alibi literas exarabis cum exiccatæ fuerint: nec veſtigia apparent& vis eluceſcant, fuligine vel colore, quem vbertim infectoriæ dant officinæ extricato, & nigricabunt valde, ſi eaſdem albas quæſieris charta, ficulneo lacte delineato, exiccatas carbonis polline inſparſo confricato & detergito. At reddere

Literas;

Literas igne vel aqua visibiles

Sic possumus, & literas in carminum intercapedinibus, & syllabarum coagmentis, & distantiis protrahere. Contineat epistola inane quippiam, vt incondite putet positas, & intercepte, aut nihil omnino, aut ægerrime sentient. Si citrii, medici mali, cæpæ, & omnium fere acrium succo descripseris, si igni inferuescit, eorum acrimonia deteguntur illico. Maius aliquantulum subtilitatis habet, si alumine aqua dissoluto, scripseris, cumque lectioni accedis, aquæ immergendo, late euadent visibiles & elegantes. Si vero candicent velis, & lacteas sic facies: Lithargyris primo teritur & fictile aquam cōtinens, cum aceto coniicitur, decoquitur, & decoctum per colum traiicito, serua, inde limonis succo citrigeri generis literas exarato: iam enim siccescentibus abduntur, si seruato liquore immerseris, lacteas & conspicuas videbis. Si mulierum vbera, vel manus ea madeant, prædicto insperso liquore lacte resudabunt: vtitor, si inops aliquando eorum fueris. Si quoque literæ hirci adipe lapidi fuerint inscriptę, lapidiq; occultæ prorsus, si lapis idem aceto demergatur prodeunt ilico, & quasi sculptæ foras eminentes extabunt. Si autem absoluta aqua perscribendo, lite-

literas nigreſcere iubes, vt gnauius expeditiuſque itineribus accingamur: Gallas & calcanthum ſubtiliter pinſito, inde puluerẽ chartæ inſpergito, panno perfricato, recteque expoliantur, & vt ſit chartæ concolor, & pertinacius inhæreat, contuſo iuniperi gummi, quod ſcriptoribus vernigo dicitur, addatur reliquis, cum vſu euenerit, aqua vel ſaliua ſcribito, & nigreſcunt: iiſque ſimillime eueniunt technæ quas perlongum eſſet recenſere. At

Literas ouo imprimere.

Africano ſic placuit: Alumen ex aceto ſubtiliter multumq; terito, & cortici quicquid velis, affigurabis, feruenti ſoli exiccato, muriæ vel acri aceto impone tribus vel quatuor diebus, reſiccatum coquito, cumq; fuerit toſtum cortice enudabis, & duro albumini ſcriptas literas reperies. Inde occurrit alterum: Cera circumlinito ouo, ſtylo literas exarando: fatiſcentes rimas humore reple, ac aceto macerari ſinito per diẽ, cum ceram ſuſtuleris decorticato, & peruium corticem, & ouo impreſſas leges literarum figuras. Nunc lege quę improbo excogitatu neceſſitas explorauit, vt

Literæ conſtitutis diebus deciduæ ſint, & euaneſcant.

Quan-

Quantum humanum ingenium, dum naturæ ſecreta pandit? Demerſetur tenuis elimatus chalybs in ſeparationis aquam, pondere iam triplicato, quibus liquidę picis, vel terebinthinæ reſinæ fuligo addatur, vt nigrior fiat, & dolum cooperies: porphyritæ multum teratur, ſcribe, & conſeneſcentes decident. Hoc ſilentio prætereundum non putaui, quod maxime præcipuum & tanquam rei caput eſt, periculum frequenter facere: nam ſi diutius in charta commoratur, fortis aquæ pluſculum ſuggeratur, & ſi fueris ſedulus, ſubcrocea non remanebunt veſtigia: hac indicii norma frui poteris.

Sic aliud conſimile genus habebis, ſi ſic mentiri ſatius fuerit: Chryſocolla, ammoniacus ſal, & alumen æquali pondere certent inter ſe, tuſa omnia fictili condantur, & forte ex calce parato lixiuium, & faucibus excepturi vaſis lineo panno obtento, colato: ſic igitur parum ebulliat, atramento immiſce, & vbi incolumes aliquantulum durabunt, iam flacceſcente fiunt caducæ, ad vſum recondito. Sed literas, maculas, vel

Literas penitus abſtergere

Si quæſieris: Calcanthi & ſalnitri aqua calamo ſupra literas delineato.

Vel è ſale alchali & ſulphure, paruis conglobatis

globatis orbiculis perfrica, ſic erodet, vt nec veſtigium remaneat. Literas vero diſco Lunæ obſeſſis nunciare, iam certiores facti cõſcribemus. Hæc enim raptim perſcripſimus.

De conuiuiis & epulis mire apparatis.

Hæc ſilentio prætereunda cogitaueram, ganeonibus & bibacibus, coquis & popinariis relinquenda, vt à re ipſa plurimum aliena, & inconuenientia, & defœcatioribus auribus non mittenda. Sed omnibus ſatiſfaciendi gratia appoſuimus, aliquibus hæc reliquis gratiora, & iis ſimilia fuerint, nec gulæ & genio indulſiſſe vnquam pœniteat: ſic ſummatim perſcribentes, ne longiori narratione legentium animos detineamus, ad ea noſter ſe conuertat ſermo, vt conuiuia frugaleſq; cœnæ lautiores apparatu videantur. Et primo

Vini hauſtu nimio ne inebrietur accumbens.

Vel ſi cibo largius ſumpto corpori noxam ſentiet, ſic diſcutiet, vt Cato docet. Initio, ac cœnæ ſummæ crudæ braſſicæ quatuor vel quinque cymata eſto, & crapulam ſedat, vini noxam reſtinguit, & reddet quaſi nil ederis, biberiſq;, adeo inter ſe perniciali diſſident odio, vt ſatæ alterā altera diſcordante natura fugiat. Inde Androcydes ſapientia clarus contra temulentiam valere iudicauit

& contra eam mandi præcepit. Nec omittam, quæ Neſtor in Alexicepo ſuo dixerit: Braſſicam enim Lycurgi lachrymam vocat, inquiens: Cum Bacchus eum reueritus mare ſubiiſſet, Lycurgum vite vinctum lachrymam emiſiſſe, & è lachryma natam eſſe dicit, & ob id contrarietatem inter vinum & Braſſicam eſſe. Idque euenire tradit Ariſtoteles quod ſuccum dulcē diſcutientemque obtineat. Vnde Plutarchus in ſympoſiacis dulcia ait, ſi vino infundantur inebrietatem diſcutere. Euenit aliquando à capitis diſtillatione columellam in gutur laxari, tunc crudę braſſicæ ſuccus capiti impoſitus, vuam retrahit in ſublimem oris partem. Ineſt & crambæ vino obſiſtendi vis: nam ſi vineto obſeritur, dilutius proueniet vinum: inde apud Aegyptios & Sybaritas ſolenne erat ante omnia crambem ſumere coctam. Aliqui id amethyſtino vaſculo facere conſueuere ante compotationem, quo impune vino indulgere poſſint, ex Athenæo.

At ſi aliter vini noxam inhibere voles, maxime dilutiuſculi, nam citius crapulam ſenſerint, quam qui meratius hauſerint. Si multum poturus eris Africanus d cet in cibatu præmittas tres vel quatuor amaras amygdalas exiccantes, & humiditates abſu-

mentes, vinolentiam propulsabunt. Narrat Plutarchus Cheronæus apud Drusum Tyberii Cæsaris filium medicum fuisse, qui cum bina senaue amara amygdala esitaret, in comestura bibendo superabat omnes, qui iam deprehensus, iisque deinde priuatus decertare amplius nec pauxillum valuit. Nec incassum pumicis farina, si potor in bibendi certamine præsumat eā. Affert Theophrastus periclitari, nisi vniuerso potu impleatur. Sic Eudemum in vigesimas secundas vices durasse, demum balneum ingressum nil reiecisse, ac ita cœnitasse vti si non bibisset, vi absumente siccifica, & in cadum musti bullientem coniecta, statim in totum vini feruor sedatur.

Ad auerruncandum quoque meri exitium antiquitus in compotationibus corollis floreis redimita capita ferebant.

Vnde Ouidius

Ebrius in cinctis phylira conuiua capillis
Solet & imprudens vtitur arte meri.

Et Valerius Martialis:

Pinguescat nimio madidus mihi Canus amomo
Lassenturq; rosis tempora sutilibus.

Rationemque dicunt, quod nimia frigiditate cranium frigescat, vt vinolentiam, & eius vim extinguat. Vnde Dionysium legi-

legimus discumbentibus hederearn instituisse coronam, quæ insita frigidifica vi vini potentiam retunderet, nam ea contra grassantis ebrietatis impetum obsepit, calidum siquidē meri capitis poros patentiores reddit, frigidum enim sic contemperat, vt scandentes repercutiat vapores.

Est & altera priscorum patrum cura, vt crapulosa extinguantur, vt lactucis cœnæ fine vescerentur, cum insitam frigiditatem habeant maximam, nunc autem initio ea vtimur cœnæ ad conciliandum appetentiam. Vnde Martialis:

Claudere quæ cœnas lactuca solebat auorum,
Dic mihi cur nostras inchoat illa dapes?

Dioscorides tanquam acrepulam nuncupare videtur, quod ebrietatem prohibeat. Vini autem postquam meminimus, de eo enarrentur, quæ visa sunt, quomodo oporteat

Vinosos abstemios facere.

Multi enim sunt cum vinum liberalius hauriant, vt nil eis perniciosius sit, in morbos, & denique in mortem incidant: at eos aspernari & abhorrescere si voles, & Clitorius fons longe abest: Anguillas tres vel quatuor vino immersas sinito dum emoriātur; ebrioso vinū admoueto, & pertędescet

ſemperque oderit, nec amplius bibet, vel quam minime modeſtius degens.

Mullum quoque vino ſuffocatum (Athenæus memoriæ prodidit) ſi protinus à viro abſumatur, Veneris impediendæ poteſtatem habere, ſi à muliere, nunquam eam cõcipere. Fortaſſe alio modo placebit, vt hæc amplius deguſtent, idque docet Iarcas, vt in Apollonii vita demõſtrat Philoſtratus: Obſeruato vbi noctua niduletur, illius oua pręripiat, elixata infanti in commeſſatione prębeto, ſemper inde vino peroſuro. Sic è cæſa vite diſtillans aqua, multum potata ſobrium facit, vti Democritus docuit. Scire autem

Vinum an habeat admixtam aquam.

Ex Democrito & Florentino condiſces: Mala vel ſylueſtria pyra vino immerge, ſi perfluitantia ſupernatauerint meri indiciũ, ſi merguntur, iam diluti.

Ex Sotionis experimento: Paleam arundinem, vel ſarmentoſum aliquod oleo illitum in dolium immittunt, extrahunt, & ſi aliquæ hærent guttæ aquam habet.

In calcem fundito, ſi calces diffundet aqua mixtione defraudatum & conglutinans meracum eſt.

Sic in linteum ſi diffunditur: & præterea multa extãt. Si vero mixtũ diſplicuerit, ecce

A vino

A vino aquam segregandi modus.

Cissibium paratum habeas, id est, vas ex hedera tornetur, vel aliter conficiatur, vinũ coniicies, & si qua mixta fuerit aqua breui tempore foras extillabit, quod contrarium antiquos omnes & recentiores sensisse video: cui tum ratio, tum experientia reclamat: nam cum foraminulentum sit lignum, multisque interpateat rimulis, aqua humorum omnium subtilissima ex Aristotele foras effluet, quod corpulento magis reseratur.

Est & a[illegible] segregandi ratio liciis vel penicillis ex gossipio vel lino dolio immersis, vt superemineant, ab eo aqua secernitur. Sic breui temporis processu.

Vinum diuerse odoratum:

Reddes: Ardenti aquæ immergãtur simplicia, cuiusmodi odoris quæsieris vinum: nam aquæ natura odorem ilico combibet, per colum traiicito, & defœcatum finito vt considat, vino immisce, ab eo enim sapore non est dissimilis, & nimium perolentia relinquet. Nunc docetur

Aqua salsa quomodo reddatur potabilis:

Quod docet Aristoteles: Si enim vas cereum efformabimus vacuum, & in maris aquas immergimus, quę per ceræ poros intro

delabitur, fiet potabilis. Sic crudo fictili vaſe obſtructo ore, quod enim intro permaneat percolatum eſt, quod ſalſedinem facit per commixtionem, ſecernitur.

Fitaliter vberius & celerius: Sabulonem fluminũ in ſalſam aquam immittas, & pauliſper immoraberis, & lineo panno ſubiecti vaſis ori, obtẽto colatur, donec ſalſamentũ amiſerit omne & dulceſcet: multa vti vilia ſileant Nunc autem dicemus vtrum potuerit videri.

Anſer iam viuus excoctus.

Sæpe enim lautis opipariſque menſis magnatibus apponuntur, ſic inualuit gulæ luxus: cape conficiendi normam. Sit anas vel anſer, vel aliud viuacius animal, ſed in hoc anſer omnibus anteſtat, capite colloque relicto toto ſit implumis corpore, ſit hinc inde obuallatus igne, & circumſeptus, non arcte, ne ſuffocetur fumo, neue igne torreatur citius, non large, ne impunis euadat: intus paſſim pocilla, & ollulas aquę plenas, cui ſal & mel adiicias, ibiq; lances elixatis malis ſint plenæ, & teſſalatim diſco conciſis, ipſe totus liquamine obductus & laridatus, vt eſculentior ſit & facilius decoquatur, ignem admoue, feſtinare nolito, vbi calore efferuere cœperit, circumambulando & fugiẽdo præſe-

præſepit ignis & iter includit, ſic improbus aquam abſorbendo compeſcitur, cor, cæteraq́ue membra refrigerando, medicamenti vi laxat aluum, abſtergit & exinanitur: & vbi inſerbuerit, interiora decoquet; ſpongia continuo cerebrum, & cor humectato: vbi vero inſania ferri & ceſpitare conſpexeris, deficit cordi humidum, remoue, conuiuis appone, euulſis ſemper partibus vociferantem, vt fere prius comeſſatus, quam mortuus videatur. Nec viſu iniucunda

Murena eodem tempore frixa, elixa, toſtaq́ue.

Erit: primo panni attritu eam excruciatam veru infigas, & elixas & frixas quas vis partes, ter, quater lineis obuoluas linteolis, inſperſo in vino pipere, in elixo petroſelino, croco, menta, fœniculo, & paſſo contuſis, aqua & ſale, vel iuſculo madeant, frixas oleo, ad ignem volui iubebis, faſciculi aſpergine origani ſemper humectando: vbi pars iam fuerit torrefacta remoue, & optimum erit obſonium, epulaturis præbeto.

Ouum vt hominis caput magnitudine ſuperet,

Reddere tam ingens ſi vis, extat artificiũ, nec à naturali dignoſci poteſt: Decem vel plura boleta & albumina inuicem ſeparabis, boleta leuiter commiſceto, & in veſicam

immittito, rotundamq; ligando imitaberis figuram, in ollam aquæ plenam immittas, & cum bullis intumescere cernis, vel cum duritiem traxerint, exime, & albumina addito accommodando, vt in medio insideant, & iterum coqui sine, sic corticibus enudatum habebis, quas sic effinges: Ouorum cortices albas & elotas conteres, vt in tenuissimũ puluisculum volent, forti aceto, vel distillato emacerari sinito, dum mollescant: nam si ouum in aceto diutius fuerit appositum, cortex eius dissoluitur, & tenerescit, vt facile per strictum os phialæ possit immitti, vbi fuerit intromissum clara aqua in pristinam redit duritiem, vt demirari cõtingat. Cortices cum vnguenti formam præ se tulerint dissolutæ penicillo aliquo, super excoctum ouum corticem inducas, & clara durescit aqua, tunc verum & naturale habebis ouum. Si vis autem vt

Pisces charta frigantur.

Ex charta simplici frixorium vas efformato, ibi oleum & pisces ardentibus prunis, quibus flammę desint, imponantur, & citius & commodius expediet. Nec superpondii modo addere pigeat, quod fortasse scisse nõ obfuerit. Si vis dissecta caro iterũ coalescat. Symphyti, quod vulgo consolida maior di-

citur,

citur, radices, quæ foris nigræ ſunt, intus candidæ & glutinoſæ, vna cum conciſis carnibus ipſis coquantur, & celerrime coniungentur, vt inciſuræ non videantur. Nec inferior vis petrea ſimphyto ineſt, quod ſumme glutinet, ſic quoque de holoſteo fertur. Si chalybis fruſtulum iniiciatur ignitum in deplumatum, & exinanitum pullum & tegatur, ne calor euaneſcat, & ſit retro inficit odore, eſui tamen bonum erit.

Si pipionem exoſſum reddes. Si exenteratum acri aceto per naturalem diem ſines, bene lotum, & aromatibus repletum, elixabis, vel aſſabis, ſic eis caret, oſſa vt ſimul mandi poſſint.

Sic oua viuæ calci obruta, aqua aſperſa decoquuntur.

Si friabilem gallum, vel tenerum exoptabis: Iugulatus penſilis adhæreat ficus ramo & maximam accipiet teneritudinem, quod Ariſtionis coquus dum Herculi immolatũ gallum, qui fico pependerat, inter epulas attuliſſet, admiratus Ariſtio citam teneritatem, è durioribus periculum cœpit, & verum reperit. Liræ chordæ minutatim conciſæ, nuper excocti carni reiectæ, vermiculari videbuntur. Et leporis excoctum, & cõgelatum ſanguinem in puluerẽ verſum ſuper

carnem inſpargendo, ſanguinoſa videbitur caro, vt nauſeabundus eiicias: & mea, quæ guloſis relinquimus. Sat ſit tantum debacchatum eſſe.

De Mechanicis quibuſdam experimentis.

Quædam extant non ſpernendæ ſubtilitatis experimenta, ab omni mixturæ additamento ſecreta, quæ non iniucunda re putauimus ingenioſis & artificibus, vt omne liber hic ſuboleat. Extat & artificium quod aliquibus

Draco volans

Vel Cometæ ſidus dicitur, cuius talis ſit cõſtructio. E ſubtilioribus arundinum praxillis quadrangulum conſtituatur, vt longitudo latitudini hemioliæ ſit proportionis, diametri duo & ex oppoſitis partibus vel angulis immittuntur, quarum interſectione funiculus illigetur, & eiuſdem quantitatis, cum duobus aliis iungatur, è capitibus machinæ prouenientibus: ſic papyro, vel ſubtili lino obtegatur, ne quod graue in eſſet: inde è turris, montis, vel altioris loci faſtigio, æqualibus & vniformibus ventis reddenda, non validis, ne diſrumpatur machina, nec leuibus, ſi vndique ſilebit aura, nam eam non ſublimat, ventorumq́ue ſegnities irritum faciat laborem; ipſa recto non

ceat

cedat tramite, ſed oblique, quod efficit funis tractus è capite vno ex altero longa cauda, quam è reſtibus effinges æquidiſtantibus, & papyris paſſim religatis, ſic leui tractu immiſſa, artificis manibus committenda, qui nec ſegniter, nec oſcitanter, ſed valide impellat: & ſic volitans carbaſus aera petit, vbi paululum fuerit eleuatum (hic enim ex domorum anfractu diſruptus eſt ventus) vt vix manibus compeſci, vel retineri queat. Laternam aliqui ſupra locant vt cometa videatur. Sclopum alii charta & pyrio puluere inuolutum, & cum in aere quieſcit, immittitur per reſtim accenſus funiculus, anulo vel lubrico aliquo, ſtatimque velum petens, ignem ori admouet, maximoque tonitru, in plures machina diſſilit partes, & ad terram procumbit. Ælurum aliqui, vel catulum ligant, ac per aera immiſſas auſcultãt voces. Hinc auſpicari poterit ingenioſus principia, quonam pacto, & homo volare poſſit, ingentibus alis cubito, & pectori deligatis, eas autem à pueritia paulatim iactare aſſueſcat, loco ſemper ſublimiori. Quod ſi quiſpiam id mirum putauerit, aſpiciat ea, quæ Archytam Pythagoricum cõmentum eſſe, atque feciſſe traditur: plerique enim nobilium Græcorum, & Fauorinus Philo-

ſophus memoriarum veterum exequentiſſimus, affirmatiſſime ſcripſerunt, ſimulacrũ columbæ è ligno ab Archyta ratione quadam diſciplinaque mechanica factum volaſſe, ita erat ſcilicet libramentis ſuſpenſum, & aura ſpiritus incluſa, atque occulta concitum. Sic facere poſſumus, vt

Quum in aere aſcendat.

Oui corticem vacuum rore complemus, & Maio menſe eum accipimus: (alio enim tempore, vt æſtate & autumno, verus ros non eſt, vt phyſicis conſtat rationibus) & in meridie Soli oppones, & ab eo eleuabitur, & ſi difficilis aliquando fuerit aſcenſus, baculi, vel tabulæ adminiculo, dum aſcendere incipiat, facilius eleuabitur. Altera quoq; remanet ludicra ſubtilitas, vt tres

Schedulæ non tactæ ſitum permutent:

Quod illud penitus ignoranti, fieri non poteſt, quin mirabile videatur: Tres fiant ſchedulæ longiuſculæ è papyro, vel linteis, ſeque mutuo æquali ſuperent longitudine: nam capite vno æquatæ omnes, & æque reuolutæ, deuoluuntur, diuerſique ſitus reperiuntur, longior in medio, vel primo loco, ſi longior eadem in poſtremo fuerit loco, immobiles remanent, quod non eſt, qui nõ putet, à dæmonibus factum, ſed aliunde nõ

euenit,

euenit, niſi quia in reuolutionis fine remanet procerior, & extrema, è qua exoritur in reuoluendo remanent. Quorundam fuit error, qui verborum vi euenire putabant, ac de interrogatis omnibus, tanquam de oraculo reſponſa præbebant, nam ſi ſitum permutabant, rite auſpicari, effectuſque propitiari, ſin minus infortunari: nec volue e rationibus, & experientiis fidem permutare, cum habitum in credendo effecerint. Eſt quoque artificium aliud, vt:

Candela ardens ſub aqua deferatur.

Taliq́ue paratur arte: Longum habeto vas, & capacitatis non incommodæ, ori lignum applicetur, quo ardens candela inſideat immobilis, & inuerſo vaſe lumen fundum feriat, ſic totum aquis penitus immergas, nec ſubintrabit aqua, cum aere repleatur, & ſub aquis ardebit multum, ſecundum vaſis capacitatem.

Nec admirationis minus extat experimentum, cum voles, vt.

Vas inuerſum aquam hauriat.

Quod ſic efficies: Longiſſimi colli paretur vas, & quo longius, eo mirabilius, vitreũ vero & pellucidum, vt aſcendentem inſpicias aquam hoc bullientis aquæ expleatur, & vbi totum efferbuerit, vel igni fundum

admouero illico, ne frigeſcat inuerſo ore aquam tangat, & intro totam abſorbeat.

Sic naturæ rerum exploratores Solis radiis aquam hauriri & abſorberi aiunt, è terræ concauis locis in montibus, vnde fontanea efficitur ſcaturigo: nec leuia inſurgunt hinc artificia in ſpiritalibus mechanicis, vt tradit Hieron: ſed vti ab hoc propoſito aliena, alio transferatur. Simile quoque à Victruuio de ventorum ortu affertur, nunc vero in domeſticum peragrauit vſum. Sic enim.

Vas ventum proiiciens;

Confici poteſt, ſi fiat æolipila ærea, vel rei alterius, ſit caua & rotunda, & in ventre punctum habeat anguſtiſſimum, quo aqua infunditur, & ſi fors arduum fuerit, priori vtere experimento, ſi ad ignem accedens inferueſcit, cumq́; nullum habeat ſpiramentum, maximum inde eiicit ſpiritum, ſed vapidæ craſſitudinis humectum. Nunc ad alia tranſire nobis liceat:

Funis ſi manibus conuoluatur, vt ſe inuicem ſecet, leui brachii tractu rumpitur, & abſque eo difficile.

Sic pugno later erectus percuſſus aliquãtulum, vel marmor, in plures diſſilit partes, nec minus, ex fluminum volutationibus attriti,

triti, & rotundi lapides rumpuntur. Et leni secatur pomum ictu, si cultrum capite percusseris, illudque parum secet.

Si in hordeo inuestigaueris, syluestris auenæ aristulam reperies nigram & obtortam, locustæ pedibus similem, si eam paginæ cum cera ligaueris, mollisque aquæ aspergine disseminaueris guttulas, vbi humidum senserint distorquebitur, vt liræ neruus, & erigitur charta, nec minus nummus styli acie volitabit.

De mulierum cosmetica.

Inter cætera circumferuntur, & expetuntur maxime experimenta, quæ muliebribus dehonestamentis & speciei conferunt, multumque referre aiunt, nos ne alibi quærantur, hic scribere decreuimus. Primo autem

Capillos tingere

Docemus flauos, nigros, aureos, cuiusq; placuerit coloris. Flauos enim reddes multum mellis oleo, & vitellorũ ouorum. Nec minus lixiuio è sarmentitio cinere, hordei palea, liquiritio corticibus, rasura, & buxi frondibus, croco & cumino, si sæpius capillos laueris maxime flauescent, aurique colorem imitabuntur. Nigricabunt valde corticum ficus, gallæ, elates rubi, cupressi, & similium lixiuio. Hoc tamen cõmode tinges

modo,

modo, barbam & capillos, ſi cui caneſcunt. Argentea ſpuma, combuſtum æs, fortis lixiuii quadruplo permiſcetur, dumq́ue leuibus prunis in bullas erumpit, lauabis, & reſiccatos calida perlues aqua.

Sic nigreſcunt ſupercilia: Frigantur oleo gallæ, eas ſalis ammoniaci puſillo tritabis, inde aceto immiſcebis, quo rubi, & mori cortices ebullierint, illinantur ſupercilia, & per noctem immoraberis, inde ex aqua eleuabis. At quia ſæpe accidit, vel locus pilorum multitudine deturpetur, vel glaber fiat, talia excipias.

Pſilothra,

Quibus perlitus locus glabreſcit illico, & diutiſſime partes omnes pube immunes ſeruari poſſunt. Si vulgari decocto perfunxeris, viuæ calcis, auripigmenti tertio, fortiq́ue lixiuio, & dum coquitur, pluma experimentum capias. Columella vero iubet ranam luridam in aqua coquere, vſu dum ad tertiam partem decoxeris, eaq́ue corpus vngere, ſi quod glabrum facere voles. Sunt & infinita, vti hederæ, & vitium lachryma, quæ veluti gummi eſt, & pſilothri effectum habent. Sed illud vt commodum ſatisfaciet.

Et ſi nunquam rediuiuos quæris, glabraſ rite partes tali radicitus erues illitu: Vti formicarum

micarum ouorum, hyoſcyami ſucci, cicutæ, & pſyllii ſeminis, veſpertilionis, & teſtudinis ſanguinis. Alii aurea bractea ignita locum impuberibus percurrunt, vt ne veſtigium remaneat, nec amplius lanuginoſum appareat. At

Pilos cito naſci

Si velis combuſtarum apium cinis, cum ſoricis ſtercore, ſi roſaceo illeueris oleo, naſcentur & in manus palma, quibus & addere rite poteris auellanæ, caſtaneæ & dactylorum & reliquorum fabilium cinerem: ex omnibus enim renaſcēdi vis deſtruitur, vel prodeunt molliores. Vnde Auguſtus ſolitus erat crura ſuburere nuce ardenti, quo mollior pilus ſurgeret. Si vero

Oculorum col rem permutare

Pueris velis, ſic id aſſequeris: Putaminum coryli nucis cinere, ex oleo ſinciput illinatur: puerorum albos oculos denigrari contingit, operatione iterata. Pleraque extant, experimenta, albos & glaucos oculos nigrefaciendi, & varios inducendi colores: ſed hæc miſſa faciant, cum non tam leuiter egentes oculis periculum capiant, nec experientiæ, vti quæritur, reſpondeant. Nec

Genarum liuorem abſtergere

Sic poteris, præcipue mulieribus, tempore quo

quo menſtrua patiuntur. Locus illinatur ceruſſa, fabarum puluere, aceto immixto: vel ouorum boletis melle mixtis. Quædã ſunt quoque

Smegmata mulierum;

Quæ nitorem & leuorem faciebus inducunt. Vti mica panis in caprinum lac ſerum iniecta, exſtillata inde aqua faciem peniciſſabis, mirum admodum ad eam dealbandã, & nitorem cuti conciliandum valet. Nec minus aſininum candori confert, nam cutem erugat, polit, & molliculam facit. Ideo non temere Poppea Sabina Neronis vxor quingentas ſemper ſecum aſinas ducebat, ac balnearum ſolio lacte illo corpus totum macerabat. Vbi ſic inalbueris,

Roſeum faciei colorem conciliare

Poteris ſic leniter, & fucum facies, qui non detegitur, omneſque artificioſa ſimulatione deludes: nam clara aqua puniceas reddes genas, diu, multumq; perdurante colore, eoque rutilantior fuerit locus, quo magis aqua laueris, & panno perfricaueris. Ex Cardamomo, vel quæ pharmocopolæ paradiſi grana dicũt, cubebis, garyophylis, braſili raſura, & ardenti aqua ſæpius extillata (vbi aliquantulum fuerint immorata vel igni lento, vel putri fimo) aquam elicies, qua ſæpe

facies.

facies madeat, dum operari incipit. Si diu vrticam ebullies aqua, sæpeque corpus laueris coloratum, & roseo colore insignitum reddet, si id diu continuabis.

Sic autem gingiuas, & labia tinges, alumen, coccos, brasili rasura triretur, aquaue perfusa omnia Sole exiccentur, iis madeat bombax, quo labia & gingiuas perfricabis. Si autem

Aqua ad faciem magonizandam,

Et accommodandam quæruntur, si sors fuerit res cordi, vt leuore splendeat, oui albumina coquantur & durescant, iis aquam extillabis, eritque vsui apta, sic rosmarini, fabæque florum & limonum succo.

Hæc autem aqua omnium præstantissima solertiq; cura excogitata. Talcum in minutissimum redigatur pultisculũ, ollæ indatur, & item coclearum multam immittes copiã, & operculato ne fugiant: nam alimẽto fraudatæ immissum vorant talcum, cõcoquunt, vbi omne vorasse noueris cum testis tusas vitreo accommodabis organo, aquam extillabis & seruabis ad faciem. Fæces noctu sub dialibus locis ter apponito, ac denuo vasi imponendo oleum accipies, quo nil præstantius ad capillos fuerit. Sed

Furfures à facie abstergere

Sic poterunt mulieres: Vaccinum hircinum, & caprinum fel cum vitri puluere immiſceantur, & mollis facies illinatur, & eam maxime purgat & faciem venuſtat. Draconteę autem ſuccus maculas omnes emendat, præcipue ſi eis os dehoneſtatur. Aliqua nunc apponemus

Dentifricia,

Quæ optima parabantur antiquitus, ex purpurarum & buccinarum teſtis crematis, nunc autem cito poteris vti combuſti panis micis, pumicis polline, corallis rubeis, ſepiarum teſtis, ceruino cornu, & iis ſimilibus quorum vnumquodque rite expolit & abſtergit. Sic cocci granulis, ſi purpura perfricabis. Omnium tamen optime ſulphuris oleo, nam expolit, leuigat, & maculas propulſat omnes. Fit quoque aluminis & ſalis aqua extillata. Poſſumus &

Mamillarum incrementum prohibere,

Si volumus: Contundatur cicuta, eiuſq; magmata cum aceto virginum vberibus imponantur, & ſic coercet, vt creſcere non patiatur, præcipue hoc in virginitate, quanquam ſolito lac deneget tempore. Molles autem & relaxatas ſic coerces: Alba argilla, oui albumen, omphacitis galla, maſtiche, thus, tuſa omnia calido aceto immiſceantur

&

& illinantur mammæ, & integra nocte cō-morare oportet, & finito illic esse: si parum fuerit efficax opus innouato. Iuuant & ad hoc mespili ossa immatura sorba, syluestria pruna, acacia & malicorium, balaustio, immaturę nuces pineę, syluestria pyra, & plantago, si aceto ebulliantur omnia, & mammis apponantur, aut aliqua. Sic autem poteris

Ventris rugas à partu abstergere.

Diu aqua immatura coquantur sorba o-uique immisceas alborem, nec desit aqua, cui Arabum gummi sit solutum, tali linteum pannum madeat aqua & ventri accommodetur: Vel combustum ceruinum cornu, amiantus lapis, ammoniacus sal, myrrha, olibanum, mastiche, in puluerem redacta omnia, cum melle permisceantur, & erugat omne.

Sed quærens Naturæ ostium restringere: ex partu enim relaxari solitum est, quod & si viro displicuerit, sic resarcies: Omphatices gallus tritato tenuissime, quibus garyophyllorum pulueris parum admisceatur, vino ebulliant, quo pannum madeat, & loco applicetur.

Vel sic meretricium & popularium restringes & coarctabis: Gallis, gummi, alu-

mine

mine bolo, draconis ſanguine, acacia, plantagine, hippociſtide balauſtiis, lentiſco, ſimphyto maiori minoríque, cupreſſi nucibus, vuarum acinis, glandium coſtis, vel cauo illo quo glans prorumpit, & dehiſcens nucleum oſtendit, maſtiche & lemnia terra. Si hæc omnia rubro vino vel aceto decocta ſint, & ſæpe madeat vulua, coarctatur & ſupprimitur valde. Vel hæc in puluerem redacta, intro per arundinem traiiciantur, vel iis ſuffimenta ſubſtituantur.

At ſi defloratam mulierem integræ virginitati reſtituere vis, tali pillulas conſtitues pacto: Alumen combuſtum, maſtiche adiecto calcanthis & auripigmenti momento in tenuiſſimum redigantur puluiſculum, vt fere tactum effugiat: pluuiali aqua pillulas vbi coegeris, digitis comprimito, & tenuem reſiccari curato, ac naturalium oſtio hymenæi loco accommodetur, vbi prius fuerit rupta, ſenis quibuſue horis immutando pluuiali vel ciſternina ſemper aqua fouendo, per naturalem id diem: & hinc inde veſiculas inducunt, quæ contactæ ſanguinis inducunt profluuium, vt fere dignoſci nequeat. Hirudine aliqui locum mordicus capi curant. Sic cruſtulas inducunt, & fricatæ ſanguinem mouent, vbi prius prælatis arctauerint.

rint. Si aliquando tale hoc placuerit ſpecimen, vt

Facies fucata palleſcat,

Et dignoſcere quæris magonizatam faciem, ſic fiat: Crocum dentibus commanducabis, & ore propius mulieri inter alloquendum appoſito, flatus deturpat faciem, & ſubcroceam reddit: ſi autem nullo fuerit circũlita fuco, innoxia remanet. Extat & alia

Aqua faciem denigrans.

Sæpeq́ue mulieres fallit: Iuglandis calloſo herbidoq́ue putamine illo, quod guliocam dicunt, & gallis, chymiſtarum organis clariſſima eliciatur aqua, qua ſi facies vel maduerint, nigreſcunt paulatim, vt Æthiopes videantur, quod ſi abiicere & priſtinæ albedini reſtituere vis. Acetum, limonis ſuccum, & colophoniam extillabis, taliſq́ue lotura nigrum illud abiicit & propulſat.

De muliebribus quibuſdam remediis.

Quædam prædictis ſuccedunt experimẽta, expetibilia multum, cum ſæpe accidant & vſu veniant, & ſi aliquibus inhoneſta & non ſcribenda videbuntur, late quærat medicorum libros, vt nil aliud fere tractent, id autem vtilitatis hoc adfert caput, quod ſi ea dubia aliquibus videbuntur, hæc experientia ſelecta ſcripſimus. Primo autem

Ve-

Venereis in castris militare

Si quis vult fortiter, tali muniatur cibo, præcipue bulbis: omnes enim Venerem stimulant. Vnde Martialis:

Cum sit anus coniux, cū sint tibi mortua mēbra:
Nil aliud bulbis, quam satur esse potes.

Columella item in hortulo:

Quæq; viros acuunt, armantq; puellas
Iam Megaris veniant genitalia semina bulbi.

Sic eruca large sumpta, cicer, cæpæ, pastinaca, anisum coriandrum, pinearum nucum nuclei inter hos satyrion large mouet semen & fortius venerea in re obstat, & mulieribus libido acrius excitatur, venerisque vrticæ sunt. Sique nobis esset herba illa, quam Indus attulerat (cuius meminit Theophrastus) vt non solum edentibus, sed tangentibus iam genitalibus adeo vis increſceret, vt valerent quoties coire vellēt, & qui ea vsi fuerant duodecies perfecissent, illum autem ad septuagesimum coitum peruenisse affirmat, vt tandem guttatim esset spermatis emissio, & in sanguinē deueniret. Vnde si ex omnibus vel aliquibus Venerem vis ciere, tali remedio vtere: Satyri sumito radices, pineæque nucis nucleos, anisum & erucam, & æquali certent pondere, scincorum medietas, mosci parum, sic electo & despumato melle

confi-

conficiantur, nec remouendum passerum cerebrum, ornoglossum, syluestris eruca, & iis similia. Si quis autẽ certando vellet mulieris semen mouere, coli glandem, moschi, & vulgo dicti zibeti, castorei, cubebarum, & olei ben aspergine irrigato, vel horum vnum, coeuntes enim large mouent. Vterque autem sic delectabitur, longum piper, piretrum, galanga contundantur, pulueris pusillum cum melle conficiatur, eoque vtantur. At

Veneris desideria obtundere,

Contra sic poteris: Rutam commanducato & caphuram: destruit enim statũ, quo erigitur virga: vt Eunuchus vir euadat. Sic vitex inhibet Venerem, & si substernatur, bibatur vel manducetur semen desiccat. Vnde matronæ in Thermophoriis Atheniensium foliis iis cubitus sibi substernebãt, nec minus lactuca, quibus continuo comeditur coeundi adimit facultatem: ideo Pythagoras vocabat εὐνοῦχον, quod verborum inuolucris innuunt quoque Poetæ, Callimachus cecinit Adonidem, cum lactucam comedisset, ab apro interemptum, atque à Venere sub lactuca conditum, quod holere tali (Athenæus ait) Venus elanguescat, & impotentes viri ad concumbendum fiant.

Valet ad conceptionem leporis vterus, si mulier ederit, & ventri imposuerit: vbi vero cōceperit, ab his omnibus cauere debet, nam conceptū destruere possunt. Vti mentha naturalium ostio post coitum apposita: genitale enim semen corrumpit, & lact apposita, nec coalescere, nec cohibere facit etiam adiecto coagulo, imo si mammis accesserit, nec densari lac patitur. Crocū concipiendi vim maxime amolitur. Salicis decoctum si ieiune bibatur, sterilem reddit, cum ocyssime salicta suum deperdat semen, vt in araneam prius abeat, quam maturitatē sentiat. Vnde Homer. frugiperdam appellat

Κλήτροις αἰγαροκαὶ ἴτεα ὠλεσικάρποι.

Sic mulæ vngulæ fumigium, vrina, sudor, aqua, qua ferrum extinguunt fabri, hæc omnia post menstruorū profluuium. Sed inter hæc saltatio præualet, & præcipue obest ei, cum se nimium motitarit, post cum viro congressum, nam cum retinere nequeat genitale semen infusum, irritum foras prolabitur & resilit, quod fortasse erat coalitum. Vti psaltria illa, quam narrat Hippocrates, quæ cum semē non cōceptura retinere nollet, ne conceptio ignobiliorem redderet, ad terram dissiliens, ac genitura exacta ad terram eius defluebat semen.

Super-

Superstitiosi alii septenarii numeri virtuti fortasse pythagorizātes, & occultæ proprietati ascripserunt: cum modo Hippocrates septies dixisset, id tamen falsum coarguitur, cum ocyus & tardius defluat, quod si magis saltauerit, scito minus concepturam. Sabinæ succo hausto, ruta, scammonio pellu instar vuluæ indito, suffitus opoponacis, galbani, & sulphuris. Inter hæc nigro (quem vocant) sapone prolita gallinæ penna, vuluæ admota, nam illico abortum parit. Hæc omnia sunt maxime præcauenda, nam prægnantibus obesse solent.

De elichniis, eorumq; præstigiis, & quomodo homines equinis, aliorumue animalium capitibus videantur.

Diu multumq; cogitaui, vtrum antiquis arcana huiusmodi ignorarentur, an veritati responderint, quæ de eis dicuntur, & ab impostoribus promittuntur, nec parum gauisus sum, cum inter antiquos multos comperim, quibus hæc fuere curæ, præsertim Anaxilao, Plinianæ assertioni fidem adhibendo, nec parum in his inueniendis desudauimus ad explendam nostram historiā, nec ab re fuerit eorum commeminisse, & in medium afferre experientiæ accommodando: iis primo assuescat operator, ad alia pau-

latim deueniens: docenturque primo, quomodo videri posset omne, &

Coloratum cubiculum.

Sed maxime id perpendendum duco, luces omnes amouere; ne lumine illo impediatur, superetur que è lampade color emanans, & frustretur illusio, si die fuerit, claudantur fenestræ, ne aliquod lumen irrumpens præstigium destruat.

Viride autem sic videbis: Sit viridis lampas, vitrea & pellucida, vt pertranseuntes radii medii colore inficiantur, & (quod in hoc plurimum conducit) oleo, vel omni quo viuit humido immisceatur ærugo, vna rite terantur, vt humor fiat viridis, lichnus ex linteo coloris eiusdem, vel è gossipio paretur vncto, lampade in illa peruratur, oppositum feriens lumen, viride omne, & intuentium vultus ostentat.

Nigrum autem omne, si videre desiderabis: atramentum immisce omni, fuliginem vel simile: melius autem è sepiis immissum atramentum, nam lucernis admotum, si accenditur, atra lucet flamma. Sic Anaxilaum lusisse fertur; sæpe enim ex atramento sepiæ astantes æthiopes reddebat & nigros.

Flauum si teres omne, vti auripigmentũ, crocum, lupinorum cortices & oleo permiscebis,

miſcebis, & accendes in eo funiculum, flaua lampade, croceum conſpicies omne.

Viride partim, flauum partim, & nigrum ſi præoptabis, hæc in ſimul permiſceto: vti quoque tradit Simeon Sethi, ſi quis thryallida, id eſt, lucernæ ſtupam, in ſepiæ atramẽto, & æris ærugine intinxerit, homines circumſtantes videri, partim æreos, partim nigros, propter mixtarum rerum inſperſionẽ. At.

Domum argenteam & luminoſam videre

Si præoptabis, ſic efficies: Nigris abſcinde lacertis caudas, & ſtilla è fractura emanans lucida excipiatur, è multis tamen plures adunabis, & papyraceum licium vel ſparteum inficies, & ſi poteris oleo permiſceto, ſic argenteo colore omne videbis perfuſum. Idẽ in omnibus imitaberis.

De ſtanno, & eius medicinis primi ordinis.

Eſt plumbi ſpecies altera, & alba, quam ſtannum vocant, cum ab eo parum differat: vnde ſæpe in plumbum vertitur, & plumbũ in ſtannum: perfectius tamen plumbo eſt metallum. Eſt & argenti æmulum, ſimulque multum colore communicant, hærentque: ſuapte natura ſtannum talem ſortitur colorem, vt alia maxime dealbet corpora, ſed frangit, & friabilia reddit, præter plumbum:

quique artificio aliquo commiſcere callet, non minimum nanciſcitur opus. Pro viribus ergo argentum imitari conemur, quod facile præſtabitur, ſi quæ inficiunt, infirmitates aboleſcimus, ac funditus eruimus ſtridorem, videlicet ſurditatem, liuorem & molliciem: non enim prius ignitum liquatur, ſed igni adhæreſcens eximie velox fluxum facit: has impingunt notas, nec in meditullio coniunctæ, ſed vti aduentitiis illud ſpoliare poſſumus, & primo docebimus:

Stanni ſtridorem tollere & molliciem.

Non deſunt, qui id euenire tradant cineribus, calce, oleis & deſtillatis aquis, ſi colliquatum extinguitur, nec minus bullitionibus: at ſic perfectius & cõmodius expedies. Igne ſtannum poſtquam fuerit ſolutum, argentum viuum iniice, amoue, & in vitrea cucurbita accommodato, cui venter in orbem turgeſcat, & collum in longum porrigatur, atque curuetur, inferueſcat igni, eiuſque vis argentum viuum ſublimet, & per vaſis collum ſuſpendatur, & deſcendat ſtillatim, vt prorſus abſumatur, remanet in fundo ſtannum, hoc identidem ter, quaterque efficito, dum penitus, vti glacies, nullum exhibeat ſtridorem.

Sic vero aliter rectius expedies: In calcem redi-

redigito, vti docuimus, vt fugitiuam illam, & non fixam argenti viui ſubſtantiã deleat, vel ſulphuris potius illius cauſam: & ſi primam & ſecundam poſt vicem non eueniet, viciſſim tertio proſequere: in corpus cum debitis reducens, voti fies compos, & ſic dureſcit, vt prius igne candens videatur, quam ſoluatur: nam vehemens ignis viui argenti humidum conſumit, quod facilem præbet fuſionem, vt durius igne ſoluatur, & ſic omnia poſſumus corpora mollia indurare, vt igniantur, ſed manifeſtius in ſtanno, quam in aliis metallis id experitur. Si vis autem

Stanno ſurditatem adimere:

Quia per ſe molle, eſt ſurdum: cedit enim percutienti, metallis vero reliquis aſſociatũ fit magis durum, & ſonorum, ſed hoc opus hic labor erit: conſortium enim peruicax omnium reſpuit, niſi plumbi, & omne reddit fragile. Sed tali perficies artificio. Forti aqua ſolutum fatiſcat, ſic argentum rite purgatum plumbo, aliudue, vna miſceatur aquę & leui igne vas inferueſcat, & vi redundantis caloris in vapore ſoluta ad ſumma elata deuolet aqua, reſiccatam extrahito, & in aliud transferatur, vas, forti denuo infuſa tantiſper aqua donec coniuncta, ac per minima cõplexata videantur: vel vtrumq; in aquam

ex calce redigatur, & permiſceatur: ſpirituũ enim (vt aiunt) corporumq́; fit mixtio.

Si contingat ipſius lucem hebetari: Igne liquatum cyclamino demergatur: ſic dulce, ſonorũ fungens, & optimum, quod vocant, habebis album. Commiſceri quoque poterit argento, & aliis ſtannum per viuum argentum, quod aliquos ſenſiſſe video, & optimum parant pſeudargyron. In liquatum cum viuo argento ſtannum immiſcent argentum, & diutius igne detinent, detrahũt, & ſic fragile in figulariæ cretæ pilam inuoluunt, & per diem ſub igne detinent, vel calidis cineribus. Facile quoque

Stannum in plumbum vertere

Quiſque poterit, ſi ſæpius in calcem reducet, & præcipue, ſi conuenientem inductione illi adhibuerit ignem: ſtridorẽ enim amittens, facile in plumbum vertitur.

De auro & argento eorumq́; medicinis primi ordinis.

Nemo eſt, qui auro iis operetur, cum nobiliſſimum ſit metallum, ſed omnibus illud imitari conantur, cum raro quoq; antiquitus miſceretur: vnde ſi de eo medicinas aliquas apponerem, non niſi dicta repeterem, argento tamen ſic illud imitari conabimur. Et

Argen-

Argentum in aurum tingere

Dabitur sic facultas: Lixiuium primo tale parabis acre: Calx immittatur in ollam, cuius fundum crebris foraminibus sit solutum, tenuibusque: peruium supra lignum, vel tegulam accommodabis: inde puluerē, & aquam paulatim infunde calidam, ac per arcta fundi foramina in subiectam fideliam mundam defluat, ac iterabis, vt acerrimum fiat, in hoc tritum immittas stibium, vt in tenues auras euolare possit, ocioso igni ebullire sinas: nam vbi inferbuerit, purpurascet aqua: tunc per lineam laciniam, in purum vas exprimito, in residentes pulueres denuo lixiuium immittas, & in prunas sufferuefacias tantisper, donec non amplius cruentata videatur aqua, coloratum lixiuium conferuefacito subiectis ignibus, donec euanuerit aqua, residentem vero resiccatum puluerē, cum tartari oleo desiccato & dissoluto, & ex auri & argenti ponderibus ęquis lamellis fictili fusorio vase vicissim inspergito, carbonibus celato tātisper, & opus innouato, donec perfecti coloris prærogatiua aurum æmulari videbitur. Ære cōbusto, sic aureum colorem effinges: si ex calcantho, salnitro, alumine, cinnabari, & ærugine fortem facies aquam, ac solutum fatiscat in ea com-

bustum æs, in corpus reducendo, aurei coloris multum retinebit. Fit quoque cyano sæpius argentum inspargendo, & ignibus committendo.

De viuo argento, & eius medicinis primi ordinis.

Iam Hydrargyri operationes aggredi nō intempestiuum videtur, & illius congelationes minimas, quod incongelabile putaueram, veras autem posterius: nunc, quæ aliquibus factitari non inutiliter solent, cupientibus aperiemus, & primo

Argenti viui congelatio cum odore

Metallorum, & præcipue plumbi, & nunc eo efficere libet. Purgetur plumbum, & à scoriis separetur, liquatum in foueam proiicito, vbi iam frigescere incipiet, ligni præfixa cuspide, & detracta, fluidum immittito argentum, & congelatur, pila tundito, & multoties reiterabis, vbi durum iam habes, sæpius colliquato & in claram aquam immerso, tandiu opus iterabis, donec durum, & sub malleo ductile habes, nec tamen inutile fore censeas. Fit & alia

Argenti viui congelatio cum casside ferrea,

Vel patina proiiciendo cum eo aquam, qua fabri ignitum extinguūt ferrum, ac illo duplū immittatur ammoniaci salis, calcanthi & ærugi-

æruginis : vehementique igne ſinas ebullire, ferrea ſemper ſpatula verſando, & ſi abſumitur bullitione aqua, calida paretur alia, & proiiciatur, ne ſinas ebullire : ſic diei quadrante congelatum habes, inde linteo ſicco vel corio ſtricte manibus congelatum exugito, vt exudet quantulumcunq; habet, expreſſum denuo congeletur, dum omne perficiatur, ſic in prælorum fictile dimittatur cum fontana aqua detractis, quod peſſum ierant ſordibus, in eandem fideliam miſceto, & confundito, donec lotum, & clarum habeas, ſub dio tribus noctibus apponito, & in teſtæ duritiem craſſeſcit. Illud autem

Argentum viuum congelatum in aurum tingere

Si vis, & pulchre : Infractis particulatim partibus, cum cadmiæ terræ pulueribus alternis fuforium vas, & teſtaceum compleas, quibus mixtura mediet, è ſchidiis, & paſſis vuis, & cyperi radice indica illa, quam officinæ curcumam dicunt, contuſis & inuolutis : expletum vas luto circumlinies, & Soli exiccabis, vel igni, vt Solis vicem penſet, ſic igni appones, vt ferueat horis ſex, & incandeſcat, inde vi follium proflетur, & maxime vexetur, vt fluxum faciat, & vbi fluxerit, frigeſcat carbonibus tumulatum,

ſic aurum coloratum, & ſplendidiſſimum reperies. Et aliter

Argentum viuum cum æneis pilis

Fixum reddere poſſumus, & congelare: Aerea duo hemiſphęria fabricemus, vt ſe inuicem penetrent, ne expirare poſſint: intus viuum argentum cum cryſtallini arſenici ęquali portione, & tartari rite contuſorum & cribro ſuccretorum immittantur, luto foras commiſſuræ perlinantur, ne reſpirent: ſic reſiccescant, & carbonibus exaggerabis: & obrues quarta diei parte, poſtremo incandeſcat totum, inde extrahes & aperias, & totum ænei vaſis concauo coalitum inhæreſcere videbis, malleo percuſſum decidet, liquato & proiicito, & optimum dabit argēti colorem, difficileque ab eo ſecernitur. Si æri immiſcere placet, cum eliquato æris triplo immiſceas, & ſine argento optimum oſtendet album, dulce & malleabile.

Vel aliter: Fictili ollæ æneum operculum imponatur, ac accenſo igne mire viuum argentum in operculo congeſtum reperies, & mirabilius congelabitur: alii & ferro, chalybe, argento ac denique auro conficiunt, diuerſiſque vtuntur modis, in aliquibus vtile fuerit ſciſſe, nec meminiſſe obfuerit. Fit &

Argenti viui congelatio cum oleo

Alia, & ſic factitatum à multis reperio, retinet tamen aliquid, & ingenioſa eſt valde: Ex argento, rubro arſenico, & aurichalco vas efformetur in ſcyphi ſpeciem, quod rite operculum cooperiat, ne reſpiret, viuo argento reple, & iuncturæ luto muniantur aliquo, oui albumine, vel reſina pini, vt fit, & in ollam ſuſpendatur, lini oleo plenam, & naturalis diei medietate ſinas ebullire, extrahe, & exemptum corio, vel ſtramine exprimito, & ſi quid incongelatum fuerit, opus iterato, & coagulari cogito. Si vas tarde coagularet, quantum ponderis amiſiſſe vides, ex aurichalco & arſenico rependas, è pondere enim dignoſcere non poſſumus, & vtere. Iam poſcit ordo fixationes aliquas apponere, cum ſemper coagulatione ſubſequantur, quæ plus aliquando minuſue retinent partium. Vnde

Argenti viui coagulati fixatio.

Hæc ſic procedit, nec abſque ratione: Teſtaceum vas, quod igni reſiſtat, parato, cuius fundo ſambuci radicum raſuram ſubſternas, manibus calcando & accommodãdo, aliud deinde ſternito pauimẽtum è cryſtallino vitro, pila tuſo, & per incerniculum traiecto & ſubtiliſſimo: inde piperis, zinzi-

beris, & cinnamomi aliud, malagma illud, vel congelatum argentum viuum imponas, inde vas reple pulueribus eisdē ordine præpostero, operculum imponito, ac luto munito, soliq; interdiu credendum: vt ad candorem reducatur. Sic vas inuertas, & leuibus subiectis prunis supra primum incandescat, per horam, inferius postea & colliquetur, & purum reperies argentum: si quid remanet alienum, omne non congelatum euolat, & ex omnibus, quas videre contingit & experiri, fœlicissima hæc successit, omnibus vti poteris: vel in corpus illud fixat, quo fuerit congelatum.

Est & alia argenti viui fixatio, non vtilitate inferior, & vti poteris, si placuerit: Salnitrum & tartarum triturentur & in pollinē redigantur: igne intus admoto, flammam erigens, comburitur, remanens in aquam vertatur & leui flamma euolet humidum, & sal remanens cum chrysocollę factitiæ combustæ (comburitur enim vt albumen) triplo permisceatur, salis achali duplo, hoc congelatum inuolue vase duro, ignis supra admoueatur, inde circum, tandem inferius senis qnibusue horis, & partes retinet congelati aliquas.

De medicinis secundi ordinis.

Dice-

Dicemus nunc medii ordinis medicinas, illæ enim nobis dicuntur, quæ ſuper diminuta aliqua proiectæ corpora, alterant ſic corpus, vt parum ab omni abſint cõplemento, minimiſque diuerſificantur differentiis, nec vltimis expoſitæ obſtant examinibus, ſic primi ordinis medicinas ſuperantes, vt à maioris ordinis medicinis ſuperantur, parumq́ue deficit, vt ad eas tranſeant. Sed quia difficillimæ ſunt, & difficulter reperiuntur, nos pauculas probauimus & appoſuimus. Et primo

Argentum in aurum tingere.

Docetur & tinctura tam completa, vt vere credatur aurum: Ex argenti elimata ſcobe, cum argenti viui triplo igni malagma cõfice, ac vitreo in vaſe carbonibus inferueſcat, dum illud argenti viui euolet, quo argentum ſuperatur, inde ſal ammoniacus, & viuum ſulphur æquali argenti pondere triturentur, ac vitreo in vaſe aliquo duas horas flagrantibus prunis immoretur, dum eius vis ſalem ammoniacum, ſulphur, inde viuum argentum ſublimet & vaſis collo inhæreat, vas frange, & argentum aureo colore inſignitum, ſuiq́ue ponderis vel maioris ſeruato, talemq́ue illico parato aquam: Romanum chalcãtum, cum duplo rubei, cyprii chal-

chalcanthi ſtillatitii, quod vocant coparoſam, & optima ſit, nam hinc omne depēdet: ſic ſalnitri triplo, æruginis parte tertia, ac cinnabaris ſexta, & vitreis organis aquam ſtillatim exugito, cuius partes duæ cum ſeruato argento per naturalem diem lento igni bulliant, inde aucto deſtillationis igne, aqua omnis euaporet, & quod in fundo remanet, cum chryſocollæ calce teſtaceo in vaſe fuſorio accommodetur, ore operto & luto obſtructo, colliquationis ignem adhibeto & habebis: luteſcit enim argentum, maxime colore nunquam cariturum, vel eum permutaturum, vt examinibus omnibus auri expoſitum, coloris parum, vel nil amittat.

Sic aliter colorem auri æmulabitur perfecte & peculioſe: Meminiſſe iam debes è ſtibio confecti æris vſti, id cum argenti medietate colliquatum, perfectum auri dabit colorem, vt videri poſſit. Si auro commiſces meliorem dabit, vt aliquorum patiatur examen.

Aliter quoque fit optime. Si argenti viui congelationem, quam cum caſſide diximus, tertiæ argenti parti remiſcebis, argentum aureo colore inſignitū reperies, cum æquali auri portione colliquabis, in ollam impones, & per acre acetum fundas, ac per diei

qua-

quadrantem ebullire ſinas, & colore augebitur magis, hoc autem extremo impones auri examini, ex communi ſcilicet ſale, & laterum puluere, addito tamen chalcantho, aurumq́ue ſic purgatum accipies, & examinibus obſtat omnibus, ac nõ ſolum in ſecundum, ſed in tertium migrat ordinem.

De medicinis certi ordinis.

Iam tertii ordinis medicinas aggredi oportunum fuerit: ſiquidem ſcio multum animos ab huiuſmodi lectione detinuiſſe, cũ à libri initio nil aliud concupierint, ſic pecuniæ luxus irrepit. Nunc profundiora naturæ myſteria panduntur, apud eos tamen, qui nummos exoptant, ſi fere aliquis eſt qui eos non depereat. Et ſi alias ab antiquis tertii ordinis medicinas tradidimus, cum nobis non ſit eorum copia, in aliud tempus fortaſſe differre cẽſuimus. Multi ſunt, qui multa periclitauere experimenta: quorum ea, quæ lucroſiora & expeditiora ſunt, trademus. Et ex iis primo

Cinnabarim fixum reddere.

Qui id facere quæſierit, ita faciundum eſſe cenſeo: Cinnabaris confractæ partes ad magnitudinem iuglandium vitreo in vaſe capacitatis eiuſdem argenti pondere iam triplicato, vel maiori diſſeminatas condito,

&

& viciſſim inſparſas, luto munias & reſiccari ſinito, ſin minus in Solē, vt repetas oportebit, inde cineribus imm:rſum tandiu lento igni decoquas, quouſque infracto plumbeo colore liueſcit, quod ſi nec quidem, iugem operam impendas, dum ad id peruenerit: inde plumbi duplo eluas, ac elotum examinibus omnibus expoſitum, pertinacius obſtabit, maioris ponderis & virtutis: & quo leuiori vteris igne, tāto facilius res peragetur.

Sic vero animatur argentum & amiſſum reſarcietur. Sublimato viuo argento & aceto, diſtillato bulliat, inde viuum argentum remiſcebis, & vitreo recuruo vaſe viu:m argentum in ignem inferuefacto deuolet, & in receptaculum dilabatur & ſeruetur: ponderis (ſi ſapis) parum amiſiſſe cōperies.

Aliter ſic & citius & lu:roſius facies: Infractas cinnabaris partes ad teſſerarum magnitudinem in oblongum linteum ſacculū accommodabis, ollæ lateribus vndique diſtantem, inde lixiuium per acerrimum fundat ex alumine, tartari duplo, viuæ calcis quadruplo, & cineris roboris æquali portione confectum, vti fieri ſolet, vel ratione aliqua parandum: pèr diem ebullire ſinas, exime, & ebulliat cum oleo, iugem operam impendas,

pendas, & integram cum nocte diem ſinito quoque illic eſſe, & exemptas ex oleo cinnabaris partes, oui albumine ſubacto perlinito, ac in tertia parte elimatæ argenti ſcobis reuoluto, in fundo apti vaſis ſubſternito, rite figularia creta munitum, vt diximus, ignem adhibe diebus tribus, & tam poſtremo augeſcat, vt igni cedat & fere liqueſcat, detrahe, & ex fæcibus extremo argenti examine perluito, & ad verum, & naturale deducito.

Sic & aliter fixum reddere poſſumus: Si teſtaceo in vaſe rotundo vndiq; clauſo, vbi exili ſpiramento cinnabarim immiſeris, glutino ex oui albore parato illinas, ne vis ignis carbunculet, igni accommodato, paulatim vigorando, vel lignorum ſerratura, quouſque eundem contraxiſſe colorem cernes: ne feſtines, opus enim omne corrumpit, & ſæpe à Philoſophis præceptum noſces: ſed hoc miniſterium quærit maius. Nec aliter inutiliter fixum redditur, vſto ære inſparſo fictili in olla, prius tamen chalcantho diſſeminato, & calce expleta pertinaci muniatur luto, & triduo vitriariorum fornaci relinquatur, detrahe & argentum æs retinebit, ſi recte hæc animaduertes, non parum nanciſceris lucri: omnibus enim anteſtat, qui tali paran-

parantur arte, facultate & fructu: nec pauca dixisse pœniteat. Id autem ingeniosorum reperit diligentia, vnius pharmacopolæ exemplo, qui cum cinnabarim conficere quæreret, in argentum casu optime versum inuenit. Vtilius fixum redditur, si cinnaberis arte conficitur, sulphure non tam adustibili, ac maiori parte.

Erit quoque voluptuosum, si cui placuerit, è fixo cinnabari argenteam barbam elicere: Si vase eodem accommodabis, igne solum inferius lente admoto argentum adhuc spirituosum, nec plumbum expertum, vti sylua erectum cernes capillamentum, vt nil fuerit visu iucundius. Quæritur & apud Chymistas, non cinnabarim solum fixum reddere, sed

Aurum ex argento extrahere.

Nec tam parum, quin sumptibus reficiẽs, multum non superlucreris, hæc est eius cõficiendi norma: Tenuis elimata ferri scops in fusorium vas, & durum igni tamdiu incandescat, dum soluatur: inde factitiã chrysocollam, qua auri ferrumini vtuntur aurifices, & rubeum arsenicum paulatim inspargito, & postquam insperseris, æquali argẽti pondere iniecto, exquisite purgetur, vase è cineribus parato & forti, iam exclusis sordibus

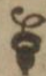
bus omnibus auri in ſeparationis aquam immergito, & aurum deorſum vaſis fundo procumbit, colliges, nec veridicũ magis è multis, & peculioſum, & laborioſum reperimus, laboribus ne parcito, & rite miniſtrato, ne tempus & oleum teras.

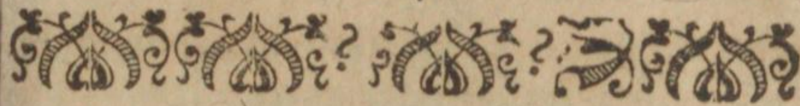
De Phœbi & Pythonis pugna.

Remoueatur ſuo loco ingentis corporis Python, faciei horridæ, rutilis cruſtulis, maximoq́ue veneno minax, latiori aculeorum aceruo ſtipatus: ex omnibus acrior, quæ mater tellus producit, multumq́; loci conducit ſitus: vt hinc omne dependeat. Hic tabidi vi aeris, vipera virulentior, eminus duros infigit ictus: cum inimicum abſorbuerit, cæco demergatur antro, vbi primum obmutuerit, ne ſurgentis vi vaporis, ſtrangulantemq́ue halitum eructans, aſtantes interimat, vnde conducit veſicis caput obuelent, ſi fuerit quoque tutum, ſed tutius erit militantes relinquãtur: ſic Phœbus ſuis paulatim confodiens ſagittis, ingentem ſternat Pythona, & ſic in fine percutiet, vt exhauſta ſit pharetra, venenumq́ue effuſum, nec cœli deſit clementia, ſed longa imbrium procella ſæuientem compeſcat, humorumq́ue cupitum ipſe hauriat, multaq́ue humiditate intereuntem, detineat; ſic Phœbi, Pythoniſq́;,

per

per diei quadrantem immoretur bellum vel plusculum, quod nil referre arbitror, dummodo victoriam referat: sic populatis visceribus, prostrato hoste, exhausto exinanitoque veneno, ira Phœbi cesset, & si amplius reuiuiscit, aditus vitam repullulandi resecetur, & tantum pugnet, dum pugnando occumbat: tunc Phœbus frondibus & corollis caput redimitum, ferat insignis victoriæ præmium, nec lasciuum puerum iniuriis lacessat, & sat fecisse sciet. Neque hoc tamen me clam est, perpaucos esse, quos æquus amabit Iupiter, eisque propitiabitur, si ad clausum sensum eruendum prouehit inuestigatio, facilis tamen præ aliis, veris doctrinæ filiis patet: semel tantum in seriis ludere placuit.

TRACTATVS

DE VIRTVTIBVS QVARVNDAM HERBARVM, LApidum & Animalium.

A. M. A.

De virtutibus quarundam Herbarum.

SICVT vult Philoſophus in pluribus locis: Omnis ſcientia de genere bonorum eſt. Veruntamē enim operatur aliquando bona, aliquādo mala, prout ſcientia mutatur ad bonum & ad malum finem, ad quē operatur, ex quo concluduntur duo. Quorum vnum & primum eſt, quod ſcientia magicalis non eſt mala. Namque per eius cogitationem poteſt euitari malum & proſequi bonum. Concluditur etiam ſecundum, ex quo effectus laudatur propter finem, atq; vituperatur etiam finis ſcientiæ, aliquando

non ordinatur ad bonum vel ad virtutem. Ex hoc ſequitur quod ſcientia vel operatio aliquando bona vel mala. Quia igitur magicalis ſeu cognitio bona eſt, vt præſuppoſitum eſt, & mala aliquantulũ exiſtit in ſpeculatione rationum, & in ſpeculatione naturalium, ſecundum quod antiquis auctoribus examinaui & percepi, imo & egomet Albertus, vt in pluribus veritatem inueni, & veritatem ſuppono, quo ab aliquo ex Chyrandis libro, & libro Alchorat. Primo narrabo de quibuſdam herbis. Poſt de quibuſdam lapidibus. Tertio de quibuſdam animalibus, & de virtutibus eorundem.

Nomina quarundam Herbarum.

Eliotropia.	Lilium.
Vrtica.	Viſculus quercinus.
Virga paſtoris.	Centaurea.
Chelidonia.	Saluia.
Prouincia.	Nepta. Verbena.
Lingua canis.	Melyſophylos.
Iuſquiamus.	Roſa. Serpentina.

Prima herba apud Chaldæos vocatur *Ireos*: apud Latinos *Eliotropia*. Cuius interpretatio dicitur ab Elios, quod eſt Sol: &

tropos conuersio, quia conuersa est ad Solem. Huius autem virtus mirabilis est, quia si ista colligatur Sole existente in Leone in Augusto, & inuoluatur in lauri folio, & simul addatur dens Lupi & feratur: nullus contra ferentem poterit habere vocem loquendi, nisi verba pacifica. Et si enim aliquis furetur, & in nocte sub capite suo ponat, videbit furem & omnes eius conditiones. Et iterum: si prædicta ponatur in aliquo templo, vbi sint mulieres, quarum connubium parte sui frangatur, nunquam poterunt exire de templo, nisi deponatur. Et hoc vltimum probatum est & verissimum.

Secunda herba vocatur à Chaldæis *Roybra*, à Latino vel Gallicis *Vrtica* nuncupatur. Hanc herbam tenens in manu cum millefolio, securus est ab omni metu & ab omni phantasmate. Et si id ponatur cum succo semperuiuæ, & vngatur manus & residuum ponatur in aqua, & aquam intret, vbi sunt pisces, ad manus eius congregabuntur & etiam ad piscellum. Et si extrahatur statim resiliunt ad loca propria, vbi erant prius.

Tertia herba à Chaldæis *Lorumborat* dicitur, & à Latinis *virga Pastoris*. Herbā hanc accipe, & cum succo mandragoræ distempera, & da cani vel alteri animali, & impræ-

 gnabitur

gnabitur in suo genere, & habebit fœtum in suo genere. De quo fœtu, si accipiatur dens maxillaris, & intingatur in cibo vel potu, omnes qui inde potabũt, mox incipient bellum, & cum volueris delere, da eis succum amantilæ, id est, valeriæ, & fiet statim pax inter eos.

Quarta herba à Chaldæis *Aquilaris* dicitur, quia nascitur tempore, quo aquilæ faciunt nidos suos, à Latinis *Chelidonia*. Ista herba tempore, quo hirundines faciunt nidos, nascitur, quo etiam aquilæ. Hanc herbam, si quis cum corde talpæ habuerit, deuincit omnes hostes, omnes causas & omnes lites remouebit. Et si prædicta ponatur super caput infirmi, si debet mori, statim cantabit alta voce, si non, lachrymabit.

Quinta herba à Chaldæis *Iterisi* dicitur, à Latinis *Prouentalis* vel *Prouisa*: illa enim puluerisata cum vermibus terræ circumuolutis, & cum semperuiuæ amorem inducit inter virum & vxorem si vtantur illo in cibariis. Et si compositio istorum cum aliquãtulo sulphuris ponatur in stagno vbi sunt pisces, omnes morientur. Et si ad os bubali ponatur, statim crepabit per mediũ, & hoc experimentum est à modernis. Si iterum dicta confectio ponatur in igne, statim conuertetur in liuidum colorem.

Sexta herba à Chaldæis vocatur *Bieith*, à Latinis *Nepta*. Hanc herbam accipe, & misce cum lapide inuento in nido vpupæ auis, & frices ventrem alicuius animalis, & imprægnabitur, & habebit fœtum in suo genere nigerrimum. Et si eis ponatur ad nares, statim à terra cadent velut mortua, post modicum vero spatium curabuntur, & si prædictum compositum in vaso apum ponatur, nunquam fugient, sed ibi congregabuntur apes. Et si apes submergētur & quasi moriantur, & in confectione prædicta ponantur post modicum temporis, vt per spacium vnius horę, recuperabunt vitam. Nam & illud proportionatur qualitati deperditæ & signum ad hoc est, quod muscæ submersę in cineribus tepidis ponantur, post modicum spacium vitam recuperabunt.

Septima herba à Chaldæis *Algeil*, à Latinis *Lingua canis* nuncupatur. Herbam hanc cum corde raniculæ & eius matrice, pone vbi vis, post modicum temporis congregabuntur omnes canes villæ. Et si prædictam sub pollice pedis habueris, omnes canes obmutescent, nec poterunt latrare. Et si prædictam in collo alicuius canis posueris, ita quod non possit ore attingere, semper vertetur in circuitu ad modum volubilis rotæ,

donec cadat in terrã velut mortuus, & hoc expertum noſtro tempore.

Octaua herba à Chaldæis *Manſeſa*, à Latinis vel Gallis *Iuſquiamus* dicitur. Hanc herbam accipe & miſce cum Realgalis & Hermodactylis & pone in cibo canis rabidi, & ſtatim peribit: & ſi ſuccum eius cum ſupradictis poſueris in ſcypho argenteo minutiſſime frangetur, & ſi ſupradictum cum ſanguine leporis iuuenis cõmiſcueris & in pelle leporis conſerues, omnes lepores congregabuntur ibidem, donec remotum fuerit.

Nona herba à Chaldæis *Augo*, à Latinis *Lilium*. Si hanc herbã Sole exiſtente in Leonis ſigno colabis, & cum lauri ſucco commiſcueris, deinde ſub fimo tempore aliquo ſuccũ illum poſueris, fient vermes. De quibus ſi fiat puluis & ponatur circa collum alicuius vel in veſtimentis ſuis, nunquam dormiet, vel dormire poterit, quouſque depoſitum fuerit. Et ſi prædictum ſub fimo poſueris, & de vermibus inde naſcentibus aliquem finxeris, ſtatim inducetur ad febrem. Et ſi prædictum ponatur in vaſe aliquo, vbi ſit lac vaccæ, & cooperiatur de pelle alicuius vaccæ vnius coloris, omnes vaccæ amittent lac ſuum, & hoc maxime expertum eſt tempore noſtro à quibuſdam ſortilatoribus.

Deci-

Decima herba à à Chaldæis dicitur *Luterax*, à Latinis *Viscus querci*, & crescit in arboribus transforata arbore. Hæc herba cum quadam alia herba, quæ dicitur Martegos, id est, syluium, vt scribitur lingua Teutonica omnes seras aperit: & si prædictum compositum in ore alicuius ponatur & cogitetur de aliquo, si debet accidere, corde infigitur, si autem non, corde resilit. Sed si prædictum ad arborem suspendatur cum ala hirundinis, ibi congregabuntur aues bene per quinque miliaria, & hoc vltimum tempore meo est expertum.

Vndecima herba à Chaldæis *Isiphil n* dicitur, Latinis *Centaurea* vocatur. Hanc autem herbam dicunt Magi habere mirabilem virtutem. Si enim adiungatur cum sanguine vpupæ fœmellæ, & ponatur cum oleo in lucerna, omnes circumstantes credent se esse Magos, ita quod vnus altero credet suum caput sit in terra & pedes in cœlo, & si prædictum ponatur in igne stellis lucentibus, videbitur quod stellæ currant ad inuicem & debellent: & si iterum prædictum cataplasma ponatur ad nares alicuius præ timore quem habebit, fugiet vehementer: & hoc expertum est.

Duodecima herba à Chaldæis *Colorio* vel

Coloricon, à Latinis *Saluia* communiter est nuncupata. Hæc autem herba putrefacta sub fimo in vase vitreo, pereat quendã vermem vel auem habentem caudam in modũ merulæ, de cuius sanguine si tangatur aliquis in pectore, amittet sensum per quindenam & plus. Et si prædictus serpens comburatur & ponatur cinis in igne, statim fiet ysiris tonitrui horribilis. Et si prædictus puluis ponatur in lampade & accendatur, videbitur quod tota domus serpentibus repleatur. Et hoc est expertum à modernis.

Tertiadecima herba à Chaldæis *Olphanas*, à Latinis *Verbena* dicitur. Hæc autem herba, vt referunt Magi, collecta Sole existente in signo Arietis, & coniecta cũ grano Peoniæ vnius anni, caduco à malo morbo curat. Et si ponatur in terra pingui post octo septimanas generabũtur vermes, q̃ si aliquẽ tetigerint, statim morietur. Et si prædictum ponatur in columbario aliquo, omnes columbæ congregabuntur ibi. Et si puluis illorum in Sole ponatur, videbitur quod Sol sit liuidus. Si autem puluis ponatur in loco vbi homines habitant, vel iacent inter duos amantes statim fit lis vel malitia inter eos.

Quartadecima herba à Chaldæis *Celeiños* dicitur, à Latinis *Melisophilos*, de qua Macer facit

facit mentionem. Hæc autem herba collecta viridis, & coniecta cum succo cypressi vnius anni posita in pulmento, facit pulmentum videri plenum vermibus, & deferentem facit esse benignum & gratiosum & aduersarios deuincere. Et si prædicta herba ligetur collo bouis sequetur te quocunque ieris: & si prædicto succo corrigiam miscueris, & de tertia parte sutoris hominis ruffi & desub ascellis statim cingēs crepabit per medium.

Quintadecima herba à Chaldæis *Eglerisa*, à Latinis *Rosa* dicitur, & est herba cuius flos est notissimus. Accipe granum eius & granum sinapis & pedem mustelæ, hæc suspende in arbore & de cætero non fructificabit. Et si prædictum ponatur circa rete, congregabuntur ibi pisces. Et si magaris mortuum fuerit & in commixtione prædicta ponatur per dimidium diem, licet tamen non acquiritur, recuperabit vitam. Et si puluis prædictus ponatur in lampade, postea accēdatur, omnes videbuntur nigri ad modum Sathanæ, & puluis prædictus admisceatur cum oleo oliuæ & cum sulphure viuo, & de hoc vngatur domus Sole lucente, ipsa tota videbitur inflammata.

Sextadecima herba à Chaldæis *Cartulin*,

à Latinis *Serpentina* vocatur. Hæc herba apud nos ſatis eſt nota. Hæc autem herba cum folio trifolii inhumata generat ſerpentes rubeos & virides, de quibus ſi fiat puluis & ponatur in lampade ardente, videbitur ibi copia ſerpentum, ſi ſub capite alicuius ponatur de cætero id non ſomniabitur ſibi.

Modus autem operandi omnium prædictorum eſt, vt effectus bonus ſit in planeta bono & malus in malo, id eſt, in horis & diebus eorum.

Virtutes herbarum ſeptem, ſecundum Alexandrum Imperatorẽ, & has quidem virtutes, habuerunt ipſæ ab influentia ita planetarum. Contingit autem vnamquamque percipere virtutem ſuam à ſuperioribus naturalibus.

Prima autem herba *Saturni*, quæ *Aſphodilus* dicitur. Succus eius valet ad dolorem renum & tibiarum, & datur patientibus dolorem veſicæ radix eius cocta parum: & dæmoniaci vel melancholici ipſam deferunt in linteo mundo & liberantur, nec dæmonẽ in domo patitur eſſe & ſi ibidem fuerint.

Producentes dentes pueri ſi eam ferant, ſine dolore eos producent, & eſt bonum vt homo deferat ſecum de nocte radicem, quia non timebit, neque lædetur ab aliis.

Herba

Herba ſecunda *Solis* dicitur *Poligonia* vel *Corrigiola*. Hæc enim herba nomen ſuſcepit à Sole, nam eſt multum generans. Sic enim & hæc herba eſt multos faciens modos. Hāc quidem herbam alii appellauerunt Alchone quæ eſt domus Solis. Hæc enim herba ſanat paſſiones cordis & ſtomachi.

Qui attingit hanc herbam, habet virtutem à ſigno ſuo planeta. Si quis autem ſuccum bibit, facit eum multum coire. Et ſi quis deferat radicem eius, curat paſſiones oculorū. Et ſi antequam aliquam habuerit paſſionem portauerit ſecum, non ſuperueniet ei paſſio oculorum. Iuuat etiam phreneticos, ſi eam ſecum deferunt in locis, id eſt, pectore. Iuuat etiam Peripneumaticos, & facit eis bonum anhelitū & facit etiam ad fluxum ſanguinis melancholici.

Herba tertia *Lunæ Chynoſtates* dicitur. Succus eius purgat exacerbationes ſtomachi, thoracis & caſtorem: quia oſtendit ſe eſſe herbam Lunæ. Flos autem huius herbæ purgat ſplenes magnos & curat ipſos, quia iſta creſcit & decreſcit ſicut Luna. Valet ad Ophthalmiam & facit acutum viſum & valet contra ſanguinem oculorum. Si radicem eius tritam ponis ſuper oculum, mirabiliter viſum clarificat, quia lumen oculorum pro-

pinquatum eſt cum ſubſtantia Lunæ, etia confert malumſtomachum habentibus, q non poſſunt cibum digerere bibendo ſuc eius, amplius valet habentibus ſcrophulas

Herba quarta *Arnogloſſa* dicitur. Rad huius herbæ valet contra dolorem capit mirifice, quoniã opinatur eſſe domus Ma tis aries, quæ eſt caput totius mundi. Val etiam contra malas conſuetudines teſtic lorum & vlcera putrida & ſordida, quia d mus eſt Scorpio: quia pars eius retinet ſpe ma, id eſt, ſemen, quod venit contra teſticu los. Valet etiam ſuccus eius dyſentericis & homoptoicis, & ad vitia hemorroidarum & ſtomachi dum quis eum biberit.

Herba quinta *Mercurii* dicitur *Pentaphy lon*, à quibuſdam Petadactylus, ab aliis ſæp declinantis, à quibuſdam Calipendalo. Radix huius herbæ ſanat plagas & duritiem trita & emplaſtrata. Amplius ſcrophulas diluit velociter, ſi ſuccus eius bibatur cũ aqua Sanat etiam farigos & paſſiones pectoris ſeu dolores ſi ſuccus eius bibatur. Soluit etiam dentium dolores, & ſi ſuccus eius ore teneatur, omnes oris curat paſſiones. Et ſi quis ſecum deferat, opes dat & auxilium. Amplius ſi quis vult à Rege vel Principe petere aliquid, copiam dat eloquẽtiæ ſi ſecum eam

habeat,

habeat, & obtinebit quod voluerit, videlicet etiam in lithiasi & disuria succus eius habitus.

Herba sexta *Iouis* dicitur *Acharon*, à quibusdam *Iusquiamus*. Radix eius posita super bubones, eos dispergit & obseruat locum à phlegmone. Si quis eam portauerit antequã ei passio superueniat, nunquam bubonem habebit. Confert etiam radix eius podagræ, dum ponitur trita super locum patientis, & hæc quidem operatur virtute signorum habentiũ pedes: & succus eius si bibatur cum melle cum mellicrato, confert doloribus epatis, & omnibus eius passionibus, quoniã Iupiter tenet epar. Similiter confert volentibus multum coire. Et est vtilis vt ea deferant secum volentes diligi à mulieribus. Facit enim deferentes lætos & delectabiles.

Septima herba *Veneris* dicitur *Pisterionæ*, quibusdam *Hieroboram* dicitur, id est, herba columbaria & verbena. Radix huius herbæ posita super collum sanat scrophulas & parocidas & bubones colli & staphilion, id est, vrinæ distillationem & ysmon, si ponatur emplastrum, & est comparatum passionibus istius loci. Sanat etiam scissuras & condylomata, id est, durities, quæ nascuntur in ano & hemorroidas. Si succus eius cum melle

in aqua cocta bibatur, ſubtiliat ea, quæ ſunt in pulmone. Et facit bonum anhelitũ, nam detinet pulmonem. Valet etiam multum in affronidiſia, id eſt, coitu, quia ſuccus eius auget multum ſperma, cum quis vult coire addit ad deſiderium eius, & maior virtus ipſius herbæ eſt, quia ſi quis eam portauerit, eſt multum potens in coitu. Verumtamẽ non teneat aliquid aliud niſi iſtam herbam tantum, ſi quis ponat eam in domo vel vinea vel in terris, abundanter habebit redditus. Amplius radix ipſius valet omnibus illis, qui volunt plantare vineas vel arbores & infantes portantes ipſum erunt bene diſciplinati & amantes doctrinam & erunt lęti & gaudioſi. Confert etiam poſita in purgationibus & repellit dæmones omnes.

Prædictas tamen herbas à 23. die Lunæ vſque ad 30. incipiendo collectionẽ ipſam leuare à Mercurio per totam horam dierum euellendo fac mentionem paſſionis vt rei, ſcilicet nomina paſſionem vel rem propter quam ipſam colligis & ipſam accipe herbã: loca tamen ipſam ſuper frumentum vel hordeum, & ea vtere ad opus tuum poſtea.

De virtutibus Lapidum quorundam.

CVM iam dictum ſit de virtutibus herbarum quarundam, & de modo agendi, nunc in præſenti capitulo dicendum eſt de *Lapidibus* quibuſdam & eorum effectibus, & qualiter poſſunt accipi magna mirabilia opera. Sunt autem

Magnes.
Ophthalmius.
Onyx.

Si vis ſcire, vtrum mulier tua ſit caſta, accipe lapidem, qui *Magnes* vocatur. Eſt autem ferruginei coloris & inuenitur in mari Indico & aliquando in partibus Teutoniæ, in illa prouincia, quæ Francia Orientalis vocatur. Suppone ergo lapidem hunc capiti mulieris, & ſi caſta eſt, ipſa maritum amplexabitur, ſi autem non, ſtatim cadet à lecto. Ad hoc autem ſi lapis iſte ponatur ſuper carbones in quatuor angulis domus. Dico tritus & ſuper carbones ſparſus, dormientes fugient ædes & relinquent tc tum, & tunc poſſunt fures reſpicere totum quod volunt.

Si vis fieri inuiſibilis, accipe lapidem qui dicitur *Ophthalmius*, & inuolue in folio lauri. Et dicitur lapis Ophthalmius, cuius color

non nominatur, nam multorum colorum & est hic talis virtutis, quod visum circumstantium excæcat vel abortat. Constantius autem pugno clauso reddebatur per eum inuisibilis.

Si vis incitare tristitias, timores & phantasias terribiles atque lites, accipe lapidem, qui vocatur *Onyx*, qui est nigri coloris, & inuenitur melius genus eius repletum albis venis, & venit de India in Arabiam, & si collo vel digito suspendatur, excitat statim tristitias in homine & terrores: & etiam in somno excitat phantasias terribiles, & etiam lites, & hoc apud modernos est expertum.

Hæc de quibusdam lapidibus.

De virtute quorundam Animalium.

De Lepore.

LEPVS est animal satis notum, à Chaldæis Veterellum nuncupatur. Huius virtus mirabilis refertur. Dicit enim Euax & Aaron, quod pedes eius iuncti cum lapide alias capite merulæ, mouent hominem ad audaciam, ita quod non timet mortem. Et si sinistro brachio alligatur, perget quo valuerit & tutus redibit absque periculo. Et si cani detur comedendum cum corde Mustelæ, de cætero non vociferabit, etiamsi interficeretur.

Epriolus est animal satis notum. Vnguis eius si comburatur & consolidetur & detur in cibo alicui equo, non comedet per triduum, & si prædictum ponatur cum aliquantulo terebintinæ, erit lucidum, & secundo fiet quasi nubes ac sanguis, si proiiciatur in aquam aliquantulũ, fiet tonitruum horribile.

Leo est animal satis notum, à Chaldæis Aalamus vocatur, à Græcis Beruth. Si ex eius pelle fiant corrigiæ, præcinctus ex illis, non timebit hostes, & si quis de eius carnibus comederit, ac de eius aqua biberit, per tres

tres dies curabitur à febre quartana, ac si de eius oculis sub ascella ponatur vel portetur, omnes bestiæ inclinato capite versus ima terga fugam dabunt.

Foca est piscis, satis notus, à Chaldæis Daulaubur, à Græcis Labor dicitur, hic piscis est diuersæ naturæ. Si enim lingua eius accipiatur, & cum aliquanto corde eius in aqua ponatur, pro certo congregabuntur ibi pisces, & si sub assella portaueris, nullus iudicio contra te victoriam habere poterit, iudicem benignum & suauem habebis.

Anguilla est piscis satis nota. Huius autem (prout vult Euax & Aaron) mirabiles sunt virtutes. Si enim moriatur defectu aquæ corpore integro remanente & accipiatur acetum forte & misceatur sanguini vulturis & ponatur sub fimo in aliquo loco, omnes quotquot fuerint, recuperabunt vitã, sicut prius habuerunt. Et si vermis eius anguillæ extrahatur & in prædicta confectione ponatur per mensem vnum, vermis mutabitur in anguillam nigerrimam, de qua si quis comederit, morietur.

Mustela est animal satis notum. Si cor huius animalis comedatur adhuc eo palpitante, facit scire futura, & linguam si canis aliquis comedat, statim amittet vocem.

Vpupa

Vpupa eſt auis ſatis nota, à Chaldæis Bori dicta. Oculi eius geſtati faciunt hominem groſſum, & ſi oculi eius ferantur coram pectore, omnes eius inimici pacificabuntur, & ſi caput eius in burſa tua habueris, non poteris decipi ab aliquo mercatore, hoc autem expertum eſt à fratribus noſtris hodie.

Pellicanus eſt auis ſatis nota, à Chaldæis Voltri dicitur. Huius virtus mirabilis eſt. Si eius pulli interficiantur, dum tamen eorum cor non frangatur & de eius ſanguine accipiatur & tepidus ore pullorum ponatur, ſtatim ſument vitam ſicut prius. Si ſuſpendatur ad collum alicuius auis, ſemper volabit donec cadat mortua, & dexter eius pes ſub calido, poſt ſex menſes ex humore & calore, quem auis habet, generabitur viua & mouebit ſe, & hoc teſtatur Hermes in libro Alchorat, & Plinius.

Coruus eſt auis ſatis nota, & eſt eius virtus mirabilis, vt recitat Euax & Aaron. Si enim eius oua coquantur & iterum in nido ponantur, ſtatim coruus procedit ad mare rubrum in quandam inſulam, vbi eſt Aldoricus vel Alodrius ſepultus & affert lapidem quo tangit oua ſua & ſtatim fiunt cruda, ſicut prius erant. Mirabile eſt oua cocta ſua ſuſcitare. Si autem lapis iſte ſupponatur in annulo

nulo ſupponendo ſibi folium lauri & tangatur vinctus catenis & ianua clauſa, ſtatim ſoluetur vinctus & aperietur ianua. Et ſi lapis iſte ponatur in ore, dat intellectum omnium auium. Vnus autem lapis eſt Indicus, quia in India reperitur, ſecundum ſapientes quoſdam, & aliquando in mari rubro, varii coloris eſt, & facit omnes iras obliuiſci, ſicut ſupra diximus.

Miluus eſt auis ſatis nota, à Chaldæis Byſicus dicitur, ſi caput eius accipiatur & feratur ante pectus, dat amorem & gratiam omnium hominum & mulierum, ſi ſuſpendatur ad collum gallinæ, nunquam ceſſabit decurrere donec deponat illud, & ſi ex eius ſanguine inungatur criſta galli, de cætero non cantabit, in genibus eius inuenitur quidam lapis, ſi inſpiciatur ſubtiliter, qui ſi ponatur in cibo duorum inimicorum fiunt amici & erit optima pax inter eos.

Turtur auis ſatis nota, & à Chaldæis dicitur Mulona. Si cor huius auis feratur in corio Lupi, nunquam de cętero habebit ferens appetitum luxuriandi, & ſi cor eius comburatur & ſupra oua alicuius auis ponatur, nũquam de cætero ex eis poterit generari fœtus. Et ſi pedes eius ſuſpendantur ad arborem, de cætero non fructificabit, & ſi eius ſangui-

ſanguine cum aqua talpæ decocta vngatur locus piloſus & equus, cadent nigri capilli.

Talpa eſt animal ſatis notum, huius animalis virtus mirabilis eſt, vt refertur à Philoſophis. Si pes eius inuoluatur in folio lauri & ponatur in ore equi, ipſe fugiet præ timore, & ſi in nido alicuius auis ponatur, nunquam ex ouis illis exibit fœtus, & ſi talpas fugare volueris, pone eam in aula & ſulphur viuum accenſum, & ibi conueniunt omnes aliæ talpæ, & aqua decoctionis ipſius dealbat equum nigrum.

Merula eſt auis ſatis nota, & eſt virtus mirabilis, quia ſi pennæ alę dextræ eius ſuſpendantur in medio domus cũ filo rubeo, quod nunquam fuerit vſu, nullus poterit dormire in illa domo donec deponatur. Et ſi cor eius ponatur ſub capite dormientis & ab eo quęratur, omnia dicet, quæ fecerit alta voce: & iterum ſi in aqua ponatur cum ſanguine vpupæ, & cum miſceatur, poſtea vngantur inde tempora alicuius, ſtatim infirmatur vſque ad mortem. Modus agendi omnium prædictorum, vt effectus bonus ſit & vtilis, eſt quod fiat ſub planeta beneuolo, vt Ioue & Venere. Et in malo effectu ſub planeta maleuolo, vt Saturno & Marte. Et hoc eſt ſcilicet diebus eorum & horis ſuis. Si quis

autem

autem hæc recte fecerit, proculdubio veritatem & vtilitatem & maximam efficaciam inuenit in prædictis, sicut sæpius vna cum nostris fratribus temporibus nostris sum expertus & vidi.

Consideret igitur hic, qui prædictorum copiam inuenerit possidere vel dominium, efficaciam & virtutem, vtrum se habeant in effectu bono seu sui contrario, quod bona sub beneuolo planeta experiantur, & mala sub maleuolo & inueniet quod dictum est. Nam si in suis contrariis fierent, vt bonus effectus in signo maleuolo, vel è contra impediretur virtus & effectus eius propter suum contrarium, & sic bona & vera vilipenderent. Videmus enim quamplurimos falli in certis ac veris, qui si signorum vel temporum qualitates agnoscerent, & custodirent in supradictis voluntatem consequerentur & effectum.

Si quis cor canis sinistra parte portauerit, omnes canes obmutescent.

Si quis oculum dextrum Lupi ligauerit in manica dextra, neque homines, neque canes ei nocere possunt.

Et vt omnia, quæ superius dicta sunt, & etiam dicentur inferius, qui astrorum peritiam non habent ad effectum sui desiderii

facilius

facilius possint accommodare. Primo notabis, quod hora sumitur dupliciter, videlicet æqualis & inæqualis. Hora æqualis est hora horologii, quæ semper æqualis existit. Inæqualis autem consideratur secundũ quod dies maiorantur vel minorãtur. Nam semper astrologi considerant tempus, quo Sol stat super horizonta suum, & illud vocant diem vel arcum diurnum, & vice versa noctem. Id autem tempus, quod diem appellant, in partes diuidunt duodecim æquales, quæ sunt horæ eiuscemodi diei, & quicquid de die dicitur, de nocte opposito modo intelligas. Et vt clarius percipias, ponamus, quod Sol emergat horizontem hora octaua horologii, habemus vsque ad occasum 7. horas horologii, quas multiplicemus per 60. prout 60 sunt minuta cuiusque horæ horologii, & habebimus noningenta sexaginta minuta, quæ diuidamus per 12. prout 12. sunt horæ diei, applicando cuilibet horę suam portionem, & habebimus 80. minuta hora qualibet: ergo hora talis diei habebit 80. minutas, quæ capient horam vnã, & vnum tertium horæ horologii. Et toto illo tempore considerabitur dominium planetæ illius horæ, quemadmodum infra scripta tabula demonstrabit. Quælibet autem
hora,

hora ſua noctis non habebit niſi 40. minutas. Quod ſic de reliquis ſuo modo intelligas, ſecundum videlicet Solis ortum ſuper terrã, quia non ea hora, quæ media eſt inter noctẽ & diem dies dicitur, ſed dies proprie intelligitur cum Sol videri poteſt. Cum ergo voles cuiuſq; planetæ dominiũ conſiderare, nam vnaquaque hora quilibet planeta ſuum habet dominium, horas ipſas ſupra ſcripto modo conſiderabis, & ſic poteris ad finem propoſiti peruenire. Conſideratur etiam diei initium à prima hora præcedentis diei poſt meridiem, ſi diuidatur dies dominicus in duas partes æquales, & ſic duodecim horas diuide in duas, erit ergo octodecim dimidium diei, & prima hora ſequens erit initium diei Lunæ.

De aſtris & planetis rerum ſcias, quod dies dominicus habet aſtrũ ſuum ſub Sole.

Dies Lunæ habet aſtrum ſuum ſub Luna.

Dies Martis habet aſtrum ſuum ſub Marte.

Dies Mercurii habet aſtrum ſuum ſub Mercurio.

Dies Iouis habet aſtrum ſuum ſub Ioue.

Dies Veneris habet aſtrum ſuum ſub Venere.

Dies

Dies Sabbathi habet aſtrum ſuum ſub Saturno.

Nota, quod omnis actus fieri debet ſub ſuo planeta. Et melius eſt, ſi in proprio die illius planetæ, & in ipſius hora propria fiat, vt verbi gratia:

Sub Saturno, vita, ædificium, doctrina, mutatio.

Sub Ioue, honor, optatum, diuitiæ, indumentum.

Sub Marte, bellum, carcer, matrimoniũ, inimicus.

Sub Sole, ſpes, lucrum, fortuna, hæres.

Sub Venere, amicus vel ſocietas, via, amica, peregrinus.

Sub Mercurio, amiſſio, debitum, timor.

Sub Luna, palatium, ſomnium, mercatum, furtum.

De horis dierum ac noctium.

ET primo de horis diei dominicæ hora eius 1. Sol. 2. Venus. 3. Mercurius. 4. Luna. 5. Saturnus. 6. Iupiter. 7. Mars. 8. Sol. 9. Venus. 10. Mercurius. 11. Luna. 12. Saturnus.

Noctis

Noctis vero prima eius hora Iupiter, 2 Mars. 3. Sol. 4. Venus. 5 Mercurius. 6. Luna. 7. Saturnus. 8. Iupiter. 9. Mars. 10. Sol. 11. Venus. 12. Mercurius.

Diei Lunæ, 1. eius hora Luna. 2. Saturnus. 3. Iupiter. 4. Mars. 5. Sol. 6. Venus. 7. Mercurius. 8. Luna. 9. Saturnus. 10. Iupiter 11. Mars. 12. Sol.

Noctis vero 1. eius hora Venus. 2. Mercurius. 3. Luna. 4. Saturnus. 5. Iupiter. 6. Mars 7. Sol. 8. Venus. 9. Mercurius. 10. Luna. 11. Saturnus. 12. Iupiter.

Dies Martis, 1. eius hora Mars. 2. Sol. 3. Venus. 4. Mercurius. 5. Luna. 6. Saturnus. 7. Iupiter. 8. Mars. 9. Sol. 10. Venus. 11. Mercurius. 12. Luna.

Noctis vero diei Martis prima eius hora Saturnus. 2. Iupiter. 3. Mars. 4. Sol. 5. Venus. 6. Mercurius. 7. Luna. 8. Saturnus. 9. Iupiter. 10. Mars. 11. Sol. 12. Venus.

Diei Mercurii 1. eius hora Mercurii. 2. Luna. 3. Saturnus. 4. Iupiter. 5. Mars. 6. Sol. 7. Venus. 8. Mercurius. 9. Luna. 10. Saturnus. 11. Iupiter. 12. Mars.

Noctis vero Mercurii, 1. eius hora Sol. 2. Venus. 3. Mercurius. 4. Luna. 5. Saturnus. 6. Iupiter. 7. Mars. 8. Sol.

9. Ve-

9. Venus. 10. Mercurius. 11. Luna. 12. Saturnus.

Dies Iouis, 1. eius hora Iupiter. 2. Mars. 3. Sol. 4. Venus. 5. Mercurius. 6. Luna. 7. Saturnus. 8. Iupiter. 9. Mars. 10. Sol. 11. Venus. 12. Mercurius.

Noctis vero Iouis, 1. hora Luna. 2. Saturnus. 3. Iupiter. 4. Mars. 5. Sol. 6. Venus. 7. Mercurius. 8. Luna. 9. Saturnus. 10. Iupiter. 11. Mars. 12. Sol.

Dies Veneris 1. eius hora Venus. 2. Mercurius. 3. Luna. 4. Saturnus. 5. Iupiter. 6. Mars. 7. Sol.

Noctis vero Veneris, 1. eius hora Mars. 2. Sol. 3. Venus. 4. Mercurius. 5. Luna. 6. Saturnus. 7. Iupiter. 8. Mars. 9. Sol. 10. Venus. 11. Mercurius. 12. Luna.

Dies Sabbathi, 1. eius hora Saturnus. 2. Iupiter. 3. Mars. 4. Sol. 5. Venus. 6. Mercurius. 7. Luna. 8. Saturnus. 9. Iupiter. 10. Mars. 11. Sol. 12. Venus.

Noctis vero Sabbathi prima eius hora Mercurius. 2. Luna. 3. Saturnus. 4. Iupiter. 5. Mars. 6. Sol. 7. Venus. 8. Mercurius. 9. Luna. 10. Saturnus. 11. Iupiter. 12. Mars. Et nota, quod Iupiter & Venus boni ſunt. Saturnus & Mars mali. Sol vero & Luna mediocres. Mercurius autem

cum bonis bonus & malis malus. His cognitis & ad vsum tuum Lector beneuole annotatis, alia itidem subiungenda duximus. Scribit Galenus, quod quando folia acetosæ comeduntur, soluunt ventrem. Et dicitur, quod radix acetosæ suspensa super habentem scrophulas, iuuat ipsum.

Et dicunt Philosophi, quando vis vt redeat bestia ad hospitium suum, line frontem eius cum seposquilla & redibit.

Et Aristoteles dixit in libro de animalib. Si ponat aliquis ceram contritam super cornua vituli vaccarum, vadit cum eo vbicunque vult sine labore, & si inungat aliquis cornua vaccarum cum cera & oleo aut pice, recedit dolor earum. Et si quis delinierit caput tauri oleo rosarum, apostematur caput eius, & si liniatur cum eo caput vaccæ, moritur Et si aliquis vnxerit linguam boum cum sepo aliquo, non gustant cibum, nec comedunt, sed prius moriuntur fame, nisi abstergatur cum sale & aceto. Et si quis inungit anum galli cum oleo, non calcat gallinam, nec potest, & si quis vult, vt non vociferet gallus, caput eius inungat oleo & frontem. In lib. Archigenis dicitur, quando cauilla leporis suspenditur super eum, qui patitur licam, confert.

Et

Et dixit Aristot. qui sedet super pellem leonis, recedunt ab eo hæmorrhoides.

Et dixerunt Philosophi, si annularem abortiui suspendit super se mulier, non concipit, donec permaneat super ipsam. Et quando bibit mulier vrinam arietum, nunquam concipiet, & quando bibit sanguinem leporis non concipit Et si stercus leporis suspendatur super mulierem, non concipit, donec permaneat super ipsam: & origanum modo tantum quando teritur & pulverizatur super locum formicarum, amittunt formicæ locum suum.

Dixerunt Philosophi. Si suspendatur caput capræ super illũ qui patitur scrophulas, sanatur per ipsum. Et dicitur in lib. decorationis. Accipe Myrrham & line pollicem pedis dextri tui cum oleo de palestina trita, tunc tu concumbes dum illud permanet super pollicem. Et dicitur ibi, quod si tu accipis fel hirci adipes & exsicca vtraque deinde tere ea & calefac ambo cum puro oleo & line cum ea Priapum in circuitu, hora coitus & nullum alium expetet præter te.

Dicunt etiam Philosophi: Si accipiatur medium pondus iij. illius & quinq; ex duobus testiculis vulpium & ex felle galli & permiscet vtraque & portet ea continuo tribus

diebus in vulua, ſi in die quarta futuat eam vir, imprægnabitur à maſculo.

Si ſuſpendatur cauda Adib, ſupra præſepe vaccarum aut pecudum, non appropinquabit lupus, donec permanebit illic, & ſi ſuſpēditur cauda lupi aut pellis aut caput, ſupra præſepe, non comedunt boues nec beſtiæ aliquid. Et mulier, quæ ſe ſæpius inungit vrina Adib, nunquam concipiet.

Si vis vt mulier non corrumpatur; nec quærat vires. Accipe Priapum lupi & pilos palpebrarum eius & pilos, qui ſunt ſub barba eius & combure illud totum & da ei in potu ipſa neſciente, nullum alium volet. Et dixerunt, quando mulier non vult virum ſuum, tunc accipiat vir eius aliquid de ſepo hircorum mediorum inter paruos & magnos & liniat cum eo Priapum ſuum & coeat, ipſa enim amabit eum, nec coibit poſtea cum aliquibus.

Et dixerunt, quod teſtudo quando venenatur, comedit origanum & ſanatur, & ideo ſciuit, quod origanum ſuccubuit cum veneno.

Diciturer etiam, quod muſtela, quando venenatur à ſerpente comedit rutam, & ſciunt ex hoc, quod ruta eſt contrarium veneno ſerpentum.

Et

Et mus ſuppoſitus puncturæ ſcorpionum liberat, quia cōtrarius eſt & nihil timens eū.

Dicunt Philoſophi: Quod ſi quis extraxerit calcaneum mulieris muſtelæ ipſa exiſtente viua, & ſuſpendatur ſuper mulierem, non concipit, donec maneat ſuper eam, & quando remouetur, impræгnatur.

Et inuenerunt Philoſophi, quod ſi aliqua mulier eſt ſterilis, quando apponunt rem facientem ſterilem, mulier fit non ſterilis, & è conuerſo:

Si accipiantur duo teſticuli muſtelæ, & ſtringantur & ligentur in crucem mulieris, & habeat eos ſecum mulier, non concipit, & dicitur, quod quando ſpongia proiicitur in vino mixta aqua, deinde extrahitur & reſtringitur & exprimitur, egreditur aqua ex eo & remanet vinum, & ſi non eſt mixtum, nihil egreditur.

Dicit Tabarienſis, quod ſi ſuſpenditur lapis ſpongiæ in collo pueri, qui tuſſit tuſſi vehementi, ſedatur tuſſis eius: & quando intro mittitur in caput aſini aut anum ſcarabeus ſincopizat, & non vertitur donec extrahatur ab eo.

Et ſi homo comedit lentes ac mordeat, non ſanatur morſus, & quando intromittitur in anum arietis cadit lana eius.

Dicitur etiam, quod si ligetur aliquis lapis cum cauda asini, non rudet nec ruget.

Si accipiantur pili asini, qui sunt iuxta priapum eius & dantur alicui in potu triticum vino cuiuis, incipit statum pedere.

Similiter si aliquis accipit oua formicarũ, & conterit ea, & proiecerit in aquam, & dederit ea in potu cuiuis, statim non cessat pedere. Similiter faciunt cum vino.

Et dicitur, quod si feceris annulum ex virga myrti recẽtis & intromisceas in ipsum annularem digitum, sedat apostema sub ascellis.

In lib. Arist. Radix Iusquiami albi, quando suspenditur super patientem colicam confert ei: & quando hauriat, nitrum salsum ponitur in vase, & ponitur super ipsum acetum, bullit fortiter absque igne.

Dicitur etiam in libro Hermetis, quando proiicitur semen porri super acetum, redit acetositas eius.

Balbinus dicit, quando accipis albumen oui & alumen, & linis cum eo pannum, & ipsum abluis cum aqua salis, siccaceũ, prohibet ignem comburere.

Dicit alius, quando accipitur Arsenicum rubeum & alumen, & teruntur ac cõficiuntur cum succo semperuiuæ & felle tauri, &

linit

linit cum eo homo manus suas, deinde accipit ferrum ignitum, non comburit ipsum. Similiter si accipiatur ex magna & alumine iameni & talo & aceto fortiet, & altea & contriueris ea contritione bona, & linias cum ea manus, non lædit eas ignis.

Et dixerunt in Carabe, quando multũ teris ipsum & sufflas versus lampadẽ cum sufflatorio, inflammatur ex eo ignis magnus & ab eo nihil contactum cõburitur, & quãdo volueris, vt quæ sunt in palatio videantur nigra, accipe de spuma maris & calcato & permisce ea filis, deinde humecta cum ea licinium, & illumina cum eo lampadem.

Quando vis, vt quæ sunt in palatio, videantur sine capitibus, accipe sulphur citrinum cum oleo, & pone ipsum in lampade, & illumina cum eo, & pone illud in medio hominum, & videbis mirum.

Et iterum dicit Balbinus, qui posuerit portulacam super lectum suum, non videbit somnium nec visionem penitus.

Et Arist. dicit, quod equæ, quando odorant fumum lampadis extinctæ abortiunt & indignantur, & similiter hoc accidit quibusdam mulieribus prægnantibus.

Dicit Aristoteles, quod si quis ingeniatur Camelum coire cum matre sua, & ipse præ-

ſentit illud, ipſe proſequitur eum, donec interficit eum & ingenietur equum aſcendere matrem ſuam & pręſentiat illud, interficit ſeipſum & necat intendens ad hoc.

Et dicunt Philoſophi, quod ſi ſubmergas muſcas in aqua videntur mortuæ, & ſi ſepeliantur in cinere reſurgunt iterum, & quando ſubmergis Aombor moritur, & ſi roretur ſuper ipſam acetum viuificatur, & quando ſepelis ſcarabeum in roſis moritur, & ſi ſepelis in ſtercore, viuificatur.

Dixerunt & Philoſophi, quod quando pennæ aquilarum ponuntur cum pennis aliarum auium, comburunt illas & mortificant eas, ſicut ipſa eſt vincens in vita ſua omnes aues & dominans. Pennæ aquilarum ſunt perniciosæ omnibus pennis, & dicunt Philoſophi, quod ſi ponatur in aliquo loco pellis ouis cum pelle Adib, corrodit & conſumit: & qui induit pannum ex lana ouis, quæ comedit Adib, non ceſſet ab eo pruritus, donec exuat eum. Et ſi acceperis pilum equæ & extenderis ipſum ſuper oſtium domus, nõ ingreditur oſtium illud cinefex, donec ſuper eo ſtat pilus.

Et ſi ſuffumigas domum aut locum pulmone aſini, mundas eum ab omni ſerpente & ſcorpione, & ſciunt Philoſophi ex hoc, quod valet contra venenum. Ta-

Tabarienſis etiam dixit, ſi lingua vpupæ ſuſpendatur ſuper patientem obliuioſum, reddit memorem.

Et in libro Cleopatræ dicitur: Si mulier non delectatur cum viro ſuo, accipe medullam lupi de pede ſiniſtro & porta eam, ac nullum diliget niſi te. Et dicitur, quando accipitur coxa Sturionis maſculi ſiniſtra, & bulitum cum oleo, deinde liniuntur cum eo origines pilorum, nunquam renaſcuntur.

Dixit Architas ſi accipiatur cor, dum viuit & ſuſpendatur ſuper patientem quartanam eradicat eam.

Et ſpolium ſerpentis, quando ſtringitur ſuper ancham mulieris accelerat partũ, ſed cum parit, ilico remoueatur.

Dentes omnium ſerpentum, quando eradicas eos, dum viuit ſerpens & ſuſpendantur ſuper quartanarium, tollunt ab eo quartanam: & ſi ſuſpendatur ſerpens ſuper dolentem dentem prodeſt, & ſi ſerpens occurrit prægnanti, abortit: & ſi occurrit ei, dum parit, accelerat partum. Et dicunt, ſi acceperis caninum dentem crocodili ex palato eius ſuperiore ſiniſtro & ſuſpendis eum ſupra febricientem, ſanat & redibit ad ipſum nunquam: & dixerunt, quod leo terretur ex gallo albo, & iterum timet ignem, & qui

vngitur cum ſeuo renum leonis non timet ire inter beſtias, & omnes beſtiæ terrentur ex leone, & qui linit corpus ſuum cum ſtercore leporis, terrentur ab eo lupi.

Et ſi teritur arſenicum citrinum & admiſcetur lacriſi, non cadit ſuper eum muſca, quæ non moriatur.

Si acceperis dextrum pedem teſtudinis & ſuſpendis eum ſuper dextrum pedem podagrici, confert ei. Similiter ſi ſiniſtrum ſiniſtro, & ſic manus eius cōfert manui & digitus digito. Et ſi accēdatur ignis coram hernioſo ex viridibus lignis ficulnearum, crepitant teſticuli eius.

Et in libro Hermetis oculi vrſi ambo cum ligantur in panno lini ſuper adiutorium ſiniſtrum, remouet quartanam, & dicitur quod ſi lupus viderit hominem & ipſe non videt eum, ſtupeſcit & homo timet & raueſcit. Et ideo ſi quis gerit oculum lupi, iuuat ad victoriam, ad audaciam & debellationem & timorem aduerſarii.

Et dicitur, quod ſi fiat annulus ex albis vngulis aſini, qui induit ipſum epilepticus, non patitur epilepſian.

Et dixerunt, quando vis ne approximent muſcæ domo, tunc pone condiſim & opiam in albedine calcis, & inde albifica domum

cum

dum ea, tunc non ingrediuntur muſcæ penitus.

Et quando vis, vt narret tibi mulier vel puella tua omnia quæ fecit, accipe cor columbæ & caput ranæ, & exſicca vtraque & tere, & puluerisa ſupra pectus dormientis, & narrabit omnia quæ fecit. Dum vero euigilauerit, exterge illud à pectore ne alleuetur. Et dicunt, quod ſi quis ſupponit adamantē capiti mulieris dormientis, manifeſtat ſi eſt adultera: quoniam ſi ſic eſt, reſilit territa de lecto: & ſi non, amplectitur virum ſuum cum grandi dilectione.

Et dicunt, quod pellis aſini quando ſuſpēditur ſuper pueros prohibet eos terreri.

Et dicit Architas, quod ſi accipiatur cerumen auris canis ſiniſtræ, & ſuſpendatur febricitantibus periodice, confert multum maxime quartanæ.

Et dicunt Philoſophi, quod aliqua ſpecies vel indiuiduum, quę nunquam habuit ęgritudinem, confert omni ægritudini: & cum nunquam affuerit dolor aliquis, ſuccurrit & ſanat hominem ab illo.

Et ſi ſuſpenditur ſpuma maris ſuper ancham mulieris ſiniſtram, accelerat partum, & quando ſuffumigatur domus cum vngula Muli ſiniſtra, non remanent in ea muſcæ.

Et si suspendatur cor vpupæ aut oculus, aut cerebrum supra se ad collum suum, confert obliuioni & subtilitat intellectum hominis.

Si mulier non potest concipere, accipe cornu ceruinum puluerisatum, & misceatur cum felle vaccino, teneat mulier super se, coeat & statim concipiet.

Seta de cauda equæ posita super ostio nõ permittit intrare zanzalas.

Dens pulli vnius anni positus in collo infantis, facit eius dentes prouocari sine dolore.

Dens equæ positus super caput furentis, statim liberat eum.

Si mulier non potest concipere, detur ei nescienti lac iumenti, ea hora coeat, & statim concipiet.

Vnguis equi suffumigatus in domo effugat mures. Idem fit ex vngula muli.

Vt tota aqua calida exeat è calidario atramentum, id est, terram franciscam cum pice proiice in aquam & tota exibit. Vt ignis de aqua extra eat, testam oui accipe & sulphur viuum tritum impone & calcem & claude foramen, mitte in aquam, & incenditur.

Et dicitur, quod si ponatur Camphora super aquam, accenditur & cõburitur in aqua.

Vt

Vt aues manibus comprehendas, accipe grana quæuis, in fece vini & in succo cicutæ valde imbibita, & obiice ad aues, omnis auis, quæ inde gustat, inebriatur & perdit vires.

Si quæ mulier te ligauit maleficiis ad amorem suum & vis illud dissoluere. Accipe Camisiam suam, & per capitium eius minge foras, & per manicam eius dextram, & non curabis de ea.

Vt mulier cum aliquo adulterare non possit, incide de capillis eius, & puluerem illorum tibi super feretrum sparge, ante tamen vnge feretrum cum male & mox coeas cum muliere & cum volueris soluere ex tuis capillis fac similiter.

Et dicunt, si aliquis inungatur lacte asinæ, congregabuntur in eo omnes pulices domus.

Literas quæ non leguntur nisi de nocte: cum felle testudinis scribe, aut lacte ficus, si ponatur ad ignem, aut cum aqua vermis lucentis de sero.

Si accipiantur multa albumina ouorum de gallina post mensem fiunt vitrum & dura vt lapis: & ex hoc tali fit topatius sophisticatus, si prius cum croco vel terrea rubea liniatur. Similiter spuma, quæ inuenitur

circa testiculos cerui vel equi, vel asini fatigati, admisceatur cum vino: & illud vinum detur alicui potationi abhorrebit vinum per mensem.

Et si habueris plures anguillas in vase vini & dimittantur in illo mori: si quis biberit ex illo, abhorrebit vinum per annum, & forte semper.

Et dicitur, quod si accipiatur funis aliqua, cum qua suspenditur fur vel suspensus est, & aliquantulum paleæ quam turbo venti aere suspendit, & ponatur in olla, & misceatur cum aliis ollis illa omnes alias frangit. Item accipe aliquantulum prædicti funis, pone in instrumento cum quo mittitur panis in furno, quando ille, qui mittere debet in furno mittet, non poterit immittere, sed extra exiliet.

Vt homines videantur sine capitibus, accipe spolium serpentis & auripigmentum & picem græcam reponticum, & ceram nouarum apum, & sanguinē asini, & tere omnia, & mitte in rudi olla plena de aqua, & facias bullire ad lentum ignem, & postea dimitte frigescere, & facias cæreum, & omnis qui illuminabitur eo, videbitur sine capite.

Vt homines videantur habere quorūlibet animalium capita. Accipe sulphur viuum & litar-

litargyrium, & iſtis ſimul puluerizatis, ſparge in lampade oleo plena, habeantq́; candelam de cera virginea, quæ permixta ſit cum fece illius animalis cuius caput vis, vt videatur habere tenens candelã accenſam de lampadis igne, & da bibere vinum cum valdimonia, & illi qui inde potabunt, videbunt ſe habere caput animalis.

Vt homines videantur habere vultum canis, accipe adipem de aure canis, vnge ex eo parũ de bombycino nouo, pone in lampade noua de viridi vitro & pone lucernam inter homines, & cernunt vultum canis.

Vt homines videantur habere tria capita, accipe de pilis aſini mortui & fac funiculum & ſicca, & ſume medullam de oſſe principalis dextri humeri, & miſce cum virga virginea, & line funiculum, & pone ſuper liminaria domus: ingredientes domum tria capita habebunt, hi qui in domo ſunt, intrantibus aſini videbuntur.

Si vis vt caput hominis caput aſini videatur: tolle de ſegmine aſelli & vnge hominem in capite.

Si vis vt pullus aut res alia ſaltet in diſco: accipe argentum viuum, & puluerẽ calamitæ, & mitte in ampullam vitreamſigillatam, & illam pone intra rem calidam, quia cum

fit argentum viuum calidum, mouet se & faciet eam saltare.

Si vis videre quod alii nequeunt, accipe fel de masculo cato, & adipem gallinæ omnino albę, & misce insimul, & oculos tuos inunge, & videbis.

Si vis intelligere voces auium, associa tecum duos socios in 5. Calendas Nouembris & vade in quoddam nemus cum canibus, quasi ad venandum, & illam bestiam, quam primo inueneris, defer tecum ad domum & præpara cum corde vulpis, & statim intelliges voces auium vel bestiarum, & si vis, vt aliquis intelligat, oscula eum & intelliget similiter.

Si vis soluere vincula, vade in syluam & prospice vbi pica nidum habuerit cum pullis & quando eris ibi, ascende ad arborem & foramen eius circumliga quocunque vis, quia cum videt te, vadit pro quadam herba quam ponit ad ligaturam & statim rumpitur, & tunc cadit herba illa in terram super pannum, quem debes posuisse sub arbore & tu sis præsens & accipe.

In nido vpupæ est quidam lapis, qui est diuersorum colorum, defer tecum ipsum & eris inuisibilis.

Vt homo semper eunuchus sit, accipe

cipe ex vermiculo qui in æstate lucet, da ei bibere.

Vt mulier confiteatur, quæ fecerit, ranam aqualem comprehende viuam & tolle eius linguam, & remitte illam in aquam, & pone illam linguam super partem cordis fœminæ dormientis, quæ cum interrogetur, vera dicet.

Si vis aliquem terrere in somno, capiti eius suppone pellē simiæ. Si vis capere talpā, in foramine eius cape cæpe vel porrum aut allium, & statim egredietur sine viribus. Serpens non accedit ad allium, nec canis gustat aliquid tinctum cum allio.

Suffumigatio quam cum feceris, videbuntur omnes in forma elephantū, qui sunt in domo & equorum magnorum. Accipe speciem quæ dicitur Alchachengi, & contere & confice ipsam cum aliquantulo pinguedinis delphini & fac ex eo grana sicut citri. Deinde fumiga ex eis super ignē stercoris vaccæ, quæ mulgetur, & non sit in domo locus, ex quo egreditur fumus nisi portas, & sit larga sub terra deintus. Nam omnes qui sunt in mansione videbūtur, quasi ipsi sunt homines magni in formis equorū, elephantum, & est mirabile valde.

Suffumigatio alia, quam cum facis, vides formas

formas multiformes, & mirabilia infinita, quæ prę multitudine non discernuntur. Accipe Timar 1. vermilium & lapidem Lazuli & pulegium montanum, & puluerisa totũ, & cribella illud, & cõfice illud, & cum pinguedine delphini vel equi, vel elephantis, fac grana in modum ciceris & sicca in vmbra, & suffumiga in eo, quando volueris, & fiet quod dictum est.

Suffumigatio ad videndũ in somno quod futurũ est de bono & malo. Accipe sanguinem asini congelatum, & lupi cerui pinguedinem & storacem aggregaui totum ponderibus æqualibus, & conficiantur, & fiant grana, & suffumigetur cum eis domus. Tu enim videbis in somno tuo, qui narrabit tibi omnia.

Modus faciendi licinium, quod quando accẽdes, videbis homines in quacunq; forma volueris. Accipe oculos bubonis, & oculos piscis, qui dicitur Affures, & oculos piscis, qui dicitur Libiniti, & fel luporũ, cõtrita ergo à manibus commiscendo, pone ea in vase vitreo. Cum ergo vis operari eum, accipe adipem cuiuscunq; vis bestiæ, quod fiat hoc in forma eius, liquefac eam, & permisce cum illa medicina, & inunge cum eo licinium quodcunque vis, deinde accende ipsum

ipſum in medio ædis, videbuntur enim omnes homines in domo illa in forma illius beſtiæ, cuius pinguedinem accepiſti.

Licinium aliud, vt homines appareant in forma Angelorum. Accipe oculos piſcis oculos filoæ, id eſt, frangentis oſſa, & cõtrita eos manibus malleando, & pone eos in vaſe vitreo ſeptem diebus, deinde pone in eis aliquid de oleo, & illumina cum eo in lampade viridi, & pone ipſum coram hominibus, qui ſunt in æde: ipſi enim videbunt ſe in forma Angelorum ex igne accenſo.

Licinium aliud faciens apparere homines nigrarum facierum. Accipe lampadem nigram & funde ſuper ipſum oleum Sambucinum vel argentum viuum, & funde in illo oleo vel argento viuo ex ſanguine flebotomãtium, & pone in illo ſanguine Sambucinum vel argentũ viuum.

Aliud fit licinium ex pannis mortui, aut ex pannis nigris, & accende in medio ædis. Nam tu videbis ex hominibus mirabilia, quando videbunt ſe ad inuicem cum illis formis.

Lampas mirabilis in qua apparent res quantitatis terribilis habens in manu virgã & territat hominẽ. Accipe ranam viridem, & decolla eam ſupra pannum exequiarum

viridem,

viridem, madefac ipſum cum oleo ſambucino, & pone ipſum licinium, & illumina cum eo in lampade viridi, videbis nigrum ſtatum, inter cuius manus erit lampas & mirabile.

Lampas quam cum aliquis tenet in manu, non videt aliquos eorũ, qui ſunt ibi, & qui fuit poſt ipſum videbit tantum. Accipe piſcem qui dicitur Delphinus, deinde accipe pannũ lini aut funeris & ſparge ſuper ipſum aliquid extra Azimar, deinde f unde ſuper illud ex illa pinguedine liquefacta, deinde ſtringe manum ſuper ipſum & inuolue pannum & fac ex eo licinium, deinde accende ipſum in lampade & ęris viridis & fiet quod tibi dixi.

Lampas alia faciens apparere homines in forma fœda & terrentur homines inuicem, & faciunt ipſum fingentes dæmonem. Accipe pilos ex cauda canis nigri, in quo nõ ſit albedo & aliquid ex pinguedine eius, liquefac pinguedinem: deinde accipe pannum exequiarum & fac deinde licinium, deinde line ipſum cum eo quod feciſti, & illumina ipſum in lampade viridi cum oleo ſambuccino, & accende ipſum in domo, & non ſit ibi licinium præter ipſum, & videbis mirabile.

Lici-

Licinium pulchrum, vt domus videatur tota plena serpentum & imaginum, donec licinum permanet accensum. Accipe pinguedinem serpentis nigri & spolium serpentis nigri, & pannum exequiarum & fac licinium ex illo panno, deinde line ipsum cum illa pinguedine, & pone spolium serpentis in concauitate, ac illumina cum oleo sambucino in lampade viridi aut nigra.

Aliud licinium, quod quando est accensum & infunditur super ipsum aqua, inualescit, & quando oleum extinguitur, accipe calcem, quam non inuenit aqua, ac permitte eam cum æquali pondere sibi ex cera & medietatis eius ex oleo balsami, ex napta citrina, cum æquali sibi ex sulphure, fac licinium ex ea, ac rora super aquam & accendetur, ac rora super ipsum oleum, & extinguetur.

Licinium aliud, quod cum accenditur, omnia videntur alba & argentea, accipe lacertam & abscinde caudam eius, & accipe quod exit, quia est simile argenti viui. Deinde accipe licinum & madefac cum oleo, ac pone ipsum in lampade noua & accēde domus ei videbitur splendida & alba vel deargentata.

Operatio lampadis & mirabilis, quam si quis tenuerit, nō cessat pedere donec dimiserit

ſerit eam: accipe ſanguinem teſtudinis, exſicca ipſum in panno lini, & fac ex ipſo liciniũ, ac illumina ipſum in lampade, da ipſum cui vis, ac dic, illumina: nam ipſe nõ ceſſabit pedere donec dimiſerit illud, & eſt mirabile.

Quando vis, vt videaris totus ignitus à capite vſque ad pedes, & non lædaris. Accipe maluauiſcum album, confice cum albumine ouorum, deinde line cum eo corpus tuũ, & dimitte donec exſiccetur, deinde line te cum alumine, & poſtea pulueriza ſuper illud ſulphur ſubtile, inflãmatur enim ignis in eo, & non lædit, & ſi facis ſuper palmam, poteris tenere ignem ſine læſione.

Si vis, vt res proiiciatur in ignem & non comburatur, accipe glutem piſcis partem vnam, & aluminis æquale illi permiſceatur totum, & fundatur ſuper ipſum acetum vini & commiſceatur cum eo quidquid vis, proiice in ignem, & line cum hoc linimento nõ comburetur. Si vis facere contrarium, ſcil. imaginem aliquam hominis aut alterius, & quando ponitur in aqua accẽditur, & ſi extraxeris eam, extinguetur, accipe calcẽ non extinctam & permiſce eam cum aliquantulo cerę & oleo ſiſami & naptha, i. e. terra alba & ſulphure, & fac ex illo imaginẽ: nam quando tu rorabis aqua accendetur ignis.

Si

Si vis facere, vt quando aperis manus tuas ſuper lampade extinguatur lumen, & quando claudis eas ſuper eam accenditur, & non ceſſat illud facere. Accipe ſpeciem quæ dicitur ſpuma Inda, tere eam, & deinde aperi eas in facie lampadis, delebitur lumen eius, & claude & reaccenditur.

Si vis videre rem ſubmerſam & profundã in nocte, & non occulturum tibi pluſquam in die legens libros de nocte nigra. Vnge faciem tuam cum ſanguine veſpertilionis, & erit quod dico.

Si vis albificare aliquid, ſuffumiga illud ſulphure.

Si vis, vt arbor citri proiiciat omnes fructus vt cadant. Accipe quinque partes ſulphuris citrini, & quinque nigri, & duo albi, & ſinabrium: tere omnia & permiſce & ſuffumiga, & cadent omnes fructus, forte eſt in aliis arboribus.

Si vis ſtatim interficere ſerpentem. Accipe ex Ariſtolochia rotunda quantumuis, & tere illam bene, & accipe ranam ſylueſtrẽ vel campeſtrem, & contere ipſam, & commiſce eam Ariſtolochię, & pone cum eo aliquid ex incauſto, & ſcribe cum eo in charta aut aliquod, quod plus amas, & proiice ad ſerpentes.

Si

Si vis portare in manu tua ignem, vt non offendat. Accipe calcem dissolutam cum aqua fabarum calida & aliquantulũ magranculis & aliquantulum maluauesci, ac permisce illud cum eo bene, deinde line cum eo palmam tuam, & fac siccari, ac pone in ea ignem, non nocebit.

Dicunt Philosophi, calx talis non comburit in igne & gluten piscis saluat ab igne, & alumen iamenum, & sanguis salamandrę, & fuligo furni vel lebetis: quando igitur ex istis omnibus aut quibusdam fit linimentũ, non offendit ignis albumen oui & maluauiscum, & habent iuuamentum in hoc.

Si vis vt tota domus appareat plena serpentibus Accipe de pinguedine serpentis, & parum salis in ea pone, & accipe pannum exequiarũ, ac scinde ipsum in quatuor frusta, deinde pinguedinem, & pone ipsam in omni panno: si sic facias quatuor licinia & accende ea in quatuor angulis domus cum oleo sambucino & in lampade noua, & fiet quod dixi.

Licinium quod cum accenditur in domo, videbis res volantes virides vt passeres & aues, accipe pannum exequiarum recentem, & pone in eo cerebrum auis ac pennas caudæ eius, & inuoluendo fac eis licinium,

ac pone ipſum in lampade noua viridi, accende ipſam in domo cum oleo oliuæ, & res quæ erunt in domo, fient virides valde, & videbitur quaſi volitant virides ac nigræ.

Vt domus videatur tota viridis & plena ſerpentibus ac imaginibus timoroſis: accipe cutem ſerpentis ac ſangunem alterius ſerpentis maſculi, & adipem alterius ſerpentis, aggrega illa tria, & pone ea in panno exequiarum, & accende ipſa in lucerna noua.

Si vis facere candelam vel licinium, quæ cum accenditur, agitatur & ambulat, accipe cutem lupi, cutem canis, & fac ex vtriſque licinium, & accende ipſum cum oleo oliuę, & ſtatim mouebitur.

Quando vis accendere lucernam, ex qua valde timeat quis. Accipe pannum lini nouum album, & fac ex eo licinium, & pone in concauitate eius cutē ſerpentis, & ſalē groſſum, & ſacratum oleum oliuæ, & da cui vis, & ſtatim cum accenſum fuerit ipſum, trepidabit & timebit valde.

Dicunt Philoſophi, quod ſyncipút eſt prima pars capitis, & ex ſyncipite hominis parum poſt mortē generatur vermis, cumq́; prætereunt ei dies ſeptem, vermes illi ſunt muſcæ, & poſt quatuordecim dies ſicut dracones magni, quorum vnus ſi momor-

derit hominem, morietur ſtatim: quod ſi tu acceperis ex ea, & coxeris illud cum oleo, & feceris ex eo candelã in lucernam æris cum licinio ex panno exequiarum, videbis ex eo rem magnam, & formas, quæ narrari non poſſunt cum timore forti.

Experimentum mirabile, quod facit homines ire in ignem ſine læſione, vel portare ignem, vel ferrum ignitum ſine læſione in manu. Recipe ſuccum biſmaluæ & albumen oui, & ſemen pſylii & calcem, & pulueriza, & confice cum illo albumine oui ſuccum raphani, ex hac confectione illinias corpus tuum vel manum, dimitte ſiccari, & poſtea iterum illinias, & poſt hoc poteris audaciter ſuſtinere ignem ſine nocumento.

Si autem velis vt videatur ardere illud linitum, aſperge de ſulphure viuo bene puluerizato, & videbitur comburi, cum accenditur ſulphur, & nihil ei nocebit, ſi flammæ candelę, quam quis tenet in manu, colophoniam vel picem græcam inſufflaueris ſubtiliſſime tritam mirabiliter auget ignem, & vſq; ad domum porrigit flammam. Vt ignẽ illæſus portare poſſis, cum aqua fabarum calida calx diſſoluatur, & modicum tere reboæ demislina, poſtea parum maluauesci adiicias, quibus inſimul coniunctis vel cõ-
mixtis

mixtis palmam illinias, & deficcari permittas: & fic ignem illæfus portare poteris. Et eft verum & experimentatum.

Aquam ardentem fic facias: recipe vinũ nigrum, fpiffum, potens ac vetus, & in vna quarta ipfius diftemperabis viuæ calcis fulphuris viui, fubtiliffime pulucrizati, tartari de bono vino & falis communi albi groffi, poftea pones in cucurbita bene lutata, & defuper pofito alembico, diftillabis aquam ardentem, quam feruare debes in vafe vitreo.

Ignem græcum fic facias: recipe fulphurem viuum, tartarũ, farcocollam, picolam, fal coctum, petroleum, & oleum commune, fac bulliri bene, & fi quid imponitur in eo accenditur, fiue lignum, fiue ferrum, & non extinguitur nifi vrina, aceto vel arena.

Si vis facere, quod ceffet omne mirabile, refpice alias caufas, fcilicet agentem, fufficiens etiam patientem, quoniam fi vtrumque refpicis non miraberis, quia videbis tantam aptitudinem effe in vna fufficientia alterius, quod non facit admirari: quando enim vides, quod aqua frigida accendit ignẽ & non extinguit ipfum, fi tu refpiceres caufam agentem, mirareris femper, quia effet efficiens conueniens ad hoc, fed quando tu refpicis materiam illius effectus, vt patet

quia est calx & sulphur, quod est valde inflammabile, ita quod nimium agens inflammat ipsum, tu vides quod nihil est mirabile.

Similiter quando res aliqua si comburitur igne, mirabile est, quando vna de causis inspicitur sola. Sed quando scitur natura patientis aut debilitas agentis, nihil mirum: maxima ergo radix experimentorum naturalium est in hoc, scilicet vt eligam materiã paratissimam ad aliquid, & hoc debile agens aut fortissimum, & materiam valde indispositam, & faciunt similiter homines aspicere ad illam causam, quæ non videtur posse illud facere, & de illa nihil dicunt. Et tu nota istud, quod secundum istum modum incidit multitudo experimentorum multorum mirabilium, & de hoc narrabo tibi quædam istorum, vt confirmeris in virtute prædicta, & scias etiam excogitare ingenia experimentorum.

Si vis facere carbunculum, vel aliquam rem lucentem in nocte: recipe noctilucas lucentes quamplurimas, & ipsas contritas pone in ampulla vitrea, & claude, in fimo equino calido sepelias, & dimitte morari per quindecim dies, postea distillabis ex eis aquam per alembicum: quam repone vase de Cristallo aut vitro. Tantam enim præstat

clari-

claritatem, quod in loco obſcuro quilibet poteſt legere & ſcribere: quidam faciunt hanc aquam ex noticulis felle muſtelæ, felle furonis, & canis aquatici, ſepeliunt in fimo & diſtillant ex eis aquam.

Aquam ardentem ſic facias: recipe ſerpentinam, quam diſtillabis per alembicum velut aqua ardens exibit: etiam miſce vino aut cui vis, & accenditur ſi appropinquas ei candelam.

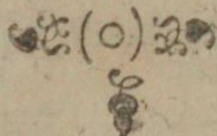
Ignis volans: accipe libram vnam ſulphuris, libras duas carbonum ſalicis, libras ſex ſalis petroſi: quæ tria ſubtiliſſime terantur in lapide marmoreo, poſtea aliquid poſterius ad libitum in tunica de papyro volante, vel tonitrum faciente ponatur.

Tunica ad volandum debet eſſe longa, gracilis, puluere illo optime plena, ad faciendum vero tonitrum breuis, groſſa & ſemiplena.

Ad congregandum mures vel ſerpentes. Accipe ſerpentem in aliquo vaſe multis foraminibus perforato incluſum, & accende ignem de ſtipulis in circuitu, ſtatim ſerpens ſibilabit, ad cuius clamorem omnes concurrunt. Et ſic etiam de muribus intelligatur.

Nota, quod si coxeris vnum serpentem vel vermem, & de massa illius vermis detur alicui comedere, intelliget quando canunt. Hoc probatum est.

Dicitur etiam, quod herba saponaria lauat maculas vnctuosas de pannis.

COM-

COMMENTATIO

DE MAGNETICA CVRATIONE VVLNERVM CITRA SVperstitionem, dolorem, & remedii applicationem.

Authore

R. G. M. D.

QVÆSTIO quam tractandam suscepi, versabitur in eo potissimum, an vnguentum armarium, quo etiam vnũ, duo vel plura milliaria vulneratus absens sanitati restituitur, telo seu instrumento, quo vulnus inflictum est, eo tantum delibuto, causam habeat in natura, an vero impostorium sit, vel veneficum? Ac principio quidem non possum hic non meminisse, quod cum essem in Suecia apud I. L. quendam &

Generoſum Dominum, duo ex ipſius miniſtris poculis inuicem certantes à verbis ad verbera deuenirent, alterque alterius femur dextrũ cultello ſatis profunde punctim vulneraret, cumque Chirurgus haberi protinus non poſſet, erat enim aula ab vrbe remotior, ecce vxor Generoſi illius Domini Fœmina nobiliſſima, naturæq; rerum nõ ignara, non applicato remedio ipſi vulneri, vllum citra dolorem id curauit, cultello tantum, quo vulnus erat inflictum, peculiari vnguento delibuto. Et vulgi experimentum notius eſt, cum aculeos & clauos pedum plantis infixos detrahunt, lardoque elixo immittunt, & ita partem ſauciatam ſeu vulnus abſque inflammatione & dolore conſolidant. Quæritur igitur, quid cauſæ habeat in natura actio hæc admirabilis? Non deſunt, & inter eruditos quidam, qui naturaliter id fieri poſſe plane negant. Alii aſtruunt, vulnus quidem ipſum naturaliter curari, ceremonias autem magicas eſſe, impoſtorias, ludicras & ad ſpeciem confictas. Verum cum ab illis etiam frequentiſſime iſtam adhiberi curam ſciam, qui religioſiſſimi & re ac fama eſſent, & nullum nec dicto nec facto in diuina oracula fiat delictum, nondum video, quomodo ſuperſtitio vel impoſtura

postura hic locum habere possit. Superstitionem enim quamcunque deliram esse & inanem religionem in confesso est, quotiescunq; scilicet homo dicit vel facit boni cõsequendi, vel mali cuiuspiam vitandi causa, quod neque naturalem, neque præternaturalem vim habet ad effectum intentum, vt si quis in flumine seminet, vel littus aret, dicendus esset operari vanitatem, quia seminandi & arandi finis est messis, quem finem hæc eius actio consequi nequit. Sic superstitione & vanitate non caret; cum aqua benedicta bibitur contra infirmitatem, & spargitur ad fertilitatem, baluea adhibere in vigilia natiuitatis contra febres & dentiũ dolores, non comedere carnes in die natiuitatis Domini contra febres, honorare S. Nicolaum pro acquirendis diuitiis, ire ad Valentinum contra morbum caducum, pellere eundem prolatis gestatisue his carminibus:

Caspar fert Myrrham, thus Melchior, Balthasar aurum.
Hæc tria qui secum portabit nomina Regum,
Soluitur à morbo Christi pietate caduco.

Dentium item dolores mitescere, si quis dum sacrum fit, dentes contingat, hæc efferens verba, os non comminuetis ex eo: por-

care crucem per campos in vere circumquaque contra tempestates, vti amuletis ad collum suspensis, quibus inscriptum est symbolum Apostolicum, vel initium Euangelii Iohannis, vel Psalmi alicuius particula contra incantamenta & dæmonum spectra, vti denique exorcismis & coniurationibus, quę absque superstitiosa aliqua ceremonia adhiberi non possunt, quia scilicet non eruuntur ex signis & notis naturalibus, à natura ad significandũ aliquid destinatis, vt ita dixisse non liceat, cur & vnde creditas habent vires. Ac eiusmodi anilium deliramentorũ exempla vbique terrarum occurrunt fere quotidie, quæ lubens silentio prætereo, vt vana enim & superstitiosa ab instituto nostro, prodigiosæque naturæ limitibus sunt arcenda. In vnguẽto autem armario actionem in lucem prodire sine vlla superstitione, fuco & impostura, tum ex ipso operandi modo, si quis scilicet ea vtatur, tum ex iis etiam, quæ à me in medium proferentur, innotescet. Nullæ hic audientur nugæ, nulla ænigmata, nulla commenta, fabulosum nihil, insulsum nihil, sed augustissimæ naturæ Magnalia omnem fere fidem excedentia, eam vel maxime ob causam non occultanda, non reticenda, quod ad summam Dei potentiam ac sapien-

ſapientiam laudandam venerandamq́; nos ſint excitatura. Itaque in intima naturæ latifundia nos demittemus, aliamq́ue quam ſuperſtitionis prętextum, exquiremus eruemuſque cauſam; cuius inquiſitio, quæ difficultate non caret, & à pleriſque ignoratur, ex ſequentibus petenda eſt principiis.

Omnibus & cunctis vniuerſi rebus congenitam quandam inter ſe eſſe conſortii aut diſſidii proprietatem, qua circa viſibilem contactum mutuo alterantur & afficiuntur, experientia teſtis eſt, & qui negat,

Oſtendi Solem poſtulat ille ſibi.

Harum qualitatum, viriumq́ue abſtruſarum ac in naturæ maieſtate penitus occultarum exploratio & cognitio magia naturalis eſt, ex ſympathia rerum orta, quarum cõſenſum diſſidiumq́; qui nouerit, Magiæ dicetur peritus, iiſq́; vtens occulte, admiranda poteſt producere & incredibilia vulgo, vt non niſi auxilio dæmonum talia facta eſſe putentur, propterea quod modus efficiendi non vtique eſt manifeſtus. Eſt enim hoc myſterium aliud nihil, quam ſympathię Antipathiæq́ue ſuperiorum & inferiorum ſcientia.

Sympathia mutua quædam conſenſio eſt inter res Phyſicas, qua ſe amice amplectun-

tur: alii compassionem vocant. Galenus *3.de simpl.med.cap.5.* vtitur nomine amicitię. Plin.*lib.37.cap.4.* vocat concordiam. Cicero *de fat.* grauissimis verissimisque verbis conuenientiam naturæque continuationem; licet enim dissita sunt ferri & magnetis corpora, ita tamen natura in iis continuatur, vt etiam conueniant in vnum. Idem naturæ cognationem dixit. Bapt.Porta consensum: alii concentũ & symphoniam per Metaph. alii naturalis beneuolentiæ nexum. Antipathia rerum mutua quædam affectio est, qua se auersantur. Gal.& Plin.pugnantiam vocant atque discordiam: alii dissensum, inimicitiam, dissidium, simultatem: qui vero etiam per qualitatẽ infestam eam definiunt, qua mediante mutuis ac cæcis dissidiis se res naturales quædam afficiunt, non procul à veritate recedunt, vt nec hi, qui resistentiam quæ videlicet resistit vel impedit, ne actio ab agente in patiens possit introduci.

Quemadmodum igitur ex sympathia superiorum & cœlestium virtutum oritur attractio, & in locum terrenum inferioremq; deductio, ita ex antipathia resistentia. Vnde Platonici Magiam vocarunt attractionem vnius rei ab altera, ex naturæ quadam cognatione ortam.

Iam

Iam vero mundi huius partes omnes, ceu vnius animalis membra, ab vno pendentes authore & principio, vnius naturæ coniunctione inuicem copulãtur, ideo sicut in nobis cerebrum, cor, pulmones, iecur, & reliqua à se trahunt inuicem aliquid, mutuoq; se iuuant, vt vno illorum aliquo patiente compatiantur, ita etiam ingentis huius animalis membra, id est, omnia mundi corpora connexa similiter mutuant inuicem naturas & mutuantur, & ex communi hac cognatione communis nascitur amor, & ex amore communi communis attractio. Hinc magnes ferrum, Sol flores multos ad se trahit, hinc plantæ heliotropiæ ad Solis, Selinetropiæ & Lunisequæ ad Lunæ motum vertuntur.

Quamobrem in terra aspicere licet quidẽ Solem, Lunam & reliqua, sed pro qualitate terrena, in cœlo autem & lapides, & plantas, & animalia, sed pro natura & modo cœlesti, vt ita in infimis suprema, & hæc in illis sint agnoscenda & quærenda. Fatali enim lege Deum sanciuisse, vt inferiora supernis ancillentur, formamq́ue vnicuique suam sidereo lapsu viribus cumulatam immisisse, & ne cõtinua desisteret rerum procreatio, singula semen proferre iussisse, vt quæ muta-

tionibus obnoxia essent, continua serie, & lege generarentur ac corrumperentur, nemo inficiaturus est, nisi sacris pariter & profanis monimentis contradicturus, naturæque ordinem destructurus, vt ita spectabilem illam in animalibus, mineralibus & vegetabilibus sympathian ac antipathian, non aliunde dependere, quam ex cœlesti siderũ influxu impressioneque, pro vniuscujusque speciei constitutione, indiuiduis vel omnibus, vel pro singulari complexionis gradu aliquibus tantum speciei eiusdem cõgenita, omnino statuendũ sit. Vnde cum Sapphyrus oculos non lædat, repertus tamen vnus est, qui prima applicatione aciem visus obtudit. Et in Austria Gemelli solis obiectis ad ianuam corporis lateribus seras aperiebant, quod certe admiratione non caret.

Verum quibus mediis res quædam naturales sibi copulentur inuicem, difficile est hic dicere ex Philosophia communi. Quod enim alteri coniunctũ est, aut est eius essentia: aut essentiæ proprietas, aut inest ei vt forma subiecta, aut id attingit, vel sicut trãsmutans, id quod transmutatur, vel sicut ars subiectã sibi materiã. Moses dilucide quinq; inuicem cõnexa expressisse videtur. Cœlum & terram, terram & inanitatem, abyssum & tene-

tenebras, Spiritum Dei & aquas, lucem & corpora. Primus igitur connexionis modus designatur per terram inanem & vacuam. Vacua enim & inanis terra est materia sua, nisi formis aliunde adimpleatur.

Secundus connexionis modus per tenebras significatur super faciem abyssi.

Tertius per lucem corporibus obortam.

Quartus per cœlum & terram, illud enim huic coniungitur, vt efficiens patienti, & transmutans causa corpori transmutando.

Quintus per Spiritum Domini.

Sed videamus quomodo hæc se habeant in nobis. Terra terrenum corpus est, inane vita, vacuum sensu, superq; ipsum sunt tenebræ, torpor, mors, insensatio, immobilitas.

Lux vita est, quæ illud vegetat, mouet, excitat, sensuque reddit præditum.

Cœlum animus est & fons illius lucis.

Spiritus Dei intellectus est, lumen diuini vultus. Ratio igitur huius connexionis & consequentiæ est, corpus esse inane ex se, suas habere tenebras, tum proxime iungi luci, per lucem connecti cœlo, per cœlum substantiæ spiritali, vt videre est ex sequentibus.

Abyssus.
Tenebræ.

Inanis vita.
Terra vacua ſenſu.
Lux vegetans vitamque reddens.
Cœlum lucis fons.
Spiritus.

Viden' quo ordine res creatæ affinitatem inuicem conſequantur? Viden' naturalis beneuolentiæ nexum ac copulam? Ecquænam vero hæc Philoſophia eſt, inquit aliquis? Non certe vulgaris illa, quæ ex ſenſu, materia, & qualitatibus manifeſtis omnia diiudicat, ſed cœleſtis, abſtruſior ſcilicet & profundior.

Inter corpus & animam ſubſtantias longe inuicem diſtantes, opus certe fuit medio vinculo, quod tam diſtantes naturas inuicē copularet, cui muneri delegatum eſt tenue illud & ſpiritale corpuſculum, quod & Medici & Philoſophi Spiritum appellant. Hunc Spiritum copulantem diuiniorē eſſe quam elementa, cœloque reſpondere proportione ipſe Ariſtoteles ſcribit. Et quemadmodum omnis cœlorum virtus vehiculo lucis tranſfertur ad terram, ita omnis animi virtus, omnis poteſtas, vita ſcilicet motus & ſenſus lucido Spiritu intercedente ad corpus terrenum commeat & transfunditur. Vt autem ea, quæ dixi, maiorem mereantur fidem, memo-

memorabilia quædam antipathias exempla ex non leuis authoritatis authoribus in medium ſuut producenda. Quod dum facio, rogo vt audiar benigne & cum attentione.

Ac primo quidem ſpectabilis antipathia in venenis cernitur. Non enim omni veneno, teſte Gal. *l. de antidot* quodlibet aduerſatur antidotum, vt enim ſua cuiuſque veneni ſpecies, ita ſua cuiuſque eſt antidotus.

Contra Toxicum Scytharum, quod cõſtabat ſanguine humano & ſanie viperina, quo ſagittas & telas inficiebant, irremediabile ſcelus, mortem leui tactu accelerans, Cantharides peculiarem habere vim tradũtur, quibus ſi aduerſus alia venena quis vteretur, nihil certe efficeret, teſtante eodem *l. de antid. cap.* 29. Paulo Ægineta *l.* 5. & Dioſc. *ci ca lib.* 6 *initium.*

Paſtinacæ marinæ ſeu Trigonis radio ſuper caudam eminente nullum vſquam eſt venenum arboribus execrabilius, radici enim infixum eas enecare, armaque vt telum perforare, vi ferri & veneni malo. Plin. *lib.* 9. *cap* 48. author eſt.

Aconito rutam aduerſari maxime idem *l.* 20. *cap.* 13. Laſerpitium telorum & ſerpentum venena extinguere, *l br.* 22. *cap.* 23. adamantẽ venena facere irrita madendo, lymphatio-

phationesque abigere *l.37.c.4.* prodidit. Et authoritati suffragatur experientia. Scribit Galen. *l. de theriaca ad Pison.* trifolium coctum demorsis à vipera impositum dolores tollere: at sano cuipiam impositum dolores afferre, quales à vipera læsi patiuntur. Scaliger *exerc. 353. sect 5* huius secreti reddit quidem rationē, sed magis pro ingenio suo subtilem quam veram. Hæc de venenis.

Sed quid dicam de inuicta illa adamantis vi duarum violentissimæ naturę rerum contemtrice, quæ hircino rumpitur sanguine, nec aliter quam recenti calidoq; macerata.

Annon hoc præclarum naturalis dissidii specimen est? Cuius hoc ingenio inuentū? quoue casu repertum? aut quæ fuit coniectura saltem experiundi rem immensi secreti, & quidem in animalium sordidissimo nimirum hirco. Numinum profecto muneris talis inuentio omnis est, inquit Plinius, nec quærenda in vlla naturæ parte ratio est, sed voluntas.

Cum magnete quoque adamantem tantum dissidere graues authores tradunt, vt iuxta positus ferrum non patiatur abstrahi, aut si admotus magnes apprehēderit, rapiat atque auferat.

Leo cunctis animalibus tremendus, qui nec

nec tygrim metuit, nec vrſum, gallũ tamen his longe imbecilliorem expaueſcit. Quęrit aliquis cauſam naturalem? An quia in oculis galli eſt vis quædam, vt quidam exiſtimant, oculis leoninis contraria? Certe huius rei cauſam non à materia, non à ſenſibus licet aſſignare, alias in labyrintheas perplexitates deuolueremur, ſed ſolum ab ordinis ſuperni contemplatione. Proclus *lib. de Mag* hanc affert veritatem. Sunt, inquit, animalia ſolaria multa, vt leones, galli, luminis cuiuſdam ſolaris participes. Gallus igitur timetur à leone, quia præſentia luminis ſolaris magis conuenit gallo quam leoni, quod inde apparet, quod gallus quibuſdam quaſi hymnis applaudit ſurgenti Soli: quandoque etiam dæmones ſolares viſi ſunt leonina fronte, quibus cum obiiceretur gallus, repente diſparuerũt, quod quidem inde procedit, quia ſemper, quæ in eodem ordine conſtituta inferiora ſunt, cedant ſuperioribus, ſeu reuerentur ſuperiora. Hæc Proclus.

Aranei cum bufone & ſerpentibus diſſidium notum eſt: hoſte enim conſpecto filo ſe librat in caput ſerpentis porrectæ ſub vmbra arboris ſuæ, tantaq; vi morſu cerebrum apprehendit, vt ſtridens ſubinde, vertigineque rotata, nec filum deſuper pendentis

rumpe-

rumpere, adeoque fugere nequeat, nec finis ante mortem.

Fraxini & ſerpentis antipathia tanta experimento prodita eſt, vt ne matutinas quidem occidenteſue vmbras etiam longiſſimas arboris huius ſerpens attingat, adeoque ipſam procul fugiat, ſiq́ue arboris fronde gyro claudatur ignis & ſerpẽs, in ignem potius quam in fraxinum fugiat ſerpens.

Sed ad vegetabilia pergo, inter quæ conſpicua quoque & euidens ſimultas eſt. Nam quercus in oliueto nata fugit, introrſum cõmeat, & exareſcit, olea vero in querceto radices maxime relinquit noxias, quercuſque enecat. Eadem iuglandem iuxta ſata aut emoritur ipſa, aut infirma ſemper eſt, aut iuglandem nucem talem efficit. Quin & nucis vmbra omnibus ſatis eſt inimica & quęcunque attigerit, veneno inuadit ilicò, nocetq́ue ſtillicidii ratione, cum humor è frondibus diffunditur.

Sic braſſicæ & vitis odium ſpectabile eſt. Vitis enim cum intortis clauiculis omnia ſoleat complecti, ſolam refugit braſſicam, nam prope eam ſentiens, in aduerſam ſe torquet partem, dumq́ue coquitur braſſica, vinumq́; vel ſi pauciſſimum inſtilles, nec coquitur, nec color ipſius conſtat: ipſum vero olus

olus cyclamino & origano perarefcit, & vitis lauri odore euadit deterior, cicutaque vino obtunditur.

Polipodium cancro adeo eſt antipatheticum, vt hic illi admotus tum ingentes cruſtas, tum vngues abiiciat à pedibus. Filix & arundo in tantum ſibi aduerſantur, vt neutra iuxta ſe alteram ferat, vnde nec in arundinetis filices, nec in filicetis arundines videntur.

Alyſſum, hypericum, & moly herbas in tantum malignis ſpiritibus antipatheticas eſſe, vt quemadmodum luporum capita ianuis affixa, ſic has herbas in ædibus ſuſpenſas, ab hominibus & pecore veneficia, ne faſcinentur, arcere, grauiſſimi authores tradunt, Hom. Odyſſ. 10. 11. Plinius *l.* 8. *cap.* 10 Dioſcorid. *l.* 3. *cap.* 17. Vnde Homerus Magiæ peritiſſimus, Mercuriũ contra veneficia Circes Moly herba Vlyſſem muniuiſſe cecinit. Et in hiſtoria Tobiæ, vt ſacra etiam huc referamus, legitur, Angelum cordis particulam piſcis è flumine extracti docuiſſe Tobiam ſuper carbones proiicere, ſicque excitato fumo omne dæmoniorum genus extricari tam à viro quam muliere. Proinde his & ſimilibus Periaptis & amuletis, quæ ratione nituntur naturali, fides non derog、

ganda,

ganda, de quorum ſcilicet ſubſtantia, pro-
fluuia inſpirata vires corporis reficere, ve-
neniſque poſſunt reſiſtere.

Sic Peoniæ albæ radix & alcis vngula epi-
lepſię, ſemen melanthii catarrhis antipathe-
tica ſunt, ſtercus lupi doloribus colicis, non
quidem vt inepte & inſcite quidam putant,
incantationis viribus, ſed quod ab illorum
ſubſtantia vapores quidam velut atomi de-
fluant, qui inſpirati cerebrum ſiccent, mor-
bique cauſam ſuis viribus alterent. Vnde
Galenus experientia horum edoctus, peria-
ptis inquit, ſic confidere oportet, vt ſubſtan-
tia ipſorum, non incantationis verba, iuuet
l.6.& 10. de ſimplic. medic.

Contacta tridente torpedine marina, pi-
ſcatoris manus obſtupeſcere, & Echineida
piſciculum quamuis velocem ventorum a-
gitatæ procella nauis curſum ſiſtere vide-
mus, non quidem incantationis verbis, ſed
ob cauſas modo cõmemoratas. Stupendum
certæ naturæ miraculum, minutiſſimum et-
iam piſciculum, qui maris & terræ portenta
ſua natura ſuperat, remis veliſq; concitatam
nauim quantumuis magnam, non alio mo-
do quam adhærendo remorari. Videatur
Plin. *l.9. cap 25. & l.32. cap 1* Fertur Actiaco
Mari tenuiſſe imperatoriã nauem Antonii,
prope-

properantis circuire & exhortari ſuos, donec tranſiret in aliam, ideoque Cæſariana claſſis impetu maiore protinus venit. Tenuit & noſtra memoria Principis Caii ab Aſtura Antium remigantis. Quin & auſpicalis piſciculus eſt, ſiquidem nouiſſime in vrbem reuerſus Imperator ille, ſuis telis confoſſus eſt. Nec longa fuit illius moræ admiratio ſtatim cauſa intellecta, cum è tota claſſe quinqueremis ſola non perficeret, exilientibus protinus, qui id quærerent, circa nauim inuenerunt adhęrentem gubernaculo, oſtenderuntque Caio, indignanti hoc fuiſſe, quod ſe reuocaret, quadringẽtorumque remigum obſequio contra ſe incederet. Conſtabat peculiariter miratum, quomodo adhærens tenuiſſet, nec idem polleret in nauigium receptus. De hoc Laurentius Lippius Oppiani interpres erudite luſit his verſibus:

Pellebant velis, pellebant remige nauem,
Ventus erat, cœptum ſum remoratus iter.
Solus ego Actiacam potui retinere carinam,
Et potui Cai roſtra tenere ducis.
Semipedalis ego: quis hæc corpuſcula credat
In curſu tantas detinuiſſe rates?

Fatendum certe, naturam hic abſtruſam & ſenſibus inexplicabilem. Præter enim ea, quæ

quæ dicta modo ſunt, fatale quoddam indicium & præſagium in eo obſeruatum eſt, quaſi futuri mali præſcio periculum imminens cupienti auertere. Tenuit legatos Periandri de caſtrandis pueris nobilibus, tanquam indignum iudicante natura, homini id, quod conſeruationi ipſius donatum eſſet auferre, idcirco nauem inhibuit, & à curſu reuocauit. Tenuit nauem Caii Cæſaris non multo poſt Romæ interfecti, condolens miſero Cæſaris exitio, ipſaque natura cupiit ab ipſo malum auertere, atq; ab infauſto curſu reuocare. Hæc de Echineide fere omnia ex Plinio.

Cæterum in experimentis eſt, hirundinis cor palpitans deuoratum memoriam deperditam reſtituere, adque ingenium valere & intelligentiam.

Cor turturis viuum calenſque comeſum ad febres intermittentes omnes.

Anatem viuam ventri admotam compeſcere tormina.

Viuentem araneam iuglandis teſtis incluſam colloque ſubnexam pellere quartanam: ranarum oculos ante Solis ortum erutos, viuis illis in aquam dimiſſis, alligatos, ſicut & vnguium præſegmina in pedibus & manibus febricitantis; cancri viui dorſo ſuperligata,

ligata, cumque eo in aquam fluentem proiecta, tertianas febres.

Talpæ viuentis dentem odontalgian sanare contactu.

Hominis caluam mederi epilepsiæ.

Ossiculum è poplite leporis nephritidi & spasmo flatulento.

Intestinum lupi colicis doloribus.

Cor corui gestatum ad inhibendum somnum, cor vespertilionis ad eundem valere ad accersendum.

Ossa capitis equæ fugare erucas palo in hortis affixa.

Graminis genus, 7. habens internodia, efficacissime contra capitis dolores adalligari.

Herbam, canis vrina irrigatam, euulsam, ne ferro tangatur, luxatis mederi celerrime.

Florente cicuta & violis, si qui morbi homini acciderint, quoties florere eas herbas contigerit, licet sanatum, recidiuam tamen quandam eorum sentire compertũ est. Non prætereunda hic, quæ Plinius *lib.* 24. *cap.* 7. & 19 Item *lib.* 25 *cap.* 4. & *lib.* 26. *cap.* 4. ex Pythagora, Crateua, Democrito, Apollodoro, Cleemporo Medico & aliis recẽset, de mira quarundam herbarum efficientia ac virtute. Adamantide herba, Armeniæ &

Cappadociæ alumna admota, leones resupinari cum laxo hiatu.

Arianide, quæ in Arianis nascitur colore ignea, collecta Sole existente in Leone, ligna accendi tactu oleo peruncta.

Æschynomenem, appropinquante carpentis manu contrahere folia.

Theangelide in Libano Syriæ, Babylone & Susis Persidis proueniente, pota homines diuinare.

Gelotophyllide in Bactris & circa Borysthenem nascente, pota cum myrrha & vino, varias obuersari species, ridendíque finem non fieri, nisi potis nucleis pineæ nucis cum pipere & melle in vino palmeo.

Æthiopiden in Meroe crescentem hydropicos vtilissime bibere è mulso.

Ophiusam in Elephantine Æthiopiæ cõspicuam, potam, terrorẽ ac metum serpentum imprimere & quandoque ex eo mortẽ, obq́ue id sacrilegos cogi illam bibere: aduersari autem vinum palmeum.

Helianthe in Ciliciæ montibus maritimis cum adipe leonino decocta ac inuncta, corpus aspectu reddi iucundum ac venustum, Persarum Regibus in frequenti olim vsu.

Crocidis contactu phalangia mori.

Oeno-

Oenotherides è vino aſperſu omnium animalium feritatem mitigari.

Herbam in capite ſtatuæ natam alligatam in lino ruffo, capitis dolores ſedare confeſtim.

Herbam quæ naſcitur ſupra fimeta ruris, efficaciſſime pollere contra anginas ex aqua potam.

Contra ſumma veneficia pollere Moly laudatiſſimam herbarum Homero, circa Pheneum, & in Cyllene Arcadiæ prouenientem: & dodecatheon herbam omnibus mederi morbis aqua potam, quæ maximam etiam à Moly authoritatem obtinuit.

Æthiopide amnes ac ſtagna ſiccari coniectu, tactu clauſa omnia aperiri.

Achimenide coniecta in aciem hoſtium, trepidari agmina, ac terga vertere.

Latacen à Perſarum Rege dari ſolitam legatis, vt quocunque veniſſent, omnium rerum copia abundarent.

Æmilianum Scipionem Carthaginis pateeciſſe portas peculiari herba, & pontinas paludes Æthiopide ſiccatas antiquæ hiſtoriæ memorant. Et quis occulta naturæ inſignia omnia attigerit? Quis vero cauſas hic explicare vnquam valuit? aut quæ ſaltem fuit coniectura omnia hæc experiundi?

Vere numinis cuiusdam muneri hanc inuentionem acceptam ferunt naturæ Prudentes.

Atqui ex hoc fundamento pendent quoque physicæ ligaturæ, vt cum præsentia adamantis Magnetis actionem, ne ferrum trahat, & oleum ne succinum paleas alliciat, sistit & ligat. Quemadmodum igitur, si alterum cum altero conspicitur habere inimicitiam ad noxias, quas illud inferre posset, vsum eius esse posse veteres pro remedio arbitrati sunt, in quo etiam successus fauit cõiecturæ, sic in sympathiis occulti aliquid venari licebit, quod ad aliquod malum amouendum vel expellendũ vires habeat socias.

Et quidem herbarum cum astris, consensus admirandus spectatur quotidie. Euidentissimum Solaris præsentiæ testimoniũ & documentum præbent cichorii flores, Epaticis affectibus singulare remedium, qui Sole oriente se expandunt, eodẽ occidente se contrahunt.

Lupinus quotidie cum Sole circumagitur, ita vt nubilo etiam cœlo agricolis horas monstret: similiter & malua motui se Solis accommodat. Pulegium in coronariis florere ipso brumali die Pleiadibus occiduis quis non animaduertit?

Vera-

Veratrum nigrum adulterinum, flores circa Decembris finem in viridi flauescentes pr ferre, conſpicuum omnibus eſt.

Laurum & ficum è cœlo non tangi, ſicut nec vituli marini tergus, nec hyęnæ pellem, nec vitim albam, autores non proletarii prodiderunt, quare nautæ iis vela muniunt, ne fulmine icta deflagrent atque decidant Hoc Octauius ſe muniebat Auguſtus, Lauro Tiberius Cæſar, quam pro corona geſtabat, ne vterque ſcilicet tonitru afflaretur, non ſolum enim contra fulminis impetum, verum etiam aduerſus fulminis ictum retorquentem habent naturam. Sed mirabilis eſt Sympathia illa inter metalla & diuinam virgulam, ſeu bifidũ illum ſurculum ex corylo decîſum, quo metallarii venas auri argentíque feraces explorant, fruſtra certe quis hic ad manifeſtas qualitates confugerit.

Verum enimuero Orpheo, Theophraſto & Proclo iudicibus, lapidibus longe efficacior cum aſtris & ſpiritibus conſenſus eſt quam herbis, non aſtrorum enim nominibus, ſed animis quoque hominum imperitare videntur. Nam iaſpis non modo ſacrificia diis reddit accepta, ſed Achates animos coniugum conciliat, & ſupplices voti quoque reddit compotes. Et lapides virtutis

aſtrorum conſortio frui, nemo inficiabitur, qui ferreum compaſti perpendiculum, cuius obtutu atque inſpectione naucleris velificatio perficitur, magnete confricatum, Septentrionalis poli ſtellã ſemper ſpectare animaduertit, & qui Selenitin lapidem ex Arabia candidum, pro Lunæ incremento creſcere & decreſcere obſeruat.

Turcoſia gemma, quoties mutari, atque expalleſcere, natiuoq́ue calore deſtitui conſpicitur in geſtante vel langueſcente vel valetudinario? Sed magis ſtupendum, quod imminens periculum coloris huius gemmæ in fuliginoſum vel ſereniſſimi cœli contrarium mutatio, vel etiam maculę alicuius aut fiſſuræ apparentia præſagire dicitur.

Smaragdum aduerſus febres valere & venenum, authores non leuis authoritatis tradunt, imo frangi, ſi à veneno vincãtur, rumpi quoque in prima virginei pudoris excuſſione, ac quouis illegitimo coitu inquinari, nitoremq́ue amittere, quo oculorum laſſitudinem demulcere ſolebat. Deperit enim vis inſita omniſq́ue nitor ſordeſcit. Itaque dubium nullum eſt, inuiſibilem latentemq́; vim gemmas eiaculari atque euibrare. Licet enim ſint res ſolida, calor tamen natiuus & confricatio contactuſque vim eliciunt, cordi-

cordíque ac cerebro illam communicant. Hanc vero aſtrorum & lapidum Sympathian, ſeu conuenientiam non puto quenquam fore, qui ad manifeſtas qualitates ſit relaturus, cum ſint ſaltem vmbræ rerum & inſtrumenta, organaque naturæ cuiuſdam ſublimioris ac prȩſtantioris, prætereáque nec odores habeant, nec colores, ſimileſque poteſtates, vt ita iniurius ſit in naturam iniuſta ac fallaci quatuor qualitatum cenſura omnia explorare. Medicamenta quædam à ſimilitudine prodeſſe, miróque modo à morbis liberare quotidiana documenta teſtantur & experimenta, ob nullam cauſam aliam, quam quia vnum alterius Anatomiam habet & ſignaturas. Atque huc pertinet modus demonſtrandi ſimilitudinem, quo ſæpe ſummus rerũ Creator diuinas & occultas res ſolet patefacere, vt ſupremarum idearum ſimilitudinem referant atque demonſtrent. Omnes enim herbæ, flores, arbores, aliáque ex terra naſcentia ſunt ſigna magica à Deo conceſſa, per quorum cognitionem ad veram medicinam, id eſt, ſignatum peruenitur. Signa igitur, quæ natura externe prodit, intrinſecȩ cuiuſdam ac latentis virtutis indicia ſunt, ſemperq́ue ſignatum internuſque nucleus

per externam physiognomiam designatur. Hinc multorum morborum curatio, quia promanant ab astrali impressione firmamēti maioris mundi, non promiscuis remediis perficienda est, sed per influentiam astronomicam, id est, per ea vel cum iis, quæ analogiam habēt ad maiorem vel minorem mundum, in quibus est vera magnetica vis firmamenti & impressio cœlestis morbis resistendi. Hanc influentiam ac signaturam à stellarum complexu ac radiis plantis quibusdam illis subiectis, videmus impressam, quæ in hypericone ac persicaria est euidentissima maximeque conspicua, illud enim exilibus foraminibus perforatum, hæc foliis macula rubentibus, ac si gutta sanguinis super ea decidisset, cernitur.

Eiusmodi quoque signaturæ reperiuntur, in aro, dracunculo & aliis, morborum cognitioni maxime inseruientes, vt ita non sufficiat Botanico naturasque herbarum inuestiganti, in externis signaturis acquiescere, hoc est, externa tantum plantarum vestimenta diuersoria & habitationes describere, internum autem illud principium operandique virtutem, quę est Creatoris imago creaturis implantata, somnolento & noxio pręterire silentio. Omnino enim necesse est, in

in rerum natura dari aliquid, in quo rosa latitet hyeme, quod ſcilicet elementis vtcunque etiam modo corruptis, ſpecierum ſignaturas inuiolatas contineat, adque nouorum indiuiduorum procreationem ſeruet incorruptas, alioquin nouæ rerum ſpecies produci non poſſent. Id vero nihil aliud eſt, quam balſamum radicale, vitale, ſpirituale, cœleſte actionum omnium in natura principium, cui vni & ſoli accepta ſunt ferenda, quę nec craſi elemẽtarię, nec ſenſui, nec manifeſtis qualitatibus aſſignari poſſunt & debent.. Hoc enim in corruptionibus rerum non interit, ſed elementis & mixtis qualicunque etiam modo diſſipatis, ſeruatur. Sic granum, quod terræ committitur, putreſcit, reſoluitur, petit, at radicale balſamum ſeruatur in quo totius ſeminis anatomia & poteſtas viget, nouaque reuolutione in mundanum theatrum progrediens nouum fabricat corpus officiis deſtinatis accommodatum. Hoc ipſum principiũ variis nominibus appellatur, ab aliis dicitur enim balſamus vniuerſæ naturæ, ſulphur vitale, radicale ſemẽ, materia prima mumia balſamita. Deliteſcit autem non in alimentario, quo perfunditur humore, nec in fœculentis & craſſis ſordibus, ſed in excellentiori quadã humiditate

deprehenditur, quoniam externis iniuriis impressionibusque magna vi solet resistere, specierumque signaturas inuiolatas ad nouorum indiuiduorum productionem conseruat. In animantibus & plantis vniuersam corporis anatomiam animale hoc balsamũ occupat, in certis tamen animantibus certam magis partem vt cor, proq; diuersa impressione tinctura & confluentia, proprietate & differentiis diuersas quoq; producit actiones. Huius igitur balsami virtute plantæ quędam partesq; animalium morbis quibusdam antipatheticæ sunt atque resistunt, huius inquit balsami vi ac virtute, animaliũ quorundam partes corporis humani partibus sunt sympatheticæ, iuuando illa, corroborando atque in vigore conseruando, id quod testatum faciet medicamentum à me confectum (absit fucata iactantia) pro debili memoria corroboranda & iudicio exacuendo, aduersus præterea Paralysin, Epilepsian, Vertiginẽ, Colicam & Arthritiden frigidam, non tantum enim ab his pessimis corporis humani inquilinis præseruat, sed etiam liberat, assumtum, locisque affectis eo delibutis. Hoc est medicamentum, cui præparando integram hanc pene æstatem locaui, nulli de quo certus sum, hactenus

cogni-

cognitum, & constat ex vegetabilibus, animaliumque quorundam partibus. Ac licet quidam hoc meum inuentum, superciliosa quadam fatuitate sibi omnia tribuentes, sint derisuri, aliis persuadentes, non posse Hippocratis aut Galeni asseclas, nisi ex Paracelsico aut Lulliano commentario sapere, malo tamen ἐν τῷ ἔργῳ & experimento cum omnibus iis, qui eo ad nominis Diuini celebrationem & dictorum morborum profligationem sunt vsuri, acquiescere, quam blandis ac bracteatis, vt illi faciunt verborum lenociniis, mundum decipere. Sed ad priora. Hoc igitur radicale principium, has inquam rerum signaturas, qui neglexerit, nec intimius inspexerit atque cognouerit, medici nomen non meretur. Et certe si per nihil aliud, huius tamen ministerii cognitione admirabilis in sua arte euadit medicus, quod Hippocrates, de iis pronuntiat, qui morituros & saluandos prænouerint.

Morbos singulos habere sua signa cognitioni inseruientia negari non debet, eademque quoque signa reperiri in remediis à natura ita signatis, vt in totum & vere dixisse liceat, hic morbus est huius remedii morbus & hoc remedium est huius morbi remediū, vt tussilago est remediū obstructi pulmonis

quia gerit eiusdem signa, lingua ceruina & scolopendrium infarcti & tumefacti splenis remedium sunt, quia splenis exhibent signaturam. Vnde apparet, ex signis remediorum naturas cognosci posse, Sympathiasque & antipathias mysterium tum rerum, tum qualitatum medico maximo esse emolumento, proindeque secretioris eiusmodi Philosophiæ peritos, sagacesque rerum naturalium exploratores admirãdas actiones posse producere.

Et quoniam modus vt in aliis non vtique manifestus ac euidens, sed occultatus, miraculosarum illarum actionum causam dæmonum præstigiis asscribunt imperitiores, tali scilicet Magiæ, quæ Goëtia dicitur, à luctu & dæmoniaca, est enim malorum spirituum iuxta sepulchra inuocatio, cuius germana soror est Necromantia, quæ ad vocandos defunctorum manes sanguinem humanum, quo dæmones effuso delectantur, vel saltem nigri pecoris cruorem requirit.

His Magiæ speciebus imbuti multa faciunt, quæ nullo modo per causas & media naturalia effici potuerunt, sed necessario referri debent ad substantiam aliquam incorpoream, quæ occulte cum ipsis Magis operatur: faciunt enim statuas à ligno vel alia

materia

materia loqui, & ad propositas quæstiones respondere, mouerique loco progressiuo: deinde manifestant etiam quædam occultissima, & quæ humana ratione nota esse nõ potuerunt, vt res quę geruntur vel dicuntur in remotissimis regionibus, quæq; quis dixit vel fecit. Hæc autem esse mentis cuiusdam sublimioris opera, quam est humana, prędictasque operationes non perfici causis naturalibus, sed supra omnis corporeæ naturæ potestatem esse necesse est. Vera Magia & naturalis, quæ causis nititur naturalibus, licet non ita sensui obuiis, sed abditioribus & reconditis, nihil aliud est, quam lapidum, quam herbarum, quam mineralium, quam animalium, quam astrorum cum his consensus, vel dissidii scientia, quam exacte callere & didicisse sapientiæ opus est, legi diuinæ non contrarium.

Et hanc Magiam, quam omnes sapientes rerumque cœlestium & sublunarium solertissimi indagatores semper approbarunt, vt quæ in operum Dei admirationem explorantem ducat, qui callent, multarum abstrusissimarum rerum scientia clarebunt, quamuis paucos hodie inuenias, qui exactam huius cognitionem habeãt, nisi perditos quosdam ardeliones, qui ob pecuniæ aucupium

animas dæmonibus deuouent, mentiri non erubescunt, omnia se scire & præscire gloriantes, naturæ & spiritibus imperitare posse imperito vulgo persuadentes, sicque veram magiam nefandis nugis defœdantes, & cum Goëtia confundentes.

Cæterum, quod in præsenti nostro instituto minime prætereundum fuit, non parum enim lucis afferet & veritatis ad mysterium nostrum vlterius explicandum, in experimentis non fallacibus est, operationem aliquam esse & virtutem annulorum confectorũ ex auro, argento aurichalco aut quouis metallo, stellæ, cuius quis sibi virtutem conciliare cupit, dedicato, defixo in annuli cauitatem cum subiecta herba stellæ huic Sympathica, lapide: his enim animum exhilarari, morbosque profligari graues authores tradũt, Trallianus, Gordonius, Mesue, & alii.

Sic Gyges Lydorum Rex annulo suo lapidem Draconis capite exemptum incluserat, sese, Regem & astantes occisurus, vt impune cum Regina cõcumberet, inuisibilem reddidit. Et Alexander Trallianus Herculis imaginem Leonem suffocantis annulo inclusam colicis mederi scribit. Ferũt & Eudemum Philosophũ annulos cõtra serpentum

morsus,

morsus, fascinationes & morbos cõcinnasse. Tradit quoque Philosophus *l.8.antiq.cap.2.* se vidisse præsente Vespasiano Imperatore Eleazarum quendam de gente Hebræa, naribus cuiusdam obsessi annulum, cuius signaculo radix à Salomone reperta, erat subdita, applicuisse, dæmonemque de naribus odorantis extraxisse, qui cum repente in terram concidisset, Eleazar coniurationis Salomonis Canticum dæmonio proscripsit. Idem Salomonem Magię fuisse peritissimũ, & Mosen Hebræorum legislatorem in Ægypto Magiæ initiatum annulos amoris & obliuionis fecisse, annulumque obliuionis dedisse Æthiopissę, vt ipsius obliuisceretur, quo etiam facto in Ægyptum libere remigrasse prodidit, non quidem superstitiosa dæmonum magia, cuius eum accusabant Apollonius & Lysimachus, verum à Iosepho propterea refutati, sed ea, quæ per sacrosancta nomina & precationes, angelorumque bonorum imploratione perficiebatur. Testes Euseb. *de preparat. Euang. l.8.c.2.* Ioseph. *contra Appion.* In Act. Apost. *c.7.* Plin. *l.3 c.1.* Magiam quoque ab Ægyptiorum sacerdotibus didicisse, & calluisse Empedoclem, Pythagoram, Democritum & ipsum Platonem confesso est.

Vnde non omnino vana esse elicitur, quę de cura characteristica, quæ sculptis imaginibus & de collo appensis naturales operationes perficit per cœlestes proprietates siderum mirabili influentia cum nostris corporibus concordantium, non inquam plane vana sunt, quæ antiquissimi naturæ exploratores de verbo scripto seu characteribus & sigillis, certis temporibus secundum cœli virtutē & influxum fabrefactis citra omnē, quam sola mysterii huius ignorantia finxit, superstitionem, citra nominis diuini prophanationem & offendiculum vllamq́; fidei ac religionis violationem literis monimentisq́ue consecrarunt, quæ licet hactenus postremisq́; hisce temporibus occultata & abscondita delituerunt, apud quosdam, qui illis sunt abusi potius quam legitime vsi, cum ad superstitiones prolapsi, primordia non intelligentes, plus iis tribuere sunt ausi, quā rerum omnium creator Deus concessit, voluitq́ue esse per ea patefacta; tantum vero abest, vt hisce imaginibus per se viriumquid tribuā, characteresq́; seu omnia constellata virtutem habere ratione figuræ, affirmem (cum figura, numerus, magnitudo, situs, cōtinuique solutio nullius sunt actionis principia) vt, nisi aliud sit agens mouensq́;, cuius pote-

potestate characteres sunt efficaces plane negem. Deus per Prophetas solo prolato verbo hominem sanat: viuus siquidē Deus est, & viui Dei viuum quoque nomen, & viui nominis viuæ quoque literæ, viuit Deus propter se, viuit nomen eius propter ipsum, & viuunt literæ propter nomen, & sicuti vitam habet in se ipso Deus, sic etiam nomini suo dedit vitam habere in se ipso, & nomen porro literis. Sunt igitur imagines seu characteres efficaces ratione virtutis seu officii à Deo vel natura ad tale nomen vel characterem ordinati. Nulla enim est virtus vel in cœlo vel in terra, quæ non descendat à Deo: sic medicamenta sunt corpora visibilia, verba corpora inuisibilia, siue herba, siue verbum sanet, in causa est Deus, id est, spiritus Dei naturæ coadunatus per verbum Fiat. Vnde ipsa herba non est medicina, sed hæc in illa latet inuisibiliter à Deo videlicet insita. Quapropter non protinus ad orcum vsque sunt damnanda, insulseque deridenda, quæ à sensibus sunt remotiora, & causas habent abstrusas.

Gemmarum miracula quis non obstupescit? Plurimas certe iis esse facultates naturales negari non potest nec debet, præsertim si certis sub cōstellationibus sculptæ,

imagi-

imaginibusque ac signaturis impressæ fuerint & signatæ. Ac plane vanum est, quod quidam putant, effectus gemmarum quarundam prouenire vi magica, nec naturales esse, proficiscique ex Magorum schola, qui prætextum suis veneficiis quærant per gemmas certis constellationibus sculptas. Smaragdum mortui Domini digitis, quibus fuit gestatus, obsilire, cognitum est & compertum. Turcosiæ quoque vires quis non miratur? Et innumera possunt non tantum gemmarũ, sed etiam plantarum experimenta coaceruari, quæ si non vbique, & semper respondent, non arguenda ideo sunt mendacii, quia non omnia vbique & semper cõcurrunt, & raritas effectus seu singularitas effectus non tollit causam in natura. Rerum enim miracula perpetrantur per debitã causarum naturalium agentium cum dispositis patientibus applicationem, adeo occulte, vt causa videatur remotissima. Itaque vesanum est diabolicis machinamentis protinus asscribere, quæ à nostris sensibus sunt remotiora, non cogitantes, latentem naturæ vim, quæ diuinum diuinæ potentiæ est instrumentum, multum posse sine diabolorum ope & auxilio. Sic vesani sunt, qui superstitionibus dediti etiam manifestissima pene

præ

præ ignorantia aut stolida dubitatione, ex occultis prodire causis asserunt, vt & in eodem vesaniæ pelago nauigant, qui præter odorem, colorem & saporem nullas alias vires plantis quibusdã inesse arbitrantur, quasi naturalis illa cœlestium cum elementaribus conspiratio efficere non possit, vt præter qualitates primas tactiles & sensualas occultas etiam vires possideãt sine Magicis incantamentis, & anili superstitione, id quod naturales cum experientia effectus demonstrant. Quare in singulari facto non aliam, præterquam quę nobis videtur esse causam.

Quis enim negare potest, diuinitus aut genii alicuius virtute, aut etiam causis accidentariis & fortuitis, posse produci effectũ similem naturali. Et sufficit Physico ostendisse effectum talem vel talem esse causarum naturalium, aut semper, aut plerunque. Et licet non semper respondeat euentus, non tamen ideo naturæ motus est denegandus, siquidem ad vnum sæpe effectum raro concurrunt causæ omnes, quod licet ex illis æstimare, quæ ob raritatẽ, varietatem & singularitatem pro miraculis habentur & prodigiis, hæc enim causas habent naturales, raro tamen ad effectum talem dispositas, aut omnes paratas.

Itaque si effectus est naturalis, etiam causa talis erit & contra. Iam autem imaginum sub certis astris sculptarum effectus naturalis omnino est, ergo causam quoque naturalem esse necesse est. Licet vero hæc sit occulta & abstrusa, áque sensibus exterioribus remotior, non tamen ilico ad diabolicam quandam potestatem confugiendum, sed attendendum, quibus auxiliis quibusque causis concurrentibus fiat aut non fiat effectus, éque mirabilibus causis naturalibusq; effectis mirabilis potius Dei potentia agnoscenda & prædicanda, qui cum tantas virtutes tamq; mirabiles in naturam manifestam inseuit, quãtus, dic amabo te, ipse in suis occultis erit? His ita præstratis, pro vita saluberrima producenda, honoribusque ac diuitiis augmentandis Iouis sigillum atq; imago fabricatur sculpiturque in lapide albo vel claro, vel etiam argento puro aut stanno, ipso tamen Ioue, quod inprimis in hoc mysterio obseruandum est, existente vel in suo domicilio, vt sagittario vel piscibus, vel etiam exaltatione, vt Cancro, libero ab omnibus impedimentis, præcipue vero à radiis malis Saturni vel Martis: in angulo etiam sit Orientis vel medio Cœli, ascendens in circulo augis, directus, velox cursu, non à

Sole

Sole combuſtus, orientalis, in gradibus lucidis & fortunam augentibus, in Lunæ vel Veneris trigono aut ſextili, quæ omnia diligentiſſime ab Aſtrologiæ perito obſeruari neceſſe eſt.

Sic idem Iupiter contrarium operabitur, ſi retrogradus fuerit, combuſtus, afflictus à Saturno vel Marte, in malo cœli loco, non in domicilio vel exaltatione, &c. Idemque iudicium eſto de cæteris etiam Planetis.

Eundem in modum fabricatur imago Martis in 1. facie Scorpionis Orientis, cõtra timiditatem & puſillanimitatem.

Ad fauorem Regum & Principum conciliandum, morboſq; calidos cordiales curãdos, imago Solis in puro auro prima Leonis facie aſcendente: ipſe vero Sol in leone ſit fortis & fortunatus.

Ad lætitiam, venuſtatem roburque corporis imago Veneris poma floreſque tenentis manu, aſcendente cum ea prima facie Libræ, Piſcium vel Tauri.

Ad ingenium vel memoriam acuendam imago Mercurii orientis cum prima geminorum facie vel Virginis: vel contra morbos, odia & itinera feliciter conficienda à gradu 17. Virginis vſque ad finem fere eiuſdem ſigni.

Ad

Ad podagram curandam indubitanter, valere piſcium figuram in auro vel argento, ſeu auro argento permixto, ſculptam, Sole permeante Piſces in aſcendente aut domo decima, ab infortuniis ſaluo & libero, domino etiam ſigni videlicet Ioue Saluo: vel etiam Luna medium cœli tenente Marte non præſente, & Ioue non retrogrado, Soleq́; ſupra terram exiſtēte, ſi piſcium imago fiat in prima piſcium facie, eundem præſtare effectum antiquiſſimis monimentis proditum reperitur: in ſecunda vero facie factam ſanare tibiarum morbos, in tertia morbos genuum & coxarum.

Ad morbos gulæ & colli faciebant figurã tauri in facie tertia, Sole exiſtente ſupra terram eamq́ue in cupro multum rubente.

Ad morbos capitis difficiles & difficulter curabiles fabricatur figura arietis, Martis & Saturni exiſtentibus directis, Ioue non exiſtente in Ariete, nec Venere in Scorpio, nec Mercurio in Tauro, à gradu primo vſque ad 5. primæ faciei arietis: Sole autem exiſtente in Ariete eandem obtinebit virtutem.

Ad bona & honores adipiſcendos, morboſq́ue cerebri frigidos curandos imaginem Lunę conferre in puriſſimo argento vel cryſtallo, ita vt Luna exiſtat in Cancro atq; in fortunis

fortunis ſit libera,in Oriente fortis & fortunata, experimentis patefactum eſſe Doctores antiqui aſſerunt, adq; eundem quoque effectum conſequendum poſitus eiuſdem in tauro efficax eſt,quo in ſigno exaltatur.

Ad ventris ægritudines curandas figura cancri facta hora Saturni, cancro exiſtente in medio cœli, & Saturno in ſecunda facie, omni auro præſtare dicitur, omnibus morbis reſiſtendis expellendiſque idonea.

Ad triſtitiam abigendã & melancholicam deſipientiã,figurã Capricorni prodeſſe proditũ eſt,ita tamen, vt Mercurius nõ ſit retrogradus, ſitq; cũ Venere ſupra terrã, Venus a. ſit in parte Oriẽtali, Saturnus vero ſub terra: conficiendũ autẽ ſigillum eſt in prima facie Solis aut Mercurii die, Solis tamen hora.

Ad ſenſum corruptum & deperditũ, morboſque manuum inprimis dextrę commendari video imaginem Sagittarii factam de auro vel argẽto in prima facie primi gradus vſque ad 5. die Solis, & hora eius: hæc figura habet vim expellendi infirmitates, Saturni, Veneris & Martis, oportet autem Saturnum non eſſe retrogradũ, nec Martem in 12. domo, ſicut nec Iouem in quarta, Sole quoque ſupra terram exiſtente.

Atque hæc ſunt ſigilla & ſculpturæ Pla-
netarum

netarum & conſtellationum quarundã cœleſtium, à diuerſis authoribus repertæ, ſequuntur ordine, quæ in antiquiſſimorum Sophorum & Doctorum monumentis cõſignatæ imagines inueniuntur, quæ multarum mirandarumque virium eſſe perhibentur, ſi in conuenientibus lapidibus ſculptæ magna cum reuerentia & deuotione geſtentur & cuſtodiantur: & primo quidem inter vetuſtiſſimi illius & ſummi Rhagaelis arcana fuerunt.

Draconis formoſi imago, ſi in Rubino, ſiue in alio lapide ſimilis naturæ ſculpta fuerit, ſcias virtutẽ eius eſſe in augendis bonis huius ſeculi, geſtantemque hilarem & ſanum efficiet.

Falconis imago, ſi in Topatio ſit, ad acquirendam beneuolentiam Regum, Principum & magnatum facit.

Aſtrolabii imago ſi in Granato ſculpta fuerit, virtus eius erit ſanum reddere geſtãtem, & ab omnibus ægritudinibus aduerſiſque caſibus in itinere liberum.

Aſini imago ſi in Chryſolito ſit, virtus eius erit futura prognoſticare & prædicere, (quantum ſcilicet poteſt cadere in humanam imbecillitatem, vere enim futura prædicere ſolius eſt Dei.

Arie-

Arietis vel capitis hominis cũ barba imago in Sapphyro ſculpta virtutem habet ſanandi & liberandi à multis infirmitatibus, & à carcere, omnique moleſtia, eſtq; imago regia, dat enim dignitates & honores, ac in altum extollit.

Ranæ figura ſi in berillo ſculpta erit, virtutem habet inimicos reconciliandi, & amicitiam inter homines, ſi diſcordes ipſa tetigeris.

Cameli capitis, & duarum caprarum inter myrrhi arborẽ imago, ſi in Onyche ſit, virtutem habet conuocandi, congregandi, & conſtringendi dæmonas, ſi quis ſecum portauerit, & in ſomno facit terribilia videre ac mirabilia.

Vulturis imago ſi in Chryſolito ſit, virtus eius erit dæmones frenare & congregare, defendere locum, in quo ponitur à malis ſpiritibus, & ab eorum infeſtatione, geſtantique dæmones facit obedientes.

Veſpertilionis imago, ſi in Heliotropio ſculpta erit, geſtanti potentiam dat reſiſtẽdi dæmonibus.

Hominis bene ornati imago & habentis aliquid pulchri in manibus, ſi in Corneolo ſculpta erit, virtutem habet ſtringendi ſanguinem, & ad honores confert.

Leonis vel Sagittarii imago, ſi in lapide ſit, ad venena valet, & à febre liberat.

Hominis armati cum arca & ſagitta imago, ſi in iride ſculpta fuerit, virtutem habet cuſtodire geſtantem, & loca, in quibus verſatur à malo.

Hominis imago cum enſe in manu, ſi in Corneolo ſit, virtutem habet præſeruare locum, in quo erit à fulgure & tempeſtate, & geſtantem à vitiis, & à faſcinatione cuſtodit.

Tauri imago, ſi in Praſſio ſit, ad maleficia iuuare dicitur, & in magiſteriis gratiam præbet.

Vpupæ figura cum Dragontea herba ante ſe, ſi in Beryllo ſit, virtutem habebit aquaticos inuocare ſpiritus & loqui cohibere, deque quæſitis ab eis reſponſa recipere.

Hominis imago cum dextra manu erecta ad cœlum, ſi in Chalcedonio ſit, virtus eius erit vincere ciuiles lites, & geſtantem reddere ſanum, & in itineribus, ac à cauſis noxiis præſeruare.

Dei nomina in Ceruania ſi ſculpta fuerint, virtutem habebit præſeruare loca, in quibus erit à tempeſtatibus, & potentiam victoriamque dat geſtantibus contra inimicos ſuos.

Viſi

Vrſi imago ſi in Amethyſto ſit fugiendi dæmones virtutem habet, & hominem ab ebrietate defendendi & præſeruandi.

Hominis armati imago in magnete ſculpta, geſtantes reddit in bello victorioſos. Hactenus Rhagael.

Imagines ſeu ſigilla Chaelis.

Chael vnus ex filiis filiorum Iſrael, antiquiſſimus Doctor, cum in deſerto eſſet, obſeruauit & ſculpere fecit multas ſecundum curſum ſignorum & planetarum figuras, & maximum effectum in eis agnouit, vtq; hæ imaginum virtutes poſteris paterent, librũ compoſuit, ex quo ſequentia ſunt excepta. Sitque benedictus Deus, qui terris tales virtutes dedit in ſalutem humani generis. (Hęc verba reperiuntur in ipſo libro à Chaele cõſcripto ſtatim in principio.)

Hominis figura ſedentis poſt aratrum, cũ longa barba, vultuque longo & ſuperciliis curuatis, in cuius collo ſint quatuor homines iacentes, & qui teneat in manibus vulpem & vulturem, ſi talis lapis, in quo erunt ſculpta, collo ſuſpendatur, ad omnes plantationes valet, & ad inueniendum theſauros, ac modum extrahendi: eſt & alia eius virtus, ſcil. conferre ægritudinibus brutorum,

cum aquam biberunt, in qua hic lapis lotus fuerit, debet autem ſculpi in die & hora Veneris.

Hominis imago habentis in collo clypeũ & in capite galeam, tenentis in manu gladium, ac conculcantis ſub pedibus ſerpentem in Iaſpide rubeo ſculpta, ſi collo ſuſpendatur, omnes ſuperabit inimicos in prælio, & maxime ſi commiſſum fuerit die Martis.

Equi imago habentis Crocodilum, ſupra ſe in hiacyntho ſculpta, virtutem habet reddere geſtantẽ victorem in ciuilibus cauſis, amatum, morigeratum, efficit & amabilem, debetque in auro ligari, quia ex auro virtus eius augmentatur.

Hominis figura ſedẽtis, & mulieris ſtantis ante eum capillis ſparſis verſus renes, & viri ſurſum aſpicientis in Corneolo ſculpta, virtus eius erit, ex omnibus hoc lapide contactis beneuolentiam acquirere: lapidi autem debet ſupponi parum ambræ & terebinthinæ.

Equi ſpumantis & feruidi, ſuper quem vir niger ſedeat cum ſceptro in manu figura ſculpta in hemathite, regnandi poteſtatem præbet, & amiſſam gratiam reſtaurat, debetque in æquali pondere auri & argenti ligari.

Ho-

Hominis ſedentis cum accenſa candela in manu imago, ſi in Chryſolito ſculpta fuerit, geſtantem diuitem efficit, debetq; in puriſſimo auro ligari.

Cerui aut venatoris, aut canis, aut leporis figura ſculpta, virtutem habet frenandi dæmones, lunaticos, phreneticos.

Mulieris imaginem habentis in vna manu auem, & in alia piſcem ſculptã, ſcias virtutem habere in capiendis piſcibus & auibus; debet in argento ligari.

Imago cuius anterior pars eſt equus, poſterior vero capra, ſi in aliquo lapide ſculpta ſit, dat fortunam in alendis & armandis animalibus, ſeu beſtiis omnium generum, debetque in plumbo ligari.

Mulieris ſedentis cum tuba in equo, ſeu militis currentis cum cornu ad collum, & cum arbore ante ſe, figura ſculpta in aliquo lapide venatoribus venandi gratiam præbet ſi ſecum portauerint.

Hominis flexis genibus ſurſum reſpicientis, & tenentis pannum figura, ſi in lapide ſculpta erit, ac quis ſecum portauerit, dat gratiam & diuitias in rebus emendis & vendendis.

Scorpionis & Sagittarii ad inuicem pugnantium figura, ſi in aliquo lapide ſculpta

fuerit maleuolos & discordes efficiet concordes, inimicos amicos, ligetur autem in argento.

Vulturis imago cum ramo oliuæ in ore, si in pyrite sculpseris, tecumque portaueris in argenteo annulo, ad multa cõuiuia vocaberis, & omnes te aspicient cum admiratione & stupore.

Arietis & Leonis medietatis figura, si in aliquo pretioso lapide sculpta fuerit, si discordes cum ea tetigeris, amabiles & concordes efficiuntur, debetque in argento ligari.

Mulieris in superiori parte, in inferiori vero piscis figura, quæ in manu speculum teneat, & in altera manu ramum in hiacyntho sculpta, digitoque in annulo aureo gestata inuisibiles reddit, voluẽdus autem annulus cum lapide versus palmam est, palmaque claudenda.

Basilisci, cuius pars vna est fœminæ, inferior vero serpentis figura, si in aliquo preciosorum lapidum sculpta fuerit, virtutem habebit cuncta fugandi animalia venenosa.

Basilisci pugnantis cum Dracone figura, & desuper sit caput hominis in Corneolo sculpta, si collo appendatur, gestanti dabit

virtu-

virtutẽ ſuperandi omnem beſtiam tam terrenam quam marinam.

Hominis nudi inflati figura, cum altera hominis figura bene induti, ac tenentis in vna manu ſcyphum, in altera vero ramũ herbæ, ſi in Gagate lapide ſculpta fuerit, virtutem habere ſcias liberandi ab omnibus febribus, ſi per triduum ſecum portauerit.

Hominis ſtatuam habentis caput bouinum, & pedes aquilæ, ſculptam in aliquo lapide, ſi tecum portaueris, nullus hominum de te male loquetur.

Hominem flectentem genua, & ſurſum aſpic entẽ, & vnum pannum teneat, in turcoſia ſculptum, ſcias valere ad emendas & vendendas res.

Scorpionis & Sagittarii inter ſe bellantium figura in aliquo lapide ſculpta, & ligata in annulo ferreo ceræ impreſſa, ſtatim inter ſe diſcordes efficit, quoſcunque ea tetigeris.

Arietis figuram cum medietate bouis in aliqua gemma ſculptam virtutẽ habere ſcias ſi in annulo argenteo ligata fuerit, vt quoſcunque ea tetigeris, confeſtim tales concordes fiant.

Fœminæ in ſuperiori & in inferiori parte figura piſcis, quæ in vna manu teneat ſpe-

 culum,

culum, & in alia ramum, ſi in Hiacyntho ſculpta fuerit, ligataque annulo aureo, inuiſibilem reddit quandocunque volueris: eſt autem ſigillum cera cooperiendum, digitoque palmam verſus geſtandum.

Hominis arantis figura, & ſupra illum ſit manus Domini faciens ſignum, & iuxta illud ſculpta ſit ſtella, ſi in aliqua gemma ſculpta fuerit, & honeſtiſſime geſtaueris, in qua regione eris, à tempeſtate non peribis & fructus terræ ſimiliter in illa non peribunt.

Viri iuuenis tenentis in capite coronam, & ſedentis ſuper thronum quadrupedem, & ſub quolibet pede ſit vir ſtans, tenens cathedram collo, ſitque circa caput ſedentis circulus, & manus eius ſint erectæ ad cœlum, ſi hanc figurã ſub Hiacyntho albo ſculptam repereris, poſueriſque hunc lapidem in argenteo annulo in æquali pondere ad lapidem, & ſub lapide modicum maſtichis & terebinthinæ, ac feceris ſigillum in cera, geſtaueriſque ad collum, à Regibus & Principibus impetrabis, quidquid volueris, iuſtiſſime autem & caſtiſſime eſt geſtandus.

Serpentis figuram habentis ſupra dorſum virum, & ſuper eandem coruum, ſi in aliquo lapide ſculptam inuenies, qui hunc

lapidem ſecum portarit, omnibus abundabit, & erit aſtutus atque prudens.

Viri ſtantis ſupra draconem, qui in manu teneat gladium, figuram, ſi in hematithe ſculptam inuenies, pone in annulo plumbeo, vel ferreo, & obedient ei omnes ſpiritus ſubterranei & reuelabunt ei omnes theſauros leui carmine, nec non extrahēdi modum ipſi oſtendent.

Viri ſtantis & habentis loricam indutam & in capite galeam, in manu vero gladium euaginatum, figuram, ſi in aliquo lapide ſculptam inuenies & in annulo ferreo tanti ponderis ligaueris, ferenti hunc in prælio nemo reſiſtere poterit.

Viri barbati habentis longum vultum, & curuata ſupercilia, ſedentis ſuper aratrum inter duos tauros, figuram, ſi ſculptam in aliquo lapide inueneris, ad plantationes, & ad omnem culturam valet, ad inueniendos theſauros, & bellandum, conuertet inimicos in amicos, & in multis infirmitatibus valet, & ſi quis eam portauerit, fugient ſerpentes à facie eius: epilepticos quoque ſanat, & ſi infans eam portauerit ad collum, timorem ab eo expellit, & vexationem malorum ſpirituum, & ſi æger portabit, ſanitatem recipiet, vtq; maiorem virtutē habeat,

debet poni in annulo ferreo, in duplici pondere ad lapidem.

Aquilæ ſtantis figuram, ſi in æthite ſculptam inuenies, & in annulo plumbeo ponens, ferens eum erit acceptus & amatus ab hominibus & animalia obedient ei.

Arietis & ſimul Leonis figuram, ſi in aliquo pretioſiorum lapidum ſculptam inuenies, & in argenteo annulo ligaueris, ſi cum eo diſcordes tetigeris, concordabunt.

Capricorni ſignum ſculptũ in corneolo, aut in alio lapide, in annulo argenteo liga & tecum porta, nec enim perſonaliter nec oraliter ab inimicis læderis, nec iudex contra te iniuſtam ſententiam dicet, in negociatione & honore abundabis, & amicitiam multorum acquires, & omnes faſcinationes, quæ contra te factæ fuerint, deſtruẽtur, in prælio quoque nullus inimicus, quam etiam fortis fuerit, tibi reſiſtere poterit. Hæc Chael.

Sigilla, ſeu imagines Hermetis.

Hermes *lib. quadripart.* 14. has commemorat imagines.

Hominis imago ſculpta in diadochoc ſtantis & magnæ ſtaturæ, tenentis in manu dextra obolum, & in alia ſerpentem, ſitque ſuper caput hominis figura Solis, & proſtratum teneat ſub pedibus Leonem, ſi poſita fuerit

fuerit in annulo plumbeo cum modico artemisiæ ac radice fœni græci, tecumq; habueris in ripa fluuii, & vocaris aquaticos spiritus, ab eis de quæsitis responsa accipies.

Hominis figura stantis ac tenentis fasciculum herbæ collo appensum cum grossitie renũ & amplitudine spatularum, si in viridi Iaspide sculpta erit, scias ipsum auxiliũ præbere febricitantibus, & à febre liberare, & si quis artem medicinæ exercet, secumq; portauerit, in discernendis ęgritudinibus & cognoscendis medicinis & herbis, in dandisq; potionibus maximam gratiam præbet, inq; omni hęmorrhagia & fluxu sanguinis iuuat, protinusque compescit.

Turturis marini imago, si in lapide marino sculpta sit, & in annulo plumbeo ligata feratur, non poterit lædi ab aliquo, & à senioribus & dominis terrarum diligetur.

Aquarii figura si sculpta fuerit in viridi Iaspide, & quis secum portauerit, lucrum præbet in vendendis & emendis rebus, & ab eo mercatores consilium quærent, & in suũ domicilium merces portabunt. Auis quæ in ore folium tenet, & in eius conspectu sit caput hominis aspicientis ipsam auem, si in lapide Pangone sculpta sit, eamque in auro ligaueris, & tecum portaueris, diues

eris, & locuples, & ab omnibus venerabilis.

Iouis figura, quæ est hominis sedentis super cathedram quadrupedem, sintque ibi quatuor homines stantes ante Iouem, sintque manus Iouis erectæ cœlum versus, & in capite habeat diadema, si in Hiacyntho sculpta erit, ac in auro ligata, & quis talem annulum secum portauerit, seu figuram huius annuli impressam in cera collo suspendet, à Regibus & sapientibus quidquid voluerit, impetrabit.

Hominis imago habentis vultum Leonis & pedes aquilæ, & sub pedibus eius sit draco, & cauda sit extensa, in manu vero ipsius hominis sit baculus, cum quo percutiat caput draconis, si in crystallo sculpta erit, aut in aliquo pretioso lapide, & ligata sit in orichalco, & sub lapide sit moschus & ambra, si quis fert secum talem lapidem, habebit spiritus obedientes, ac magnas facultates accumulabit.

Hominis sedentis super aquilam, ac in manu virgam tenentis imago, si in crystallo sculpta fuerit, & in annulo æreo, seu cupreo ligata: si quis hunc annulum in die Solis ante exortum ipsius aspexerit, omnes inimicos suos vincet & superabit, si in die Iouis aspe-

aſpexerit victor belli erit, libenterq́; omnes homines ei obedient, ſed oportet geſtantem veſtiri albis veſtibus & à columbina carne abſtinere.

Hominis figura equitantis, ac tenentis in vna manu frenum, & in alia arcum tenſum, & habentis gladium cinctum, ſi in pyrite lapide ſculpta fuerit, & in annulo aureo ligata, & quis ſecum portauerit, eum victorem reddet in præliis, nec quis ei reſiſtere poterit.

Mulieris imago habentis crines ſparſos ſuper mammillas, & in eius conſpectu ſit vir quaſi aduenicns, facienſq́; ei aliquod amoris ſignũ, ſi in Hiacyntho ſeu cryſtallo ſculpta fuerit, ac in auro ligata & ſub lapide ſit ambra, aloes & artemiſia, ferenti hunc lapidem in annulo omnes obedient, & ſi mulierem cum eo tetigeris, amabit te, & ſi capiti ſuppoſueris, cum vadis dormitũ, quicquid .olueris, videbis.

Hominis imago ſedentis ſupra piſcem, & ſuper caput hominis ſit pauo, ſi in lapide ſculpta ſit rubeo, & ipſum ſub tabulam in conuiuio poſueris, nemo comedens cum dextra, ſatiabitur.

Hominis nudi ſtantis figura, & à dextra eius ſit puella ſtans, cuius capilli ſint ligati

circa caput & vir teneat dextram ſuam ſupra collum puellæ & ſiniſtram ſupra pectus, aſſpiciatque vultum eius; ipſa vero in terram, ſi in aliquo lapide ſculpta erit, ac in ferreo ligata annulo, & ſub lapide ſit parum linguæ paſſeris, vpupæ, myrrhæ, aluminis, ſanguiniſque hominis, qui hunc annulum portauerit, inuictus erit, nec vllus poterit ei reſiſtere, nec fera aliqua ei nocebit. Epilepticis quoq; valet, ſi ceram rubeam ſignaueris cum eo, & ſi ad collum canis ponatur, latrare non permittit.

Hominis imago tenentis in manu flores, ſi in Corneolo ſculpta erit, ac in annulo ſtanneo poſita, & annulus fabricatus fuerit die Lunæ aut Veneris, 4. 8. aut 12. hora, tange quem volueris hoc annulo, & obediet tibi.

Hominis barbati figuram habentis vultum longum, ſuperciliaque curua, ſedentis ſuper aratrum inter duos tauros, habentiſq; vulturem in manu, in lapide ſculptam, ſcias virtutem habere in plantatione arborum, & inuentione theſaurorum, ac victorem in prælio efficere: ſerpentes à facie geſtantis fugantur: epilepticos ſanat, omnemq; vexationem malorum ſpirituum tollit, debet autem in annulo ferreo ligari & geſtari.

Ho-

Hominis tenentis falcem in manu super caput ſuum, figura & ſub pedibus crocodilum, ſi in lapide ſculpta erit, ac in annulo plumbeo ligata, & ſub lapide ſit parum radicis ſquillæ, qui ſecum hunc annulum portauerit, ab inimicis ſecurus erit, & in itinere à latronibus.

Hominis figura tenentis gladiũ in manu, & ſedentis ſupra draconem, ſi in amethyſto ſculpta fuerit, ac in plumbeo annulo, vel ferreo ligata, & in digito feratur, ſpiritus obedient, reuelabuntque ei qualeſcunq; theſauros.

Aquilæ ſtantis figura, ſi in æthide lapide ſculpta fuerit, & in annulo plumbeo ligata, virtutẽ habet, qui ſecum portauerit capiendi multos piſces, nec vlla fera ei nocebit, áque hominibus diligetur.

Hominis habentis in manu palmam figura, ſi in aliquo lapide ſculpta erit, reddit geſtantem gratum, & amabilem potentibus & principibus. Hæc ex Hermete.

Imagines, ſeu ſigilla Thetelis.

Thetel vetuſtiſſimus Doctor tractans de ſculpturis lapidum, ait, has ſculpturas in cõuenientibus lapidibus repertas, maximam habere virtutem.

Homi-

Hominis imago ſculpta in Iaſpide habentis ſcutum in ſiniſtra, & in dextra idolum vel aliquid bellicoſum, & loco pedum ſint viperæ & loco capitis hominis ſit caput Galli vel Leonis, virtutem dabit contra inimicos, & victorem geſtantem reddit, valetq́ue aduerſus venena, ſanguinem quoque ſtringit à quacunque parte fluat.

Hominis figura habens faſciculum herbę in collo, ſi in Iaſpide ſculpta fuerit, virtutem habet diſcernendi, ſeu cognoſcendi infirmitates, ſanguinem à quocunque loco fluat, frenat: dicuntq́ue hunc lapidem habuiſſe Galenum.

Crucem ſculptam in Iaſpide viridi, dicunt habere potentiam liberandi geſtantem ab aquæ ſubmerſione.

Fœmina habens in vna manu auem & in altera piſcem: ſi ſculpta fuerit in Chryſolito, ad negociandum multum valet.

Lupi figura ſculpta in Iaſpide contra aſtutiam valet, & inſana verba prohibet proferre.

Cerui figura in Iaſpide ſculpta virtutem habet ſanandi & liberandi lunaticos & phreneticos.

Imperatoris figura in Iaſpide ſculpta cum capite erecto, geſtantem reddit amabilem

ab

ab omni creatura, & quicquid petierit, obtinebit.

Virginis figura cum veste profusa tenentis in manu laurum, si sculpta fuerit in Iaspide, gestantem efficit securum à submersione aquæ, nec à dæmone vexabitur, facitq; potentem & omnia impetrantem.

Hominis figura habens in manu inscriptam palmam, si in Iaspide reperiatur, potentem reddit gestantem principibusq; gratum. Hactenus Thetel.

Sculptura Salomonia.

Vetustissimus inuentus est libellus in deserto apud filios Israelis, qui, quoniam in eo multa Salomonis opera reperiebantur, Salomoni fuit asscriptus. Titulus libri erat, de sigillis lapidum secundũ nomen tuum Domine, & secundum cursum stellarum.

Hominis sedentis super aratrum figura, habentis collum pa uum & prolixam barbam, quatuorq́ue homines iaceant in collo ipsius, & teneat in vna manu vulpem, in altera vulturem, scias istud sigillum collo appensum ad omnes valere plantationes, omnesq́ue thesaurorũ inuentiones: probationem autem istius sic instituẽs. Accipe lanam nigram puram sine tinctura, inuolue

lapidem,

lapidem, poneque inter paleas tritici, & capiti suppone, videbis tunc in somno omnes thesauros istius regionis in qua fueris, simulque habet virtutem sanandi omnes bestiarum languores, si aquam, in qua lotus fuerit, biberint.

Hominem, sculptum in Iaspide viridi, qui habeat clypeum pendentē in collo & supra caput galeam cum gladio erecto, pedibusq; calcet serpentem, appone collo, & non timebis vllum inimicum, in omnibus rebus eris victor, maxime vero Martialibus, debetque ligari in ære.

Equus gerēs in dorso crocodilum in hiacyntho albo sculptus, amabilem facit hominibus & bestiis.

Hominis sedentis figura & mulieris stantis ante eum, habentis capillos extensos vsq; ad femur, eleuantis vero oculos sursum, si in Corneolo sculpta fuerit, scias virtutem eius esse, omnem hominem tam marem vel fœminam reddere obedientem, debetque in tanto pondere auri ligari, quantum ipse lapis habet, subtus autem pone betonicam & ambram.

Equum spumantem cum viro supra se tenentis sceptrum manu, in amethysto sculptum, scias illud sigillum prodesse ad omnes

res

res quas habet, qui illud gerit, omnesque principes & primates erunt ei obedientes, debet autem ligari in auro vel argento in duplo ad sigillum.

Capitis hominis cum longa barba ac modico sanguinis circa collum, si in adamante imago sculpta reperiatur, scias ad victoriam audaciamque conferre, & corpus ab omni læsione præseruare, valetque ad impetrandam gratiam à principibus.

Hominis volentis instrumentis ludere figura in sapphyro sculpta gratiosissimum omnibus reddit.

Galli imago, vel trium puellarum, si in Achate reperiatur, hominem gratiosum apud Deum & homines reddit.

Leonis figura in granato sculpta diuitias præbet & honores, lætificat, tristitiamque expellit.

Cerui aut columbi imago in Onyche sculpta gestanti præbet animositatem aduersus dæmonas.

Hominis figura in similitudine mercatoris portantis merces ad vendendum, aut hominis sedentis sub centurione, si in Smaragdo reperiatur, dat diuitias, victoremque reddit & ab angustiis subleuat.

Tauri vel vituli imago in magnete repta, portanti

portanti felicia præbet itinera per omnia, valetque contra omnes incantationes.

Equi aut lupi figura in Iaspide reperta febres fugat, sanguinemque sistit.

Hominis figura coronati in Topatio gestantem efficit bonum, morigeratum, dilectumque Deo & hominibus, præbetque honores ac dignitates.

Hominis armati cum ense in manu, si in sardio vel amethysto sculpta reperiatur imago, gerentem acquirere facit perfectam & bonam memoriam, redditque prudentem.

Cerui vel hirci figura in Chalcedonio reperta sculpta, virtutem dat augendi diuitias, si in capsula pecuniaria reseruetur.

Leporis imago in Iaspide portantem à nullo dæmone lædi patitur.

Locusta marina in berillo sculpta, rixas conciliat, & matrimonium in amore coniungit.

Nocticoracis figura quia Palladis auis est, sculpta in lapide qui facit ad scientiã, hominem facit scientissimum & eloquentem.

Pauonis imago sculpta in conueniente lapide gestantem reddit diuitem.

Hominis figura interficientis Leonẽ, aut aliam bestiam cum gladio, gestantem astutum, victoriosum & amabilem reddit.

Homi-

Hominis tenentis laurum vel palmam in manu dextra imago portantem efficit causarum & præliorum victorem amabilem & potentem in regione sua.

Hominis alati figura habentis sub pedibus serpentem ac tenentis caput eius in manibus, gestantem diuitem, prudentem & amabilem reddit omnibus.

Formicæ habentis spicam vel granum in aliquo lapide sculpta imago ad diuitias valet acquirendas.

Galli figura tenentis rostro coronam vel Zonam in duello victoriam dabit, præsertim si in gallinaceo fuerit.

Hominis stantis cuius caput sit bouis, pedes vero aquilæ figura, in gemma aliqua sculpta si inueneris, inque ceram impresseris, nullus hominum de te male loquetur.

Basiliscum & draconem inter se pugnantes, si in corneolo inueneris sculptos, sitque ibi caput bouis, bellaturus applicet collo, omnesque bestias vincet tam marinas, quam terrestres.

Hominis nudi inflati & coronati, tenentis in vna manu scyphum, in altera ramum herbæ, figurã in gagate sculptam, ligatamq; in annulo cuiusuis metalli febricitantem, si gestauerit, protinus à febre liberat.

Viri sedentis super pisce figura in Iaspide rubeo sculpta, pannoque alicuius imposita, conuiuantem si cum dextra comederit, non saturari faciet.

Mulieris figuram habentis crines sparsos vel mammillas nudas, inque conspectu eius sit vir cernens eius faciem, si in hiacyntho, granato vel crystallo inueneris sculptam ligaueris que in annulo aureo, tanti ponderis vt lapis est, sub vero lapide sit ambra, aloes, polypodium, gestantem efficiet omnibus amicabilem, siq; supponatur capiti, in somno videbit, quæcunque voluerit.

Viri equitantis & tenentis in manu frenum, & in alia arcum cum gladio cincto, figuram, si in pyrite sculptam inuenies, ligeturque in annulo aureo, gestantem victorem reddit in prælio, cui nemo resistere poterit, & si quis hunc annulum submerserit in oleo muschato, omnes ipsum pertimescent, si inunxerit vultum suum in oleo, nec ei poterunt se opponere.

Viri stantis qui sit nudus, & à dextris eius sit puella nuda stans, eiusque capilli sint ligati circa caput, figuram, si in magnete sculptam inuenies, & vir teneat dextram suam super collo puellæ, sinistram vero supra pectus, & vir aspiciat vultũ puellæ, hæc autem

terram,

terram, pone in annulo ferreo tanti ponderis, quanti est lapis, includeque sub annulo vpupæ linguam, myrrham, alumen, & de sanguine hominis, quantum linguæ pondus est, ferenti hunc annulum, nullus inimicus poterit resistere in conspectu eius, siue in bello, siue alibi, nec latro, nec fera nocens poterit intrare domum, in qua hic nominatus lapis fuerit, & si epilepticus aquam biberit, in qua lotus fuerit, sanabitur. Cera quoque rubea si eo signetur colloque canis fuerit appensa, latrare prohibebit.

Militem super equo currentem cum cornu ad collũ, & cum arbore ante ipsum, sculptum in pretioso aliquo lapide, scias valere ad omnes venationes.

Fœminam tenentem in vna manu auem, in altera piscem, in crystallo sculptam, scias valere ad capiendum aues, debetque ligari in argento.

Hominis figuram cum hircino capite loco sui, scias valere ad acquirendum diuitias.

Aquilæ figura in crystallo sculpta gestantem reddit diuitẽ, victoriosum & eloquentẽ.

Cornutum animal, quod equum subtus se ferat, & equus retro se ducat medietatem capræ, sculptum pretiosiore aliquo lapide,

scias

ſcias plurimum valere ad domandū quamcumque beſtiam, debetque ligari in annulo plumbeo.

Turturis figuram, ſi in Pangone inueneris ſculptam, & in annulo plumbeo ferens nunquã vulnerabitur, nec malum accipiet, ſed honorabitur ab omnibus, maxime à Senioribus.

Auis tenentis folium in ore, ſitque in ore & conſpectu eius caput hominis aut vulturis, figuram, ſi in auro ſculptam inueneris, ferens ex omnibus, quæ emturus eſt & venditurus, lucrum acquiret, áque emptoribus inueſtigabitur.

Leonis vel draconis vultus habentis duo capita cum cauda delicata, vel viri in cuius dextra ſit baculus, & percutiat caput Leonis, figuram, ſi in cryſtallo ſculptam inueneris, poſuerisq; in orichalco, ſub lapide vero moſchum & ambram, tecumq; portaueris, omnes tibi obedient, facultatemque tuam amplificabis, ſignata cum ea cera eandem habebit virtutem.

Equi alati, qui Pegaſus dicitur, figuram, ſi in aliquo lapide ſculptam inuenies, optima eſt militantibus & in campeſtri bello dat audaciam & alacritatem.

Viri & ſerpentis circumdantes viſum, figuram,

guram, ſi in aliquo lapide ſculptã inuenies, gerenti ſcias præbere victoriam in prælio campeſtri.

Arboris, vel vitis, vel ſpicæ figura in aliquo lapide ſculpta geſtantem facit in victu & amictu abundare, principeſque reddit beneuolos.

Mars armatus vel virgo ſtolata cum circumfluxa veſte tenens in manu laurum, in Iaſpide ſi inueniatur, potentem geſtantem reddit ad arma perficienda, & à morte violenta, aquæque ſubmerſione liberat, caſibuſque aduerſis.

Hominis armati in equo cum lancea figura in amethyſto ſculpta facit geſtantem victorioſum in campeſtri bello.

Herculis figuram, tenentis in dextra clauam, interficientis Leonem, vel aliud monſtrum, ſi in lapide ſculptam reperies, ſcias præbere victoriam in campeſtri pugna.

Iouis figura, quæ ſit in forma hominis cum arietis capite, geſtantem facit amabilem, citoque impetrantem quicquid voluerit.

Virgo aut puella cum lampade in cryſtallo ſculpta, virtutem habet cuſtodiendi oculorum lumen.

Igneæ triplicitatis, id eſt, Arietis, Leonis

& Sagittarii figura ſculpta in lapide pretioſo omnib. frigidis ægritudinibus valere perhibetur, opitularique febribus phlegmaticis, & ob Planetarũ, qui in illis ſignis tenent dominium, dignitatem, reddere Deo & hominibus gratum, facundum, ingenioſum, honorumq; & dignitatum facile potiri valentem: debet autem ita ſculpi, vt in triangulo Leo teneat conum, aries in baſi dextram, Sagittarius ſiniſtram.

Terreæ triplicitatis, id eſt, Tauri, Virginis & Capricorni, imago lapidi inſculpta omnibus calidis & humidis ægritudinib. auxilium præſtabit, geſtantemque inclinabit ad opera ruralia, vt ſunt arare, plantare, ſeminare, vineas excolere & ſimilia, debet autem in cono eſſe Capricornus, in baſis dextra Taurus, in ſiniſtra Virgo.

Aereæ triplicitatis, id eſt, Geminorum, Libræ & Aquarii imago, in lapide ſculpta ab omnibus ægritudinibus frigidis & ſiccis ex humore melancolico oriundis, liberat, præſertim vero quartana, eritq; in trianguli cuſpide libra, in baſis dextra aquarius, in ſiniſtra gemini.

Aqueæ triplicitatis, id eſt, Cancri, Scorpii, piſcium, figura lapidi inſculpta, à calidis & ſiccis morbis liberat, vt Ethica, omnibuſque

buſque choleræ morbis, vterum geſtantem reddit inconſtantem, iniuſtum & veritatis oſorem, debet autem in coronide trianguli eſſe Cancer, in baſis dextra Piſces, in ſiniſtra Mars.

Saturni figura inſculpta lapidibus eſt eiuſmodi. Vir ſenex falcem tenens in manu, habens barbam non multum piloſam: hæc figura ſculpta in lapide de natura Saturni geſtantem reddit potentem cum continua poteſtatis augmentatione.

Iouis Imago eſt hominis ſedentis in ſolio ſeu in quadrupede cathedra, virgam tenentis vna, altera vero pilam; ſeu tenentis idolum Cancrum vel piſcem, & ante pedes habentis aquilam: Sed apud Magiæ Doctores aliter figuratúr, hominis enim figuram ſculpunt cum arietino capite, rugoſis calcaneis, ſubtili pectore, quæ ſi lapidi, maxime Krabati inſculpatur, geſtantem reddit fortunatum, amabilem, religioſiſque gratum, extollitque ad honores & dignitates.

Martis imago multipliciter in lapide figuratur, interdum cum vexillo in manu, interdum cum lancea, aut alio inſtrumento bellico, ſemper tamen armatus, & aliquando equeſter; huius lapidis ſic ſculpti

virtus geſtantem reddit victorioſum, audacem, bellicoſum, maxime vero ſi ſculpatur in lapide virtutis conſimilis.

Solis figura diuerſimode reperitur, interdum inſtar Solis cum radiis circumquaque, aliquando inſtar hominis ſedentis in ſolio cum capillis ſparſis & veſte profuſa, nec nõ in curru, ac ſi ab equis quadrigis veheretur, ita vt circumcirca currum ſint 12. Zodiaci ſigna: Virtus autem huius figuræ in aliquo lapide ſculptæ geſtantem reddit imperantem, Magnatibuſq; gratum.

Veneris imagines ſimiliter multæ ſunt, lapidibus tamen ſequens frequẽtius inſculpitur: Mulier cum magna veſte & ſtola, manuque tenens laurum: huius virtus eſt agilitatem dare in rebus agendis, omniaque ad optatum finem deducere, timorem ſubmerſionis aquaticæ auferre, honores vero muliebres afferre.

Mercurii figura homo eſt gracilis pectoris, pulchram habẽs barbam cum talaribus, caduceam tenens virgam cum gallo ante pedes, aut cum ſerpente ſub pedibus, virtus eius eſt conferre ad ſcientiam & oratoriam comparandam, mercatoribus locupletandis quoque maximum præſtare auxilium.

Lunæ imagines variæ ſunt, aliquando enim

enim figuratur in propria Lunæ figura, cum cornibus, interdum in curru, vt puella cum canibus & pharetra, cum canibus ſequentibus ceruum: huius imaginis virtus eſt præbere expeditionem in legationibus, ex his bona & honores, inque omnibus rebus agendis præſtare celeritatem & facilitatem, adque optatum finem omnia deducere. Verum eaute obſeruādum, vt etiam ſupra monitum eſt, Planetam, cuius imaginem in annulo conueniente ſculptam cupis, optime debere eſſe diſpoſitum, hoc eſt, non combuſtum, retrogradum, malorumque radiis oppreſſum aut tactum, ſed in bono cœli loco, Oriente vel Medio Cœli, cum Ioue vel Venere, in dignitatibuſque eſſentialibus, alias imago vana exiſtet, nulliuſq; momenti.

Cæterum Vrſi imaginem ſic formarunt veteres.

Binas vrſas inſculpunt circumuolutas à ſerpente, Maior vrſa in capite circumflexionis, minor in cauda continetur: quæ imago in aliquo lapide ſculpta geſtantem ſcientem reddit, verſutum & potentem.

Coronæ imago ſimilitudinem coronæ Regiæ cum pluribus habet ſtellis, interdum in ſimilitudine regis capite coronati figuratur, exiſtitq; in Septentrionali parte & ſigno

Sagittarii, eſtque de natura Veneris & Mercurii, ſique hæc imago in lapide fuerit ſculpta, dat geſtantibus honores & ſcientiam, regiamque gratiam.

Herculis quoque incuruati imago talis eſt: Vir in genua prolapſus tenens in manu clauam interficienſque Leonem: aliquando vir cum Leonina pelle in manu, taleſque figuræ in decente lapide ſculptæ ad victoriam conferunt bellicam, maxime ſi in Achate geſtetur.

Cygni ſiue gallinæ imago, expanſis alis colloq; incuruato, figura gratum geſtãtem reddit populo, ſcientem, diuitem, podagrãque, paralyſin & quartanam pellit.

Cephei figura habentis præcinctum enſem cum brachiis & manibus expanſis in lapide ſculpta, cautum reddit, & ſcientem, & ſi puluinari dormientis ſupponatur, in ſomno res delectabiles facit apparere.

Caſſiopeia mulieris imago eſt ſedentis in Cathedra habentis manus porrectas ad modum crucis, aliquando cum triangulo in capite, in ſigno autem tauri conſtituitur, & in ſeptentrionali parte, eius natura eſt de Saturno & Venere, ſi hæc ſculpta fuerit in conuenienti lapide, virtus eius erit, hominibus ſanitatem præbere, infirma & defatigata corpora

pora reſtaurare, quietem & tranquillitatem poſt conceptum laborem geſtantibus præbere, amœnum & ſuauem ſomnũ præſtare.

Andromeda puellæ imago eſt, habẽs crines ſparſos, ac remiſſas manus, à tauro continetur in ſeptentrione, Veneriſque naturæ eſt: eius virtus eſt, ſi in lapide ſculpta erit, rixas & iurgia inter virum & vxorem ortas reconciliare, & ſtabilem amorem firmare: & à quamplurimis infirmitatibus cuſtodire.

Perſeus, enſem in dextra manu, in ſiniſtra caput Gorgonis habens, imago eſt, ac locatur in tauro, & in ſeptentrionali parte, vim Saturni habet & Veneris, ſi in lapide ſculpta fuerit, ab infortuniis geſtantem auertit, & à fulgure, & tempeſtate præſeruat, non ſolum geſtantem; ſed & loca, vbi continetur, faſcinationes quoque ſoluit.

Serpentarius eſt hominis figura habentis ſerpentem tenentis in dextra caput, & in ſiniſtra caudam: eſt in ſigno Scorpionis, & in Septentrione, naturam habet Saturni & Martis, Virtus eius in lapide ſculpta eſt valere contra venena, venenoſorum animalium morſus curare, & ſi lotura eius bibatur, facit venenum euomere ſine læſione.

Aquila ſiue vultur cadens, eſt imago aquilæ volantis cum ſagitta ſub pedibus, in

cancro, & ſeptentrionali parte collocatur, de natura Iouis & Martis eſt, ſed ſagitta de natura Martis & Veneris: hæ conſtellationes cum in lapide ſculptæ erunt, geſtantis veteres honorum gradus conſeruare, & nouos acquirere, adque victoriam conferre dicuntur.

Piſcis ſiue Delphinus eſt imago gibboſi piſcis: eſt in ſigno Aquarii & in Septentrione, naturam habens Saturni & Martis, quod ſi in lapide ſculpta ſit, artubuſque alligata fuerit, geſtantem fortunatum efficit in piſcando.

Pegaſus ſiue equus alatus, vel ſecundum aliquos medietas equi cum alis: ſecundum alios totus equus cum alis: & ſine freno, in ſigno arietis, & in ſeptentrionali parte naturam habens Martis & Iouis: ſi ſculptus fuerit in lapide, geſtanti in campeſtri bello victoriam præbet, & velocem, cautum, audacẽque reddit: ſi vero equi collo ſuſpendatur, aut in aqua ponatur, vbi bibat equus, à multis infirmitatibus eum liberabit.

Cætus eſt figura magni piſcis cum curuata cauda & magno ore, continetur à tauro, & in meridionali parte naturamque obtinet Saturni: in lapide hæc figura ſculpta ſi ſupra dorſum habeat ſerpentem criſtatum, in ma-

in mari geſtantem fælicitat, eumque prudentem & amabilem reddit, & ablata reſtaurat.

Orionis armati hominis imago cum enſe ſeu falce in manu collocatur in ſigno geminorum, & in parte meridionali, Iouis, Saturni & Martis naturam habet, hæc figura in lapide ſculpta, geſtantem reddit victorioſum, & de inimicis victoriam reportare facit.

Nauis imago eſt cum retorta prora, & eleuato velo, & aliquando ſine & cum remis, continetur à leone, & in meridionali parte, eſt naturæ Saturni & Martis, in lapide autem ſculpta ſecurum reddit geſtantem in agendis rebus in mari, & aqua, nec ab aqua damnum capere permittit.

Canis imago eſt figura canis leporini cũ cauda curuata, exiſtit in ſigno Cancri, & meridionali parte naturam Veneris habens: ſi in lapide ſculpta ſit, ipſam vim habere dicunt liberandi totaliter lunaticos, maniacos, Dæmoniacos.

Leporis ad ſimilitudinem leporis imago eſt cum extenſis auribus & pedibus, ac ſi in curſu eſſet, in ſigno geminorum collocatur, & in meridionali parte: natura eius eſt Saturnia & Mercurialis: virtus huius eſt phreneticos curare, & contra Dæmonum

verſutias valere, nec à maligno ſpiritu geſtans poterit lædi.

Centaurus, eſt figura tauri vſq; ad colliũ, reliqua hominis tenẽtis in ſiniſtra manu haſtam quieſcentem ſupra ſiniſtram ſpatulam cum appenſo lepore: in dextra vero manu beſtiolam reſupinam cum lebete appenſo: in libra & meridionali parte cõſtituitur: eſtque naturæ Iouis & Martis, virtus huius ſculpturæ eſt reddere geſtantem conſtantem, & ſanum perpetua ſanitate.

Canis imago ſedentis in Cancro, de natura Veneris eſt: ſi in lapide ſculpta fuerit, tecumq; portaueris, hydropem nõ timebis, & à peſte, caniſq; morſu liberaberis.

Sacrarii ſeu thuribuli figura de natura Veneris & Mercurii, cum accenſo igne, ſi in lapide ſculpta erit habilem geſtantem ad conuocandos ſpiritus efficit, ac in eorum conuerſione eſſe, eoſq; reddit obedientes: dicũt etiam geſtantem reddere ornatum perpetua virginitate, cum caſtitatem inducat.

Hydræ ſeu ſerpentis imago eſt ſerpentis figura habentis ſupra ſe vrnam circa caput, & coruum circa caudam, de natura Saturni & Veneris: virtus eius eſt efficere geſtantem ditiſſimum, aſtutum, cautum, prudentem, & à nociuis rebus liberum, & reſiſtit omni noxio colori. Coro-

Coronæ auſtralis figura, imperiali coronæ aſſimilatur, de natura Saturni & Martis, in augendis diuitiis eius virtus eſt, hominemque hilarem, & iucundum reddere.

Agitatoris ſeu aurigæ imago eſt hominis figura in curru tenentis hircum in humero ſiniſtro: collocatur in ſigno geminorum, & in ſeptentrione, naturam habens Mercurii: hæc figura in lapide ſculpta facit geſtantem venatorem & fortunatum in capiendis animalibus.

Vexilli imago fit in ſimilitudinem vexilli expanſi in extremitate haſtæ. Hæc in lapide ſculpta efficit geſtantem in militia fortunatum, ac victorem in campeſtri bello.

Imago Leonis ſculpta in auro, Sole exiſtente in Leone, Luna Saturnum non reſpiciente, præſeruat à calculo, calidiſque ægritudinibus.

Scorpii imago in annulo aureo & lapide bezoar impreſſa, aut ſculpta Luna exiſtente in Scorpione, ſitque Scorpius in vno ex cardinibus mundi, ad puncturam Scorpionis valet.

Imago aquarii prodeſt iis, qui habent falſas imaginationes, vt ſunt melancholici, quartanarii, maniaci, oportet autẽ vt fiat in

die Solis & hora eius, & non ſit Iupiter cõbuſtus, neque Sol ſit Ioue altior; neque Saturnus ſit in aſcendente, neque in 19. gr. Arietis: 3.15.27. Tauri: 11. Geminorum 3.4 12. 15.19. Cancr 2.5 19. Leonis: 3.13.30. Virginis: 3.5.21. libræ: 7.18.20.21. Scorpionis: 13. 20. Sagittarii: 12.13.24. Capricorni; 7.18.20. Aquarii: 13.20. Piſcium.

Imago piſcium, Sole exiſtente in piſcibus in 12. domo & Luna in aſcendente, dominoque aſcendentis, & domino domus ſextę aſpectu ſextili aut trigono reſpicientibus ad inuicem, aut ſaltem Luna reſpiciente alterutrum, à podagricis doloribus geſtantem ſub plantis pedum liberare experimento dicitur.

Verum tempus electionis in figuris lapidibus inſcribendis vel inſculpendis diligenter obſeruandum, maiorem enim tũc è cœlo virtutem ſuſcipere, ſi ſtatis temporibus opportuniſque inſculpantur, ſic enim magis influunt ſidera. Vnde amorem excitare beneuolis, odium vero accendere volens, iniquis aſpectibus vtitur. Saturni igitur imaginem fabricari volunt ipſo exiſtente in Capricorno vel Aquario, Iouis in Sagittario & piſcib. Martis in Ariete & Scorpione, Solis in Leone, Veneris in Tauro & Libra, Mercurii

curii in Geminis & Virgine, Lunæ in Cancro. Sic Leonis vel Cancri imago annulo vel lapidi insigi debent, Sole Leonem, Luna vero Cancrum peragrante, ita tamen, vt vterque ab omni impedimento sit liber, præsertim vero à radiis Saturni vel Martis. Tenendum etiam quodlibet signum quamdiu Sol in eo est, viuum fieri, cæterisque dominari, effectumque eius præ aliis sentiri, ideoque semper Planetam dirigendum ad locum esse, id est, signum faciem & gradum, quem Sol illustrat.

Hactenus de imaginibus Magicis priscorum Sapientum, quas eam potissimum ob causam hic enumerasse placuit, vt planum fiat ex Magicæ Philosophiæ, hoc est, veræ & naturalis Magiæ, non Goetiæ & Necromātiæ principiis eas esse extructas, quamque certum est superstitionem in multis per abusum irrepsisse: *Vsus habet laudem, crimen abusus habet.* Si quis enim cum superstitione ad male agendum eas referre velit ordini diuino & ipsius artis, ex qua fluxerunt, principiis erit contrarius, eique verendum, ne deliris superstitionibus circumuentus, delirus totus euadat & superstitiosus.

Cæterum iisdem fere ex fundamentis & causis etiam nunc conflari inceperunt laminæ aura-

næ auratæ, argenteæq; rotundæ quadræ, vel triangulares, quibus certæ planetarum signaturæ & characteres ad certos cœli si-situs & configurationes seu constellationes insculpuntur, pro cuiusque Planetæ fauore atque influxu conciliando: imprimi enim recipi, atque retineri in eiusmodi figuris & simulacris, certa specie, imaginibusque in-gnitis, planetarum influxum, rationi & experientiæ consentaneum est. Hoc interim accuratissime obseruandum, vt Planeta, cuius influxũ petis, sit fortis & fortunatus, hoc est, in proprio domicilio, exaltatione, vel triplicitate, in Orientis angulo vel Medij cœli, liber à malis radiis Saturni vel Martis, fultus Veneris vel Iouis trigono, aut Sextili, vel iis iunctus, directus, velox cursu, non combustus, ascendens in circulo augis. Exem-plo sit Mercurius, cuius influxum si quis pro intellectu, ingenio, memoriaque acuendis conciliare sibi cupit, obseruet, quo tempore anni Mercurius in geminis vel Virgine, in quibus signis suum habet domicilium, sit fortis & fortunatus in Oriente vel medio cœli: inuenta hora horæq; minuto, fiat cœ-lestis figuræ vna cum aspectuum delineatio-ne diligens & artificiosa sculptura in argẽto puro, quæ postea serico albo inclusa reser-

uatur,

uatur, tiaræq;, ea parte qua præcise cerebellũ contingit, additis moschi optimi aliquot granis, insuitur: pręcipue autem de nocte, ac euidẽtius illa hora & tempore, quo sculptura & inchoata, & absoluta, operationẽ perficere, animaduersum est. Hoc anno 1608. Mercurius fortis & fortunatus repertus est circa 11. Maii, horamque matutinam secundam: Iterumque fortissimus & fortunatissimus existet circa 14 & 15. diem mensis Sept. Paulo ante & post horam matutinam 5. quo tempore Solem in oriẽtali cardine antecedit in proprio domicilio, exaltatione, & felici Iouis triquetro.

Atq; hic modus intellectiuam potẽtiam memoriamq; exacuendi è cœlorum virtutib. est, ex vegetabilibus quoq; animalibusque, non parum me gratiæ initurum spero apud eos, qui memoria sunt fragili & fluxili, licet ad intelligendum excitati, si remedia quædam pro memoria corroboranda quib. clariss. & doctiss. viros feliciter vsos scio, hactenus inter secreta abscondita latuerunt, exprõpsero, non inuidens, quæ publico possunt esse vsui. Multa autẽ iis inesse scias, quæ neq; temperamento, neq; materiæ vel vlli qualitati manifestæ inhærescunt, sed soli ꝓprietati cuidam occultæ asscribenda sunt.

Recipe

Recipe cordium hirundinum, adhuc palpitantium numero 7. turturum num. ij. mēthæ siceæ, pulegij, verbenæ, eufrasiæ, coriandri præparati, galitrichi, sing. vnc. 1. florū rosmarini vnc. 5. calami aromatici, cinnamomi, sing. vnc. 2. garyophillorum vnc. 1. 5. moschi, & Galliæ moschatæ, sing. grana vj. mellis anacardini, styracis calamitę sing. vn. 5. quæ ex his patiuntur triturationem, redigantur in puluerem tenuem, cumque aqua fœniculi redigantur in Pastillos ad formam nuclei palmulæ. Vsurus hunc seruabit ordinem. Purgato corpore 50. noctib. nihil præter passulas cum amygdalis paucis & pauco pane cœnabit, prādium autem erit assa gallina, aut pullus gallinaceus, turtur, perdix, vel simile quid, potus vinum vnius anni modice dilutum Singulis autem noctibus prope somni horam, pastillus dextræ nari inseretur, cotoque obturabitur, sicque seruabis, non vltra quam XX. Virgilii versus recitaueris: elapsis diebus aliquot, pastillum sinistræ nari aqua rosarum madefactum indito, omniaque, quæ lecturus es, tenebis, vel intelligentia cito assequeris. Abstinendum vero, qui memoriam sic seruare omnino cupit, ab ebrietate, venere, cruditate ventriculi inprimis, omni satietate, fructib⁹ viridibus, ole-

oleribus, carnibus ſalitis, omnibuſque flatus generantibus. Poſtrema menſa coriandri præparatum ſemen aſſumendum eſt. Inprimis quoque curandum, vt diligenter & probe præparetur. Non quoque innoxium erit, per interualla paſtillum vnum ore detinere ac deglutire. Iuuabit quoque paſtillum ſuper prunas proiicere, vt fumus probe recipiatur in nares, receptus retineatur, naribus goſſypio obturatis, ne exhalet, vel etiam paſtillos aliquot aqua lauendulæ vel roſacea, vel aniſi diſſoluere, frontemque tempora, nares, & occipitium circa memoriæ capſulam mane & veſperi frequenter madefacere, inque nares linteola pura ea imbuta immittere. Atqui hoc remedium paucis patefactum eſt.

Communius eſt, licet à multis hactenus occultatum, quod recipit:

Zinziberis, piperis longi, galangæ, garyophyllorum, cubebarum ſing. vnciam vnã: nucis moſchatæ vnciam vnam & ſemis, in puluerem redacta condantur ſacco lineo, coquantur in vini optimi menſura vna & dimidia in olla noua vitreata bene obturata, ne fiat euaporatio, lento igne, bibatur de hoc vino tribus ante inunctionem diebus ieiuno ſtomacho plenus & fortis hauſtus

ſimili-

ſimiliter & veſperi: quo facto hyeme ad ignem, æſtate vero ad Solem capitis pori frictionibus, & pectine diligentiſſime aperiantur, vt vapores fuligineſq; exhalent, ipſumque caput lauetur aqua ruthę ſimplici, poſtea circa tempora & occipitium cellamque memoriæ fiat inunctio ſequenti vnguento quod recipit:

Florum caulium, liliorum alborum, meliſſæ cum floribus menthæ criſpæ ſing. manip.1.contuſis, adde olei oliuarum vncias ij & ſemis, butyri vaccini maialis non ſaliti vncias iiij. Vini ſublimati fortiſs. cochlearia iij. aquæ roſarum cochlearia iiij. bugloſſi, ruthæ, chelidonii, ſaluię, ſing. cochl.ij. commiſceantur omnia, & bulliant ſuper ignem ſine fumo & flamma, poſtea reponantur in vitreo vaſe, inſolentur dies aliquot, vt color in cereum conuertatur, & parabitur ante inunctionem capitis, paratum biennio viget in virtute ſua. Herbæ autem ipſæ colligentur in Solſtitio æſtiuali, moxq; diſtillãdæ ſunt & ad vnguenti compoſitionem aſſumendæ. Triduali igitur purgatione præmiſſa cum dicto vnguento inungantur tempora, cella memoriæ & occipitium, maneaſque calidus & quietus, donec ad interiora penetrarit, & hæc fiet à principio per dies 4.

poſtea

poſtea vero ſingulis annis ſemel tantum per biduum creſcente Luna: in tertio anno non erit neceſſaria inunctio, niſi ſemel anno: alimenta ſint facilis digeſtionis, & potus moderatus, excedens enim & continuata hic ebrietas venenum eſt. 3. Et hoc ſequens vnguentum excellens eſt, quod recipit, radicis bugloſſi, valerianæ ſing. vncias 3. radicis ruthæ vncias ij. redigantur in puluerem: deinde recipiantur ſucci eufraſiæ, hormini, verbenæ ſing. vnc. iiij. colentur per pannũ. Poſtea miſceantur ſucci & pulueres, addas medullæ anacardiorum vnciam vnam, linguæ auis, id eſt, ſeminis fraxini in puluerẽ redacti drachmas iiij. cumque pinguedine vrſi dat vnguentum, quo inungantur tempora, frõs & memorię cellula. Hoc magni viri vſi ſunt: inunctionem ſuadent fieri debere ter vel quater in anno, ego ſingulis menſibus, ſi rarior operatio animaduertatur.

Sed vt ab animalibus & vegetabilibus ad cœleſtia reuertar, eodem plane quo Mercurii, modo & forma reliquorum planetarum vires atq; influxus conciliari poterunt, vt ꝓ honoribus & dignitatibus, principum ac Magnatum fauore atque beneuolentia impetranda, imago Solis exiſtentis in Leone & domo decima, in trigono Iouis vel Lunę: im

peditur

peditur tamen hoc anno 1608. Solaris influxus ob Martis oppositum ex aquario, quod ipsius etiam aeris insignes ac insolitæ mutationes aperte demonstrant. Vnde in his figuris formandis vnice spectandum, vt is Planeta, cuius quis sibi virtutem & influxum cupit conciliare, ab omni impedimento sit liberrimus.

Verum, cur & vnde annuli, imagines & figuræ in certo metallo vel lapide sculptæ, creditas habeant vires, non temperamento, non manifestis qualitatibus, non toti substantiæ est assignandum, sed diuinæ & Magicæ, hoc est, superiori cuidam & sublimiori causæ, quam non inconuenienter Spiritale vehiculum & vinculum quidam appellitarunt: hoc mediante corpus & anima substantiæ inuicem distantes copulantur inuicem, hac Magnes trahit ferrum, cichoriumque motum Solis insequitur.

Hoc vehiculo & vinculo intercedente seu interueniente, Mercurius efficax est in hydrargyro, memoria & cogitatiua acuenda vel debilitanda, alectorio lapide, colore & sapore mixto, Ægypto, Græcia, Anglia, Flandria, Silesia.

Hoc vehiculo interueniente, Luna efficax est in argento & vitris, cerebro, oculo

sinistro

ſiniſtro viri, mulieris dextro, colore albo, cœruleo & cineritio, ſapore ſalſo, mediocri odore, cryſtallo, climate ſeptimo, Flandria, Hollandia, Selandia, Dania.

Saturnus in plumbo, aure dextra, ſplene, veſica & oſſibus; colore nigro, liuido & plū-beo ſapore ſtiptico, lapidibus nigris & obſcuris, climate primo, orientis dextro, Saxonia, Styria, &c.

Iupiter in ſtanno, pulmone, coſtis, pulſu, ſemine, aure ſiniſtra, colore fuſco, purpureo, flauo, viridi: Smaragdo, Sapphyro, Amethyſto: ſapore dulci, Climate ſecundo, ſeptentrione, Babylonia, Perſide, Vngaria, Hiſpania.

Sol in auro, corde, arteriis, oculo, dextro, latere dextro: colore aureo, croco, ſubruffo: hiacyntho: ſapore acuto & acri, odore bono, non excedente: Climate quarto,, Oriente.

Mars in ferro, aure ſiniſtra, felle, renibus: Iaſpide: ſapore amaro, felleo, acuto: colore rubeo: climate tertio, Septentrione, Sarmatia, Getulia, Longobardia, Gotia.

Venus in Cupro & omnis generis ſpeculis: matrice, renibus, mammillis, gutture, genitalibus, epate: colore albo: ſapore vnctuoſo, dulci & pingui: margaritis, Sapphyro, &

ro,& carbunculo: Climate quinto, Auſtria, Arabia, Campania, Polonia, Heluetia.

Huius igitur influentiæ occultæ principium petere ex principibus & manifeſtis illis qualitatibus, temperamento vel tota ſubſtantia, non tam abſurdum quam ridiculum eſt, cum illorum, à quibus hæ virtutes promanant, actiones corporeæ non ſint, & ſine corpore cœlitus illabātur Quare nulla hic opus ex ſenſib. menſura, nulla ambitioſa verborum pugna & inani demonſtrationũ conatu. Omnis philoſophicæ demonſtrationis initium à ſenſibus & qualitatibus nō peti poſſe, ſed aliunde petendam, vel ex hoc vulgato pateſcit, ſi quis quærat de albæ roſæ colore, vnde ſcilicet ducat originem, cauſamque velit frigidiori temperamento aſſcribere, quid quæſo dicet de rubra? Intybi ſpecies lacteumne iccirco ſuccum fundere dices, quod ſint frigidæ? at cōplures calidiſſimæ, vt ſunt tithymali, qui eodem turgent & madent ſucco. Et aloe iccircone amara eſt, quia calida? Atqui in opio quod pernicioſo frigore necat, amaritudo eſt eximia. Et licet ex totius ſubſtantiæ proprietate talia promanare concedatur, ſublimior tamen & præſtantior opifex, inſculptor & formator ſupra illam in noſtro my-

terio collocandus eſt & quærendus. Fruſtra igitur Alexandrei ad manifeſtas qualitates omnia referre conati ſunt, quod Scali. *exerc.* 318. ſummæ ait eſſe impudentiæ, & ſaltem in venenis decuit illos acquieſcere. Videmus è naturæ gremio & ſinu quædam ꝓrumpere, quorum cauſæ etſi ſint plane inexplicabiles nobis, iuuat tamen interea & voluptati eſt Philiatro, rerumque naturaliũ induſtrio, ſagacique inueſtigatori, probabiles rationes comminiſci, quas ſi nõ aſſequitur plane, non tamen rebus manifeſtis derogat fidem, nec effectus calumniatur, ſed naturam eiuſque opificem admiratione proſequitur.

Hactenus de admirandarum & occultarum in natura actionum principiis & cauſis, reliquum nunc eſt, vt ſupra propoſitæ quæſtionis explicationem ex commemoratis iſtis principiis deducamus.

Conſtare autem omnibus arbitror ex iis, quæ in publicum ſunt à me prolata, plantas, radices, lapides, metalla, ſpiritus & aſtra, diuina quadã conſortii lege conſpirare, quod non aliunde accidere videtur, quam vt Plato in Timæo docet, quod cuilibet rerum ſpeciei peculiare aſtrum, vt polus magneti, & proprius homini genius à diuina mente

fit

ſit conſecratus & dicatus, vt ita quælibet planta, metallum ac lapis, certæ ſtellæ vel aſtro ſit ſympatheticus. Sed hæc quo ſubliiora, eo altius, ac diligentius à primordiis repetenda ſunt & inueſtiganda. Conſentiũt omnes, Cœlum & omnia olim proxime à Deo fuiſſe procreata, à Deo vires accepiſſe & retinere diuinas, quibus tum ſe conſeruent, tum generis ſui propagationi incumbant. Et hoc ſenſu puto, à veteribus dictum, Deum, per naturas eſſe diuiſum, & Deorum plena eſſe omnia, quod vis illa diuinitus accepta in omnibus permaneat, ſed aliter in cœlo, aliter in caducis rebus, in quibus obſcurior, in cœlo autem ad rerum generationem præſtantior. Quæcunque igitur Deus tum in cœlis tum in terris progenuit, omnia vnus tuetur atque regit, cœleſtia quidem per ſe & proxime, animantia vero & ſtirpes aliaque mortalia cœlorum ope & interuentu, quibus naturæ leges tum procreatrices tum conſeruantes indixit Itaque animantium ſtirpium lapidum & metallorum omnium quæcunque fuerunt & eſſe poſſunt, formas vna cœli forma poteſtate comprehendit, & innumerabilibus illa, quaſi grauidata formis omnia gignit & fundit ex ſe, & ſic vna vis & facultas præ ſe fert omnium caduco-

caducorum vires, vt ita cœlum nullo semine multas proferat, tum animantes tum stirpes: at semen sine cœlo non generat quicquam, sed gignendis rebus materiam duntaxat & conuenienter, apparat ac instruit, cœlum vero in apparatam illā speciem summamque perfectionem immittit vitamque suscitat in omnibus, lucido spiritu intercedente, hic enim mundi & cœlorum existit vector in totam vniuersitatem diffusus, rebus singulis simul & speciem, & natiuum vitalemque calorem impertit gignendis illis accommodatum. Is enim omnia continet, calore vitaque fouet, huius vi & ope & inanima quæque persistunt, & animata sui quæque generis habent animam, alia nutrientem quidem, alia sentientem, alia rationis participem. Sic tamen vis illa cœlitus demissa rebus sese accommodat, sic singulis inseruit, vt quantum cuiusque natura desiderat, quantum ipsa subiecti ratio & conditio ferre potest, tantundem exhibeat. Nec tamen illa virtus sui semper est similis, aut vno se semper & modo eodem se rebus exhibet, sed alias aliter pro stellarum statu multiformi, quarum commixtio implexioq; plerunque euariat, tametsi vectoris spiritus vna semper est, & impermutabilis substantia.

Fieri igitur non poteſt, vt quidam exiſti-mant, mundi Spiritum, vitam ſtatumq; rebus omnibus ſic impertire, vt ne minimam quidem aſtrorum opem deſideret, hoc enim ſi eſſet, ſimilia ſimiliter, id eſt, pari mẽſura perpetuo generaret, vitalem quidem animam ſecum affert, & naturam ipſam, ac quęcunque ſubierit. Vitalia facit, ſed pro cuiuſque ſubiecti natura, conditione & apparatu.

His ita præſuppoſitis, quod videlicet diuinæ cœleſteſque vires ad rerum omnium procreationem, & conſeruationem concurrant, perque communem illum vectorem ſpiritum, intermediæ inter cœlum & ſublunaria ſubſtantiæ, omnes mundi partes cohæreant, & cuncta complexu concilientur, nihilque in viuente mundo ſit tam abiectum, cui non infuſus ille Spiritus diuinorum cœleſtiumque operum aliquid elargiatur, è cœlo & ſideribus vires & proprietates, vitæque ſeminaria inuehens, confundens & permiſcens, ſicque omnibus inter ſe concinentibus, vt grauiſſimis Tullii verbis vtar, neceſſario omnia vno diuino & continuato ſpiritu contineri, hæc inquam cum ita ſeſe vere habeant, quis ſanationem, factam per vnguentum armarium, quo vulnus etiã non

applica-

applicatis remediis curatur, instrumento tã-tum eo vnguento delibuto, non naturalem, sed superstitiosam dicet & impostoriã? Nemo sane, nisi harum rerum omnium ignar⁹, quiq; sensibus omnia metitur. Fit enim illa sanatio per meram naturam atque magneticam quandam efficientiam, attractionem & deductionem, nec non toties decantatum vectorem Spiritum, qui tanquam medium vinculum primo ex definitis & propriis cõstellationibus sympathian, & copulam seu conuenientiam inducit, ex qua deinceps vis sanatoria in telum medicatum deriuatur, è quo postea egreditur, & ad partem vsque vulneratam continuatur ac traducitur, tandemque actione istius virtutis consequitur effectus. Nec tamẽ dubium phantasiam patientis plurimum hic habere momenti, (iuxta illud Hippoc. in medendo sæpe concurrunt spes, fiducia & fortuna,) tum ad balsamicam in sanguine existentem virtutem à telo medicato attrahendam dirigendamque ad partem affectam & læsam, tum ad mouẽdum principium sanatiuum in corpore existens. Cœlũ igitur, quod pluribus & vni influit, imaginatione, quę semper adest, & sympathiam, quæ intercipi aliquando impedirive, destrui non potest, ad determinatam in

corpore partem vim ſanatoriam deducere ſtatuendum eſt. Nam inter vulnus & telum eſt vis attractrix & deductrix, hæc partem ſpectat affectam, id eſt, vulnus, hoc eſt, traductio, fit ad partem vulneratam, virtutis vero attractio ad telum medicatum.

Verum obiicitur, ſpatium interueniens, tempus, & locus, quæ iſtam deductionem, ſanationemque impediant, nec admittant, nihil enim vltra determinatū agere ſpaciū, item corpus à corpore ſanando tangi neceſſe eſt, tangere enim ſe proprie dicuntur, quorum extremitates ſeu fines ſunt ſimul. Iam autem ſola corpora tenent ſuperficies. Ergo ſola corpora ſe tangunt Talis autem contactus non fit inter vulnus & telum medicatū, ergo ſanatio quoque per illud impoſtoria eſt & Magica.

Præcipui hi ſunt arietes, quibus pars aduerſa & ſenſuales Philoſophi ad euertendū ac explodendum, naturæque finibus excludendum miraculoſum vnguenti armarii effectum vtitur. Sed facilis occurſus eſt. Et miſeret me eorum. Quis enim neſcit multa ex interuallo exercere actionē ſuam, quorum ſcilicet ſuperficies nullo modo coniūgi poſſunt, & nihilominus ſunt ſimul, vt Sol & hominis corpus, quæ ſuperficiebus licet

coniungi

coniungi non possunt, radiis tamen intermediis coniunguntur, nō enim potest Physicum agens agere in extremum, quin prius agat in medium, cum omnis actio physica fiat per contactum. Idem Sol per orbem Lunæ calefacit mundum inferiorem, licet neq; ipsum tangat, neque sphæram Lunæ calefaciat. Sic omnia illa corpora, inter quæ est sympathia & antipathia, mutuo se afficiunt, exercentque operationes suas citra vllum visibilem contactum, id est, vnius virtus defertur ad alterum mediante Spiritu intercedente, ita, vt licet spatium sit maximum, citra tamen vllam alterationem, nec ventis dissipetur, nec etiam aere vasto, humido, frigidoue rapiatur atque discutiatur, sed ꝑpter naturalem communionem, similitudinem, nexumque conseruetur atque continuetur.

Sic in contagionibus quoque nullus fit contactus corporum, vt in certo lippitudinis genere afficiuntur oculi illorum, qui lippum intuentur, item grassantibus febribus pestilentialibus multi inficiuntur, qui ad ægrotos nunquam accesserunt, hoc est, quorum extrema nunquam fuerunt simul, maligna enim & putrida istarum febrium qua-

litas corpora contaminat propagando se diffundendo & continuando.

Itaque qui alium morbo inquinat nõ necessario eundem tangit, nam putridum halitum vaporemque in pannum vestemue aliquam (in his enim & similibus seminarium contagii sæpe delitescere experimentis patefactum est) exspirans, qui postea aliũ multos post dies inficit, non recte dicitur infectum sic contaminatumque tetigisse, cum nihilominus tamen citra dubium affirmari possit, morbos de homine vno ad alium non transire absque corpore aliquo, id est, non transportari absque vapore seu spiritu vel humore. Ac spiritales qualitates hic plurimum valent. Licet enim secundum modum & existentiam, qua existunt, per se actionem corpoream non edant: per accidens tamen nihil prohibet, quo minus per medium idoneum propagentur, quod medium nihil est aliud quam spiritus vaporue mediæ cuiusdam inter corporatas & incorporatas substantias naturæ, qui spirituales actiones in se recipiat, aerique repræsentet, cumque sit corporeus, contactu suo realiter alteret. Vnde verissimum euadit, multas esse actiones, ad quas non sit opus eo, qui vere & solus contractus est, cum in se mutuam actio-

actionem exercent corpora multa, quæ sunt simul non per contactum corporis, sed virtutis, estque hæc virtus, quam per interualla exercent corpora, effunduntque, qualitas corporis expers, in qua sola inest efficacitas. Sic vis ex vnguento exiens effundit se non in lapidem, ferrum vel lignum, quibus cum nullam habet coniunctionem, sed virtute motoris ad vulnus se propagat.

Primum enim mouens in vnguento, est vis balsamica in sanguine & vsnea, quæ mediante spirituali vinculo ad vulnus vsque continuatur, & nisi intercapedo sit nimia, fiunt vnum per vtriusque formæ cõiunctionem, coniunguntur inquam, quia formę seipsas propagant & promouent, ita vt etiam egredientes in media intercapedine mutuo occursu vniantur. Simul igitur sunt mouẽs, & quod mouetur, ita vt, vel secundum immediatam superficierum applicationem se contingant, vel vt vnius virtus ad superficiem alterius, atque ita in corpus alterius deducatur, siue id fiat lumine, siue radiis, siue qualitate occultiore & contactu spiritali. Quare vngẽtum attingit vulnus seu coniũgitur vulneri, vt efficiens & agens patienti, seu vt causa transmutans, alteransq; corpori transmutãdo, quo etiã modo cœlũ cõiungi-

tur terræ, quæ tamen ſecundum ſuperficiem illi non eſt contigua, hoc eſt extrema cœli & terræ ſe non contingunt, vt ita veriſſimũ ſit agentia longo ſæpe interuallo diuulſa eſſe ab iis, quæ patiuntur, vt ſi quis eminus videt hoſtem, etſi hic viciſſim illum non videat, repente tamen commouetur, expalleſcit, trepidatque & contremiſcit, qui certe motus animi ab externo agẽte, à ſpecie hoſtis obiecti ab oculo recepta, & ad ſenſum interiorem delata, in mentem primum, ab ea in corpora deinde deriuatur, agenſque longo interuallo à patiente eſt diuulſum.

Itaque mouens cum re mota ſimul eſt, intelligi debet de agente proximo, hoc enim ſemper ſimul eſt cum re mota, vt ſunt imaginatio & Spiritus, id quod in titillatione quoque conſtat, quæ ſæpe fit ſine contactu & attrectatione, & nihilominus tamen mouens & motum ſimul eſſe, recte dicuntur, ſcilicet per contactum internum occultum, qui fit vi ſpirituum ab imaginatione impulſorum, parteſque illas, quæ titillationem perpeti poſſunt, ferientium, eſt enim motus illorum celerrimus. Ex his quis non intelligit, falſas in phyſica poſitiones eſſe generaliter acceptas? 1. agentium &

patien-

patientium extrema ſe ſemper contingunt. 2. Non eſt vis aliqua agentis in patiens, niſi illud hoc ſecundum extrema & ſuperficiem contingat. Qualitas enim ſeu virtus cœleſtis & magnetica mediante ſpiritu iſtius deductionis directioniſque in vnguento cauſa eſt, & quaſi vehiculum, quo moto res vecta mouetur, ſimiliter, nam in vehiculo requiritur, vt ſit aptum ad vehendum, ad vehendũ autem aptiſſima virtus eſt magnetica, cœleſtis, quæ quaſi interuenit & interiicitur inter telum obligatum & vulneratum locum, mouetque ſeu dirigit vim ad effectum conſequendum. Et qui ignorat vel negat, virtutem quandam ætheris naturis elementaribus à cœlo communicatam (quam Aſtrologiæ periti dicunt formas earum complere & abſoluere) qua mediante vis ac proprietas quarundam naturarum formis implantetur, ac inter ſe corpora connectantur atque cohæreant, & ab hoc ordine nexuque ſimilitudinis naturalis ortum eſſe, indeque mirãdarum actionum cauſas eruendas, is in toto hoc myſterio plane cæcutit. Inter virtutem enim & vehiculum primo ſympathia eſt, quæ poſtea deducitur tranſitque in telum, dehinc in vulnus ob familiaritatem & ſimilitudinem, hæc enim efficiens cauſa eſt, vt

res inuicem vinciantur. Vnde inter telum oblıgatum & vulnus contactum fieri nemo inficiaturus eſt, licet is non fiat immediate extremis ſimul, & tangat quod remotum eſt primum, id enim in hoc myſterio neceſſe non eſt, cum enim principiorum hic actio corporea non ſit, contactum corporeum etiam requiri opus nõ eſt. Vis enim ſeu virtus peruenit ad vulnus mediate, non per dœmonem, ſed interuẽtu, vt dictum eſt, virtutis cuiuſdam ſublimioris & incorporeæ, quam Magiæ naturalis Doctores magneticam recte appellitarunt. Impoſtoria igitur ſanatio non eſt, Magica tamen. Impoſtores enim vere ſunt, qui omne Magicum dicunt ſuperſtitioſum & impoſtorium.

Ad extremum ipſius vnguenti deſcriptionem & compoſitionem placuit ſubiicere, vt nemo non intelligat, ex mere naturalibus rebus & quidem ipſo homine id componi. Baptiſta Porta *l.* 8. *c.* 12. id deſcribit, refertq; ad authorem Paracelſum, qui huius illuſtrator amplificatorq; extitiſſe perhibetur, non author.

Recipit autem vſneæ concretæ in caluaria hominis aeri derelicta vncias duas: (de hac autem non eſt conſenſus: alii petitam eam volunt ex capite ſtrangulati, alii parum

referre

referre aiunt, siue sit ex strangulati, siue ex alterius cuiusdam capite. Verum cur ex strã-gulati potius quam alterius cuiusdam capite vsnea petẽda, causas adhuc à nemine scripto explicatas atq; allatas vidi. Ego, qui tamen aliorum eruditorũ iudicio hic me subiicio, hanc afferri rationem posse existimo, quod in strangulando, Spiritus vitales ob præsentiam mali præsentis in caput ac cerebrum refugiant, vnde quia regressus illis ob violentam illam constrictionem ad principium suum non patet, remanere eos, & cum spiritib⁹ balsamoq; capitis ac cerebri misceri ac confundi necesse est. Et licet omnes functiones animales intereant, manet tamẽ calor ille in ossibus, neruis, aliisque partibus similaribus, qui & in lapide est, & pipere emortuo, scilicet elementalis. His ita cõmixtis in balsamico sanguine, vi caloris circumfusi ambientisque humorem vita imbuentis, cœlique influxu cooperante, vsneam ceu vegetabili quadam vi & virtute in caluaria tandem progenerari verisimilimum est, maioris potentiæ, quam est ea, quæ in alterius cuiusdam ex morbo defuncti capite reperitur. In decollatis spiritus non retineri, sed diffugere euanescere ac dissipari omnibus in confesso est.)

Mumiæ, ſanguinis humani, ſing. vnciam ſemis. (Præcipua ac potior cauſa eſt in ſanguine, in quo dominatur Spiritus ille vitalis, vegetabilis & balſamiticus.) Hæmatit. vnc.ſ.

Lumbricorum terreſt. aqua vel vino lotorum & exiccatorum vnc.ij.ſ.

Adipis humani vncias ij.

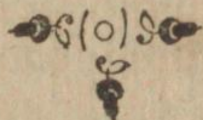
Adip. vrſ. verris aprugni a. vncias ſ.

Ol. lin. terebinth. à drachmas ij.

Miſceantur omnia ſimul in mortario, ſeruenturque in vrna oblonga & anguſta: conficietur a. Sole exiſtente in Libra.

Immerge ferrum, quod ſauciauit, vel lignum, ſeu ramum ſalignum in apertura cruenta madefactum, in vnguentum, & ita relinque: æger mane ſua vrina vel pura aqua vulnus eluat, deligeturque puro panno lineo, ſemper pus extergendo, & abſque vllo dolore ſanabitur. Hoc Maximilianum Imp. comprobaſſe in confeſſo eſt. Si inſtrumentum quo vulnus inflictum eſt, haberi nequit, aliud ducatur per vulnus, & loco veri teli id inunge vtroque latere, reponatur loco mundo & calido, ſi enim aeri vel frigori exponatur, excitabitur dolor. Attendendum eſt etiam, cæſimne an punctim factum ſit vulnus. In punctura enim telum inungendum

gendum est à cuspide capulum versus, in cæsura ab acie versus tergum. Meminisse præterea oportet obligare tela. Si non apparet, pars illa tantum, quæ fuit in vulnere. Cito sanaturus sæpe illine, si maturatione opus non est, intermitti quidam dies poterunt, imo sufficit, si senis diebus id fiat bis, vel ad summum ter, semper tamen vulnus mane abluendo, extergendo, iterumque deligando.

LOGIA,

Siue

ORACVLA ZOROASTRI EX Platonicorum Libris collecta.

Monas, Dyas, & Trias.

VBi paterna Monas est.

Ampliata est monas quæ duo generat.

Duitas enim apud hunc sedet, & intellectualibus fulget.

Et gubernare cuncta & ordinare, quodcunque non ordinatum.

Toto enim in mundo lucet Trias, cuius monas est princeps.

Principium omnis sectionis hic, est ordo.

In tria namque mens dixit patris secari omnia.

Cuius voluntas annuit, & iam omnia secta fuere.

In tria namque dixit mens patris æterni.

Mente

Mente omnia gubernans.
Et apparuerunt in ipſa virtus & ſapientia.
Et multiſcia Veritas.
Hinc, fluit Triadis vultus ante eſſentiam.
Non primam, ſed eam, quæ menſuratur.
Principiis tribus hiſce, capias ſeruire cuncta.
Et fons fontium, & fontium cunctorum.
Nutrix continens cuncta.
Inde affatim exilit, generatio multifariæ materiæ.
Inde tractus præſtet exilis ignis flos.
Mundorum indens cauitatibus. Omnia namque inde.
Incipit deorſum tendere radios admirandos.

Pater & Mens.

Seipſum rapuit Pater, neque ſuæ
Potentiæ mentali claudens propriæ ignem.
Non enim à paterno principio imperfectum quid rotatur.
Cuncta namque perfecit Pater.
Et menti tradidit ſecundæ.
Quam primam vocat omne genus hominum.

Parro-

Parrogenia lux, multum namque sola.

Et Patris robore decerpens mentis florem.

Opera enim intelligens paterna mens è se genita.

Cunctis inseminauit vinculum igni grauis amoris.

Quo omnia maneant, tempus interminatum amantia.

Neque omnibus, quæ patri mentaliter contexta, monstret.

Vt in amore maneant, mundi elementa manentia.

Habet ipsa intelligentia, paternam mentem indere.

Omnibus fontibus & principatibus.

Est enim finis paterni profundi, & fons mentalium.

Neque progressus est, sed mãsit in paterno profundo.

Et in adyto, per Deo nutriens silentium.

Non enim in materiam ignis transit primus.

Suam potentiam claudit operibus sed meati.

Symbola enim paterna mens seminauit per mundum.

Quæ intelligibilia intelligit, & ineffabilia exornat.

Tota partitio & impartibilis.

Mente quidem continet intelligibilia, ſenſum vero inducit mundis.

Mente quidem continent intelligibilia, animam vero inducit mundis.

Mens, intelligibilia & mentalia.

Et vnius mens intelligibilis.

Non enim ſine intelligibili mens eſt, non ſeorſum exiſtit.

Quædam ſane ſunt mentalia, & intelligibilia quæcunque dum intelligunt, intelliguntur.

Cibus vero intelligenti, eſt intelligibile.

Diſce intelligibile, quandoquidem extra mentem exiſtit.

Et mentis quæ empyreum mundũ ducit.

Mentis enim mens eſt, quæ mundi eſt artifex ignei.

Qui ſuper mundanum paternum, profundum eſtis intelligentes.

Intelligibilis, omnis ſectionis princeps eſt.

Eſt enim quoddam intelligibile, quod oportet intelligere mentis flore.

Vel enim inclines vt mentem, & illud intellexeris.

Vt aliquid intelligens, nõ illud intelliges.
Est enim roboris circumquaq; lucidi potentia.
Mentalibus fulgens sectionibus, non sane oportet.
Vehementia intelligere, intelligibile illud.
Sed menti amplæ, ampla flamma.
Omnia metiente, præterquam intelligibile illud.
Opus ergo est hoc intelligere, nam si inclinaueris
Mentem tuam, etiam illud intelliges non parum.
Sed purum conuerte oculum.
Ferentem tuæ animæ, tendere vacuam mentem.
In intelligibile, vt discas intelligibile.
Quandoquidem extra mentem existit.
Deum hunc intelligit omnis mens, non enim sine.
Mente est intelligibili, & intelligibile.
Non sine mente existit.
Ignis mentalis, mentalibus præsteribus cuncta
Cedunt seruientia, patris persuasorio consilio.
Et intelligere, semperque manere impigra vertigine.

Fonte & principii vertere, ſemperq; manere impigra vertigine.

Sed nomẽ venerandũ in ſomni vertigine.

Mundi indens, terribiles ob patris minas.

Sub duabus mentibus, vitigenius fons continetur animarum.

Et facta, qui per ſe operans fabrefecit mundum.

Qui ex mente exiliit primus.

Indutus igne ignem. Vinculorum vt temperet.

Fõtanos crateras, ſui ignis florẽ ſuſtinens.

Mentalibus fulget ſectionibus, amoreq; impleuit omnia.

Infigurata figurans.

Examinibus ſimiles, feruntur perrumpentes.

Per mundi corpora.

Quæ mens dicit, intelligendo ſane dicit.

Potentia quidem cum illis. Mens vero ab illa.

Iynges, Ideæ, Principia.

Multa quidem hæ ſcandunt lucidos mundos.

Inſilientes, & in quibus ſummitates ſunt tres.

Subiectum ipſis eſt principale pratum

Princi-

Principia, quæ patris opera intelligentes intelligibilia.

Senſibilibus operibus & corporibus reuelarunt.

Transuectrices ſtantes, dicere patri & materiæ.

Et manifeſta imitamina latentium operantes.

Et latentia in manifeſtam Coſmopeiam inſcribentes.

Mens patris ſtuduit, intelligens vigente conſilio.

Omniformes ideas. Fonte vero ab vno, euolantes.

Exilierunt. A patre enim erat cum filio & finis.

Per quæ coniunguntur patri, per aliam atque aliam.

Vitam à compartitis canalibus.

Sed partitæ ſunt mentali igne diſpoſitæ.

In alias mentales. Mundo namque rex multiformi.

Propoſuit mentalem typum, incorruptibilem, non per mundum.

Veſtigium promouens forma, per quæ mundus apparuit.

Omnifariam ideis gratioſus. Quarum vnus fons.

Ex quo ſtrident diſpertitæ aliæ.

Immenſæ perrumpentes mundi circa corpora.

Quæ per ſinus immenſos, examinibus ſimiles

Feruntur conuerſæ, circumq; alibi alia

Conceptiones mentalem fonte à paterno

Multum decerpentes ignis florem

Inſomnis temporis. Vigor principigeniæ ideæ.

Prima è patrjs miſſa eſt, cuius per ſe florens fons.

Intellectæ Iynges à patre, intelligunt & ipſæ.

Conſiliis ineffabilibus mouentur, vt intelligant.

Hecate, Synoches & Teletarcha.

Ex ipſo enim omnes exiliunt.

Amilictique fulmines & preſterocapaces ſinus.

Omnilucidæ vigoris patrogenii Hecates.

Et Hypezocus ignis flos & fortis.

Spiritus polorum, igneos trans

Cuſtodire preſteribus ſuis ſummitates dedit.

Immiſcens vigoris proprium robur in Synochis.

Quo

Quo mundus habeat mentales ſuſtentatores inflexiles.

Quia operatrix, quia largitrix eſt ignis vitiferi.

Quia & vitigenium implet Hecates ſinum.

Et influit Synochis vigorem vitidonum ignis.

Magni potentis.

Sed & cuſtodes operum ſunt patris.

Aſſimilat enim ſeipſum ille, vrgens typũ induere idolorum.

Teletarchæ, comprehenſi ſunt, cum Synochis.

His vero ignis mentalis, mentalibus preſteribus.

Omnia parent ſeruientia.

Sed & quæcunque materialibus ſeruiunt Synochis.

Induti armorum vigorem luminis reſonantis.

Vigore Triglicho, mentem, animamque armantem.

Peruarium Synthema iacere ratiocino.

Neque ſuperinceſtere empyreis ſparſim canalibus.

Sed collectim.

Hi vero indiuidua & ſenſibilia efficiunt.

Et

Et corporiformia & deſtinata in materiam.

Anima, Natura.

Quoniam anima ignis potẽtia patris exiſtens lucidus.
Immortaliſque manet, & vitæ domina eſt.
Et tenet mundi multas plenitudines ſinuum.
Mentis enim imitamen eſt, partum vero habet quid corporis.
Miſtis vero canalibus, ignis incorruptibilis opera efficiens.
Poſt vero paternas conceptiones anima ego habito.
Calida animans omnia, repoſuit enim
Mentem ſane in anima, animam vero in corpore inerti.
Noſtri, impoſuit pater hominumque Deumque.
Affatim animans lucem, ignem, æthera, mundos,
Coexiſtunt namque naturalia opera, mentali ſplendore.
Patris, anima enim eſt quæ ornauit magnum
Cœlum, & quæ ornat ſimul cum patre.

Cornua

Cornua & ipsius firmata sunt sursum.

Humeros vero circa Deæ, natura immensa attollitur.

Imperat rursus natura infatigabilis, mundisque, operibusque.

Cœlum, vt currat sursum æternum trahens.

Et celer Sol circa centrum, vt assuetus veniat.

Non naturæ inspicias natale nomen eius.

Mundus.

Factor qui per se operans fabrefacit mundum.

Etenim quædam ignis moles erat altera, hæc omnia

Per se efficiens, vt corpus mundanum.

Mundus vt manifestus, & non videatur membraneus.

Totum mundum ex igne & aqua.

Et omnia lente aere.

Ineffabilia & fabilia synthemata mundi.

Aliam per aliam vitam à partitis canalib.

Desuper permeantis in oppositum

Per centrum terræ & quintum medium alium Igneum, vbi descendit vsque ad materiales canales.

Viti-

Vitifer ignis.

Centro incitans seipsum lumine resonante.

Fontanum alium, qui Empyreum mundum ducit.

Centrum quo omnes, vsque quo forte ęquales fuerint.

Symbola enim paterna mens seminauit per mundum.

Medium inter partes singulæ centrum fertur.

Mentis enim imitamen est, quod vero partum est, habet quid corporis.

Cœlum.

Septem enim in moles formauit pater firmamenta corporis.

Cœlum rotunda figura circumcludens.

Fixitque multum cœtum astrorum inerrantium.

Animaliumque errantium, constituit septenarium.

Terram in medio posuit, aquamque in terræ finibus.

Aeremque super hæc.

Fixitque multum cœtum astrorum inerrantium.

Tensione, non laboriosa mala.

Sed fixione errorem non habente in motu.

Fixitque multum cœtum astrorum inerrantium.

Ignem ad ignem cogens.

Fixione errorem non habente in motu.

Sex eos constituit, septimum Solis.

In medium iaciens ignem.

Inordinationem eorum, bene ordinatis suspendens zonis.

Parturit enim Dea, Solemq; magnum & splendidam lunam.

Æther, Sol, spiritus lunæ, aeris ductores.

Solariumque circulorum, & lunarium est redituum.

Sinumque aereorum.

Ætheris cantus, Solisque & Lunæ canalium & aeris.

Et latus aer, lunarisque cursus, & polus Solis.

Colligit ipsum accipiens ætheris harmoniam.

Solisque Lunæque & quæcunque aere continentur.

Ignis, ignis deriuatio, & ignis penu.

Crines enim in acutum nato lumini conspiciuntur.

Vbi Saturnus.
Sol aſſeſſor, intuens polum purum.
Æthereuſque curſus, & Lunæ ingens impetus.
Aereique fluxus.
Solemque magnum & ſplendidam Lunã.

Tempus.

Deum mundanum, æternum, infinitum.
Iuuenem & ſenem.
Et fontanum aliud, quod empyreum mundum ducit.

Anima, Corpus, Homo.

Oportet te feſtinare ad lucem & patris lumina.
Vnde miſſa eſt tibi anima, multam induta mentem.
Hæc pater mente concepit, mortaliſq; eſt ei animatus.
Symbola enim paterna mens, ſeminauit in animis.
Amore profundo replens animam
Repoſuit enim mentem in anima: in corpore vero
Vos repoſuit, pater hominumque Deumque.

Incorporea quidem ſunt diuina omnia.
Corpora vero in ipſis veſtri cauſa ſunt a
ligata.
Non potentes continere incorporea
corpora.
Ob corpoream in quam concentrati eſtis
naturam.
Inque Deo iacent, faces trahentes, val
das.
A patre deſcendentes, à quibus anim
deſcendentibus
Empyreos carpit fructus, animam alen
tem florem.
Ideoque mente concipientes opera pa
tris
Parcæ fatalis alam fugiunt, inuerecun
dam.
Et ſi hanc animam videris redeuntem.
At aliam immittit pater, vt in numero ſi
Certe valde illæ ſunt beatiſſimæ ſuper o
mnes.
Animas ad terram à cœlo profuſæ.
Illæque diuites, & ineffabilia ſtamina ha
bentes.
Quæcunque à lucente, ô Rex, à te, v
ipſo
Ioue ſunt progenitæ. Miti valde à nece
ſitate.

Duca

Ducat animæ profunditas immortalis, oculosque affatim.

Omnes sursum extende.

Nec deorsum pronus sis in nigricantem mundum.

Cui profunditas semper infida substrata est, & Ades;

Circumquaque caligans, squalidus, idolis gaudens, amens.

Præcipitosus, tortuosus, cæcum profundum semper inuoluens.

Semper desponsus obscuram faciem, inertem spiritu carentem.

Et osor luminis mundus, & tortuosi fluxus.

A quibus vulgus attrahitur.

Quare tu animæ canalem, vnde, aut quo ordine.

Corpori inseruieris, in ordinem à quo effluxisti.

Rursus restituas sacro sermoni operam vniens.

Neque deorsum sis pronus, præcipitium in terra subest.

Septemuios trahere per gradus: sub quo Horribile necessitas Thronus est.

Ne tu augeas fatum.

Anima hominum Deum coget quodammodo in seipsam.

Nihil mortale habens, tota à Deo est ebria facta.

Harmoniam resonat namque, sub qua est corpus mortale.

Extendens, igneam mentem, ad opus pietatis.

Et fluxile corpus seruabit.

Est & idolo portio in loco circumlucente.

Vndique inficta anima ignis habenas tende.

Igne calens cogitatio primissimum habet ordinem.

Igni namque mortalis propinquas à Deo lumen habebit.

Immoranti enim mortali præsto Dii aderunt.

Pœnæ hominum sunt angores.

Et malæ materiæ, germina, vtilia sunt & bona.

Spes nutriat te, ignea Angelica in regione.

Sed non recipit illius velle, paterna mens.

Donec non exeat ex obliuione, & verbum loquatur.

Memoriam indens paterni Synthematis puri.

His quidem discibile lucis dedit notitiam suscipere.

Hos

Hos vero, & ſomnolentos ſui fructum dedit roboris.

Ne ſpiritum macules, neque profundum fac ſuperficiem.

Neque materiæ quiſquiliis præcipitio relinquas.

Ne educas, ne exiens habeat quidpiam.

Vi corpus relinquentium, animę ſunt puriſſimæ.

Animæ expulſores, reſpiratores, & faciles ſo utu ſunt.

Siniſtris in lumbis, Hecates, virtutis eſt fons.

Intus tota manens, virgineum non abiiciens.

O audaciſſimæ naturæ, homo, artificium.

Neque ingentes menſuras terræ, in tuam mentem pone.

Non enim veritatis planta eſt in terra.

Neque in menſuris menſuras Solis regulas congregans.

Æterno conſilio fertur, non gratia tui.

Lunarem quidem curſum & aſtreum progreſſum.

Lunę ſtrepitum dimitte, ſemper currit opera neceſſitatis.

Aſtreus, ꝓgreſſus tui gratia, nō eſt partus.

Æthereus, auium pes latus, nunquam verus eſt.

Non ſacrificia, viſceraque cupio. Hæc ſunt omnia ludi.

Mercatoriæ deceptionis firmamenta; fuge tu hæc.

Si vis pietatis ſacrum paradiſum aperire.

Vbi virtus, ſapientiaque & bona lex congregantur.

Tuum enim vas, beſtiæ terræ habitabũt.

Ipſas autem terra ſepeliit, ad filios vſque.

Dæmones, Sacrificia.

Natura ſuadet eſſe dœmonas puros.

Et mala materiæ germina vtilia, & bona.

Sed hæc in abditis ſeptis mentis euolue.

Ignis ſimulacrum ſaltatim in aere in tumorem extendens.

Vel etiam ignem infiguratum, vnde vocem currentem.

Vel lumen abundans radians, ſtreperum, conuolutum.

Sed & equum videre, luce magis fulgurantem.

Vel etiam puerum ſuis humeris inequitantem equo.

Ignitum, vel auro diſtinctum, vel ſpoliatum.

Vel etiam ſagittantem, & ſtantem ſuper humeris.

Multo-

Multoties si dixeris mihi, cernes omnia leonem.
Neque enim cælestis curuitas, tunc apparet moles.
Astra non lucent lunæ lux operta est.
Terra non stat, cernũtur vero cuncta fulminibus.
Neque naturæ, voces per se visile simulacrum.
Non enim oportet illos te spectare, antequam corpus sacris purgetur.
Quando animas mulcentes, semper à sacris abducunt.
Ergo ex finibus terræ exiliunt terrestres canes.
Nunquam verum corpus mortali homini monstrantes.
Operare circa Hecaticum turbinem.
Nomina barbara, nunquam mutaueris.
Sunt enim nomina apud singulos à Deo data,
Potentiam in sacris ineffabilem habẽtia.
Quando videris forma sine, sacrum ignẽ.
Collucentem saltatim totius per profundum mundi.
Audi ignis vocem.

ORACVLA,

Siue

MYSTERIA MYSTICÆ HEBRÆORVM, CHALDÆORVM,

Ægyptiorum, Perſarum, Arabum, Græcorum & Latinorum Philoſophiæ.

Myſteria Hebræorum.

Canon I.

QVi intelligit coronam ſapientiam, prouidentiam, clementiam, potentiam, gloriam, triumphum, laudem, intellectum, Eccleſiam, vel vt Capnio enumerat, coronã, ſapientiam, prudentiam, vel intelligentiam, clementiam, ſeu bonitatem, grauitatem, vel ſeueritatem, ornatum triumphum, confeſſionem laudis, fundamentum & regnum, intelliget trium regionum duo interualla, decem gradus ſcalæ, per quos ad cognitionem omnium, quæ ſunt vere, aut ſenſu, aut ſcientia, aut fide, ab imo, ad ſummum aſcendere poſſumus. Intelliget quoque quid Abraham velit in libr. Ietzira, vbi ſic inquit, decem

decem numerationes præter quid, decem & non nouem, decem & non vndecim, intellige in ſapientia, & ſæpe in intellectu, inueſtiga in eis, & proba ex eis, & ſtatue rem ſuper puritates ſuas, & repone creatorem in thronum ſuum.

Canon II.

Qui intelligit, quomodo diuina idea ſit terra viuentium, in virtute Dei viui, & quomodo eam influant per nomen Adonai, quomodo authore Ioſue, Deus viuus intra nos eſt, quomodo denique diſperdet in conſpectu noſtro contrarias fortitudines, intelliget diuinum Geneſeos iuſſum, Producat terra animam viuentem, ad ſpeciem ſuam, intelliget quomodo omnia vitam habentia ſuo inſtinctu ſurſum tendant, & vitam influentia vergant deorſum, & è contra.

Canon III.

Qui intelligit in ſcala, ſeu aſcenſu naturæ illas tres regiones triplicitatis, & in ſingulis vnum abſtractionis ſtatum, & quomodo quodlibet horum duplicem habeat

differentiam, intelliget quid Abraham superior id est, ratio, siue intellectio, Isaac inferior, id est, sensus exterior, & Iacob medius, id est, inferior sensus significet, quidq; scala Iacobo visa reuera sit, videlicet idem quod per Schemhamphoras significatur.

Canon IV.

Qui intelligit, quomodo est Deus in mundo, & quid velit commentator Arboris decem Sephiroth, in influentia mentis, quæ influit ex re, intelligimus & rectificamur: intelliget, quomodo mens in homine, inter decem Sephiroth regni gerat diadema, quomodo sola diuina sit, & sola extrinsecus homini accidat, quomodo ab eius lumine virtutes inferiores diriguntur, & gubernantur, quousque intellectus, intelligens & intellectum sint vnum & idem. Intelliget quoque quid magistri Hebræorũ super verbis Prophetæ, in lumine tuo videbimus lumen, diiudicatum reliquerint.

Canon V.

Qui intelligit, magistros Hebræorum sic loquentes, omne id quod in cœlis est, non

ſcit homo aliquid ex eo, niſi ad ipſum modũ Matheſeon, id eſt, per firmas demonſtrationes, aut Geometriæ, aut Aſtronomiæ, aut Muſicæ, aut Arithmeticæ, intelliget, quod dictum Abrahæ fuit, ſuſpice cœlum, & numera ſtellas, ſi potes, nec potuit ipſe.

Canon VI.

Qui intelligit reſponſum Iohanan factũ, per Rabi Eleazar, dicentem, veni, docebo te opus de ſublimioribus contemplationibus, reſpondit, non incanui, intelliget Iob, in antiquis eſt ſapiẽtia, & in multo tempore prudentia: intelliget Salomonem, qui ait, abominatio Dei eſt ipſe peruerſus, hic eſt ille, qui ab altitudine auerſus, vergit ad decliuia, quantumuis eum natura erexerit in alta. Intelliget pariter, quos vere ſenes, ætate an moribus & eruditione potius tenere debeamus.

Canon VII.

Qui intelligit, quod Onckelos Chaldęus interpretatur, (Ecce Adam fuit vnigenitus meus, ſiue vnicus meus in æternitate ex me ipſo) ſciet quare lignum ſcientiæ boni & mali fuerit prohibitum, ſciet, quomodo Angeli intelle-

intellexerint, ligni vitæ esus futuram concessionem: Sciet quoque, quare Domino vniuersorum, sedenti super thronum suum, gratias egerunt, sciet, inquam, quare Adam per nuncium Razielem edoctus fuerit de instauratione sui casus, per propagationem iusti & pacifici viri Heros, cuius nomen cõtineret literas quatuor, Iod, He, Vau, He, quod est secretum secretorum.

Canon VIII.

Qui intelligit quomodo primus ille mũdus intelligibilis, secundum implicat, ac sese mutuo concordiæ vinculis constringunt, intelliget, quomodo Ezechielis rota, in rota, cum suis quibuscunque inuolucris, visa est vna esse similitudo gloriæ Domini, intelliget quoq; quomodo (secundum Rabi Saadiæ in libro Amunoth,) vitellus in medio oui, instar alboris oui vnius, testaceo firmamento cõtenti, vitellum ipsum inglomerat, sicut typo ipso ab initio expressum est.

Canon IX.

Qui intelligit, quomodo in sensibili mũdo sphæræ nouem mouentur, ab empyreo immobi-

immobili, cui Metattron assiduo præest, intelliget proportione ipsa, quomodo in primo nouem Angelorum chori mouentur, ab immobili Deo, quomodo in immobili silentio cunctorum Creator primo simul omnia creauit, postea nouenario sermone ad proprias singula quæque distinctiones cõmouit, inquiens, Fiat lux, fiat firmamẽtum, cõgregentur aquæ, germinet terra, fiant luminaria, producant aquæ reptile, crescite, & multiplicamini, producat terra animam viuentem, faciamus hominem in imagine, ad similitudinem nostram.

Canon X.

Qui scit, communicationem hominis microcosmi & mundi sensibilis, mundi item corporei & mundi intellectualis, mundi supremi cum mundo tertio, sciet proportione secretum mentis Metattron, & animæ Messiæ, sciet apud Hebræos ideatam ideam omnium vitarum, ad quam refertur omnis vtilitas, indiuidualis, specifica & generifica h. e. Christũ esse Mediatorem, quo solo homines cum Deo reconciliati coniunguntur.

Canon XI.

Qui intelligit, quantus sit Deus ante creationem, in creatione & post creationem, intelliget

telliget illud Deuteron. Magnus, potens & terribilis, ſeu potius reuerendus, & qui ſciuerit, hũc eſſe vnum, & magis proprie principium veritatis: intelliget quid velit Rabi Azariel in commentario ſanctitatis, vbi inquit; Ex ſpiritu producitur verbum atque vox: intelliget quoque illud in libro Ietzira, quod de creatione legitur, Et hi tres vnus eſt ſpiritus, intelliget quoque, quod Abraham voluit, inquiens, vox & ſpiritus, & verbum, & hoc eſt Spiritus ſanctus, duos ſpiritus ex ſpiritu. Hinc ſimiliter petat vnitatem illam Ioannis, Tres ſunt qui dant teſtimonium in cœlis, & vnum ſunt, tres in terris ſimiliter vnum ſunt, illi in vnitate naturæ, hi in vnitate perſonæ.

Canon XII.

Qui ſciuerit duo contradictoria in ſuo principio combinare, via rationis: ſciet id quod legitur in lib. de fide & expiatione, ꝙ producens, ſcilicet Deus, ens de non ente, nullius eget, & quod ens eſt in non ente, quoad rem non entis, videlicet negatiue, qua ratione affirmatio pellitur, & non ens eſt in ente, quoad rem entis, id eſt, affirmatiue, quomodo negatio affirmationi cedit.

Itaque

Itaque & ens, & non ens in ipſo rei principio conueniunt, & à Deo tam entia, quam non entia dependent.

Canon XIII.

Qui ſcit, quomodo iuxta mundum inferiorem & ſuperiorem procedunt affirmationes quoad attributa & negationes, quoad eſſentiam: ſciet, quare 5. Deutero. obſeruare diem Sabbathi, & 20. Exod memorare præcipiatur. Et qui ſcit Sabbathum quietis, id eſt, creationis, aliud à Sabbatho Sabbathorum, ſ. æternitatis, ſciet illud Ezechielis, Sabbatha mea dedi illis, intelliget quidnam in Porta lucis, hebdomada ſuperna, Iobeleus nuncupata, quoad annos Moſaicos ſignificet, & quomodo ſupra Iobeleum mittentur radices: Iere. 17. hoc eſt per Sopher: & quomodo aſcendat per Angelos ad locum deſtinationis ſuæ, quod eſt flumen Dei repletum aquis, id eſt, gentibus, quæ per Sopher, id eſt, triginta tres annos Moſaicos, qui faciunt mille ſexingentos & ſeptuaginta atq; triginta circiter, vel paulo plus, Chriſti miſericordia in hac militanti Eccleſia paſcuntur.

Canon XIV.

Qui ſcit extrinſecus, id eſt, ipſius fori, timorem eſſe inferiorem amore & extrinſecus, i.e. Dei, eſſe ſuperiorem: is intelligit, cur in Geneſi à timore laudatur Abraham, quem tamen ſcimus per proprietatem pietatis omnia feciſſe ex amore, & qui nouerit proprietatem meridionalem in dextrali coordinatione, ſciet, cur omnis perfectio Abraham ſemper ſit verſus Auſtrum, quia videlicet Chriſtus à dextris Dei ſedet, & omnes beati ad dextram ſtatuentur.

Canon XV.

Qui intelligit, quomodo anima bona ſit anima noua, veniens ab oriente, ſcilicet Chriſto Domino, ſciet, quare Ioſeph oſſibus tantum ſepultus eſt, & non corpore, propter primi Adam mortificationem, videlicet: ſcit, quare eius oſſa erant virtutes, & militiæ arboris ſuperioris vocati Sadich, influentis ad terram ſuperiorem, quo ſcilicet nouum hominem induere poſſint: ſcit quoque quare Moſis ſepulchrum nemo nouit, ne ſcilicet caro infirma relaberetur ad rebellionem

nem

nem primi Adæ, ſcit inſuper quare exaltatus eſt Moyſes in Iobeleo ſuperiore, & quare miſerit ſuper Iobeleum radices ſuas, id eſt, ſuper Chriſtum, quem digito oſtendit.

Canon XVI.

Qui intelligit proprietates pietatis, & truncationem vltimæ plantæ, intelliget ſecretum orationis antelucanæ, à pietate dependere, & peccatum Sodomæ, à truncatione vltimæ plantæ, Et qui intellexerit, quare Moyſes abſcondit faciem ſuam, & Ezechias vertit facies ſuas ad parietem, ſciet, quæ eſſe debeat orantis habitudo, & diſpoſitio, ſcilicet non in aperto more Phariſæorum, ſed in occulto ardenti pietate incenſa.

Canon XVII.

Qui intelligit aquam auſtralem, vnde pax & tranquillitas, ignem Septentrionalem, vbi fletus & ſtridor dentium, & præfectos illorum, de quibus non eſt vltra dicendum: intelliget quid voluerit Iob, cum dixit, Qui facit pacem in excelſis ſuis. Et qui intelligit, quid ſit iuſtus & diuinitus, intelliget congregationem aquarum apud Picum, & mare ad quod tendunt omnia flumina.

Ca-

Canon XVIII.

Qui intelligit angelos mũdanos, qui hominibus apparent, non eos, qui non apparent, nisi in ſpiritu, intelligit volatile, quod creatum die quinta, id eſt, Angelos mundanos, intelliget, cur nullus Angelus, (vt Picus habet) habens ſex alas, de quibus Apocal 4. vnquam mutatur. Verbum enim Domini manet in æternum. Et qui intelligit datam eſſe circumciſionem ad liberationem à virtutibus immundis, quæ in circuitu ambulant, intelliget illud Pici, inquientis, ideo circumciſio fit octaua die, quia eſt ſuperior, quam ſponſa vniuerſali rata. Hæc enim ſeptimum non excedit.

Canon XIX.

Qui intellexerit copulationem media nocte cum Tipheret, id eſt, cum magno Adam, quod nomen eſt inclitum, & præconii plenum, quod tanquam cor in viuente, ita inter decẽ Sephiroth, circiter medium collocatur. Quocirca in lib. Paralip. ſcriptum eſt. Nos igitur Deus noſter, confitemur tibi, & laudamus nomen Tipheret, inclitum tuum. Idem Pſalm. 88. Eſai. 63. Significat autem

tem

tem Tiphereth ornatum, vel gloriam, ideoque prosperam omnem generationem: intelliget proprietatem, quæ est secretum tenebrarum, & cur mali dæmones plus nocte, quam die noceant, quia Adam per præuaricationem, præcipitauit se in tenebras, & cur animæ à tertio lumine, id est, memoria, ad quartam diem, id est, intellectum, & inde ad quintam descendunt, videlicet voluntatem, inde exeuntes corporis noctem subintrant, hoc est, corpori includuntur, vel ab intelligentia ad phantasiam, hinc ad imaginationem, & tandem ad sensum descendũt, sciet, quare cum fiet lux speculi non lucentis, erit nox sicut dies, vt dicit Dauid, quia corruptibile hoc induet incorruptionem, & mortale immortalitatem.

Canon XX.

Qui intelligit, quid sit viridis linea, quæ gyrat vniuersum, intelliget, quid Salomon intendat in oratione sua, lib. Reg. Exaudi ô cœlum, intelliget, cur nomen ineffabile cõtineat proprietatem, & clemẽtiæ & iudicii, quia scilicet semper viret erga bonos misericordia, erga malos iudicium; intelliget quoque ex Eden exire fluiuum, qui diuiditur in

quatuor capita, ad ſignificandum, quod ex ſecunda numeratione procedit tertia, quæ in quartam, quintam, ſextam & decimam diuiditur, moreque collectiuo decadem continet.

Canon XXI.

Qui intellexerit creationem naturæ intellectualis, & naturæ animalis, quæ naturali ordine præceſſit creationem cœli & terræ, proportione ſcilicet prouidentiæ, imaginis, & ſimilitudinis: intelliget, quid per dictionem quæ bis à Moyſe ponitur in illo textu, in principio creauit Deus cœlum & terram, id eſt, mundum intelligibilem & ſenſibilem, vtpote terram inanem & vacuam, ſignificetur.

Canon XXII.

Qui intelligit dicta Hebræorum de rubedine Eſau, & dictum illud, quod eſt in libr. BreſſitRhaba, quod Eſau fuerit rubeus, & rubeus eum vlciſcetur, de quo dicitur. Quare rubeum veſtimentum tuum, intelligit haberi expreſſe, quod Chriſtus ille erit, qui vltionem faciet per effuſionem ſanguinis ſui,

nis ſui, quod aſperſum ſanguine indumentum dicitur, de virtutibus immundis. Et qui intelligit illud dictum Hieremiæ, lacerauit verbum ſuum, quare Deum ſanctum & benedictum lacerauit Deus pro peccatoribus.

Canon XXIII.

De Deo abſolute conſiderato, vt infinito, vt vno, & ſecundum ſe intellecto, qui intelligit nihil nos intelligere, niſi ſeparate à reb. poſſe: intelligit, cur dicatur apud Hebræos, quod Deus induit ſe decem veſtimentis, id eſt, decem attributis, primi canonis, quando creauit ſæculum. Et qui intellexerit in dextrali coordinatione, de qua paulo ante dictum eſt, ſubordinationem pietatis ad ſapientiam, perfecte intelliget per viam Hebræorum, quomodo Abraham in die ſuo, per lineam rectam vidit diem Chriſti, & gauiſus eſt. Et qui ſcit proprietatem Aquilonis, in Hebræorum doctrina, ſciet, cur Sathan Chriſto promiſit regna mundi, ſi cadens eum adoraſſet, quia malorum à ſiniſtro latere eſt locus. Et qui ſciuerit plenam lunam in Salomone, ſc. ſapientiæ, qua cunctos mortales ſuperauit, ſciet plenum Solem in vero Meſſia.

Canon XXIV.

Qui intelligit, quid sit apud Hebræos LI fiat lux, & Li facta est lux, intelliget, quid sit speculum lucens, & non lucens, intelliget quoque quid sit lumen repositum in septuplo plus lucere, quam lumen relictum: & quam mirabiliter hæc Arithmeticæ Pythagoricæ conueniant, hoc est, homo per gratiam infinito modo plura intelligit, quam naturalem relictum igniculum.

Canon XXV.

Qui sciuerit quaternarium deducere collectiuo scilicet more in denarium, habebit modum, si sit peritus in Hebręorum doctrina, deducendi ex nomine ineffabili, nomen 72. literarum, potest insuper intelligens intelligere, quod operari per Schemhamphoras, id est, expositorium illud magnum nomen, est proprium rationalis naturæ. Et qui sciuerit, quid sit denarius in Arithmetica formali, id est, dupla proportio sphærici numeri in se multiplicata, & cognouerit naturam primi numeri sphærici, id est, quinariũ in circulo denariæ reuolutionis, sciet fundamentum

mentum ſecreti magni Iobelei, ſciet pariter cum Pico, ſecretum quinquaginta portarũ intelligentiæ, & milleſimæ generationis, & regni omnium ſeculorum.

Canon XXVI.

Qui intelligit apud Hebræos Celem & Demut, & horum Toar, intelliget, quare Deus dixit, Ad imaginem & ſimilitudinem noſtram, intelliget illud Pſalmiſtæ, Similis factus ſum pelicano in ſolitudine: intelliget ſimiliter vbi dicitur, Furor illius ſecundum ſimilitudinem ſerpentis, intelliget cum dicitur, ſimilitudo throni, intelliget ſimilitudinem animalium, quam vidit Ezechiel, & in eo, quod ſeparatus eſt, hoc in modo, ſecundum Rabi Moſen, multum mirabili, cui non eſt ſimilis in omnibus creatis ſub ſphæra Lunæ. Hic enim eſt ille fluuius Cobar, propter quem Ezechiel manu Dei tactus, vidit ſimilitudinem quatuor animalium, & quatuor in quatuor. In eodem quoque fluuio quatuor Cherubin in quatuor rotis, & rotã in medio rotæ. Ipſum eſt animal, quod viderat iuxta flumen Cobar. Hoc ipſum eſt mare magnum, in quo iuxta viſionem Danielis pugnabant quatuor vẽti cœli, & quatuor

tuor beſtiæ grandes aſcendebant de mari. Atque hoc eſt illud myſterium, Iehoua, intelliget, qualiter hæc apprehenſio intelligibilis ſit, quæ non indiget aliquo membro, vel ſenſu, & quomodo aſſimilauit ipſum creatori, qui non eſt corpus. Ideo qui non ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, ſed ex Deo nati ſunt, filij Dei nuncupantur.

Canon XXVII.

Qui ſcit apprehenſionem ſcientiæ ad ſcitum, & intellectus ad rem intellectam, & qui ſcit appropinquationis & tactionis apud Hebræos virtutẽ: intelliget illud, Prope eſt Dominus omnib. inuocantibus eum, & appropinquate Domino: item, Appropinquabit Moyſes Domino, & populus non appropinquabit: intelliget illud, Tange montes & fumigabunt, intelliget illud Rabi Moſſei, vbi inquit, Et ſcire debes, quod ſi poſſibile eſſet, vt aliquis homo eſſet in ſummo noni cœli, non eſſet propinquior Deo, quam ille, qui eſſet in centro terræ, neque remotior, quia Deus eſt idem vbique.

Canon XXVIII.

Qui ſcit, quæ ſint admiranda ſapientiæ, tradita

tradita per Zadkiel Abrahæ patri nostro, in traditione fœderis, sciet, numerum semitarum & familiaritatẽ literas conciliare: sciet, quod scriptum est in Iezira, decem numerationes Belima, & 22. literæ iunctæ faciunt consurgere numerum semitarum, quæ sunt intelligentia miraculosa, sanctificans, absoluta, munda, fulgida, resplendens, inductiua, radicata, triumphalis, vel æterna, dispositiua, claritatis, notata, recondita, illuminans, subtiliata, fidelis, probatoria, confirmans, voluntatis, constituens, innouãs, domus largitatis, actiuitatum, medians, collectiua, adminicularis, perpetua, corporalis, complacentiæ quæsiti, cõcitatiua sensuum, imaginaria, & intelligentia naturalis, intelliget quoque, quare & Ribis Rabi Cohen dicit, Antiqui Patres ambulauerunt per vias multas, vt tandem starent in semitis istis: intelliget etiam, quomodo ex literarum collegio, cum quinquaginta portis iuncto, septuaginta duorum angelorum felix series comperiatur, & binarii multiplicatione cubica idem oriatur, & portæ illæ prudentiæ, siue intelligentiæ enumeratę. Et qui scit per diminutionem redire, sciet naturam angelicã, & quomodo Deo iungamur, tetragrãmato ineffabili Iehoua: & quomodo hinc

ſumma 72. expoſitoria nominis Dei inenarrabilis ſurgat, quibus Schemhamphoras conſtare perhibetur.

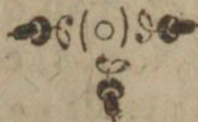
Canon XXIX.

Qui ſcit ineffabile nomẽ Tetragrammaton, per ſeptuaginta duo nomina, Vehuiah, Ieliel, Sitael, Elemiah, Mahaſiah, Ielahel, Achaiah, Cahetel, Haziel, Aladiah, Lauiah, Hahaiah, Iezalel, Mebahel, Hariel, Hakamiah, Louiah, Caliel, Leuuiah, Pahaliah, Nelchael, Ieiaiel, Melahel, Haiuiah, Nitthaiah, Haaiah, Ierathel, Sœehia, Reiaiel, Omael, Lecabel, Vaſariah, Iehuiah, Lehahia, Chauakiah, Manadel, Arriel, Haamiah, Rehael, Ieiazel, Hahahel, Michael, Veualiah, Ielehiah, Sealiah, Ariel, Aſaliah, Mihael, Vehuel, Daniel, Hahaſiah, Imamiah, Nanael, Nithael, Mebahiah, Poiel, Nemaniah, Ieiabel, Harahel, Mizrael, Vmabel, Iahhael, Anauel, Mehiel, Damabiah, Mauakel, Eiael, Habuiah, Roehel, Iabamiah, Haiaiel, Mumiah, quæ ex ſacra Scriptura colliguntur, videlicet 1. nomen ex Pſalm. 3. verſ. 4. 2. ex Pſal. 21. verſ. 21. 3. ex Pſalm. 90. verſ. 2. 4. ex Pſalm. 6. verſ. 5. 5. ex Pſalm. 33. verſ. 5. 6. ex Pſalm. 9. verſ. 12. 7. ex Pſalm. 102. verſ. 8.

8. ex

8. ex Psalm.94.v.6. 9. ex Psalm.24. vers.6. 10.ex Psal.32.v.22. 11. ex Psalm.17.vers.47. 12.ex Psalm.9.v.22. 13. ex Psalm.97.vers.4. 14.ex Ps.9.v.10.15.ex Ps.93.v.22.16.ex Psal. 87.vers.2.17.ex Psalm.8.v.2.18.ex Psal.34. v.24.19.ex Psal.39.v.1. 20.ex Psal.114.v.4. 21.ex Psal.30.v.15.22.ex Psal.120.v.5. 23.ex Psalm.120.v.8. 24.ex Ps.146.v.11 25.ex Ps. 9.v.2.26.ex Ps.18.v.145.27.ex Psalm.139. v.2.28.ex Ps.70.v.12.29.ex Ps.53.v.6.30.ex Psalm.70.v.5.31.ex Ps.70.v.16.32 ex Ps.32. v.4.33.ex Ps.93.v.11.34.ex Ps.130.v 3.35.ex Ps.114.v.1.36.ex Ps.25.v.8.37.ex Ps.79. v.8. 38.ex Ps.90.v.9.39.ex Ps.29.v.1'.40.ex Ps. 87.v.15.41.ex Psal.119.v.2.42.ex Psalm.110. v 7.43.ex Ps.87.v.14. 44 ex Psal.118.v.108. 45.ex Psal.93.v.18.46.ex Ps.144.v.9. 47 ex Ps.91.v.6.48.ex Psal.97.v.2.49.ex Psal.144. v.1.50.ex Ps.144.v.8.51.ex Ps.103.v.31.52.ex Ps.7.v.18.53.ex Psal.118.v.75.54.ex Psal.102. v.19 55.ex Ps.101.v.13. 56.ex Psal.144.v.14. 57.ex Ps.113.v.11.58.ex Ps.6.v.4.59.ex Ps.112 v.3 60.ex Ps.144.v.17. 61.ex Ps.112.v.2. 62. ex Ps.118.v.159.63.ex Ps.99.v.2 64.ex Ps.32. v.18.65.ex Ps.89.v.13. 66.ex Ps.37.v.22.67. ex Psal.36.v.4.68.ex Ps.106.v.1.69.ex Ps.15. v.5 70. Gen.1.v.1. 71.ex Ps.108.v.30.72.ex Ps.114.v.7.

Qui igitur ſcit ineffabile nomen tetragrammaton, per hæc ſeptuaginta duo nomina, quæ dicto modo ex ſacra Scriptura colliguntur, explanare: ſciet cur Rabi Ioſeph ben Carnicol, in libro portarum iuſtitiæ inquit, diuiſit Deus terram iuxta numerum Angelorum eius, duo diuina nomina repręſentantia, Iah & El. Et quare ſi quotocuique ſeptuaginta duorum nominũ, alterum horum coniunxeris, in ſigno vocabulum oxytonum efficiamus, intelliget quoque cur omnes gentes traditæ ſint in poteſtatem ſeptuaginta præfectorum: cognoſcet, qui ſint angeli fortes vniuerſæ terræ, & quomodo Moyſes in liberatione filiorum Iſrael manu ſua mare vſque ad ſiccum diuiſit. Et qui ſcit, quomodo ſpiritus diuini linguis Angelorum loquuntur, ſciet, quomodo ſpiritus humani auribus mentium auſcultant.

MYSTE-

MYSTERIA CHALDÆORVM ET ÆGYPTIORVM.

Canon I.

QVi intelligit, quomodo ſuper principalem ordinem ſeparatorum, eſt ordo frutalis vnialiter ſuperexaltatus, intelliget illud Mercurii Triſmegiſti, Vbicunque vita ibi anima, vbicunque anima, ibi mens, & quomodo anima in corpore, mẽs in anima, in mente verbum, tum horum pater Deus, & quomodo Deus circa omnia atque per omnia, mens circa animam, anima circa aerem, aer circa materiam.

Canon II.

Qui intelligit ſeriem naturarum vniuerſi à non gradu materiæ ad eum, qui eſt ſuper omnẽ gradum, graduate protenſum, & virtutem naturalis Magiæ, intelliget quod dicunt interpretes Chaldæi ſuper primum dictum Zoroaſtris de ſcala, à tartaro ad primum ignem, & quid intelligere velint per virtutes myſteriales, intelliget, cur fatum

non ſit neceſſitas primæ potentiæ ſeminalis, ſed intellectualiter participata habitudo animalium rationum, indeclinans à ſuperioribus, ineuitabilis ab inferioribus.

Canon III.

Qui intelligit, quomodo omne elementum quod poteſt diuidi per purum & impurum, habeat habitatores rationales & irrationales, quod vero purum eſt tantum, rationales tantum intelliget, quod dicunt interpretes ſuper dictum ſecundum Zoroaſtris, de duplici aere, aqua & terra.

Et qui intelligit vitam vegetalem, conuenienter ad dicta Empedoclis, qui ponit trāſanimationem etiam in plantas, intelliget quid hi velint per radices terræ ſignificare.

Canon IV.

Qui intelligit, quomodo à primo receptaculo fontis luminum ſubſtātiales rerum viſibilium qualitates per animalem ſplendorem dependentem reſultant, & quomodo partiales animæ mediantibus totalibus animabus dœmoniacis ab intellectuali ſplendore illuminantur, intelliget, quomodo Ægyptii

Ægyptii ſubſtantiales rerum viſibilium qualitates, à virtute ſeparata particulari dependenter reſultare, & animas partiales immediate illuminari, aſſerunt.

Canon V.

Qui intelligit & expreſſum habet veritatem de peccato originali: intelliget ex dicto illo Zoroaſtris, Ha ha hos, quomodo terra deflet vſque ad filios, iuxta expoſitionem Oſiæ Chaldæi. Et qui intelligit dicta ſapientum Hebræorum de duplici vino, intelliget dicta interpretum Chaldæorum ſuper xj. Aphoriſmo, de duplici ebriatione Bacchi & Sileni, Silenus autem Bacchi pædagogus fuit.

Canon VI.

Qui intelligit, coordinationem intelligibilem eſſe ſuper omnem intellectualem hierarchiam in abyſſo primæ vnitatis, & ſub caligine primarum tenebrarũ imparticipaliter abſcondita: intelliget coordinationem, intelligibilem eſſe in intellectuali coordinatione, vt dixit Amaſis Ægyptius. Et qui intelligit ſubſtantiam orbium mundanorum: intelliget, ſupra Lunam purum lumen.

Canon VII.

Qui intelligit triplex animæ habitaculum, cœleſte, ſpiritale, & terrenum : intelliget, quid Magi in 17. Aphoriſmo per triplex indumentum ex lino, panno, & pellibus, intellexerint : intelliget de pelliceis tunicis, quas ſibi fecit Adam : & de pellibus, quæ erant in tabernaculo.

Canon VIII.

Qui intelligit illud Triſmegiſti, Omne motum corporeum, omne mouens incorporeum: intelliget, nihil eſſe in mundo expers vitæ, nihil eſſe in vniuerſo paſſibile mortis vel corruptionis, ſed vbique vitam, vbiq; prouidentiam, vbique immortalitatem.

Canon IX.

Qui intellexerit partem irrationalem animæ, & proportionalia : cognoſcet quid per canem Zoroaſtres intellexerit. Et qui intellexerit illud Exodi: Quãdo ſunt prohibiti Iſraelitæ exire domos ſuas, in tranſitu Angeli, interficientis primogenita Ægyptiorum: intelliget illud Zoroaſtris, Nec exeas cum

cum transit lictor, Ne forte te tradat aduersarius iudici, & iudex tradat te ministro, & in carcerem mittaris. Matth. 5.

Canon X.

Qui intellexerit, quomodo nõ perturbatum, non determinatum, non coloratum, non figuratum, non concussum, nudum, perspicuum, à seipso comprehensibile, intransmutabile, bonum, ac penitus incorporeum, verum est: intelliget, quomodo sex viis futura homini Deus denunciat, per somnia, portenta, aues, intestina, spiritum, & Sibyllam.

Canon XI.

Qui vere intelligit, partem animæ rationalem, & intellectum, intelliget quid per Sirenam, id est, libidinis vinculum, apud Zoroastrem, & per puerum apud interpretes intelligatur. Et qui intelligit per Arithmeticam superioris Merchianæ illos computandi dies, in quibus prædicitur aduentus Christi, id quod in Daniele Biblic. annot. explicuimus: intelliget illud Zoroastris, Adhuc tres dies sacrificabitis, & nõ vltra. Dixit enim Domin⁹, Ecce sanitates pficio, hodie & cras,

& tertia die consumor: quod tum finis sit sacrificii Leuitici. Et qui sciuerit, quæ sit in li. Bair affinitas capris, & quæ agnis cum spiritibus: sciet, quid sit intelligẽdum per capras apud Zoroastrem, id est, spiritus malos.

Canon XII.

Qui intelligit, quomodo intra vnumquemque sint decem vltores ignorantia, tristitia, inconstantia, cupiditas, iniustitia, luxuries, inuidia, fraus, ira, malitia: intelliget malam coordinationem denariam, in via Hebræorum sapientum, & præfectos illius. Quod est secretum, de quo plura non licet ponere: qua de re supra plura in Emanationibus.

Canon XIII.

Qui scit, cur Hebręi sua sabbatha, Ethnici suas ferias, nos sacrorum nostrorum solemnes dies, summa semper celebritate accepimus venerandos: sciet, cur Magi non secus quam planetarios dies, cœlestesque dispositiones, obseruari iubent dies Ægyptiacos: cuiusmodi apud Romanos, ante diẽ quartum nonas sextilis, & omnibus diebus postri-

poſtriduanis ſolebant aduerti, quos atros nuncupabant. Qui hæc intelligit: intelliget, quales ſint dies apud Hebræos decimus ſeptimus Iunii, nonus Iulii, & quando Moyſes confregit tabulas, Manaſſes erexit idolũ in ſancta Sanctorum, muri Hieruſalem ab hoſtibus diruti ſunt, quo deinde tempore vtraq; templi deſtructio perpetrata eſt. Qui hæc intellexit, intelliget ordinem cœleſtis Hieruſalem, ſcilicet proportione, ſiquidem hic non ſit permanens ciuitas, futura ſit nobis inquirenda.

Canon XIV.

Qui ſcit, cur Moyſes & Helias vſque ad quadrageſimum diem ieiunium protraxerunt: intelliget, cur Brachmanes nullos ad ſuum admittebant collegium, niſi abſtinentes à vino, carnibus & vitiis, vt ſcilicet tanto commodius virtutibus incumberent: cur ſacerdotes Athenienſium, qui græce Hierophantæ appellantur, conſueuerunt ſorbitione cicutæ ſeipſos caſtrare. Et qui intelligit, cur Moyſes in vaſtas Æthiopiæ ſolitudines conceſſit: intelliget, cur & Zoroaſtres ſolitudinem 20. annor. cur Orpheus Thraciæ deſertum, cur Pythagoras decem annis la-

tuiſſe fertur, cur Democritus ſolitudine delectabatur, ac quamobrem & quomodo Epimenides Cretenſis annis 50. dormiuerit. Hæc omnia propterea fiebant, quo poſſent illi ab omnibus curis, & moleſtiis vacui in ſola diuini numinis contemplatione quieſcere.

DE MYSTERIIS PERSARVM.

Canon I.

QVi nouit qualitates rerum, & eſt opifex in aſpectibus & figuris ſtellarum, atque manifeſtas habet ſubſtantias immateriales: poterit aperire proprietates occultas cuiuslibet entis, & inueſtigare cuiuslibet rei ſublimis virtutes, atq; diſpēſare & adminiſtrare omnia: intelliget ſimiliter, cur Picus prima concluſione Magiam, ſcilicet diabolicam, & quomodo ſecundum Eccleſiæ ſententiam exterminet: quomodo deinde ſecunda concluſione eam propugnet atque defendat, videlicet naturalem.

Canon III.

Qui intelligit, quomodo dato quocunque

que obiecto practicabili, nobilior eſt operatio, quæ ipſum practicat, quam quæ contemplatur: intelliget, cur Picus in ſuis concluſionibus Magiam nobiliſſimam partem, & eam quidem practicam ſcientiæ naturalis ponat: & cur dicat, nullam eſſe virtutem in cœlo aut in terra ſeminaliter & ſeparatam, quam & actuare & vnire Magus non poſſit, per reductionem multitudinis ad vnitatem.

Canon III.

Qui intelligit, ex collatione inter Brachmanes, Gymnoſophiſtas, Babylonios, Romanos, Thracas, Hyperboreos, Ægyptios & Perſas, formalem proportionem: quorum cultores fuerunt, Hiarchas, Theſpion, Budda, Numa Pompilius, Zamolxides, Abbatis, Hermes, Zoroaſtres Oromaſii filius: intelliget, quare Perſarum regum filii imbuebantur Magia: quare apud ipſos nemo regno potitur, qui prius eam non didicerit: quomodo Picus miracula Chriſti nõ ratione rei factæ, ſed ratione modi faciendi, ſuæ Diuinitatis argumẽtum certiſſimum eſſe aſſeueret: quid deinde velit, cum ait, Nulla eſt ſcientia, q̃ nos magis certificet de Diuinitate Chriſti, quam Magia & Cabala. Hæc enim

præſti-

præstigias Magiæ diabolicæ nulla difficultate intelligit.

Canon IV.

Qui intelligit, quomodo Magia rerum omnium naturalium atque cœlestium vires contemplatur, & eorundem sympathiam curiosa indagine scrutatur, reconditas ac latentes in natura potestates in apertum producit, inferiora superiorum dotibus copulat: intelliget illud Pici, cum dicit, Quod Magus homo facit per artem, facit naturaliter faciendo hominem, & vbi ait: Mirabilia artis Magicæ non fiunt, nisi per vnionem & actuationem eorum, quæ seminaliter & separate sunt in natura. Nihil enim est Magia aliud, quam simia naturæ.

Canon V.

Qui intelligit, quomodo, qui iam cohibitis elementis, victa natura, superatis cœlis, progressus Angelos ad ipsum archetypum vsque transcendit, eius tunc cooperator affectus potest omnia: intelliget illud Pici, formam nimirum totius Magicæ virtutis esse ab anima hominis stante, & non cadente: Impii enim hanc Magiam exercere neque-

nequeunt: intelliget quoq;, quomodo Magiam operari, non sit aliud, quam maritare mundum, multiplicando in eo, & replendo opera creationis.

Canon VI.

Qui intelligit, in quo consistit dignificatio hominis, scilicet in impolluta vita, casta religione, firma fide, inconcussa spe, & charitate ardenti: intelliget clauem omnium magicarum operationum: intelliget illud Pici: Si qua est natura immediata nobis, quæ sit vel simpliciter, vel saltem vt multum rationaliter rationalis: Magiam habet in summo, & eius participatione potest in hominibus esse perfectior, intelliget quoque illud, vbi inquit: Nulla potest esse operatio magica alicuius efficaciæ, nisi annexum habeat opus Cabalæ, explicitum, vel implicitum. Nulla enim nomina in Magico licitoque opere æque virtutem habent, sicut Hebraica, vel inde proxime deriuata, eo quod omnium primum hæc Dei voce formantur. Illud autem in quo potissimum Magicam exercet natura, vox est Dei.

Canon VII.

Qui scit, qua ratione affectus carnales, cadu-

caducumque sensum, materialesque passiones deserere possit, qua via & quomodo ad purum ipsum intellectum, Deorumq; virtutibus coniunctum ascendere: sciet naturã, quæ est horizon temporis æternalis, & quomodo proxima Mago infra se: sciet quoque naturam, quæ est horizon temporis & æternitatis, propriã Magiam: & quomodo hinc sit petenda per modos debitos, sapientibus notos, quos suo loco infra exponemus: sciet insuper naturam, quæ est horizon æternitatis temporalis, Mago proximam supra se, & propriam Cabalæ.

Canon VIII.

Qui scit, quomodo omnium rerum esse atq; operari à summo Deo omnium creatore dependet: sciet, vnde quælibet vox virtutem habeat in Magia, & efficaciam: quomodo illud, in quo primo magica exercetur natura, vox sit Dei: & quomodo quælibet virtus in Magia, voce Dei formatur. Et qui dicta intelligit: intelliget, quare non significatiuæ voces plus possint in Magia, quã significatiuæ: & cur sola Hebræa nomina, vel inde proxime deriuata, in magico opere virtutem habeant, vt paulo ante dictum est.

Canon IX.

Qui ſcit ex numero naturali, quoad corporis dimenſiones, formali, quoad ſymboliſmum, & rationali, quoad diuiſionem, & additionem, magna ſacramenta eruere, tam in naturalibus quam in diuinis, atque cœleſtibus: ſciet, quid in Magia ſint numeri materiales & formales, & quare ii numeri unmerorum nuncupentur: ſciet quoque viam ad omnia ſcibilia indaganda, & intelligēda: ſciet deinde, proximũ acceſſum ad prophetiam naturalem: & intelliget, quomodo Abbas Ioachim in ſuis prophetiis proceſſerit. De hoc numero paulo poſt fuſius.

Canon X.

Qui intelligit, quomodo characteres habent communitatem ſuam ex radiis cœleſtium, ſecundum certum numerum in ſe inuicem peculiari quadam proprietate coniectis: intelliget, quod Picus dixit, Plus poſſe characteres & figuras (ſcilicet diuinas, & non ſuperſtitioſas atque Ægyptiacæ vanitatis) in opere Magico, quam poſſit quæcunque qualitas materialis, ſcilicet lapidũ, herbarum, metallorum, &c. intelliget, quomodo per

do per appropriationem characterum operi Magico, approprietur numerus operi Cabalistico: & quomodo per Cabalam possit fieri aliquid, ad quod nulla attingit Magia, ratione virtutis verborum.

Canon XI.

Qui intelligit, quomodo antiquum accedat æuo, æuum æternitati propinquum sit, & æternitas vicina Deo, qui supra æternitatem regnat: intelliget, quare antiquus Dierum à priscis Theologis nuncupatur, qui regno præsidet omnium seculorum: intelliget, cur barbara diuinitati cognatiora sunt, & quare Zoroastres primus Ethnicorum Theologus vetat barbara verba mutari.

DE MYSTERIIS ORPHICIS.

Canon I.

QVi intelligit, quid sit principium vniuersorum, & conthoralis omniparens, de qua Orpheus inquit, Absque te nihil omnino vitæ naturam agnouit, atque distributio-

ductionem, quam cognominauit naturæ cō-firmatiuum: intelliget, quid idem Orpheus per tria principia, Iouem, Iunonem, & Legem voluerit innuere, videlicet infinitum, vnum, & numerum.

Canon II.

Qui ſciuerit, quomodo deſeruiant hymni Dauid ipſi Cabalæ: ſciet, quomodo hymni Orphei operi veræ & licitæ Magiæ: ſciet quoque, quomodo nomina deorum, quæ Orpheus canit, à Deo ſint, & quare hominibus ac mundo diſtributa, & quomodo ſint naturalium diuinarumque virtutum: ſciet inſuper, miram efficaciam ex hymnis Orphei prouenire, cum vera modulatio ſapientum fuerit adhibita, propulſata ſcilicet ſuperſtitione & idololatria.

Canon III.

Qui ſcit perfecte proprietates ſenſibiles per viam ſecretæ Analogiæ intelligere: ſciet, multa ſecreta latere in hymnis Orphei, & quarumcunque virtutum naturalium vel diuinarum eandem eſſe proprietatem analogicam, idem nomen, opus, hymnum, ſeruata

uata proportione: intelliget numerũ hymnorum Orphei, & numerum cum quo Deus triplex creauit seculum, naturæ, legis, gratiæ, & quomodo sub quaternarii Pythagorici forma numeretur, quod cum ineffabili nomine Iehoua concurrit, quod Celtæ per oculum, baculum, scutum, & serpentem significarunt.

Canon IV.

Qui nouit vnitatis Venereæ, Fatalis & Saturniæ, quæ diuinitati respondet, diuisionem, profunde & intellectualiter: nouit proculdubio præter modum debite procedendi in Orphica theologia, etiam modum millesimæ generationis, & seculi seculorum, de quo iam antea dictum est: nouit cognationem Orphei & Dionysii, & in quo Curetes Orphei cum potestatibus Dionysii conueniant, & quomodo per Cabalam huic operi appropriata timori Isaac adhiberi debeant, quem illi Pahad nominant.

Canon V.

Qui scit, circa primariam animalem Trinitatem, scilicet esse, viuere, & sentire, operari:

ari: sciet, Palæmonem, id est, Portunum, qui portubus Deus præest, & Leucotheam, id est, auroram, Albam videlicet deam, adi- e, Nereum, id est, mare & Deorum antiquissimum, attrahere, Typhonem & Zamaelem, noctem & Ensoph concordare, idem enim est Typhon Orpheo, quod Zamael Symbolistis: & his idem Ensoph, quod illis nox. Est autem Ensoph regnum omnium seculorum, videlicet Deitas ipsa sine indumento: cur etiam Opifex mundi noctẽ consulat de opificio mundano, quod nec Procl⁹, nec sui imitatores, imo rari intellexerunt. concordabit id, quod superius meminimus, Poros nempe consilii filium, & magni consilii Angelum: & intelliget, quomodo perotonarium numerum hymnorum maritimorum, corporalis naturæ proprietas designetur.

Canon VI.

Qui intelligit, quomodo anima aquea inferiora generat, superiora contemplatur, in seipsa se sistit: intelliget, quid Orpheus hymno Maris, Neptuni & Oceani significet: quid proueniat ex attractu Vestæ, id est, terræ maris Saturni, & filiæ eiusdem, virgini, per quam ignis intelligitur: & quomodo per

senten-

ſeptenarium numerum paternæ menti attributum, Protogni, ſiue Protogenis, à quo genus incipit: Palladis, hoc eſt, Deæ artium & ſapientiæ: Saturni, qui curſum, & conuerſionem ſpaciorum ac temporum continet: generis Rheæ, quæ vxor erat Saturni. cœli & terræ filia: legis Bacchi, qui bis genitus eſt: poterit ille de conſummatione ſeculi coniectare, id quod paulo ante attigimus.

Canon VII.

Qui intelligit practicare omnem quantitatem formalem, continuam & diſcretam: ſcit natiuos & aduentitios heroas: ſciet adire Apollinem, mediare opus per Bacchum trietericum & conſummare per nomen ineffabile: nec ebriabitur per aliquem Bacchũ, qui ſuæ Muſæ prius copulatus non fuerit, niſi trieterica ſacra Bacchi, quę tertio quoq; anno ſumptuoſiora annuis eius agitabantur, partiatur, & in eleemoſynas eroget.

Canon VIII.

Qui ſcit adire naturam, & Proteum Panaque attrahere: ſciet adire Iouem tertium, vt viuentem, non vt viuificantem: ſciet inſuper

ſuper perfecte in animam redire, primæque formæ ſuam formam æquare: ac per quaternarium hymnorum primæ formę mundanę attributorum, ſui formabilis naturam nobis deſignare.

Canon IX.

Qui ſcit definitionem animæ apud Peripateticos: ſciet, cur Orpheus Palladi & Veneri vigilantiam attribuerit: ſciet, cur Ouidius terram inuocet, & Neptunum: & quare ad proportionem vniuerſalis animationis, & particularis, ſequatur vniuerſalis prouidentia, & particularis.

Canon X.

Qui intelligit, quod Zacharias Propheta appellat vinum germinans virgines: intelliget diuinum illud Ambroſianum nectar, ſupercœleſtem illum Bacchum, ſummũ Deorum, & Sacerdotum antiſtitem, regenerationis authorem: quomodo bis natus, & quales producat riuos.

Canon XI.

Qui intelligit, quomodo Eccleſia primi-

tiua pellebat morbos & tempeſtates, ſub veneratione alicuius numinis, orãdo, aut ſcripta ſacra & diuina appenſa ſeu alligata deferendo: intelliget carmen Orphei ad Aſtra compoſitum,

Vocibus ergo ſacris iam Dæmones inuoco puros:

intelliget, cur ſæpe ab eo numine, cui aliqua veneratio impenditur, mirandas virtutes obtinemus: cur res materiales haud parum ſanctitatis ac virtutis ex conſecratione, maxime ſacerdotali, concipiant.

DE MYSTERIIS PYTHAGORICIS.

CANON I.

QVi ſcit occultas cogitandi, & credendi vires in diſcendo, maximeque (vt ait Terentius) fide & taciturnitate: intelliget, cur Pythagoras, primus Philoſophiæ creditor, omnibus diſciplinis toto orbe hauſtis, primum diſcipulorum ſuorum initium poſuit tacere: & primum contemplatiuæ ſapientiæ rudimentum, meditari condiſcere, & loquitari dediſcere.

Canon II.

Qui intellexerit illud Anaxagoræ, vbi inquit,

quit, Erant omnia ſimul: & Democriti, vbi ait, Erant omnia potentia ſimul in ipſo eſſe: intelliget illud Pythagoræ, poſſe ipſum inſeparatum abeſſe, indiuiſibilem eſſentiam & tetractyn: intelliget quoque, æternitatem in quauis etiam artificiali re, ratione ſuorum principiorum eſſe: intelliget, quid per infinitum, vnum, & numerum ab eo ſtatuatur: quomodo deinde Pythagoras, arcanorum parens, verius omnibus Philoſophis, numerum omnium rerum principium aſtruat.

Canon III.

Qui intelligit principia Orphica, Iouem, Iunonem & Legem: Sophroniſci quoque & Ariſtonis Deum, ideam, & materiam intelliget. Qui vtriuſque mentem tenet: intelliget, quod Pythagoras occulte ſymbolizauit arcanis his notis, aſſerendo principia vniuerſorum eſſe, Infinitum, vnum, & duo.

Canon IV.

Qui intelligit, quomodo omnia entia continuo ad ideas, & idearũ ideam referantur: intelliget ternos vtrinq; mundos, & trib. omnia conſtare: intelliget, quæ ſint, quæue

habitant & obſeruant corpora & magnitudines, & qui ſint principatus origineſq; habitãtium & cuſtodum: & quomodo Olympica tecta dicantur, complectentia ſuperos, eſſentias incorporeas, diuina exemplaria, & orbis huius ſigilla, quorum inſtar omnium rerum inferiorum facies ſunt factæ, intelliget, hæc qui tenet, quid Pythagoras per immortales prima Deos, & immortales ſecunda Deos, voluerit ſignificare: & quid per tetractyn, fontem & parentem naturam ſtatuerit, intelliget quoque illud Alcinoi, quid cognitio, quid exemplar, quidque conſiderata eſſentia dicatur.

Canon V.

Qui intelligit, quod Hermes Triſmegiſtus Ægyptiorum Doctor in lib. ad Aſclepiũ inquit: Vna pars ſimplex eſt, quam vocamus diuinæ ſimilitudinis formam, ac paulo inferius, vbi duas imagines Dei, mundum & hominem ſtatuit: intelliget, quod Pythagoras recte perſenſit, vbi in ſigillo Dei imaginem nos circumferre docet, ac exemplaria & ſpecies rerum ita diſtinxiſſe, vt mutuo tranſmutari confundiue nequeant.

Canon VI.

Qui intelligit Pythagoram, vbi inquit, Ne vnitas quidem ſubſtantiua certi numeri ſecundam naturam, eſt vnitas alterius numeri: & vnitates in duitate ipſa, ad eas, quæ ſunt in ternitate ipſa, eſſe inconiectiles: intelliget inuidos carptores, Timonem, Cratinum, Hermippum, & alios (quorum non exigua multitudo eſt) qui de Pythagora ſuis in libris plurima mendacia ſcripſerunt, nulla ratione ex ſcriptis Pythagoræ, humanam eſſentiam communicare bruto, poſſe probare.

Canon VII.

Qui intelligit Orphicos, dicentes, animam ante corpus eſſe non tempore, ſed puritate, & naturæ dignitate: intelliget Pythagoram, vbi ait, animam ſolam, quorum ſacra natura demonſtrat ſingula, diuinum eſſe genus, cuius ſpecies nec mutetur, nec cõuertatur: intelliget quoque, vbi inquit, Generum ſingulorum formas eſſe permanentes, & in eadem ſua forma diſſimiles.

Canon VIII.

Qui ſcit, quid viris reuera doctis ſit æ-

qualis cura, ſimilis motus, & par ſtudium alicuius mortui: intelliget, quid tranſanimatio proprie ſit. Et qui intelligit antiquum illud ænigma, quo arcanum quoddam illi ſeculo incognitum innuebatur: ſcilicet materiam primam omnium formarum non ſolũ capacem, ſed auaram etiam eſſe, ac ſemper deſiderio motam nulla forma ſatiari: intelliget (aſſentiente Capnione) quid Pythagoras voluerit innuere per trãſmutationem, ex eo quod ſe Euphorbum prius fuiſſe dixerit: intelliget quoque profundus rerum arcanarũ ſcrutator, eos toto cœlo aberrare, qui hinc colligunt, Pythagoram docuiſſe animas tranſire in alia corpora.

Canon IX.

Qui ſcit multitudinis primæ, & primi numeri non compoſiti, primique compoſiti proprietatem: ſciet illud Pythagoræ, Multitudinis, nempe productiuum, tanquam numeri de numero, & illud eſſentiale quod eſt in eo, vnum omnis productionis fons & origo ſimul, & omnis proceſſionis initium, & omnis ſubſtantiæ immutabilis permanentia, & quomodo ſeſe in ſeipſum retorquet, quomodo item per modum vnitatis & dui-
tatis

tatis ſemetipſum multiplicat, atque tetractyn producit.

Canon X.

Qui ſcit, quæ ſit omnium rerum creatarum idea, qua omnis progreſſio perficitur: ſciet, quid ſit apud Pythagoram decas, & vnde oriatur, & quæ ſint decem genera generaliſſima. Et qui ſcit, quid ſit tetractys originaliter, ſigillatim poſita: ſciet de omnipotẽte potentia exeundo ad energiæ actum producere decem, ſigniferum ponere, latera ſtatuere, ſemper denarium producentia tam in aſcenſu quam in deſcenſu: quæ vltimo redacta ad vnum, cadunt ſimiliter in decem: ad viginti relata incipiunt denuo eſſe vnitas, & ad omnes numeros cardinales, vſque ad centum, mille, & vltra.

Canon XI.

Qui intelligit, quid Zaratas Pythagoræ præceptor per nomina propagationis pronunciare conſueuit: intelliget, quid Pythagoras ipſe ſymbolo ſuo, nempe vno & duobus ſignificet. Et qui intelligit, quomodo in corporeis nil diuinius mente, ac in ſeparatis nihil ſimplici⁹ numero: intelliget, quid

Pythagoras velit, dum numerum pro mente accipit.

Canon XII.

Qui ſcit, quomodo in æthra ſit fulgur æternitatis, vbi nec corpus, nec locus, neque vacuum, neque tempus, neque ſenectus, neque tranſmutatio eſt, & quomodo ibi ſint entia inalterabilia & impaſſibilia: & qui proprietates eius, conditionem, chorum & ordinem intellexerit, intelliget illud Pythagoræ vbi inquit: Si recta ratione vixeris, male acta dolendo, & bene acta gaudendo: Deoſque orauerit, vt opus tuum perficiant: tum exuto corpore, profectus in ætherem, eris immortalis Deus. Et qui ſcit, quomodo mundus principia prima habuerit incorporea: ſciet, cur Pythagoras eum æternitatis imitatorem, & continentiam eſſe omnium totorum, ſecundum ordinationem, quæ eſt in eo, aſſeueret.

Canon XIII.

Qui intelligit proportiones ex numeris ortas, & quomodo per lineas & puncta cõſtituant characteres & figuras: intelliget Pythagoreorum numerorum virtutem, & quo

pacto

pacto Pythagoras numerum esse, quo cuncta constant, & qui distribuat singulis singulas virtutes, asserat: & quid Proclus velit, dum ait, numerum semper existere, alium in voce, alium in proportione, alium in anima & ratione, & alium in diuinis: quid etiam Themistius, Boetius & Auerroes Babylonius cum Platone significent, dum numeros sic extollunt, vt neminem absque illis recte philosophari putent.

Canon XIV.

Qui scit indagare numerorum magnitudinem & multitudinem: sciet, quod Pythagorici dicunt, dum numerum parem in maxima, minimaque posse diuidi, maxima quidem spacio, minima vero quantitate, asserunt: intelliget quid sit diuisibilis numerus in duo æqualia, vnitate non media: & quomodo vtendum numero pariter pari, pariter impari, & impariter pari.

Canon XV.

Qui intelligit proportionalitates continuas, disiunctas, permutatas & conuersas: intelliget, quomodo Arithmetica, Geome-

tria, & Harmonica, harum medietates appellentur, & qui intelligit vnum, alteritatẽ, & id quod eſt: intelliget, numerum ſe extendere ad omnia genera, tam abſoluta quam reſpectiua.

Canon XVI.

Qui ſcit venari numeros in linea, ſuperficie & corpore: ſcit animæ compoſitionem formalem: ſcit totius mundi Sympathiam, habet viam ad prophetiam naturalem, & facile ſecretarum rerum omnium perfectam notitiam.

Canon XVII.

Qui intelligit, quomodo eſſe proprietatum præceditur ab eſſe quidditatiuo, & eſſe quidditatiuum ab eſſe vniali: intelliget, quo modo ex eo, quod attingitur res in pręciſione ſuæ vnionis, attingatur res vt eſt ipſa: quomodo ex eo, quod attingit rem in definitione, attingat rẽ in alteritate: quare modus cognitionis eminentiſſimus in intellectu diſproportionato, ſit imperfectus & inutilis, & cognitio per demonſtrationem (alioquin quoad ſtatum hominis perfectiſſima) ſimpliciter inter cognitiones eſt imperfectiſſima.

Canon

Canon XVIII.

Qui intelligit, quomodo Deus eſt ſimpliciter cognitio totius eſſe: intellectus, deffinitio eiuſdem: & anima, ſcientia totius eſſe: intelliget quid Picus velit, vbi inquit, ſi Theologia theologice tradatur, erit vt de primo ſubiecto, de eo quod eſt vnialiter vnum, & de quolibet quod eſt ſecundũ ſuum eſſe vniale tãquam de ſubiecto ſecundario: intelliget, quomodo contradictoria in natura intellectuali ſe compatiantur, & coincidant in natura vniali: & quomodo eſt hoc & illud, ſed non eſt hoc extra illud.

Canon XIX.

Qui intelligit, quare Anaxagoras intellectum appellauerit imm x u m, cum ſecundum Picum maxime ſit mix u s, quia maxima mixtio coincidit cum maxima ſimplicitate, in natura intellectuali: & qui intellexerit, quæ ſit homiomera Anaxagoræ, quam opifex intellectus diſtnguit: intelliget, quare vnumquodq; in naura intellectuali habet à ſua intelligibili vnitate, & quod ſibi quodlibet vniat, & quod immaculatam ac impermixtam ſibi ſuam ſeruet proprietatẽ.

Canon XX.

Qui intelligit illud Pici, quomodo formæ ſubſtantiales in ſecundo mundo ſunt per modum accidentium, & formæ accidẽtales in primo mundo per modum ſubſtantiarum: intelliget in intellectu veram denominationem idearum: & quare, niſi deſtruxerimus naturam intellectualem non poſſimus intelligere ideas numerari, niſi per intimationem ideæ numeri per reliquas, ſicut eſt cuiuslibet per omnes: intelliget, qui priora intellexit, qui ſit formalis numerus, quem Pythagoras dixit eſſe principium omnium rerum.

Canon XXI.

Qui intelligit, quid ſit ſimpliciter vnum ens vnum, vnum habens ad vnum extremalem correſpondentiam: intelliget, quomodo Zenophanes, Parmenides, & Meliſſus conuenienter dixerint, omnia eſſe vnum, obſeruata diſcreta ratione: & qui intelligit, quid Empedocles per litem & amicitiam voluerit: intelliget quomodo eadem proportionentur in ſcientia Sephirot, id eſt, decem numerationum, æternitati & decori.

DE MYSTERIIS ARABVM.

Canon I.

QVi profunde intelligit, quid ſit ſcientia, quæ tractat de his, quæ ſunt omnino extra materiam: tum quæ poſſunt exiſtimari abſque materia, non habentia eſſe niſi in materia, & quæ ſignata ſunt in materia: intelliget Algazelis Arabis proceſſum in ſcientiis, & quid velit cum inquit, Quod non conſequitur ens, niſi poſtquam ſit ſubiectũ vel Mathematicæ, vel Phyſicæ, non pertinet ad conſiderationem ſcientiæ diuinæ: intelliget quoque, quomodo in ſcientiam diuinam incidat conſideratio de cauſſa vniuerſi eſſe.

Canon II.

Qui ſcit, quid Picus iuxta Auerrois ſententiam intendat, cum dicit, Vnum Metaphyſicum eſt fundamentum vnius Arithmetici: & quod numerus præciſe ita reperitur in abſtractis, ſicut in materialibus: intelliget quid Algazel velit in enumeratione

quatuor

quatuor ſpecierum ſubſtantię, quæ ſunt hyle, forma, corpus, & intelligentia ſeparata per ſe exiſtens. Qui hæc intelligit: intelliget illud Pici, ſecundum Auerroem, nempe ſubſtantiam eſſe priorem accidente, non ſolum natura, ſed tempore.

Canon III.

Qui ſcit, quomodo eſſe omnis eius quod eſt, aliud pendet ab alio: à ſe ſic, vt ad remotionem eius ſequatur remotio iſtius, aliud non pendet: ſciet, quid poſſibile & debitum per ſe apud Arabes occulte ſignificet: & quomodo cauſa vniuerſi eſſe, non ſit aliud ab eo quod eſt ipſum: & quid velit Algazelis ſententia in eo vbi dicit, quod neceſſe eſſe non pendet ab alio ſic, vt illud aliud pendeat ab ipſo: & quomodo vniuerſale ſit ſingulare per differentiam, vel per accidens: deinde quomodo quicquid eſt aliud à neceſſe eſſe, oportet vt proueniat ab eo ſecundum ordinem.

Canon IV.

Qui intelligit apud Arabes deſignationes quinque, vt cum dicitur aliquis homo, corpus, albus, ſciens, largiens, indigens: intelliget,

telliget, quare Algazel in ipſo neceſſe eſſe nullo modo pluralitatem concedat: & quare Mahumeth Toletinus relationem nullam rem dicere extra animam affirmet: tum quo modo ſenſibilia communia proprias ſpecies ad ſenſus multiplicant, diſtinctas à ſpeciebus ſenſibilium propriorum.

Canon V.

Qui ſcit, quomodo primum eſſe non habeat ſimilitudinem, nec æqualitatem, nec poſſit recipere diuiſionem, & quomodo negari incepit ſuum eſſe: & quid ſit relatio ad actiones, quæ proueniunt ex eo: intelliget, quid ſignificent Arabes per vnum, ęternum, largum, dapſilem, & prius: & quomodo primum viuens ſit primum principium: & quare Auicenna dicat, non poſſe eſſe in anima notionem intelligibilem, ſine actuaiinel - lectione: & quomodo Algazelis ſententia, Scire ſeipſum non addit primo principio aliquid, vnde quaſi per hoc ſit multitudo in eo: & cur eius ſcientia non ſit niſi ipſemet, & quod primus ſcit omnes ſpecies & genera omnium quæ ſunt: & quomodo Auicenna dicat, primam ſubſtantiam priorem

eſſe

esse qualibet substantia, habente habitudinem ad operationem transeuntem, quæcũque sit illa, alicuius causæ, siue formalis, siue materialis, siue efficientis, siue finalis.

Canon VI.

Qui intelligit, quomodo scientia de multis scitis non possit esse vna: intelliget illud Algazelis, Intellectus de hoc, quod vere vnum est, hoc est, quia non est in eo aliud, & aliud, tunc vt habet positionem distinctionis alicuius de illo, sequatur ipsum non esse, quoniam non habet partes: cognoscet, quomodo anima sit quasi tabula breuis, in se omnia continens quæ sunt in mundo: intelliget magnum secretum Algazelis, vbi inquit, Primus qui est laudabilis, non potest scire singularia, scientia in qua sit præteritum, futurum, & præsens: & quod primus est volens, & ei est volũtas & causa, & quod hoc non sit aliud ab eius essentia: intelliget etiam, vbi inquit, Imaginatio igitur casus, & inquisitio formæ eius, in eadem hora est causa rei imaginatæ.

Canon VII.

Qui intelligit illud Isaac Narbonensis, Corpo-

Corpora cœleſtia non largiuntur formaliter inferioribus, niſi caliditatem: intelliget quomodo Algazel dicat, Eſſentia primi vero talis eſt, quod ex ea fluit ſine dubio, omne quod eſt ſecundum modum pleniorem & perfectiorem, iuxta ordinem: quod eſt poſſibile in eſſe à principio, vſque ad finem ordinis.

Canon VIII.

Qui intelligit, quomodo delectatio ſenſibilis non habet comparationem ad delectationem intelligibilem: intelliget illud Algazelis, Apprehenſibile quod ſolet afferre delectationem, aliquando eſt præſens, ſed nõ percipit huiuſmodi delectationem eius, vel quia non recordatur eius, vel quia intentus eſt in aliis. Similiter anima ſeparata poſt mortem, ſentit dolorem pro ignorantia, & delectationem pro ſapientia.

Canon IX.

Qui intelligit illud Moyſis Ægyptii, Simplicitas primi & omnimoda immaterialitas probari non poteſt per cauſalitatem efficientem

entem motus, ſed per finalem tantum: intelliget Algazelem, vbi ait, Nos autem non apprehendimus de ipſo, & de proprietatibus eius, niſi vniuerſalia, & hęc pauciſſima: quomodo etiam (vt idem ait) angelorum delectatio ſit ſine fine, & infra delectationē primi: & quomodo delectatio ex contemplatione primi, vincit delectationem de apprehenſione ſui, quam Algazel agnitionem ſerui affirmat: & quomodo intelligēdum eiuſdem dictum, Angeli non habent voluptatem cibi & coitus, propter Dei propinquitatem: & ſi exierit virtus intelligibilis de potentia ad effectum, homo poterit acquirere fœlicitatem.

Canon X.

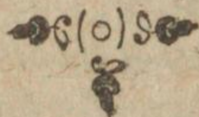
Qui intelligit illud Abumaron Babylonii, Intellectus agens nihil aliud eſt quam Deus: intelliget illud Algazelis, Scire rē in Deo, eſt principium eſſendi ipſam rem, & quod paulo poſt inquit: Nihil de Deo poteſt intelligi, niſi ſecundum aliquid, quod eſt in te. & vbi ait, Vnum non cognoſcit Deum, niſi Deus.

Canon XI.

Qui intelligit, quomodo anima excitatur

tur ab exterioribus ſpeciebus: intelliget illud Adelandi, quod& omnes Mauri dicunt, & Picus introducit, quomodo ſpecies actu & ſubſtantialiter ſint in parte, quæ non cadit, & recipiantur de nouo & accidentaliter in parte quæ cadit.

Hinc intelligere poterit diligens rerum ſepultarum indagator, quod ſcribit Tabet Chaldæus, de dormitione ſuper epar in reuelatione ſomniorum: & quod dixit Abdala, Videre ſomnia, eſt fortitudo imaginationis. Intelligere ea, eſt fortitudo intellectus. Ideo qui videt ea, vt plurimum non intelliget ea.

DE

TRACTATVS DE PROPRII CVIVSQVE NATI DÆMONIS INQVISITIONE.

LIBER I.

De cuiusque Genio in genere.

Cap. I.

De variis autorum opinionibus circa Genium cuique proprium.

POrphyrius putabat, Dęmonem seu Genium cuique proprium à Domino natiuitatis, hoc est, ab astris prouenire, & in hominem descendere: sed hũc oppugnare videtur *Iamblici* opinio: quippe qui negat, Dæmonem cuique proprium à generationis figura descẽdere: *sed*, ait, *ipsum ab antiquiori principio profluere, quam sunt astra*

aut

aut astrorum duces: Vult igitur ille, quod proprius cuiusque Dæmon, non à parte quadã cœli aut elementorum procedat, sed potius à toto mundo, & multiformi in eo vita ac multiformibus corporibus, per quæ transit anima descendens in generationem, agnoscitque, illum Dæmonem fuisse in exemplari antequam in generationem animæ laberetur: quem quamprimum anima ducem accipit, adstat ipse Dæmon expletor subinde vitarum, &c. *Maternus* autem, vir Astrologiæ peritus, magis illi *Porphyrij* quam huic *Iamblici* sententiæ adhærens, asseuerare videtur, quod proprii Dæmonis acquisitio & ortus à cælo ac syderibus proueniat, & tamen videtur itidem, in eo dissentire à *Porphyrio*, quod, dum hic quærit Genium ex stella genituræ, vti dictũ est; ille dicit, eum profluere vel à Planetis plura dignitatum & fortitudinis testimonia in puncto vel tempore natiuitatis habentibus, vel ab illo Planeta, cuius domum ingressa est Luna post illam, quam nascente homine possidet: Similiter *Chaldæi* à *Iamblico* dissentiẽtes, partimque cum *Porphyrio & Materno*, videlicet in loco, conuenientes, & partim etiam ab iis dissidentes variante opinione dicunt, quod Dæmon seu Genius proprius nato nõ proue-

proueniat, nisi à Sole & Luna: Quare etiam ab iis eum requirunt: Alii autem (cuiusmodi sunt *Hebræorum* quamplurimi) ex aliquo cęlorum cardine, aut etiam ex omnibus illis hunc petendum esse opinantur: At vero in Astrologia communi seu vulgari versati, solent Dæmonem bonum ab vndecima figuræ cœlestis domo petere (vnde illa domus etiam *bonus Dæmon* appellatur) quemadmodum è conuerso, malum natiuitatis Genium, secundum nonnullos ex domo sexta, vtpote quæ corporis afflictiones & ægritudines denotat, vel potius, secundum nostram opinionem, Genii dispositionem ex 12. domo elicere possumus, quatenus illa est locus inimicorum nati: quid enim generi humano magis malitiosum, quid magis aduersum, quam *Cacodæmon*? Hinc etiam est, quod secundum nonnullos, hoc domicilium *Cacodæmon* seu malus Dęmon appellatur. Ex quibus constat, quamuis habeatur via quædam, & ratio proprium suum Genium per regulas & obseruationes Astrologicas cognoscendi, illa tamen sit tam abstrusa, & falsarum opinionum sensibus ac tenebris ita obruta, vt & vel impossibilius quidem etiam existimetur, indagare huius mysterii veritatem per viam syderum,

rum,

rum, quam conflare aurum, per doctrinam & ſcripta Alchimiſtarum. Atque vti videmus, quod opinionibus potiſſimum agamus in Dei & veræ naturæ detectione ac inquiſitione à poſteriori, ſic etiam procul dubio tametſi huius rei veritas ſit per demonſtrationem à poſteriori declaranda, attamen, quia pro imaginatione noſtra tantum rem ipſam oſtendimus, ideo reuera illam ita ſe habere, dicere aut aſſeuerare non poſſumus, niſi ipſa experientia conceptus noſtri effectum luculenter demonſtret: Id quod etiam innuere videtur *Porphyrius*, quando dicit: *Si quis cognoſceret figuram natiuitatis, Dominumque figuræ inueniret Dæmonem ſuum, & per ipſum ſaluaretur à fato natiuitatis: ſed impoſſibile eſt ſcire illã, & hunc inuenire, quoniam regulæ Aſtrologiæ ſunt incomprehenſibiles, & incertæ, multæque illis inſunt diſſenſiones, & à multis impugnantur*, &c. Quibus fateri videtur, quod quamuis in Aſtrologia habeatur via quædam inueſtigãdi Dæmonem ſeu Genium natiuitatis, attamen illa propter multitudinem regularum & oppoſitionum earum, fere ſit impoſſibilis: Eſſe tamen modum quendam inueniendi Aſtrologica ratione proprium ſuum Dæmonem infra declarabimus, quæ tamen

via

via (ingenue fatebor) magis opinione ſtatuminata eſt, quam demonſtratione aut infallibili veritate ſtipata: Cõfitemur enim cum *Iamblico* & aliis in ſanctiſſima huius rei inquiſitione bene verſatis, quod ſuus cuique Dæmon & conductor ab antiquiori, altiori, & magis metaphyſico principio ſeu initio oriatur aut deriuetur, quam ab aſtris aut eorũ ducibus: Quare neceſſe erit, vt ad diuinum vaticinium recurramus, quo veritatem certiſſimam circa ſtellas habeamus: *Vaticinium enim*, vt *Iamblici* verbis vtar, *docere poteſt naturam & effectum aſtrorum ſine arte*. Licet ergo difficile per ſolam Aſtrologiam, attamen facile per diuinum Vaticinium Genius reperitur.

CAP. II.

De Genij appellatione, quomodo deſcendat cum anima nati, & de officio eius in nati vita.

PRoprius nati Dæmon ideo nuncupatur *Genius*, quod, quaſi Dæmon Geniture, hoc eſt, quaſi ſubterlabens à mundi diſpoſitione ſyderumque circuitibus, qui in generatione verſantur, ad geneſin, & ingenitum deſcen-

deſcendit. Modum autem huius deſcenſus videtur *Iamblicus* hoc modo deſcribere: *Proprius*, inquit ille, *cuique Dæmō non à particulari quadam cœli elementorumue diſpoſitione diſtribuitur, ſed à tota mundi diſpoſitione, quando deſcendit anima, regnante, ipſique Dæmonem certum accommodante, executorem vitæ, quem elegerit anima.* Quod autem ad eius in nati diſpoſitione officium attinet, *ipſe*, teſte *Iamblico animam conciliat corpori geniti, vitamq; ei communicatam curat, animæq; vimviuificam dirigit, cogitationi aſſidue exhibet principia, natusq; agere cogitur talia, qualia ipſe in mentem adducit, eatenus nos gubernat, qnoad ſacris præfecti, Domiuum pro Dæmone mutemus: Tum enim Dæmon Deo cedens, vel vacat ab opere, vel conducit ad idem: Sors autem alicuius propria attribuitur animæ, dum deſcendit, ex toto mundi corpore & vita, prout tunc ſe habet ad illam, & illa ſors certo Dœmone ducitur & impletur:* Ex his igitur concludit *Iamblicus*, quod *impoſſibile ſit certos indicare euentus cauſarum cum omnium cauſarum concurſum comprehendere nequeamus, niſi per inſpirationem diuinam id aſſequamur:* ſed de his animi noſtri ſententiam inferius explicabimus.

Cap. III.

An Dæmon seu Genius sit pars animæ nati, nec, & an per Dæmonis genitalis cognitionem possimus effugere fata.

PORphyrius suspicatus est, *Dæmonem cuique proprium esse quandam animæ partem, videlicet intellectum: eumq; hominem εὐδαίμον, id est, felicem dicit, qui sapientem habeat intellectum:* Cuius quidem opinionem refellere conatur *Iamblicus* his verbis; *Quod si ita sit, non erit amplius alius ordo præstantior homine præfectus homini, sed inter diuisas animæ partes, superior inferioribus dominabitur, vbi tamen cuncta cognatæ sunt, nulla vero vt absoluta subditis dominatur: Porphyrius* etiã addit, quod *si figura natiuitatis & eius Dæmonium cognosci aut dari posset, ille Dæmon suum natum à fato natiuitatis solueret:* Cui *Iamblicus* respondere videtur, *nos non tam per Dæmonem, quam per cultum diuini numinis solui à fato,* additque *Dæmonem natiuitatis ab antiquiori principio, quam ab astris procedere,* videlicet à Diis superioribus: Vnde concludere videtur, quod *per cognitionem figuræ natiuitatis non liberemur à fato*; simulque

iungit,

iungit, quod, *si Dæmon ex natiuitate cognoscerctur, nõ foret propterea felix, qui genificum cognosceret Dæmonem. Et quisnam hunc ducem accipiat ad effugienda fatalia?* Quid autem nos de his opinionibus censeamus, in parte vltima huius libelli explicabimus.

CAP. IV.

An plures adsint cuique Dæmones?

PORphyrius *alium Dæmonem corpus, alium animam, & alium mentem regere opinatus est*; Sed *Iamblicus* eius opinionem refutando arguit, ea *omnia eodem Dæmone gubernari*: *Absurdum enim esse* dicit, *eidem animali præfectum multiformem putare.* Porro etiam alibi *Porphyrius* asseuerare videtur *plures cuique adesse Dæmones*, quorum alii alia in homine gubernent: ita videlicet, vt alius nati sanitatem, alius pulchritudinem, alii quandam in his habitudinem curent, vnusque illis æque præsit. Cui *Iamblicus* negando respondet, *Dæmonem vnum nõ alicui parti nostrum præesse duntaxat, sed toti simul adesse, totum ducere, quemadmodum à totis, qui in mundo sunt, ordinib. est attributus*: Iterũ *Porphyrius* introducit contrarietatẽ tanq̃

dominantium Dæmonum; nam alios facit bonos, alios malos, cum tamen, teste *Iamblico*, nusquam mali spiritus sortem habeant præfecturæ, nec pari vel authoritate vel numero ex aduerso bonorum sint distributi. *Magi* autem *præstantiores*, contra *Iamblici* Monadem nitentes, *tres cuilibet homini, in eius natiuitate custodes seu Dæmones attribuunt:* quorum *primum* appellant *sacrum*, qui iuxta Ægyptiorum doctrinam, nec à stellis fixis, nec ab erraticis, sed à cœlo superiori, videlicet ab empyreo per ipsum Dæmonum præsidem Deum descendenti animæ rationali assignatur, dicuntque, quod huius officium sit vitam animæ dirigere, cogitationesque bonas menti semper exhibere, & assidue in nobis agere illuminando, quamuis non semper eum animaduertamus, sed quã-do purgati sumus, & tranquille viuimus, tũc à nobis percipitur, & quasi nobiscum loquitur, studetque assidue ad sacram nos adducere perfectionem: *Secundus* nuncupatur *Genius*, quatenus est genituræ Dæmon, qui à mundi dispositione siderumque circuitibus, qui in generatione versantur, descendit: *Tertium* vero nati Dæmonem professioni & magisterio præesse volunt, quem à syderibus infundi tradunt, animæque mores,

& viam

& viam ad dignitates ac honores mundanos præbere. Et quidem hoc experientia compertum & comprobatum asserunt, quod si professio cum natura nostra consentiat similis nobis atque cum Genio concors adsit professionis Dæmon vitaque magis efficiatur tranquilla, felix atque prospera: At vero, si in professione versemur naturæ Genii cõtraria vel dissimili, laboriosa nobis redditur vita & discordantibus actionibus perturbata, &c.

CAP. V.

An vnicuiq; homini datus sit spiritus malus & Diabolus? Et an animæ impiorum fiant Dæmones post suam à corpore separationem?

QVemadmodum vnicuique homini datus est Genius seu spiritus bonus, ita etiam ei assignatus est malus atq; diabolicus; quorum vterque vnionem quærit cum spiritu nostro illumque ad se allicere & attrahere summa ope nititur, atque, vt illi non aliter, quam vinum aquæ commisceatur, omni conamine tentat: Homo igitur inter hos duos concertantes medius est, & loco

liberi arbitrii sibi est, ita vt victoriam, vtri vult præstare soleat: Bonus enim spiritus seu Dæmon per bona opera ipsi conformia nos sibi similes reddit, & in Angelos vniendo nos sibi transformat. Hinc *Malach.* 4. 6. de Iohanne Baptista dicitur. *Ecce, ego mitto Angelum meum ante faciem tuam.* De qua transmutatione & vnione alibi scriptum est, *qui adhæret Deo, vnus spiritus efficitur cum eo.* Sed & mali Dæmones malis actionibus nos sibi conformes, & vnitos reddere student: Id quod etiam ex Christi verbis elicere possumus, quibus de *Iuda*, inquit; *Nonne ego vos elegi duodecim, & vnus ex vobis Diabolus existit?* Atque hoc idem arguere videtur *Trismegistus*; *Quando Dæmon in humanam influit animam semina propriæ notionis inspergit*; Vnde anima talibus seminibus conspersa, furore prægnans parit inde mirabilia, & qualiacunque Dæmonum sunt officia: Bonus enim Dæmon, quando influit in animam sanctam, extollit eam ad sapientiæ lumen; malus vero Dæmon in prauam transfusus animam incitat eam ad furta, homicidia, libidines, & quæcunque malorum Dæmonum sunt officia: Boni enim Dæmones, teste *Iamblico*, animas perfectissime purgant, ipsique præsentes, dant cor-

pori

pori ſanitatem, virtutem animo, menti ſecuritatem, quod in nobis eſt lethiferum delent, calorem fouent, efficaciorem reddunt ad vitam, & harmonia intelligibili menti lumen ſemper infundunt. Cæterum de eo magna videtur inter Philoſophos ſuboriri diſpoſitio, *An animæ hominum fiant Dæmones poſt ſuam ſeparationem à corpore*: Magorum quidem ſententia eſt, teſte *Porphyrio*, animas in naturam Dæmonum conuerti ac pernicioſas, vti illi ſunt, fieri: Quorum ſane opinio verbis Chriſti de *Iuda Iſchariothe* ſupra allegatis confirmari videtur: Atque illi etiam expreſſis verbis adſtipulari videtur *Mercurius Triſmegiſtus*, cum dicit: *Anima vtique praua, cum Dæmon efficitur, ad obſequium Dei iubetur igneum capeſſere corpus, inde in animam transfuſa nefariam, eam flagellis verberat peccatorum*, &c Bonorum autem animæ virtute adminiſtrationum bonorum Dæmonum in naturam Angelorum tranſmutantur.

LIBER II.

De Genii natiuitatis inuentione.

Cap. I.

De principiis nonnullis intelligendis antequam ad praxin perueniamus.

PRiusquam ad practicam Dæmonis genituræ partem accedamus, necesse erit prius intelligere res ad praxin illam cōducentes, vtpote sine quibus, nō minus impossibile est ad huius artis perfectionem pertingere, quam ad completam Geometriæ cognitionem non consideratis punctis, lineis, superficiebus & corporibus peruenire: In primis igitur, intelligēdum erit, quod, vt in Geometria punctum est illius artis origo atque principium, ita quoque in hac inquisitione, quemadmodum in omni re alia, Deus sit sola vnitas & principium à quo immediate creaturæ dignissimæ atque omnium primæ ac potentissimæ profluxerunt: quæ se habent ad trinitatis numeros, qui maxime

maxime ſimplices ſunt & quaſi digiti per ſe ſubſiſtunt; vt denarii ad digitos, vtpote qui immediate à digitis deriuantur: Sunt igitur creaturæ numeri denarii ideo potentiores, quoniam propinquius accedunt ad numerum meræ formalitatis: Atque vt numeri superſubſtantiales imperando atque ordinando ſe habent in dominio ad creaturas numeri denarii, ita etiam creaturæ numeri denarii præponuntur creaturis numeri centenarii in annuntiatione ordinationis primi præſidentis, quemadmodum etiam hæ ipſæ vlterius in rebus à ſummo Domino per arcanum & abſtruſum eius conſilium ordinatis, ſecundum annunciationem & admonitionem ſpirituum ſeu creaturarum denarii numeri voluntatem Regis regum accomplent impertiendo vlterius inferioribus ſiue numeri millenarii ſpiritibus, quod ipſis debetur & neceſſarium eſt, ac ſibi ipſis æqualiter diſtribuendo ſecundum cuiuſque dignitatem, quod à creatore vnico ipſis ſtatuitur, & per creaturas ei proximas illis annunciatur. Per creaturas igitur numeri denarii intelligimus ordines Angelorum, quorum vnus alteri deorſum, ſuo more ſuſurrando voluntatem regis ſui superſubſtantialis indicat, atque tandem Archangeli & Angeli or-

dinum inferiorum, quæ à Seraphin & Cherubin acceperunt, annunciant, atque hi tandem voluntatem Imperatoris spiritualis inferioribus referunt, & sacri atque supercœlestes mentium duces inferiora ad hominum constitutionem labentium semper existunt, vt infra latius declarabimus. Per creaturas autem centenarii numeri intelligimus spiritus seu Dæmones orbibus syderum imperantes: quorum est, animæ mediæ hominis & animabus rerum cæterarum præesse, quæ vitam & vitæ rationem respiciunt. Ex his igitur colligitur vniuscuiusque hominis Genius, quem tanto conamine quærere annitebatur & exoptabat *Porphyrius*, sine vlla Dæmonis supercœlestis ei prædominantis consideratione: Quod quidem in viro docto maximus erat error, atque extremæ ignorantiæ indicium, vti etiam *Iamblicus* verbis apertissimis agnoscere videtur. Per spiritus denique numerorum millenariorum Dæmones ventis, elementis, atque mundi plagis præsidentes denotamus, qui in carnem & corpus dominium insigne habent, & viam faciunt ac præparant, qua mēs cœli supremi, & anima siue spiritus medii per aerem infimi in corpus introducatur. Quid autem intendamus per numeros simplices,

plices, denarios, centenarios, & millenarios in libro huius Tractatus de numeris diuinis vberrime ostendimus; vbi scilicet per numeros simplices simplicissimam essentiæ supersubstantialis naturam & harmoniam seu punctum & quasi vnitatem descripsimus, per denarios radicalem seu linearem cœli empyrei compositionem, hoc est, proportionem lucis cum spiritu eiusdem, & per centenarium numerum quadratum seu superficialem cœli ætherei mixtionem in luce & spiritu, ac per millenarium denique corpoream siue cubicam cœli infimi dispositionem demonstrauimus. Ex cœlo igitur empyreo Angeli siue Dæmones hi respicere dicuntur corpora septem planetarum: ita vt spiritus centenarii numeri, qui olympici nuncupantur, nihil agere possint sine nutu, iussu & consensu illorum, qui ordinationes Dei Dæmonibus mediæ mundi regionis indicant atque curant, vt recte illi secundum diuinam voluntatem ea exequantur, quæ à Deo sunt ordinata & constituta.

CAP. II.

Angeli cœli empyrei, mentis duces, natique custodes, qui Planetis & Dæmonibus eorundem prædominantur.

SEcundum Hebræorum patres etiam Magi recentiores, ac præcipue *Trithemius Abbas*, vir ille ſapientia admirabili pręditus, Angelum Saturno attribuere videtur *Orifiel* dictum, qui & ab aliis *Zabkiel* nuncupatur, Iovi *Zachariel*, vel, vt alii volunt, *Zadkiel*, Marti *Samael*, vel iuxta alios *Camael*, Soli *Michael* licet alii *Raphaelem* ei, minus tamẽ recte, vt mihi quidem videtur, aſſignent: Nã vti *Michael* dicitur in Apocalypſi eſſe quaſi dux belli ſpiritualis, qui Diabolum deorſum ſuo conductu propulſauit, cœlumque empyreum ab eius lite & contentione, ac ab omni impuritate liberauit, ſic etiam Sol cæleſtis poteſtatem habet vitæ, mũdificationis, multiplicationis, & ſummæ fortitudinis ac ſplendoris in mundo viſibili, & quidem eo magis, quoniam Deus in eo poſuit tabernaculũ ſuum. Veneri præſidet Angelus *Aniel*, Mercurio *Raphael*, atque Lunæ *Gabriel*. Atque hoc eſt, quod aſſeuerare videtur *Trithemius*

mius Abbas, hisce verbis: Veterum sententia est plurimorum, mundum hunc inferiorem ordinatione primi intellectꝰ, qui Deus est, per secundas intelligentias gubernari: quorum opinione *conciliator Medicorum* assentiens dicit: *Septem planetis, spiritus septem à principio cœli & terræ præfectos*, &c. Hi ergo Angeli septem sunt illi potentissimi, quorũ dominio non modo stellæ erraticæ, verum etiam ipsi Dæmones Olympici, quibus à planetarum creatione ipsis immediate præesse datum est, actum suum habent: Nam vt Deus Monas Angelos cœli empyrei respicit, sic etiam illi hos cœliætherei, atque hi denique istos cœli elementaris.

CAP. III.

De spiritibus Olympicis. ac primum de iis, qui subijciuntur prædictis Angelis empyreis, à quibus Genius natiuitatis procedit.

SPiritus illos vocant Magi Olympicos, qui in firmamento, & in astris firmamẽti habitant; quorum officium est fata decernere & fatales casus administrare, quatenus id Deus approbauerit, ordinauerit, & per-

miſerit; Nam neque malus Dæmon, neque malum fatum citra aut vltra ordinationem Dei altiſſimi nocere poteſt. Quilibet vero ſpirituum Olympicorum, hoc docebit & efficiet, quod aſtrum, cui aſſignatur, portendet: Et tamen omnes ſine permiſſione diuina nihil in actum deducere poſſunt: Solus enim Deus eſt, qui & poſſe & efficere illis dat: Et proinde, quando malum fatum important à ſuperiori Angelo, in quo nihil mali eſt per voluntatem diuinam corriguntur: Parent igitur Deo conditori omnium tam ſupercœleſtia & cœleſtia, quam ſublunaria & infernalia.

Cap. IV.

De ſpiritibus Olympicis dominium immediate habentibus in planetas cum eorum characteribus.

ARatron eſt ſpiritus *Saturni*, qui natum reddit aptum ad grauitatem & contemplationem, docet Alchimiam, Magiam & Phyſicam.

Bethor gubernat ea, quæ *Ioui* adſcribuntur, ad maximas dignitates euehit, offert theſauros, aereos conciliat ſpiritus, qui vera dant reſponſa, medicinas miraculoſas in ſuis affecti-

affectibus reddit, & solet longam promittere vitam.

Phuleg præest *Marti*, & eius attributis, qui euehit genitum ad summas dignitates in re bellica.

Sol dat spiritus præstantissimos, qui docēt perfectam medicinam; conuertit omnia in aurum pretiosissimũ & lapides pretiosos, dat aurum & crumenam auro pullulantem.

Hagith spiritus *Veneris* gubernat Venerea. Quem suo dignatur charactere facit affabilem & ornatum omni decore, cuprum conuertit in momento in aurum & è contra aurum in cuprum.

Ophiel est spiritus *Mercurij* & gubernator Mercurialium.

Luna dat spiritus familiares, qui facilime docent omnes artes; Et quem suo charactere dignatur, facit posse in momento argentum viuum conuertere in lapidem Philosophorum.

CAP. V.

De spiritibus Olympicis seu Angelis, qui mansionibus Lunæ prædominantur.

SVnt etiam 28. Dæmones, qui præsunt cuilibet Lunæ mansioni, incipiendo

scilicet

ſcilicet à prima manſione, *Geniel, Enediel, Amixiel, Azariel, Gabriel, Darachiel, Sehe-liel, Amnediel, Barbiel, Ardefiel, Neciel, Ab-diznel, Iazeriel, Ergediel, Ataliel, Azeruel, Adriel, Egibiel, Amutiel, Kyriel, Bethnael, Geliel, Requiel, Abrinael, Aziel, Tagriel, A-theniel, Amnixiel.* Qui quidem ſpiritus conueniunt cum natura manſionum Lunæ, de quibus in libro noſtro, de Aſtrologia egimus.

Cap. VI.

De Dæmonibus Olympicis, qui imperant ſignis Zodiaci.

PORRO etiam Dæmon peculiaris præeſt cuilibet duodecim ſignorum: Verbi gratia: *Arieti* præſidet *Malchidael, Tauro Aſmodel, Geminis Ambriel, Cancro Mariel, Leoni Verchiel, Virgini Hamael, Libræ Zuriel, Scorpioni Barchiel, Sagittario Adrachiel, Capricorno Hanael, Aquario Cambiel, & Piſcibus Barchiel:* De his ſecundum Magos ſcriptum eſt in Apocal. vbi dicitur, quod in 12. portis nouæ vrbis, 12. Angeli ſint collocati, &c.

CAP. VI.

De ſpiritibus elementaribus, & mundi plagis præſidentibus.

SCiendum eſt etiam, quod in regione mundi infima ſpiritus ſiue Dæmones reperiantur multorum officiorum: cum alii 4. ventis præſint, atque præfecti ſint quatuor mundi partibus: Sed quia venti ſunt ſpiritus à Deo procedentes, ideo eorum dominia attribuuntur Angelis ſupremæ regionis: Quare *Michael* præfectus eſt vento Orientali, *Raphael* Occidentali, *Gabriel* Boreæ, & *Nariel* ſiue *Vriel* Auſtro: Similiter elemento aëri præeſt *Cherub*, aquæ *Tharſis*, terræ *Ariel*, igni *Seruph*, vel iuxta *Philonem Nathaniel*. Quiſque autem horum ſpirituum grandis princeps eſt, & habens poteſtatem multæ libertatis in dominio ſuorum planetarum & ſignorum, atque in eorum temporibus, annis, menſibus, diebus, & horis, & ſuis elementis, ac partibus mundi, & ventis, adeoque dominatur vnuſquiſque eorum pluribus legionibus. Hi conducunt ad diſpoſitionem corporis humani in geneſi, & cæterarum creaturarum.

CAP.

Cap. VIII.

De Angelis, qui horis cuiusq; diei attribuuntur.

CVilibet Planetæ attribuitur Princeps aliquis supercœlestis, vti in præmissis declaratum est, videlicet *Michael* Soli, *Anael* Veneri, *Raphael* Mercurio, *Gabriel* Lunæ, *Orifiel* Saturno, *Zachariel* Ioui, &c. Quare cum Angelum in qualibet, cuiuslibet septimanæ & diei hora prædominantem inuenire desideramus, procedendum erit, vt in inuentione Planetæ prædominantis in qualibet diei septimanæ hora, in Astrologia nostra declaratum est: Verbi gratia, diei dominici primam horam, incipiendo ab ortu solis, sibi vēdicat *Sol*, secundam *Venus*, tertiam *Mercurius*, quartam *Luna*, quintam *Saturnus*, & sic in cæteris, pro vt loco ante allegato declaratum est: Sic etiam dicimus, quod primam horam diei dominici, *Michael*, qui est spiritus *Solis* possidebit, secundam *Anael*, qui est spiritus *Veneris*, tertiam *Raphael*, qui est spiritus seu Angelus *Mercurij*, & ita in reliquis.

(o)

CAP. IX.

Quomodo signa atque Planetæ & per consequẽs Dæmones iis præsidentes magis vni terræ loco dedicentur, quam alteri, & proinde vires suas ibi magis exercere & exequi cernantur quam alibi.

PLanetas colligimus ex Cosmographica doctrina vendicare sibi propria climata: Sic *Saturno* primum clima attribuitur, *Ioui* secundum, &c. Inuenimus etiam ex *Chaldæorum* documentis alias regiones his vel illis signis Zodiaci subiici: Exempli causa, *Aries* Germaniæ, Britanniæ, Galliæ, Syriæ, Palestinæ, Poloniæ, Burgũdiæ, Sueciæ & ex ciuitatibus, Neapoli, Florẽtiæ, Capuæ, Veronæ, Bergamo, Paduæ, Marsiliæ, Sarragosæ & huiusmodi aliis præsidet. *Taurus* præsidet, Mediæ, Perõæ, Cypro, Poloniæ, Russiæ, Campaniæ, Rhetiæ, Heluetiæ, Lotharingiæ, Britanniæ, Irlandiæ, & ex ciuitatib⁹, Boloniæ, Mantuæ, Tarantæ, Pauiæ, Palermæ, Turegiæ, Breslauiæ, Lipsiæ, &c. Atque ita de reliquis signis secundũ ordinem à nobis traditũ in libro nostro de Astrologia. Vbi declarauimus, quibus regionib. & ciuitatibus

tibus quodlibet Zodiaci ſignum prædominetur. His igitur cognitis facilimum erit eorum ſpirituum locos magis familiares, hic in terra inuenire; Et proinde diligenter obſeruare debemus regionem, ciuitatem, oppidum aut locum, quæ ſunt ſub ſigno dom⁹ in quo Dominus loci boni Dæmonis ſeu Genii natiuitatis inuenitur.

Cap. X.

Ob quam cauſam Magi naturales de proprio natiuitatis Genio inquirendo fuerint ſoliciti?

INquirere ſolebant Magi in Coſmologia verſati Genium, vt eius cognitione, familiaritate, & præſidio fata auerterent, & vt eius nutu opera vitæ redderentur efficacia, fortunata atque proſpera. Hinc *Porphyrius: Si quis cognoſceret figuram natiuitatis Dominumque figuræ, inueniret Dæmonem ſuum, & per ipſum ſolueretur à fato natiuitatis fataliaque fugeret, & foret fœlix.*

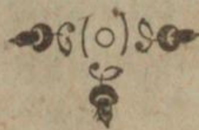
CAP. XI.

De modo inueniendi proprium cuiusq; Genium.

MAgi ſolebant primum inquirere nomẽ & naturam Dæmonis ſiue Genii nati, & deinceps Dæmonem ipſum nato familiarem reddere, & affabilem ſtudebant conuocationibus, adiurationibus, precibus, characteribus, & id genus aliis ceremoniis: Cũ igitur eum inueſtigare voluerimus, imprimis quæramus domus vndecimæ dominum in hora natiuitatis; Deinde videamus, qualis ſpiritus Olympicus illi Planetæ attribuatur, & præterea, qualis Dæmon detur ſigno, in quo reperitur Dominus, poſtea videndum, quomodo hi duo ſpiritus ad inuicem conueniant: Porro etiam ſpiritus ſigni domus vndecimæ maxime conſiderandus eſt: Vtigitur ſpiritus Planetæ cum his magis conueniunt vel diſſentiunt, ita ſtatus vitæ nati erit, vel magis conſtans vel inconſtans. Nõnulli & quidem non inſulſe, eligunt ſpiritũ Domini primæ domus pro Genio natiuitatis, quatenus circa vitam præcipue verſatur: Deinde etiam ſpiritus illius manſionis Lunæ, in qua genitura ſit, obſeruandus eſt;

Porro

Porro quoque attendendum eſt, quiſnam ventus potentius flet à plaga ſeu angulo mundi, & quodnam elementum magis cæteris prædominetur eo tempore, quo geneſis accidit, videlicet an tẽpus ſit calidum & igneum : an vero flatulentum vel pluuioſum, vel ad congelationem & glaciem pronum : Nam per hæc ipſa percipiemus elementum prædominans, & per conſequens ſpiritum potentiorem , & circa elementa prædominantem eliciemus. Quibus diligenter conſideratis, Genii natiuitatis adiumenta vel impedimenta colligere non erit impoſſibile, adeoque cognoſcemus, cuius Planetæ dominium, cuius domus & ſigni aſſiſtentia, cuius venti flatus, cuius elementi imperium, cuius loci, hoc eſt, regionis vel ciuitatis præſentia Genio natiuitatis magis aut minus conferre poſſit : Atque hac via & ratione ingentia proculdubio, res illas prędictas diligenti obſeruatione ponderando & contemplando, proferre poterimus.

CAP. XII.

Quomodo quis sibi possit Genium suum, cognito eius Planeta & natura, ac nomine, reddere familiarem & affabilem.

IAmblicus narrat duplicem esse de Dæmone vniuscuiusque tractatum : *Vnum sacrum* siue Deificum , qui Dæmonem à supernis causis inuocat:atque hic quidem exploratione vniuscuiusque genituræ non vtitur , sed vniuersalius super naturam Dæmonem colit & curat : *Alium* artificiosum, qui Dæmonem à circuitibus inuocat,atque hic in generatione versatur , & vniuscuiusque genituram explorat , & particularius secundum naturam Dæmonem colit & curat: Ille ergo ad diuinum & supernaturalem ac principalem mentis ducem spectat , & de Angelis , ac Archangelis , primariis hominum custodibus tractat ; hic vero de spiritibus Olympicis seu animæ mediæ ductoribus agit , qui Angelis & Archangelis subiiciuntur. Atque hi spiritus Olympici sunt illi , quos teste *Iamblico* consueuerunt , qui circa naturam artificiose operantur, perquirere ordinate à Decanis, hoc est, à facieb⁹ signorum

gnorum atque ab influxuum dispensationibus, imaginibusque cœli, & à stellis, Soleq; & Luna, item à polis & omnibus elementis atque mundo, hoc est, secũdum illud, quod supra diximus, à dispositione graduum domus Genii, spiritus signi eiusdem, & Dæmonis domini domus boni Dæmonis siue vndecimæ, Dæmonisque plagæ mundi fortioris, & Dæmonis elementi in mundo tẽpore natiuitatis prædominantis, &c. Modũ autem inuocandi quemque Dæmonem ꝓponit *Iamblicus* his verbis: *Per Deum, dominum vnum Dæmonum agitur inuocatio, qui & à principio suum cuiq; Dæmonem definiuit, & in sacrificiis, secundum propriam voluntatem suam cuiq; monstrat, semper enim in sacrarum operationum ordine per superiora numina inferiora vocantur:* Quare quidem in Dæmonibus, vnus dux eorum, qui circa generationem obtinent principatum, Dæmonem suum ad vnumquemq; dimittit: Postquam igitur adest vnicuique suus, tunc & congruum sibi cultum pandit, nomenque suum modumque inuocationis suæ propriũ patefacit: Atque tales Dæmones sunt superiores, atque semper benigni, quatenus eorum sedes est super fatalium regionem: Alius autem est ordo prædictis cognatus eorum,

rum, quos Olympicos appellauimus: Qui quidem quatenus fati executores, bonum vel malum nato important, & tamen à superioribus ducibus: qui ſunt præpotentes voluntatis diuinæ nuncii, impediuntur nonnunquam in actionibus ſuis per velle diuinum: Verbi gratia; Spiritus Solis & ipſius corporis ſolaris actus impediti fuerunt virtute Archangeli *Michaelis*, Deo ſic volente, ita vt per ſpacium vnius diei immotus conſiſtere viſus ſit Sol tempore Ioſuæ: Virtute, inquam, *Michaelis*, quoniam ipſe eſt ſupercœleſtis ſpirituum cœleſtium in Sole habitantium præfectus atque moderator, & voluntatem Dei ſui, tam in exacta executione, quam in actuum moderatione in globo ſolari expedire ſemper paratus eſt. Sed vt ad rem redeamus cum familiaritatem, cum Genio ſeu ſpiritu Olympico natiuitatis habere cupimus, obſeruare in primis tempus illud debemus, quo dominus anguli cœli natiuitatis familiaritatem & bonam diſpoſitionẽ habet cum Domino vndecimæ domus genituræ; Atque ita diſponantur, ſiquidem id ſit poſſibile, vt in iis domibus reperiantur, in quibus fuerunt in geneſi; Præterea, ſi fieri poteſt, eligatur tempus, in quo flet idem vẽtus, qui flabat in natiuitate, & talis ſit etiam

elementorum temperies, qualis fuit in genitura, similiter quoq; mansio Lunæ & Solis dispositio illis, quoad eius fieri potest, conueniant. Quo ita disposito obsignentur & insculpantur in laminis metallicis secũdum planetæ naturam characteres planetarum, qui domini fuerunt ascendentis & vndecimæ domus: atque etiam characteres illi insecandi sunt temporibus exaltationis & fortitudinis vtriusque planetæ prędicti ipsa hora & die, quibus isti planetæ prædominantur: Has itaque laminas teneat genitus, & tempore adaptato, vt prius, adeoque in ipsa die & hora, quibus Spiritus seu Genius prædominatur, fiat inuocatio. Et dicunt Magi, quod Olympus & eius incolæ in forma spirituum se vltro hominibus offerant, ac sua illis officia etiam inuitis præstent; Quãto magis ergo, si eos expetas aderunt? Sapientes autem nos admonent, ne arbitremur, diuinas spirituum inuocationes humanis similes esse, aut ineffabiles effabilibus posse comparari, vel ea, quæ omnem terminum omnemque determinatum modum superant, posse cum humanis imperiis mandatisque conferri, siue definita hæc sint, siue prorsus indefinita. Quare stultæ & nugatoriæ sunt hominum inuentiones, & comment-

menta ad vincendos Dæmones, & imperio ſuo ſubiiciendos illos, quos inuitos nemo mortalium cogere valet: Quocirca ſolius Dei permiſſione, & eius inuocatione hoc tantum opus eſt perficiendum, qui ſolus vim atque poteſtatem habet in Dæmones: Quod etiam *Baconus* hiſce verbis agnoſcere videtur; *In hoc eſt error eorum, qui legibus, tum Theologiæ, tum Philoſophiæ neglectis, ſibi ſubÿci credunt ſpiritus, & quod ſpiritus cogantur humana voluntate: Hoc enim impoſſibile eſt, quia vis humana longe inferior eſt, quam illa ſpirituum, aut, quia in hoc magis aberrant, quod per aliquas res naturales, quibus vtuntur, credunt, vel aduocari vel figurari ſpiritus malignos & adhuc errant, quando per inuocationes, deprecationes & ſacrificia nitũtur homines eos placare & adducere pro vtilitate hominum: Facilius enim ſine comparatione à Deo impetrandum foret vel à bonis ſpiritibus; quicquid homo debet vtile reputare:* Deus igitur præcipue & ſolus precibus exorãdus eſt, vt proprii ſui Dæmonis notitia & familiaritas genito concedatur, quoniam ei ſoli, & p̃ter eum nulli obediunt Angeli primi ordinis, ſeu regionis empyreæ, & Dæmones ſeu ſpiritus medii cæli, Olympici dicti, primum Deo, & deinde Angelis ſuperioribus obſe-

 quium

quium præbent; Atque inferiores denique ordines ſubiiciuntur primum Deo, deinde Archangelis & Angelis, poſtea & vltimo loco ſpiritibus Olympicis obediũt, ita vt quilibet Angelorum ordo inferior ſuperiorem in honore habeat. Atque hinc dictum eſt, quod ſuperiora agant in inferiora, eaque dominio quodam inſigni regant atque gubernent. Magi ergo pii huiuſmodi orationem tyronibus præſcribunt, qua Dei Dæmonum ducis auxilium inuocent, vt Genii ſui cognitionem & familiaritatem acquirant.

Omnipotens æterne Deus, qui totam creaturam condidiſti in laudem tuam & honorem tuum, ac miniſterium hominis, oro, vt Spiritum & Genium meum N.N. de Solari, Mercuriali, Iouiali, &c. ordine mittas, qui me informet & doceat, quæ illum cum iuſtitia & pietate interrogauero, & vt mihi neceſſaria illa indicet ad eruditionem meam in artibus & experimentis maiorum meorum & philoſophorum, aut vt mihi modum conſeruandæ ſanitatis, & vitam recte inſtituendi, aut modum me præſeruandi ab inimicis, &c, Verum non mea fiat voluntas, ſed tua per IESVM CHRISTVM *filium tuum vnigenitum Dominum noſtrum, Amen.*

Quare

Quare prædictis optime consideratis, te quoque oportet ad vota tua consequenda, hoc modo præparatum ex intimo cordis affectu orationem istam deuote ad Deum fundere.

CAP. XIII.

Quomodo, cognitis duarum geniturarum figuris, facillime possimus colligere, vtrius Genius sit potentior, ita vt inde, vter ex illis duobus in omni actione alteri præualeat, dignoscamus.

COgnitis duobus hominibus, inter quos familiaritas est, vel qui simul vitam degere debent; Artifex bonus vnius & alterius natiuitatem addiscens, & in vtraque natiuitate Dominum domus vndecimæ ac spiritum eiusdem eliciens & animaduertens facillime potest colligere, quis eorum Dominum habeat supra alium, aut in ludo, aut in prosperitate, aut in pugna, aut in honore: Imo vero si inueneris quod vnius vndecimæ domus Dominus, & eius bonus Dæmon sit; *alterius* cacodæmon vel spiritus duodecimæ, & quod hic secundi cacodæmon fortior sit & potentior atque fœlicior in cœlo,

quam

quam bonus Dæmon prioris, erit inter hos ſodales ſeu ſocios vnius natura alteri infeſtiſſima, periculoſiſſima & inimiciſſima, ac quod plus eſt, illi priori, ſemper præualebit hęc alterius malitia. Sic legimus *M Antoniũ* & *Octauianum Auguſtum* ſingulari amicitia iunctos ſæpe ſolitos fuiſſe vna ludere; Verũ cum ſemper *Auguſtus* abiret victor, Magum quendam admonuiſſe *M. Antonium* in hanc ſententiam: *Quid tibi, ô Antoni, cum adoleſcẽte iſto? Fuge illum & vita; Nam, etſi tu natu grandior, & rerum peritia præſtantior es, etiam genere illuſtrior, & plurium Imperator bella multa exantlaſti, huius tamen adoleſcentis Genium Genius reformidat tuus, & tua fortuna illius fortunæ ſubblanditur; ni procul fugeris tota ad illum defectura videtur.* Huiuſmodi haud dubie erant Genii *Pompeij* & *Cæſaris*, *Alexandri Magni* & *Darij*; Et quamuis *Cæſaris*, itidemque *Alexandri Magni* exercitus inſtar manipuli tantum; & non magni fuerunt reſpectu illarum copiarum quas duxerunt *Pompeius* & *Darius*, attamen Genius vnius fuit fortior Genio alterius, adeoq; pugna inuiſibili & ſpirituali pugnarunt exercitus ſeu legiones vnius & alterius, & proinde Genius debilior victus ſuccubuit. Nec quidem diſſentit hæc noſtra opinio à ſacris ſcri-

pturis:

pturis: Nam primo legitur ita apud *Esaiam*; *visitauit Dominus exercituum excelsi & in excelso, & super reges terræ in terra*, &c. De quo spirituum ac præsidum conflictu etiam apud *Danielem* 10. legimus: videlicet de principe regni Persarum & de principe Græcorũ, de principe populi Israel, eorundemq; ad inuicem conflictu. Atq; hoc idẽ etiam agnoscere videtur Poeta *Homerus* hisce carminib⁹;

Tantus cœlesti rumor percrebuit aula,
Cum sæua alterni ruerent in prælia Diui.
Neptunum contra bellabat Phœbus Apollo,
Aduersus Martem certabat Pallas Athenæ,
Iunoni obstiterat bello pharetrata Dianæ,
Latonam telis volucer Cyllenius vrget.

Sed & nonnunquam accidit vt duarum genituraru Genii natura ad inuicem opponantur: & tamen alter altero potentior non est, sed vnius malitia adæquat malitiam alterius: imo quidem accidere potest, vt Genius vnius sit cacodæmon alterius, & viceversa. Nam videmus in Astrologia, quod maxima est amicitia & inimicitia inter Planetas; Verbi gratia, inter Saturnũ & Venerẽ, quemadmodum in Astrologia nostra ostẽdimus: Huiusmodi procul dubio erant Genii duorum fratrum *Eteoclis* & *Polynicis*, quorum tam malitia, quam potentia æqua-

lis fuit : Quare ambo victoria exultarunt, ambo mutuæ manus letho extincti sunt, & & quod amplius est, eorum Genii post mortem prælio spirituali belligerari non desiuerunt; ita quidem vt etiam ipse rogus, in quo simul vsitato more combusti fuerant post mortem diuidi ac findi & mutuo quasi odio separari obseruatus sit.

Epilogus Apologeticus.

NOn ideo, Lector beneuole, Magi impii nomẽ me mereri credas, quod de nominibus spirituum & nonnullis eorum characteribus verba feci: Scire enim te velim, me ore aliorum duntaxat esse locutum, & ea literis mandasse, quæ sequi, aut quibus fidem certam adhibere ipse negabo: Attamen hoc loco ea pertractare volui, partim methodi gratia, & partim ea ratione, qua Logici docere consueuerunt fallacias: videli-

cet,

cet, non vt fallant homines, sed vt, ne fallantur, caueant & præmoneãtur: sic enim hoc loco etiam inanem vel potius incertam veterum sapiẽtiam depinximus, vt tu, certiori modo instructus viam veram, simplicem, & piam meliori spe, atque fiducia sequaris, genuinum cuiusque Genium inuenias, ac verum Astrologiæ abstrusæ arcanum cognoscas. Fecimus igitur in præmissa huius libri parte, quod pictores solent, quando colores deteriores in margine alicuius insignis effigiei disponunt, vt in interiori im ginis delineatæ parte pulchritudo sit ornatior. Attende igitur, Bone Lector; Et si diligenter res, prout sunt, cõsideraueris, fortasse nostros, hosce exantlatos labores non respues, nec tuam etiam operam, aut oleum perdes. Vale.

LI-

LIBER III.

De vera Genii inuentione.

Cap. I.

Authoris de proprii cuiusq; Genii seu Dæmonis natalitii inuentione opinio: Ac primum de Angelo menti humanæ proprio.

NOn inepte quidem dixit *Iamblicus*, male sanam *Porphyrij* opinionem refutando, *Dæmonem cuiusq; proprium ab antiquiori initio dari, quam ab astris aut generationis figura*; Nam si recte rem considerauerimus, aperte oculis intellectus percipiemus, quod Dæmon aliquis, cuiquam astrorũ proprius, quem Olympicum superius appellauimus, sit ipsius fati à diuino præside ordinati executor, & non corrector: Nã quicquid Deus proponit stellis & suis Angelis perficiendum, id omne equidẽ necessario ab illis fieri & siue ad bonum siue ad malum expediri & executioni mandari oportet, cum omnia ad eius nutum moueantur, ipsiusque imperato obe-

obediant. At vero Angeli ſuperioris cœli, quatenus à creatione ſua extra ac ſupra fati limites exurgunt & conſtituti ſunt, nihil mali homini aut mundo afferre ſolent, niſi in quantum pro meritis cuique bonum vel malum rependunt, hoc eſt, vel ei, ſua præſentia aſſiſtunt, qui pius & bonus eſt, vel etiam pro impietate eius relinquunt aliquem in potentia vltoris: Quare ſæpiſſime opinatus eſt *Porphyrius* hominem per natalitiæ ſuæ figuræ cognitionem, & Genii ſui inuentionem à fato natiuitatis ſuæ ſolui, aut per eam felicem euadere: Quippe, vti vere dixit *Iamblicus*, Dæmon & dux mentis ac intellectus antiquioris eſt & altioris proſapiæ ac originis, quam ſunt illi fatalium executores, qui ne pilum quidem aut punctulum mandata Dei excedere aut egredi poſſunt. Imo vero maior eſt in Angelis empyreis fatorum relaxandorum potentia quatenus digniores ſunt, iuſtiores, Deo propinquiores, & magis familiares quam illi medii aut infimi ordinis: Vnde maior illis propter excellentem ipſorum iuſtitiam, datur poteſtas, non modo in homines, ſed etiam in ipſos Angelos inferiores. Nã vti in ſuperioribus declaratum eſt, mentem eſſe quiddam diuinum, paſſioni non obnoxium, & fato nõ

ſubiectum, ac per conſequens hominem ei adhærentem aſtris intacta ipſius mentis virtute, & proinde quoque fato dominaturum, ita ſequitur exinde multo magis quod Angeli ſuperioris ordinis, qui diligentiſſimam eius curam gerunt, multum præſtare poſſint in ordinatione & directione mentis in homine, vt inſtar nautæ alicuius contra fluctuoſa mundi pericula, & acerbas ac rigidas fatalium tempeſtates iter ſuum tuto ad exoptatum felicitatis portum dirigat. Sed vt ad opinionem meam antea allegatam propius accedam, & ad diſcutiendam veterum Philoſophorum in hac cauſa contentionem me accingam, meminiſſe vos in primis velim (ſiquidem præcedentia diligenti obſeruatione perlegeritis) me de tribus mundi regionibus, quas cœlos vocauimus, & de totidem animæ humanæ portionibus, ab illis deriuatis, verba feciſſe; quarum primam & ſupremam, videlicet mentem in ſpiritu empyreo ſeu rationali & intellectuali, tanquam vehiculo ſeu curriculo ferri explicaui; media autem, nempe anima media, in ſpiritu intermedio æthereo ſeu vitali cum ſuo principe, & eius ſpiritu empyreo ac ſuper cœleſti deorſum vehitur in regionem elementarem, à cuius formis, & præſertim ab

igne

igne recipiuntur hi reges (nempe supercœlestis & cœlestis) ac aere tandem obducuntur quousque in terram, & corpora opaca immergantur. His igitur cognitis, æquum erit credere, quod vt internus homo tres spirituales trium mundi regionum portiones in se continet, ita quoque haud dubie, vnaquæque harum portionum possideat suum proprium Dæmonem seu Angelum, qui naturam & sedem suam habeat secundum dignitatem portionis hominis spiritualis: Vnde fit, vt ipsa mens, diuinus Dei radius, immediate ab essentia supersubstantiali efflatus, à prima & suprema hierarchia recipiatur, vbi vnus ex Seraphinis flagrantissimo amore ardens, atque vnus ex Cherubinis scientiæ plenitudine abundans, atque itidē vnus ex Thronis iustitia diuina plenus, & æquitate refertissimus, hi, inquam, tres, ex quolibet Epiphaniæ ordine selecti, in honorem Trinitatis, à qua mens effluxit, alis igneis, & amore, scientia, ac iustitia ardentibus, ipsam mentem sustinentes, & vndique eam stipantes deorsum ad secundam cœli empyrei hierarchiam traducunt, eamque in custodia Angelorum illius hierarchię, donis suis locupletatam & ornatam relinquunt: Hic igitur mēs illa intellectualem spiritum,

quasi

quaſi vehiculum actiuum, recipitur, qui itidem Angelo vno ex quolibet hierarchiæ mediæ ſeu epiphaniæ ordine ſuſtinetur: vno videlicet Angelo ex ordine Dominationum, videlicet duce, in ſpiritualibus præliis, & alio ex ordine Principatuum, docẽte ſcilicet reuerẽtiam principibus ac viam reuertendi ad Deum; atque tertio ex ordine Poteſtatum, nimirum habente dominium in malignos ſpiritus: Horum igitur claritate ſtatuminatus ſpiritus ille Zephyreo deſcenſu mentem in ſuo curriculo intellectuali flammis lucis primo die creatæ vndique ornatam vehens, deorſum in infimam hierarchiam, Ephioniam nempe, conducitur; eaque ratione Angeli iſti mentem illam cum eius curriculo coruſcante officiis ſuis & virtutibus, antequam diſcedant, cõdecorant: atque ita iam mens cum intellectu à ſpiritu rationali excipitur, ſpiritu limpidiſſimo, puriſſimo, & ſupercœleſti, qui eorum præſentia admodum videtur delectari & exultare: In hac ergo hierarchia recipitur mens intellectuali luce à tribus ſimiliter Angelis, quorum quilibet ſeorſim ad aliquam trium hierarchiæ ordinum claſſem pertinere videtur; Angelus itaque vnus eſt de ordine virtutũ, cui datum eſt ab origine miracu-

miracula præstare, in hoc enim virtus Dei elucescere dicitur: Secundus est ex ordine Archangelorum, qui est vnus ex altissimis Dei nunciis vel nũciorum Dei principibus, qui sunt cæteris Angelis tanquã reges, principes & duces; Tertius autem est ex Angelorum ordine: Hi, inquam, mentem recipiunt in duplici eius vehiculo empyreo, cum amore & reuerentia: Cui vnus ex septem Archangelis, qui (iuxta illud Iob. 2. 15.) astant ante Dominum, tanquam exemplar parentum eius pro duce, Deo sic iubente, attribuitur. Ex his igitur liquet, quod mens supersubstantialitatem, ęternitatem, immutabilitatem, impassibilitatem & maiestatem in se habeat essentiæ diuinæ, à qua prosiliit ab origine, & cuius actus existit. A *Seraphin* accepit amoris ignei & deiformis donũ, à *Cherubin*, scientiæ & cognitionis plenitudinem, à *Thronis* æquitatem & iustitiã, à *Dominationibus* id habet, vt victor euadat in pugna spirituali, & vt astris fatoque prædominetur, quãdo in terra carnosa habitat, à *Principatibus* docetur reuereri Deum suum, & modeste se gerere erga superiores, à *Potestatibus* dominium & potestatem habet in spiritus mundi malignos; à *virtutibus* miraculorum coram mundo edendorum facultatem

tatem & diuinā illuminationem, ab *Archangelis* prophetandi donum: Imo vero horum omnium ex natura ſua capax eſt, quatenus eſt radius Deiformis: Veruntamen, quia per ſe & in ſua natura eſt ſuper omnes Angelorum ordines, & per conſequens Deo continua, idcirco ſine ordinum inferiorum virtutum amictu gradatim ſe in inferiora immergere non potuit, nec de rebus mundanis aut terrenis cogitare. Et quoniam hæc diuina eſſentia ſuo amictu empyreo exornata, & corpori opaco immerſa, propter diuerſorii ſui malignitatem, grauitatem, caliginem, & obſcuritatem multiplicem, non poteſt hanc ſuam virtutem exercere, aut executioni mandare, ideo Deus ei Angelum bonum tanquam ducem & conductorem aſſignauit, cuius aſſiſtentia eius diuerſorium ſeu palatium à peſſimorum ſpirituum, tam corporatorum quam incorporeorum, malitia & rabie præſeruetur, ita vt ipſa anima media à Diabolorum inſultibus & violentia queat manere tuta & illæſa: Quinimo etiam *Archangelus* nonnunquam ingreditur mentis diuerſorium, & ſe cum anima ac mente coniungit: Ita enim legimus, *Zachar.* 2.3. *Et ecce, Angelus, qui loquebatur in me, egrediebatur, &c.* Huius equidem rei exemplis

plis

lis plenissimæ sunt sacræ literæ, vt ex infra dictis latius apparebit: Hic igitur manifest⁹ est Porphyrii error, vane & friuole existimãtis, quod, si quis cognosceret figuram natiuitatis, eiusque Dominium, facillime inueniret Angelum seu Dæmonem, per quem liberaretur à fato natiuitatis, & felix redderetur. Etenim cõstat ex illis, quæ dicta sunt, quod Dæmon iste, qui vim habet super astrorum operationes, obtineat locum & dominium suum primarium seu principale extra stellarum regionem, & supra firmamentum in regno supercœlesti, ita quidem, vt eius naturam, vel ab astris, vel à qualitate figuræ, aut eius Domino elicere sit impossibile, cum huiusmodi Dæmonis vis supra naturam cœli infinitis gradibus exaltetur, imo quidem ipse dominatur astris, & non astra illi, adeoque nequimus abstrusam eius dispositionem per stellarum inquisitionem inuestigare. Rectius igitur *Iamblicus* asseuerauit, quod antiquius sit Dæmonis, fatum auertentis, initium, quam à stellis, aut ex figura natiuitatis cognosci possit: adeoq; negat, futurum, vt, si figura natiuitatis aut Dominus vel Dæmon eius cognosceretur, protinus exinde felix foret natus; & *quisnam*, inquit, *hunc ducem acciperet ad effugienda fatalia?*

fatalia? Quare concludit, quod hic ſpiritus præpotens in homine cognoſci non poſſit, niſi per vaticinium: Quomodo autem id fiat inferius dicemus. Patet igitur, quod *Porphyrius* ſolummodo Dæmonem cœleſtem ſeu Olympicum, animæ mediæ ſeu vitali proprium reſpexerit, quem appellari Genium infra declarabimus, hoc eſt, Dæmonem geniture ſeu vitæ nati, & non illum ſacrum ac ſupercœleſtem menti aſſignatum, quorum ille verſatur circa naturam & vitam nati, fataliter ac ex neceſſitate functionem & officium ſuum obiens: hic vero tum animo, tum corpori & vitæ præeſt, adeoque etiam ipſi Dæmoni medio ſeu Genio natiuitatis, tanquam eius princeps, & aſtris quoque ac fato nonnunquam, voluntate diuina dominando, præſidere ſolet: Vnde, inquit *Iamblicus, hic animam conciliat corpori, vitam corpori communicatam curat, vitam animæ propriam dirigit, cogitationi aſſidue principia exhibet, nosque agimus talia, qualia hic adducit in mentem, eatenus nos gubernat, quoad ſacris præfecti Dominum pro Dæmone commutemus.* Atque hoc modo Dæmonem illum ſacrum inuenimus, qui iuxta *Ægyptiorum* doctrinã non ab aſtris, neq; à Planetis, ſed à ſuperiori regno, hoc eſt, ab ipſo Dæmonum & Angelorum

rum præside (Deo nempe) menti assignatur, priusquam illa in vehiculum suum meum descendit, quem quidem Angelum de Archangelorũ choro esse infra ostendemus.

Cap. II.

Exempla nonnulla ex sacris Bibliis & aliunde desumpta de Dæmonibus huius supremi ordinis, hominibus piis inseruientibus.

QVoniam propter lapsum *Adami*, iuxta illud, *Sap. 9. Corpus aggrauat animum & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem, vnde difficilia æstimamus ea, quæ in terra sunt, & quæ in conspectu extant inuenimus cum labore; Quæ autem in cœlis sunt, quis inuestigabit? Sensum autem Dei quis scire potest, nisi Deus sapientiam dederit, & spiritum suum sanctum ab altissimis miserit?* ideo mentis nostræ dux, quem ex Archangelorum numero esse, tum supra declarauimus, tum infra probabimus, cum corpore nostro propter carnis pollutionem nullum commercium aut familiaritatem habet; sed est ei quasi peregrinus nec mentem instruit aut gubernat eo modo, vt in corpore percipiatur

aut intelligatur eius myſterium : ſolummodo menti & ei quidem ſoli ſpiritualibus documentis miniſtrat, ita vt ſi anima media menti adhæreat: & negligat ſenſum ac formalem elementorum eruditionem, mundi voluptatibus & concupiſcentiis contaminatam, tunc etiam aliquo modo, ipſum corpus guſtet effectus ſapientiæ mentis : Et licet ipſe, Angelus primarius mentis conductor, corpori talis hominis ignoretur, oculis tamen obedientis animæ mediæ (virtute ac beneficio mentis)conſpicitur & cum illa etiam communicationem aliquam, ſuſurratione quadam ſpirituali habet, etiamſi ea à corpore opaco non diſcernatur: At vero vbi anima, reiiciendo mentis Gubernationem, ad carnis voluptates & appetitum ſenſualem prona eſt & procliuis vt mens in corpore vacare videtur, & corpus eiuſq; animam mediam ſenſualitate ſubmerſam negligit, ac cum ſuo bono Angelo conſortium habet, qui inter ſe de rebus regni ſupercœleſtis ſermonem ſuo more ferũt, & inferiorum obliuiſcũtur, niſi quatenus domo corporea circumducuntur : Atque huiuſmodi anima à mente deſerta, inquam, tum fato ſubiicitur, & fatalem ſpiritum quem Genium nuncupauimus, habet pro ſummo duce, ita vt talis homo

homo non magis possit fatum aut fatalia euitare, quam ipsum brutum ; Non enim astris dominatur, quia sapiens esse non potest, nec fatum suum corrigere potest, quia deest illi gubernator, qui Dominum habet super omne malum, videlicet mens & eius conductor. Hinc igitur, iuxta illud *Mercurij Trismegisti Pimand.* 12. *decretum est fato, vt ille patiatur, qui turpe quid commiserit, & decretum est fato quosdam adulteros fore, quosdam sacrilegos, &c.* Et licet secundum illum omnia sunt fati opera, & absque illo, nihil est corporalium, non bonum sine illo quicquã potest, non malum fieri sine illo, attamen malum virtute boni Angeli & sagaci mentis documẽto ab anima, suis superioribus obediente, auerti posse dicimus: Nam ita virtute suorum ducum supercœlestium vixit Adamus ante lapsum, vt de malo ne quidem vnquam gustauerit. Quis igitur iuxta locũ *Sap.* 9. antea allegatum, vnquam poterit hoc fatale poculum euitare, ô Sacrosancte rerũ conditor & creator, nisi tu dederis sapientiam, & miseris Spiritum tuum sanctum ab altissimis? Quo quidem præsente replebimur & perfundemur sapientia, ac erimus omniscientia refertissimi, ita vt ab inquinatione parentum immunes, & ex insipientibus

bus facti sapientes, astris dominemur & fa
torum malitiam subiiciamus, ac filii Dei vi
uentis per adoptionis gratiam efficiamu
Tunc sane corpore mundato & rectificat
anima; mens ipsa, eius Angelus familiar
erunt, tam corpori quam animæ, & ipsiu
ab Angeli sacri vox ac susurratio auribu
corporis percipietur, adeoque etiam ips
nonnunquam in conspectum corporeun
prodibit, vt ex multis tam sacrarum littera
rum locis, quam veterum scriptorum fi
de dignorum authoritatibus elicere possu
mus; ex quibus constat quod fatidici spiri
tus bene repurgatis animis & præparati
corporibus sese visibiles præbuerint, & co
mites exhibuerint: Verbi gratia; in sa
cra Scriptura legimus, Angelum apparu
isse *Abrahamo, Agaræ, Iacobo, Gedeoni, Ba*
lamo, Moysi, Iosuæ, Vxori Manoachi, Dauid
Eliæ, Danieli, Tobiæ, Iosepho, & Mariæ ma
tri Christi, *Petro, & Iohanni,* &c. Qui An
geli haud dubie fuerunt illi ipsi, qui duce
primarii extiterunt mentibus eorum, qui
bus apparuerunt, ac si à natiuitate illis cur
talium hominum tanquam ducibus eorun
primariis, commissa esset. Hinc Magi & sa
pientes veteres attribuerunt cuilibet va
ex Patriarchis & Prophetis suum propriun
spiritun

ſpiritum fatidicum: Scripſerunt enim, quod *Adam* familiarem ſocietatem habuerit cum Angelo *Raziele*; cuius nomen in lingua Hebraica denotare vel ſignificare videtur ſecretum ſeu myſterium, itemque voluntatem Dei; id ſane quod relationem optimam habuit cum Adamo, vel quatenus ille erat prima ciſta, & quaſi ſacrarium ſeu myrothecium, in quod Deus myſterium humanitatis, quæ eſt eius imago repoſuerat, vel quatenus per hunc Angelum & ſuæ Maieſtatis diuinæ reuolutionem primum fecit. *Sem* etiam filius *Noe Iophielem* habuit pro ſuo Angelo, cuius nomen Dei pulchritudinem ſignificat: *Abrahamo Zabkielem* attribuunt ſeu *Zabdielem*, hoc eſt, dotem vel donatum Dei, qui eſt Archangelus dominium habens in ſtellam Iouialem, quem alii vocant *Zacharielem*, id eſt, memoriam Dei: Et certe *Zabdiel*, non ſine ratione importat donatum Dei, ac ipſi Ioui, hoc eſt, Ethnicorum Deo ſummo præeſſe traditur, quoniam vbi dos Dei, ibi etiam eius eſt virtus & proſperitas: Hinc ipſe Iehoua & hic eius Angelus, tam ſæpe Abrahamo apparuit, tam diuitem eum reddidit, tanta proſperitate eum induit, & ætatem tam completam ei conceſſit, videlicet centum ſeptuaginta & quinque

quinque annos, ita vt de eo ſcriptum inue-
niatur, quod deficiens mortuus ſit in ſene-
ctute bona, prouectæque ætatis, & plenus
dierum, hoc eſt, radicem quadrati ſeptena-
rii, de quo ſupra in numeris diuinis locuti
ſumus, ſuæ ætatis numero compleuit: Hinc
igitur fit etiam, videlicet huius Angeli be-
neficio ac dominio, vt Iupiter ſit tam fauſta
ſtella vitæ humanæ, vnde illum *Maius for-
tunium* appellauerunt in Aſtrologia periti.
Porro Angelum *Pelielem Iacobo* aſſignarunt,
ac ſi quis diceret *Pelaiam*, hoc eſt, occultum
Domini & miraculum Domini: Nam virtu-
te huius Angeli Iacob in viſione percepit
Angelos per ſcalam aſcendentes & deſcen-
dentes, & myſterium diuinum habuit, quē-
admodum apparet ex his verbis, *Gen.* 28. 6.
*Cumq; euigilaſſet Iacob de ſomno ait: Vere Do-
minus eſt in loco iſto, & ego neſciebam: pauenſ-
que inquit, quam terribilis eſt locus iſte, non eſt
hic aliud, niſi domus Dei, & porta cœli. Sur-
gens ergo Iacob mane tulit lapidem, quem ſup-
poſuerat capiti ſuo, & erexit in titulum, fun-
dens oleum deſuper*, &c. Sic *Gabrielem* Lunæ
Dominum *Ioſepho, Ioſue, & Danieli* dedica-
uerunt, cuius vocabuli occultum eſt forti-
tudo Dei, vir Dei, & fortis Deus meus: *Moy-
ſes* vendicauit ſibi Angelum *Mathattron*, ac
ſi quis

ſi quis diceret donum Dei, cuius virtute tot mirabilia in Ægypto, & alibi præſtitit: *Elias Meltielem*, id eſt, liberationem Dei ſibi inſeruientem habuit: *Tobiæ Raphael*, hoc eſt, medicina Dei, præerat, qui eſt dux primarius ſtellæ Mercurii, vel, vt alii volunt, Solis: *Dauidi Ceruielem* dant; *Ezechieli Haſmaelẽ*, *Eſdræ Vrielem*, qui ſignificat lumen vel ignẽ Dei: Sic *Salomoni Michaelem* aſſignant denotantem ſui nominis explicationem. Quis ſicut Deus, item percuſſionẽ Dei: Qui quidem Angelus corporis ſolaris eſt præſes & gubernator. Hinc Salomonis gloria, hinc eius dignitas, ſapientia, & dominium, ita vt hic in terris exclamari ſoleat; Quis ſicut Salomon? Imo quidem erat quaſi Salomonis percuſſio, h.e. timor & metus in omnes gentes: Nec mirum, cum *Michael* Archangelus ſit dux Iehouæ, cuius ductu & virtute Satanas cum ſuis Angelis victus, atq; in abyſſum deiectus eſt, & ſic in cæteris: ita vt veriſimile ſit, quod Angeli, qui cum hiſce commemoratis familiaritatem habuerunt, ſoliti ſint ipſis naturali quodam vinculo & inclinatione apparere, ac mandata diuina iis referre potius, quam Angeli naturis eorum peregrini: Sic enim videmus Martialem naturam contrariam eſſe diſpoſitioni Saturni

ac Lunæ, & natura itidem Saturni lethalem esse proprietati Iouis & Veneris, & proinde etiam Angelorum dispositionem quodammodo contrariam & inter se repugnantem esse sentiemus, si diligenti lectione *caput* 10. *Danielis* peruolutau. rimus, vbi ita scriptum videmus; *Inquit Angelus*; *Princeps Persarum restitit mihi viginti & vno diebus, & ecce Michael vnus de principibus primis venit in adiutorium meum, & ego remansi ibi iuxta Regem Persarum,* &c. Ex quibus patet, quod Angeli varii variis, tam regnis quam hominibus præsint, & quod in bello & aliis contentionibus Angelus vni homini præsidens contendat contra Angelum alterius; Sic etiam Angelus vnius regni contra Angelum alterius decertat. Atque hæc est causa mutationis aut confirmationis regni in monarchiam, atque iterum monarchiæ illius dissolutionis ac translationis in alterius gubernationem. Sed vt iam ad Ethnicorum historias à sacris descendamus, inuenimus, quod permulti etiam alii præter eos, qui in sacris literis recensentur afflati vel inspirati fuerint: Sic legimus, *Socratem* à suo Dæmone directum & gubernatum fuisse, quippe cuius monitis sedulo obtemperauit, eiusque vocem sæpenumero audiuit, atque ad-

eo etiam

o etiam in forma Dæmonis frequenter
um vidit: Huius autem Dæmonis ſacri
uxilio *Socrates* fati malignitatem euitaſſe
icitur: Nam cum à quodam Phyſiogno-
niæ peritiſſimo, inſpecta prius *Socratis* fa-
e, indicaretur, eum omnibus vitiis & cui-
ue improbitatis nequitiæ deditiſſimũ eſſe,
ſe faſſus eſt ſincere, ſe ad omnia illa vitia
er phyſiognomicum denotata, pronum
ſſe, ſed gubernatione poteſtatis cœleſtis
tum iſtud ſuum, & malam inclinationem
fręnaſſe, ac exinde in iuſtitiæ & probita-
s ſemitis ambulaſſe: *Mercurius Triſmegi-
us* etiam nõ dubitauit aſſeuerare, ſe cogni-
onem veram & infallibilem à ſuo proprio
æmone hauſiſſe: Sermo eius eſt talis: *Pi-
and.* 12. *Bonum Dæmonem audiui dictãtem,
ui, ſi literis quædam monumenta mandaſſet,
ira quædam indies humano generi emolumẽ-
conferret: Solus ille, tanquam ipſe pro me ge-
tus Deus, vniuerſa conſpiciens, diuina in nos
fundit oracula.* Huiuſmodi etiam Dæmo-
e proculdubio inſtructus fuit *Plato*, cum i-
pſemet expreſſo ſermone fateatur, nos
ab eo iuuari, tum inſomniis, tum
ſignis mala auertente, bona
auctius ſoſpitante.

***

CAP. III.

De Archangelis & eorum officiis in hominibus respectu mentis, cui præsunt, & quod cæteri Angeli illis, quasi serui quidam subsint, & per consequens etiam omnes Angeli mali eorum voluntati & potestati subijciantur.

ARchangelus est quasi dux & princeps cæterorum Angelorum, qui ipsi subijciuntur: Dicitur autem *Angelus* Græce, *Malach* Hebraice, & *Nuncius* Latine; Archangeli digniores sunt cæteris Angelis, qui propter suam perfectionem prius percipiuntur & manifestantur in legationibus quam cæteri, & horum diligentia Angeli inferiores de mysteriis diuinis informantur. Horum autem officia erga homines, tam ex doctrina sacrarum literarum, quam ex instructionibus *Platonicorum* & sapientum *Ægyptiorum* breuiter recensebimus. *Officium Archangelorum*, inquit *Isidorus lib. 7. cap. 5. est docere & instruere in rebus ad fidem conducentibus, vt de aduentu filij Dei*, &c. Sic enim ex *Genesi* 24. 7. colligimus, quod *Iehoua mittit huiusmodi Angelos, ante iustos in negotiis eorum*

& iux-

& iuxta *Psal.*91.10. *Angeli Dei gerent curam iustorum.* Id quod etiam apparet ex verbis Prophetæ Regii, *Psal.*91.v.10. quæ sunt talia: *Non accedet ad te malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo: quoniam Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis: In manibus portabunt te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum: super aspidem & basiliscum ambulabis & cõculcabis leonem & draconem.* Quem equidem sermonem, teste *Hieronymo*, nõ solum de Christo, sed etiam de quocunq; homine pio intelligebat Propheta: Similiter, iuxta illud 3 *Reg.* 9. Excitant nos ad bonum, exuscitantque à somno vitiorum & peccatorũ, reficiunt spiritualiter, vt non cadamus sub onere: sic etiã Dęmones malignos depellunt quemadmodum *Tob.*8. legitur: in dubiis certa resolutione nos informant, & res ambiguas nobis certas reddunt, *Dan.*11.10. conducunt nos in via & itinere; Hinc *Exod.*23.20. ita legimus; *Ecce mitto Angelum meum ante te ad seruandum te in hac via, & introducendum te in locum illum*, &c. Huius etiam rei exemplum habemus *Exod.*32.3 *Reg.*19. consolationem afferunt hominibus tristitia & mœrore affectis, *Luc.*23. & *Gen.*16. compassione & commiseratione mouentur erga nos peccantes,

nec ſinunt vel admittunt, vt in deſperationem incidamus, *Eſaiæ* 24. *Iud.*2. hominibus aſſiſtunt ne cadant, *Eſa.*24. adiuuant iuſtos cõtra ipſorum inimicos ne vincantur, *Gen.*32. *Machab.penult.* medicinam ſauciatis ſubminiſtrant, ne moriantur, *Tob.*11. cibum & laticem afferunt famelicis, ne pereant inedia & fame, 2. *Reg.*19. peccata noſtra nobis præſentant & ob oculos ponunt, vt videntes ea pudore & pœnitentia afficiamur, *Ioſ.*2. voluntatem Dei nobis aperiunt, & nos docent, quid ſit faciendum, *Luc.*2. obſtacula & impedimenta tollunt, vt Deo inſeruiamus, *Exod.*23. ſæpe viſitare ſolent, & in viſitationibus nos admonent ne voluntatem diuinam tranſgrediamur, *Eſai.*40. ſunt ſemper in præſentia Dei, vt eum contemplentur *Luc.*1. *Dan.*7. preces hominũ ad Deum deferunt, nec ceſſant Deum venerari, *Eſa.* 6. *Apoc.*5. Deum de facie ad faciẽ, nullo interpoſito velamento, contuentur, *Matt.*18. homines docent, & oſtendunt iis futura. Vnde inquit Archangelus *Gabriel ad Danielem*, cui præpoſitus erat in cuſtodia; *Veni, vt doceam te, quæ euentura ſint populo tuo in nouiſſimis diebus, Dan.*10.14. Prophetias igitur docent, & prophetas faciunt, Cacodæmones expellunt, qui vim habent ſuper homines,

vti

vti legim⁹ hoc idē in historia à *Raphaele* Archangelo factū: Archangeli ergo malignos spiritus propellunt ab hominibus; quemadmodū potestates reprimunt malorum Dæmonum conatus contra maiestatem diuinā, vt narrat *Dionysius*, qui etiam asseuerare videtur, quod huiusmodi intelligentiæ attollant, inspirent, & adducant homines ad cognitionem Dei, ac doceant & informēt eos, vt possint pie viuere: Atque ita possemus infinita alia Archangelorum, & eorum ministrorum officia recensere sacrarum litterarum testimonio confirmata, sed omnia hic describere longum foret. Audiamus igitur, quid Ethnici de his Dæmonibus statuerint, & qualia illis officia attribuerint. *Iamblicus* dicit primum, quod intelligentiæ inter se non conueniant vel differant genere differentiisve vllis (simplicissimæ enim sunt) sed quatenus vel eadem vel diuersa ratione referuntur ad primum, & aliæ in prioribus, aliæ autem in sequentibus seu posterioribus perfectionis gradibus sunt dispositæ: Respectu ergo differentiæ in perfectione graduum alibi intelligētias distinguit in Deos, Dęmones, Heroes, & animos puros, & supra hos omnes agnoscit summum bonum seu Deum vnicum, post quem sequuntur Dñi

creati, vltimumque intelligentiarum ordinem & infimum animas facit, inter quas & Deos, duo intermedia posuit, videlicet Dæmones & Heroes, quemadmodum inter ignem & terram constituuntur aer & aqua: Dæmones, qui Heroibus superiores sunt magis participant de natura Deorum, & Heroes de natura animæ: Vnde fit, vt duo media participent & componantur ex proprietatibus duorum extremorum: Hinc ergo cum animæ proprietas sit declinare ad multitudinem, sequitur quod Heroes etiam, qui de illis participant, declinent & propendeant magis ad particularia & mobilia quã Dæmones: Similiter quoque è conuerso, quoniam proprietas Deorum est quasi vnitas, permansio in seipsis, immobilis motionum causa, prouidentiaque eminens, sequitur exinde: quod Dæmones in se Deorum dotes, quatenus illis adhærent, contineant, & ad vnitatem inclinent: Dæmonum officium est versari circa naturas mundanas, & rerum perfectionem, animæq; ad corpus alligationem; Officium autem Heroum est viuificare, animas custodire, & eas à corpore soluere: Ex quibus patet, quod Dæmonum officium latius se extendat, quam Heroum, cum illi magis circa vniuersum, hi

vero magis circa animas operentur: Archangelos vero & Angelos videtur Philoſophus inter Dæmones ſuperiores referre, vel potius proprium quendam ordinem illis aſſignare alibi inter Deos & Dæmones: Verba hæc ſunt: *Deorum imagines apparent penitus immutabiles, &c. Archangelorum & Angelorum gradatim minus immutabiles, ſed prope Deos: Dæmonum mutabiles, &c. ac Heroum ferme ſicut Dæmonũ: animarum deniq; longe mutabiliores quam Dæmonum.* Hic ergo videtur diſtinguere, Archangelos & Angelos à Dæmonibus; At vero in loco antea citato eos cum Dæmonibus confundit: In vltima autem diſtinctione videtur per Dæmones intelligere eas intelligentias, quæ ſub cœlo empyreo, proximo loco diſponuntur, videlicet Dæmones duodecim ſigna & cœlum ſtellatum poſſidentia, & per Heroes, Dæmones Olympicos, ſeu ſpiritus Planetis prę ſidentes: Vnde dicit: quod officium Dœmonum ſit opificium circa naturas mundanas vſque ad ſingula tranſigere ſimul atque perficere, & animas ligare corporibus; Heroum eſt viuificare, & animas cuſtodire: Et quemadmodum Zodiaci officium latiꝰ eſt, quam planetarum, quatenus primum in planetas agit, & in elementaria: Atque ita magis cir-

gis circa vniuerſum verſatur, ſic etiam Dæmonum officium latius eſt, quam Heroum cum illi circa vniuerſum magis, hi circa animas potius operentur. Nos autem ex ſapiētum teſtimonio elicim⁹, quod omnes intelligentiæ, ſiue dicantur Dii creati, ſiue Archangeli & Angeli, ſiue Spiritus, Dæmones & Heroes, cōprehendantur ſub vocabulo Dæmonis non minus, quam ſpecies variæ ſolēt eidem generi ſubiici, dicimuſque quod Dæmones ſupra ſtellas habitātes ſint boni Dæmones: Sic etiam Dæmones Olympici & mediæ mundi regionis reſpectu ſui, & per ſe quidem boni ſunt: ſed tamē reſpectu noſtri, in quibus fataliter agentes, nonnunquam bonum, & quandoque malum operantur, & boni & mali dicuntur: Ita Saturni, Dæmones appellantur maiora infortunia, & ipſe Saturnus mala ſtella, & maius infortunium vocatur: Similiter Martis Dæmones minora infortunia nuncupantur: dum interim proprietates Dæmonum Iouis & Veneris contrario modo ſe habent. *Chaldæi* itaque & *Ægyptii* videntur diſtinguere Dæmones in ſacros, & Dæmones ſtellarum ſeu genituræ ſiue natiuitatis aut genitalis figuræ Dominos & elementares, qui omnium peſſimi exiſtimantur. *Dæmones ſacros* volunt eſſe

esse illos, qui ab ipso Dæmonum Deo descendenti animæ rationali assignantur, vniuersales supra naturam: horum officium esse dicunt, vitam animæ dirigere, cogitationes bonas semper menti exhibere, assidua in nobis illuminatione agere, quantumuis illam actionem non semper in anima animaduertamus, sed, quando purgati sumus, & tranquille viuimus, tunc à nobis percipitur ipse Dæmon, & quasi nobiscum loquitur, ac suam nobis communicat vocem antea silentio præsens, studetque assidue ad sacram nos ducere perfectionem: Tradunt etiam, quod huius Dæmonis auxilio possimus fati malignitatem euitare, quod *Socratem* fecisse legimus: Et *Platonici* credunt, homines mirum in modum ab eo iuuari, tum somniis tum signis mala auertēdo, bonaque auctius sospitando: Atque illa etiam his dictis confirmare videtur *Iamblicus*: Hic *animam conciliat corpori, communicatam curat, vitam animæ propriam dirigit, cogitationi assidue principia exhibet, nosque agimus talia, qualia his adducit in mentem, eatenus nos gubernat, quoad sacris præfecti Dominum pro Dæmone commutemus: Tunc Dæmon hic Deo cedens vel vacat ab opere, vel conducit ad idem:* Et alibi dicit; *Hic Dæmō fuit in exēplari ante-*

quam in generationem animæ laberentur, quē cumprimum anima ducem accepit, aſtat ipſe Dæmon, expletor ſubinde vitarum, animamq; deſcendentem alligat corpori, commune eius animal ipſi curat, vitam animæ propriam dirigit, & quodcunq; ratiocinamur, exhibet ratiocinandi principia, agimusq; talia, qualia adducit in mentem, gubernatq; nos, quouſq; ſacris operibus expiati Deum ſubeamus pro Dæmone ducem, cui poſt hæc Dæmon ita cedit, vt vel vacet eo præſente, vel conducat ad idem. Porphyrius etiam ait, *huius Dæmonis ſacri auxilio malignitatem fati euitari:* Nos autem concludimus hunc Dæmonem eſſe ſuperiorem ex tribus corporis Dæmonibus, mentis cuſtodem, ducem & conductorem, quæ optima ſunt menti ſubiicientem, ac turpia ab ea propulſantem, rationis diſcurſiuæ in probis & bonis directorem, internum intellectus ſapientia implentem, atq; ita in vniuerſum hominem, & per conſequens in ipſos quoque Dæmones eidem præeuntes gubernationem ac dominium habentem, non aliter quam mens ſapientis in animam vitalem, animalem ſeu ſenſitiuam: Nam mens quatenus ex ſupercœleſtibus parentibus orta eſt, ſupercœleſtem ducem & conductorem in ſuo ad inferiora itinere requirit, qui ipſam,

cum

um eius amicis, intellectu ſcilicet & ratione in lucem ſeu animam medii cœli & eius ſpiritum imponat, atque hæc omnia ſimul, mediantibus liquidioribus elementis cum corpore coniungat, vti inferius latius dicemus: Ex his igitur euidens eſt, quod huiuſmodi Archangeli, cum ſuis ducibus eis inſeruientes, non modo dominium habeant in ſpiritus Olympicos, qui fati & fatalium ſunt gubernatores, ſed etiam in ſpiritus elementares & Cacodæmones, qui infimam mundi regionem poſſident, & homines malo afficere ſolent: quemadmodum apud *Tobiam* legitur, quod Archangelus *Raphael Dæmonium nomine Aſmodæum apprehenderit, ipſumque in deſerto ſuperioris Ægypti ligauerit, &c.* Quibus etiam docemur, quod omne, quod bonum eſt, dominium habeat, & imperium in malum, ab eo tempore, quo ſummum bonum cum ſuis Angelis ſummum malum & litigium è cœlis in terram propulſauit. Idcirco diuina prouidentia nobis huiuſmodi Dæmones priores ſeu potentiores in propinquo conſtituit & præfecit, quibus nos, tanquam paſtoribus ſeu rectoribus commendauit, vt nos quotidie adiuuent, & Dæmones malos arceant, compeſcant & religent, ne quantum vellent,

vellent, nobis noceant, vti in historia allegata declaratur.

Cap. IV.

De Angelis septem, qui astant coram Deo, & quod quilibet eorum sit dux multorum milliũ, tum principum, tum communiorum & inferiorum Angelorum specierum.

COlligimus ex sacrarum literarum institutione, tum etiam ex ipsius naturæ fatalis ordinatione, quod summi Archangelorum principes sint in numero septenario à Deo constituti, quatenus hic solus est numerus ille primarius & virgineus, à quo & in quo, ac per quem Deus vnus simpliciter formalis, & essentia supersubstantialis, se cum materia informi miscet, vt à potentia eam ad actum aquarum seu naturæ humidæ deducat. Simili etiam respectu Archangelorum principes in tali numero à creatore eliguntur vt in ternario numero relationem ad Trinitatem sacrosanctam & vnicũ Deum ac Dominum suum habeant, & in quaternario mandata & voluntatem eius in massa materiali accompleant & perficiant. Quod quidem sermone manifesto agnoscere videtur

detur Psalmista Regius *Psalm.* 103. 20. *Benedicite Iehouæ Angeli eius, Valentissimi robore, efficientes verbum eius, auscultantes voci verbi eius: Benedicite Iehouæ omnes exercitus eius, ministri eius, facientes placitum eius:* Sed, vt ampliori Bibliorum sacrorum testimonio horum Angelorum principalium numerum septenarium ostendamus, legimus *Tob.* 12. 15. *Ego sum Raphael, Angelus vnus ex septem, qui astamus ante Iehouã,* & *Luc.* 1. 19. *Ego sum Gabriel, qui asto ante Deum & missus sum vt loquar ad te:* Et *Dan.* 10. 13. *inquit Angelus Gabriel ad Danielem: Ecce Michael vnus de principibus venit in adiutorium meum, &c.* Hi ergo sunt tres principales Angeli de numero illo septenario quorum mentionem fecit *Raphael* loco antea citato, atque horũ quilibet habet dominum super aliquem ex septem planetis, ea videlicet ratione, vt semper astent ante Dominum auscultantes voci verbi eius, & tamen interim etiam efficientes seu expedientes verbum eius tam per se quam per ministros, exercitus, & virtutes sub se positos & sibi subiectos, qui in cœlo medio & infimo constituuntur, vt ex prædictis Psalmistæ verbis intelligimus: Vnde fit, vt, licet prædicti septem Archangeli stent coram Deo, attamen habeant dominium in

ſeptem Planetas ac Dæmones iis appropriatos, ſimulq; in ſtellas fixas iis natura & diſpoſitione affines: Sic videmus, vnum eundemque Imperatorem Romæ manſiſſe, cui tamen Africa, Aſia & Europa paruerunt; Atque iterum Gubernatores Africæ, Aſiæ, & Europa ante Imperatorem Romæ manentem aſtare potuerunt, dum tamen reges illi, qui cuilibet harum mundi partium regioni præſidere conſueuerunt, nihil perficere aut ordinare potuerunt, præterquam quod à gubernatoribus permiſſum & mandatum fuit, qui tamen & ipſi etiam nihil præſtare auſi fuerunt contra voluntatem & imperatum ſummi & maximi Imperatoris. Simili itaque modo etiam licebit Deum ſummum & optimum maximum Imperatori primo comparare, cui deinceps in imperii eius gubernatione Angelorũ ordo vnus ſub alio gradatim ſubſtituitur: ſic Archangeli auſcultant voci verbi diuini, ſecundus Angelorum ordo efficit verbum illud, & ordo tertius eſt miniſtrorũ facientium placitum diuinum ſuperioribus ordinibus ab vnitate indicatum. Accipiunt ergo Angeli medii à ſuperioribus illuminationes & claritates, quas oſtẽdunt & immittunt inferioribus Angelis, ita vt volũtas Dei fiat tam in terra, quam in cœlo. His autem

ſeptem

ſeptem Archangelis huiuſmodi nomina impoſuerunt ſapientes; *Oriphiel, Zachariel, Samael, Michael, Anael, Raphael & Gabriel*, qui ſecundum hunc ordinem cuilibet planetarũ deſcendendo attribuuntur, videlicet, vt *Trithemius Abbas* à Magorum opinionib. haud diſſentiens, dicit, *Oriphielem* præſidere Saturno, *Zachariel* Ioui, *Samael* Marti, *Michael* Soli, *Anael* Veneri, *Raphael* Mercurio, & *Gabriel* Lunæ; Atq; horum cuique tradit aſſcriptam eſſe gubernationem annis trecentis quinquaginta quatuor, menſibuſque ex ordine quaternis: cuius etiam poſitioni cõplures viri doctiſſimi hactenus prębuere cõſenſum: Verba eius ſunt hæc; *Veterum ſententia eſt plurimorũ, Sapientiſſime Cæſar, mũdum hunc inferiorem ordinatione primi intellectus, qui Deus eſt per ſecundas intelligentias gubernari, &c.* Hi 7. Angeli ꝓculdubio ſunt illi, qui ętatem mundi commenſurant, quorum Iohannes in ſua reuelatione mentionẽ facit referendo, eorum quemq; ſubalternatim tuba ſua ſonuiſſe, phialamq; tribulationis effudiſſe, ita vt inter Iuridicos Angliæ vetuſtiores inde in prouerbio dici ſoleat, quoties aliqua illis impoſſibilitas in lege vel iudicio occurrit, *iſtud quidem recuperabitur, quando Gabriel cornu ſuo ſonabit ſeu clanget:*

Vnde

Vnde liquet, quod apud veteres pro certo creditum sit, nomen istius Angeli septimi, cui tuba vltima in die iudicii clangere à Iehoua iniunctũ est, esse Gabriel, qui præside vltimo ac infimo planetarum, atque ita vltimum in mũdi terminatione ordinem habebit. Hisce autem septem Archangelorũ speciebus omnes inferiores Angeli boni subiiciuntur ac obediunt, & sub illis, tanquã ducibus, bellum spirituale gerunt, iuxta illud *Apoc.* 12. 7. *Et factum est prælium magnum in cœlo, Michael & Angeli eius præliabantur cum Dracone, & Draco pugnabat & Angeli eius,* &c. Similiter, quod Angeli inferiores superiorib. ministrorũ loco sint & obedientiam præstent ex his *Zachariæ* dictis 2. 3. elicim⁹: Et *Ecce, Angelus qui loquebatur in me, egrediebatur; & Angelus alius egrediebatur in occursum eius & dixit ad eum; Curre, loquere ad puerum istum, dicens; Absq; muro habitabitur Ierusalẽ, &c.* Ex his, inquam, patet, quod vnus Angelus præsit alteri, & Angelus maiori officii imperet ei, qui est officii minoris His ergo consideratis, videmus, ꝙ 7 sint principales Angeli seu Archangeli, qui astant ante Deum, & procul dubio dominium habẽt in ordines inferiores & minoris officii, qui sunt in multitudine, quemadmodum ex *Matth.*

26. 53.

6.53.colligimus: *An putas*, inquit Christus, *me non posse rogare Patrē meum, vt mittat mihi plures quam duodecim legiones Angelorum?* Sic *Luc.2.13. Et subito fuit cum Angelo multitudo militiæ cœlestis, laudantium Deum, & dicentium, Gloria in excelsis Deo*; Et alibi, *decies centena millia, &c.* Patet igitur infinitos esse Angelos alios præter hos septē, qui sunt principes & *Angeli*, vt cum Propheta regio loquar *qui auscultant voci Dei* Atq; illi omnes hisce primariis sunt quasi ministri & serui: Vnde & primarium sub Archangelis locū obtinent hi Angeli boni & accipiunt illuminationes suas ab Archangelis non aliter, quā Archangeli à superioribus hierarchiis, & ab ipso Deo. Porro etiam Olympici spiritus illuminationes suas immediate recipiunt ab Angelis, qui sunt infimi ordinis in vltima hierarchia cœli empyrei. Quibus cognitis, sciendum est, quemlibet horū Angelorū naturali quadam dispositione tempus habere sui dominii super stellā seu planetam proprium ei subiectum, & similiter super signum Zodiaci fortiorem totius cœli angulum possidens: Vnde fit, vt eo tempore, quo Angelus aliquis ita est in dominio suo, Dæmones quoque tam signi Zodiaci, quam planetæ, quibus p̄dominatur fortiores, liberiores & actiuio-

actiuiores ſint quam Dæmones cæteri reliquarum ſtellarum, vtpote qui pro illo tempore ei ſubiiciuntur. Durat autem iſtud tẽpus prædominii, quamdiu planeta ille, cui aliquis ſeptem prædictorum Angelorum prædominatur, plures habet in vniuerſo cœlo ſuæ fortitudinis dignitates: Si quis igitur naſcatur eo tempore (verbi gratia) quo *Gabriel* efficitur princeps totius cœli & mundi, tunc aut ipſe, aut aliquis Angelorum eius ſupercœleſtium erit gubernator mentis nati, & aliquis Dæmonum ex regione Lunæ presidebit vitæ geniti, itidemque ſpiritus aliquis elementi aquæ, quod Lunæ maxime ex natura ac diſpoſitione ſua ſubiicitur, animã eius animalem, ex formali elementorum concretione factam, gubernabit, atque ſic in cæteris: ita quidem, vt ſpritus legionum, cuilibet prædictorum Angelorum ſubditi, quo tempore Domini eorum potentiores exiſtunt, aliis mundi Dęmonibus prędominentur, vt in Meteororum generatione, mundi alteratione & temporum mutatione luculenter explicatur.

CAP. V.

Quod vnus ex ſeptem Angelis aut ducibus eius, authoritate ipſi proximis, dominium habeat ſuper mentem humanam; Et quod plures Angeli cuſtodiam agant vnius hominis; Similiter Iamblici opinionis vnicum Dæmonem integro homini attribuentis refutatio.

SVnt multi, ſcio, qui negabunt, imo vero & vel iam etiam negant, ni fallor, quemque hominem habere ſuum proprium Angelum ei præſidentem, & mentis eius directorem. Quibus quidẽ vnico verbo reſpondemus ex *Ioſephi* Patriarchæ verbis, quemlibet hominem habere Dæmonem ſacrum ſibi præeuntem: Verba enim eius hæc ſunt, Geneſ. 48. 15. *Angelus, qui me vindicat ab omni malo, benedicat mihi & pueris iſtis*, &c. Vnde manifeſtum redditur, quod ipſe Ioſephus confiteatur ſe à Dæmone & Angelo ſuo ſacro conſeruatum fuiſſe in ſua vita atque vindicatum ab omni periculo & peccato: Similiter hoc idem hiſce Saluatoris noſtri verbis elicimus. *Videte ne contemnatis vnum ex his puſillis. Dico enim vobis, quia Angeli*

geli eorum in cœlis semper vident faciem Patris mei, qui est in cœlis. Matt. 18 10. Hinc igitur est, vt Magi asseueranter dicant, quod *Adam* familiari consuetudine conuersatus sit cum Angelo *Raziele*; *Sem* filius *Noæ* cum *Iophiele*; *Abraham* cum *Zadkiele*; *Iacob* cum *Peliele*; *Ioseph* cum *Gabriele*: Vnde liquet, quod Angelus ille cuius mentionē facit *Ioseph* in verbis modo allegatis, fuerit Angelus *Gabriel*: qui idē etiam dicitur *Iosuæ* & *Danieli*, atque etiam *Mariæ* præfuisse. Sic *Moyses*, familiariter conuersatus est cum *Mettatron*; *Elius* cū *Maltiele*; *Tobias* cum *Raphaele*; *Dauid* cum *Ceruiele*; *Esdras* cum *Vriele*; *Salomon* cū *Michaele*; & sic in cæteris, vti antea dictum est. Ex quibus euidentissimum euadit, quod nō semper vnus ex illis septem, in propria sua persona soleat præesse, sed quod sæpiuscule etiam aliquis ex ducibus eius, per ipsius mādatum opus illud tutelare administret. Sic ex prædictis videmus, quod *Abraham* pro suo Angelo habuerit *Zadkielem* seu *Zachariam*, principem stellæ Iouialis; *Daniel Gabrielem* Lunæ gubernatorē: *Tobias Raphaelem* Mercurio præsidentē; *Salomon Michaelem* principem sphæræ Solaris: Vnde obseruādum est, quod cuiq; in sua natiuitate detur aliquis horum principum, qui menti nati præ-

præſit, talemq; hominem admirabilẽ red-
it & idoneum vt queat arcana & myſteria
uina cognoſcere atq; reuelationem maie-
atis ſacroſanctæ poſſidere: Similiter quoq;
æteri Angeli poteſtatem ingentem atque
ſignem habent à ducibus illis, qua natum
dem multa fœlicitate & ſcientia frequen-
r induere ſolent: Vnde *Iophiel* quaſi Dei
ulchritudo, *Raziel* ſecretum ſeu myſte-
um Dei, *Vriel* ignis ſeu lux Dei, *Peliel*
uaſi occultum & miraculum Domini, *Met-
tron* donum Dei, *Meltiel* liberatio Domi-
i, *Phadael* redemptio Domini, &c. imme-
iate à cæteris principibus tum poteſtate,
um autoritate deriuantur: Imo vero non-
unquam accidit, vt hi Angeli ſacri vendi-
ent ſibi nomen nati: Sic legimus in Eſdra
omen Archangeli *Ieremiel à Ieremia* Pro-
heta, Sic *Zachariel à Zacharia*, & *Vriel* ab
Vria Propheta, quem occidit *Ioachim*: Simi-
iter *Samael* vel *Samuel*, *Ezechiel* & *Daniel*
unt Prophetarũ pariter & Angelorum no-
nina, &c. Quin imo etiã plures Angeli ſunt
uſtodes, Microcoſmi vti antea dictum eſt,
uorum vnus & princeps mentem, intelle-
ctum & rationem reſpicit ac curat, alter vitã,
& tertius corporis conſtitutionem ac appe-
itum: Sed, quia hæc noſtra ſentẽtia aliquib.
dura

dura & à veritate alienior videbitur, dicin eam explicari & probari per verba Proph tæ Dauidis, *Psal.* 91.10. Vbi ipse, de Christ loquendo; *Non accedet ad te*, inquit, *malum & flagellum non appropinquabit tabernacu tuo, quoniam Angelis suis mandauit de te*, *custodiant te in omnibus viis tuis*; *In manib portabunt te, ne forte offendas ad lapidem pe tuum, super aspidem & basiliscum ambulabi & conculcabis leonem & draconem*: Id quo teste *Hieronymo*, non solum in Christo, se in quocunq; homine locum habet. Omn itaque homines diuersorum spirituum mi nisterio reguntur, contra illam *Iamblici* sen tentiam, qua dicit, Dæmonem vnum non a licui parti nostrum præesse duntaxat, sed to ti simul adesse, totum ducere, traditq;, quo præstet potius, vt corpus, & anima ac intel lectus eodem Dæmone gubernentur, subii ciens hæc verba: *Noli ita diuidere, vt alius s corporis Dæmon, alius animæ, & alius intelle ctus, absurdum enim est animal esse vnum Dæmonium vero, animalis præfectum, multi forme putare, &c.* Quibus quidem verbis co natur *Porphyrij* rationes confutare, asseren tis, quod plures cuique præsint Dæmones quorum alius sanitatem, alius pulchritudi nem, & alii quandam in his habitudinẽ cu

rent

rent, ac præterea quoque ſtatuentis, quod vnus Dęmon corpus, vnus animam, & alius mentem regat. In hoc igitur *Porphyrij* cauſam ſuſcipiens, acriter me abſtergendam infamiam à *Iamblico* ei aſperſam, hiſce rationibus ſequētibus accingam: *Primo* quidem, ſi vnus tantum Dæmon, isque ſupernaturalis, præeſt tam corpori & animę, quam menti, tum quilibet homo virtute & aſſiſtentia illius Dæmonis effugiet fatum, & fatalia omnia euitabit, ac per conſequens nec fata nec aſtra vim vllam habebunt in hominem, quod tamen ipſe *Iamblicus* ſibi in eo contrarius, negare videtur, quippe qui vno loco fata eſſe agnoſcit, quibus homines ſubiiciantur, & tamen virtute ac præſentia Dæmonis homini præſidētis dicit fata euitari, ita quidem, vt ſi hæc eo modo ſeſe haberent, omnes indiſtincte homines fata ſua euitarent, quatenus huiuſmodi vnius ac ſolius Dęmonis tantum eſſent participes & Dæmonibus fatalibus ea ratione penitus carerent: *Porro* etiam dicit, præſtare potius, vt corpus & anima, ac intellectus eodem Dæmone gubernetur, dum tamen omnes, tam in Theologia, quam Philoſophia periti agnoſcunt, tantam inter animam & corpus diſcrepantiam & oppoſitionem, vt mirabile ſit, quomodo

X modo

modo & quibus mediis hæc duo ad inuicem copulentur: *Præterea* Archangelorum proprietas, vti ipſe *Iamblicus* teſtatur, eſt tenebris contraria: Vnde ipſi nullo modo gaudent aut delectantur corpore, quod eſt mẽtis diuinæ carcer, ſed ſummopere mentem inſtruunt & dirigunt, vt corporis illecebras fugiat, & caute declinet, ac aſſidue mentẽ & animam captam è corpore tenebroſo liberare ſtudent ſuæ perfectionis virtute: *Similiter* quoq; ſi Archangelus ſeu Dæmon ſolus & vnicus eſſet princeps ac præſes tã corporis quam mentis, ſequeretur, quod tã corpus in bonum dirigeret, quam mentem, quę nunquam errare poteſt: Atqui corpus & carnem ad omne vitium & concupiſcentiæ ſpeciem, pronum eſſe videmus, & proinde dubium eſſe non poteſt, quin illud gubernetur ab alio quodam deteriori, & inferioris conditionis Dæmone, quam eſt Archangelus: qui tamen Archangelo, tanquam inferior ſuperiori, ſubiicitur, ſi anima media menti conſtanter & fideliter adhæreat: *Pari* etiam *ratione*, ſi anima vitalis non haberet alium quendam Dæmonem diuerſum à duobus extremis, videlicet à Dæmone mentis, & à Dæmone corporis diſtinctũ, non eſſet tam inconſtans & mutabilis, vt

modo

modo menti adhæreret, modo animæ animali, quæ est formalior pars corporeæ compositionis: *Porro* etiam, si vnicus tantum Dæmon integram massam, tam internam, quam externam regeret, mirum foret, vt mens animæ, ac corpori, & corpus itidem animæ, atque tam mens, quam anima corpori essent ita aliena, vti in hominibus assiduè percipimus: Ex his igitur euidens est, quod plures sint Dæmones, quam vnus solus, qui potestatem habent in integrum hominem. *Denique* etiam vltima Iamblici ratio non minus futilis est, quam anteriores, qua ita dicit: Noli ita diuidere, vt alius sit corporis Dæmon, alius animæ, & alius intellectꝰ, absurdum enim est animal esse vnum, Dæmonium vero animalis præfectum esse multiforme. *Respondeo* enim, quod absurdius sit credere vnicum animal habere tantum vnum Dæmonem, quam si quis diceret, mundum, qui vnicus est, non habere nisi vnum Dæmonem, omnes & singulas eius partes gubernantem. Quis autem dubitat, quin in mundo sint alii Dæmones empyrei, alii Olympici seu ætherei, & elementares, à quibus illæ mundi regiones gubernentur? Simili itaque ratione etiam, cum corpus humanum constetur ex

quatuor elementis, quis hæſitabit in eo, an aliquis Angelorum elementarium habeat dominium in corpore? Imo credendum eſt potius, quod particularis ſpiritus cuiuslibet elementi dominium habeat in ſua corporis portione. Quantum autem ad hominem internum attinet, equidẽ impoſſibile eſt credere, quod ligamentum æthereum vitæ ſine Dæmonis Olympici moderamine & tutela continuetur, aut quod fatalia homini accidentia imprimantur ſine ſpirituum cœleſtiũ reſpectu: In eo autem, quod *Iamblicus* dicit, vnum animal requirere vnum præfectum, & non multiformem, aſſerimus, quod, tum Macrocoſmus, tum Microcoſmus vnum & multiformem habeat præſidem: Vnum, inquam, habent, quatenus à Deo ſummo & vno reſpiciuntur, multiformem vero, quatenus à miniſtris ſeu intelligentiis ſecundum Dei voluntatem gubernantur: Nam homo ideo dicitur Microcoſmus, quoniam in cõpoſitione ſua participat de qualibet Macrocoſmi regione, & per conſequens etiam Dæmones ac Angelos eiuſdem requirit mundanos, ad prædictas iſtas portiones gubernandas. Atque vt iam tandem ad ipſius quoque *Porphyrii* errorem loco vltimo redeam, quo opinatur, plures nobis Dæmones pro

numero

numero partium noſtrarum adeſſe, & præterea etiam in ipſo corpore diuerſos eſſe Dæmones, quorum alios facit pulchritudinem curantes, alios ſanitatem, & alios quandam in his habitudinem reſpicientes: *Reſpondeo*, fruſtra fieri per plura, quod fieri poteſt per pauciora; Vnde, ſi Dæmon, corporis præfectus, omnes corporis partes reſpicere & tueri poteſt, fruſtra requirũtur Dæmones plures: Cum itaq; animæ vitalis præſes Olympicus pulchritudinem & ſanitatem corporis in quantum ſufficit, reſpicere ac tueri poſſit, cur plures Dæmones ad tale opus requirentur? Quocirca, hiſce optime conſideratis percipiemus oculis ſpiritualibus, *vnum eſſe Dæmonem mentis*, eumque regium & maxime principalem, quem ſuperius Archangelum eſſe probauimus, *alium animæ vitalis*, quem ſpiritum Olympicum nuncupauimus, qui ſemper eſt fatalium executor, atque *tertium denique elementarem*, qui corpus, corporiſque officia & appetitus reſpicit: ſed de his alibi fuſius.

CAP. VI.

De mentis lapsu in animam & spiritum medium: vbi sibi vitæ materialis portionem adiungit, qua eius diuersorium obscurum viuat, moueat, & ad completam suam capacitatem vigescat.

APuleius in iucundissima sua de *Cupidine* & *Psyche* historia, fingit *Psychen* super alis venti Zephyri renitentem à summitate altissimi scopuli in iucundissimam vallem omnibus necessariis instructam descẽdisse, vbi illam ministris inuisibilibus stipatam omnia sibi necessaria accepisse tradit. Quid igitur censendum erit, de hac *Psyches* supercœlestis descensu in vallem cœlestem, *Cupidini* seu luci cœlesti attributam? Nimirum dicitur in *Psal.* 104. 4. *Qui ambulas super pennis ventorum: Qui facis Angelos tuos spiritus seu ventos, & ministros tuos ignem ardentem*: Nonne igitur iuxta hoc ipsum quoque descendere solet super ventorũ seu Angelorum alis mens diuina, diuinus Dei afflatus, actus increatus, atque radius immediate à Deo prosiliens, & deorsum ad instar parentis sui, vehi in mediam mũdi regionem?

Sic

Sic itaq; iuxta illa Prophetæ prædicti verba (*Qui ponis nubem ascensum tuum, qui ambulas super pennis ventorum, &c.*) mens, diuina propago, insidens throno spiritus rationalis seu cœli Empyrei, qui nubes est spiritualis gloriam Dei continens, ambulat seu transit super pennis & alis Archangeli sibi præsidẽtis, &c. Idq; etiam iuxta illud Psalmistæ antea allegatum ex Psalm.91 11. *Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis, in manibus portabunt te, ne forte offendas*, &c. Quod quidem de interni hominis principe, verbo Dei, & mente, quæ est spiraculum Dei, immediate cum verbo ab ore Iehouæ procedens, est exaudiendum. Mẽs ergo diuinus ille Dei radius seu afflat᷒, ad iter suum in mundum visibilem & materialem præparata, vt relictis regnis supernaturalibus, ipsius naturæ regna tam cœlestia, quam elementaria peragret, omnibusque iam hierarchiarum numeris instructa & exornata, ac Archangeli sibi destinati & adiuncti præsentia contra mala & passiones mundanas munita ac stipata, alis ministri sui, insistens saltu leui deorsum in regionem stellatam se immergit, vbi ab Angelis Olympicis, Archangelo isti mentis comiti ac præsidi inseruiẽtibus & subiectis recipitur,

 cipitur,

cipitur, & amictum induit æthereum ex animæ vitalis & ſpiritus ætherei portione cõpoſitum, cui itidem etiam ſpiritus vnus ex orbe Planetario Archangelum mentis pro ſuo ſuperiori ac Domino recognoſcẽs, præeſſe ſeu præfici perhibetur, qui quidem ſpiritus proprie dicitur natiuitatis, ſeu *NatiGenius*, & dominium habere ſolet in vitam, & actiones circa vitam verſantes; Atque huius operationibus fatum in quolibet homine executioni mandatur: Attamen hic ſpiritus duci mentis nõ aliter ſubiicitur, quam Rex Imperatori, vel ſeruus ſuo domino, quemadmodum ex loco antea ex *Zachariæ* 2.3. citato, conſtat, quippe vbi vnus Angelus, tanquam alterius Dominus ei imperat, tanquam ſeruo dicens; *Curre, loquere ad puerum iſtum*. Ex quibus luculenter patet, quod ſit in Archangeli ſeu Angeli dominantis & principalis poteſtate, fata alterare, & Angelum fatalem ſibi ſuppoſitum cohibere & iubere, ne hoc vel illud faciat: Similiter quoq; Dæmones duodecim ſignorum, qui, *vindices à Mercurio Triſmegiſto* appellati, ſpiritibus planetariis ad expedienda & executioni mandanda fatalia aſſiſtere ſolẽt, nullam habent Archangelis ſibi propriis reſiſtendi poteſtatem, ſed ipſis, tãquam principibus Dominis,

minis, ac ducibus suis obedientes sunt & morigeri: Et proinde, si anima media cum mente consentiat, eique obedienter, tanquam principi suo adhæreat, nec stellæ nec Dæmones earum vim vllam aut potestatem in eam habent: Vnde oritur illud prouerbiũ: *Sapiens dominabitur astris*, &c. hoc est, qui menti & duci eius, vtpote quorum virtutes proprietatibus stellarum ac Dæmonum earundem præferuntur, gubernatur, ille astrorum & Dæmonum eorum actus atque influentias euitabit.

Cap. VII.

De mentis cum anima & spiritu medio in infimam mundi regionem descensu.

MEns diuina, potestate Archangeli munita, & vitalis animæ amictu, quæ suo quoque Genio custoditur, induta, omnibusque virtutibus æthereis ad vitæ conseruationem necessariis affluens (recepta scilicet *voluntate* à primo mobili, *actione* à firmamento seu octaua sphæra, *vi receptiua* à Saturno, *vi naturali* à Ioue, *vi irascibili* à Marte, *vi vitali* à Sole, *vi concupiscibili* à Venere, *vi phantastica* à Mercurio, & *vi vegetatiua*

tatiua à Luna) deorſum labitur in regionem elementarem, vbi, contra frigoris intenſi iniuriam ſe muniens, igneam aereamque naturam induit, priora ſua ætherea indumẽta tegumento elementari cooperiens ſimplici & tandem compoſito. Omnes igitur ibi dæmones, qui ſunt de ordine, & conditione Archangeli menti prædominantis, illi occurrunt obuiam & hilariter eam æthereis ſuis vehiculis inſidentem recipiunt, & ſtipant contra dæmonum contrariæ diſpoſitionis vexationes. Sed iam poterit hic ſuboriri quæſtio, *quomodo Dæmones iſti elementares referri poſſint ſeorſim ad quemlibet Dæmonem ſeptem Planetarum, cum ſint tantum quatuor elementa, de quibus Dæmones inferiores participant?* Cui quidem dubio breuiter *reſpondemus*, quod licet quatuor ſolummodo enumerentur elementa, hæc tamen quatuor commodiſſime ratione naturarum ſuarum ad ſeptem Planetarum diſpoſitiones referantur, & per conſequens quoque ad dæmones cuique ex Planetis conuenientes: Verbi gratia: *Saturnus* relationem habet cum terra, *Iupiter* vero & *Venus* cum aere, *Mars* cum igne, & *Sol* cum aere & igne, hoc eſt, cum ſuprema aeris portione igne accenſa. *Luna* cum aqua, & *Mercurius* cum
hiſce

hisce omnibus & ventis: Vnde facillimum erit inuenire, qualis dæmon elementaris in natiuitate dominium & curam habuerit ac potestatem in corpus nati. Qui tamen dæmon imperatur & regitur à mentis præside, non aliter, quam seruus à suo domino, & in recta ac sancta via instituitur, si anima media & eius dæmon mentem magis respiciāt, quam elementatum. Ex his igitur videmus, quod mens habeat suum ducem, qui est Archangelus, & anima media itidem suum, qui est Genius ac spiritus Olympicus, atque anima denique animalis seu sensitiua ex formaliori elementorum parte constituta suum quoque, qui cæteris & menti magis est aduersus, quatenus in materiæ multitudine magis submersus. Atq; hoc modo homo internus cōflatur, eiusque partium triū, ex tribus trium mundi cœlorum naturis deriuatarum, quælibet proprium suum Dæmonem possidet, & proinde, vti Deus supra Angelos, & Angeli supra stellas, ac stellæ tandem supra elementa dominium habent, ita quoque sequitur, quod Angeli cœli empyrei vim atque potestatem habeant, tum super stellas, tum super elementa & eorum Angelos.

Cap. VIII.

De modo acquirendi cognitionem & familiaritatem ſacri & ſupercœleſtis cuiuſque Dæmonis menti attributi.

IAmblicus duplicem fecit tractatũ de Dæmonibus: *vnum* ſcilicet ſacrum & Deificum qui Dæmonem à ſupernis cauſis inuocat atq; hic quidem exploratione vnius cuiuſque geniture non vtitur, ſed vniuerſalius ſuper naturam Dæmonem colit & curat; *alterum* artificioſum facit, qui Dæmonem à circuitibus inuocat, & in generatione verſatur, atque hic vnius cuiuſque genituram explorat, &c vti dictum eſt: Vnde; vt mihi videtur, tractatum primum intellexit de bono & ſupercœleſti Angelo menti proprio quẽ ſacrum alibi vocat, & ſecundum de Angelo ſeu Dæmone qui Genius appellatur, ſeu ſpiritus Olympicus; quem quidem *Porphyrius* ſummopere quærere aut inuenire exoptabat, credens, quod ſi quis figuram natiuitatis Dominumque figuræ cognoſceret, Dæmonem ſuum inueniret, per quem ſolueretur à fato natiuitatis. Contra quem *Iamblicus* diſputando aſſerit, ſacrum hominis Dæmonem

nonem non dari ab illa genesis figura, sed ab antiquiori & altiori principio, videlicet à diis superioribus, vnde videtur agnoscere, Dæmonem hominis principem profluere à loco altiori & eminentiori, quam est stellarum regio & proinde impossibile esse vt ad veram huius Archidæmonis cognitionem & familiaritatē perueniamus, aut scire eum possimus virtute Astrologiæ, aut scientia stellarum: Atque hoc idem quoque *Porphyrius* tādem post longas & assiduas lucubrationes agnoscere videtur loquendo in huiusmodi verba: *Impossibile* est, inquit, *figurā natiuitatis scire, & Dæmonem natiuitatis cognoscere; quoniam regulæ Astrologiæ sunt incomprehensibiles & incertæ.* Et nos dicimus, quod, licet comprehensibiles & certæ essent regulæ Astrologiæ, attamen non possemus exinde Dæmonem geniturę sacrum cognoscere, aut percipere, aut familiaritatem eius nobis acquirere, quoniam talis Dæmōn sacer gubernat astra; ita quidem, vt astrorum cognitio nequeat eum, aut naturam eius à priori detegere. Quibus igitur modis comparanda erit huius Dæmonis cognitio & familiaritas, cum cœlum & ipsæ stellæ, eius naturam, nomen & proprietatem nobis explicare non possint? Equidem si ad inferiora descen-

descenderimus, ibi inter elementa, quæ cœlestibus imperfectiora sunt, modum illum non inueniemus: Etenim elementorum in compositione humana impuritas est causa præcipua, vt Dæmonem supremum, medium & infimum ignoremus. Quid igitur faciendum erit, vt huius creaturæ sacræ & præstantissimi præsidis nostri cognitionem, familiaritatem, præsentiam, assistentiam & illuminationem obtineamus? Huic quæstioni ita respondere videtur *Iamblicus*: *Dæmon*, inquit ille, *per Astrologiam difficile reperitur, facile vero per diuinum vaticinium:* Et alibi: *Nō artibus humanis, sed diuinis proprium Dæmonem possumus inuenire:* Porro etiam dicit, *quod diuinum vaticinium possit docere naturam & effectum astrorum sine arte; & proprium cuiusque Dæmonem nato prædominantem manifestare*. Quid autem sit *vaticiniū*, superius ample explicauim9, videlicet, quod *sit spiritus diuini in animum hominis illapsio:* Nam solus numine diuino afflatus veram astrorum scientiam, & sui proprii Dæmonis societatem ac familiaritatem adipisci potest: Imo vero istius spiritus portio homini in eius natiuitate concessa, vti mihi quidem videtur, est quasi ipse Dæmon sacer quo regitur & gubernatur atque inspiratur mens huma-

umana: Nam *Iob* 33. 4. *Spiritus Dei fortis ecit hominem. Prouerb.* 16. 3. *omnesque eius vias perpendit, Sap.* 1. 7. *Is scientiam habet vo- is, Sap.* 7. 14. *& est thesaurus hominibus, qui unquam deficit, quo qui vtuntur, cum Deo ontrahunt amicitiam. Sap.* 7. 17. Hic sapien- iæ Spiritus dat cognitionem certam, facit- que vt homo cognoscat constitutionẽ mũ- li, & vim elementorum, principium, mediũ & finem temporum, solstitiorum mutatio- nes, & varietates temporum ac tempesta- um, anni circuitus, & stellarum situs, natu- as animalium, & animos seu iras bestia- um, ventorum & spirituum vires, & homi- num cogitationes atque adeo etiam sciat & ntelligat quæcunque occulta & manifesta, *Sap.* 7. 21. estque artifex omnium, qui do- cet sapientem, *Num.* 11. 25. & facit Prophe- as, *Exod.* 8. 3. & 31. 2. & 35. 30. à quo est o- mnis scientia: Nam *Ecclesiast.* 1. 17. Spiritus hic sapientiæ scientiam & cognitionem in- telligentiæ velut imbrem profundit, & glo- riam exaltat eorum, qui obtinent ipsam, *Prou.* 30. 1. quippe qui est scientia sanctorũ, *Sap.* 8. 4. qui scientiam Dei docet, eligitque opera illius, *Sap.* 72. est Spiritus intelligẽtiæ, sanctus, vnicus, simplex, multiplex, subtilis, modestus, disertus, mobilis, contaminatus, perspi-

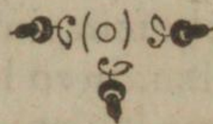
perſpicuus, certus, ſuauis, amans bonum, in-
noxius ſeu paſſionis expers, qui nihil vet[at]
benefacere, omnia proſpiciens, & qui cap[it]
omnes ſpiritus intelligibiles, &c. Atting[it]
vbique propter ſuam munditiem: nam va[-]
por eſt virtutis & potentiæ Dei, & emanati[o]
quędam ſeu fluxus ſincerus claritatis omni[-]
potentis Dei, adeoque nihil in eum incurr[it]
inquinamenti, candor ſeu ſplendor eſt luci[s]
æternæ, & ſpeculum maieſtatis Dei ſine ma-
cula, ac imago bonitatis eius, &, cum ſit v[-]
nus, poteſt tamen omnia, & permanens in ſe
omnia innouat, ac per nationes in ſanctas a-
nimas ſe transfert, amicos Dei & Prophetas
conſtituit: neminem enim diligit Deus, ni-
ſi eum, qui cum ſpiritu ſapientiæ habitat: Eſt
enim hic ſpecioſior Sole & ſupra omnem
diſpoſitionem ſtellarum: Luci comparatus
inuenitur prior: illi enim ſuccedit nox: Hic
igitur eſt Spiritus ille ſanctus, cuius illapſio-
ne & fruitione vaticinium comparatur; *Nu-
mer.* 11. 25. Hic eſt ille Spiritus Iehouæ, qui
fecit hominem, eſtque in homine mentis
diuinæ loco, *Iob.* 33. 4. Omnes eius vias per-
pendens, *Prou.* 16. 3. Quo Spiritu etiam Ie-
houa ſuos in principio ornauit cœlos, *Iob.*
26. 13. Patet itaque, quod maior vel minor
ſit huius ſpiritus portio in vno homine, quã
in alio

alio secundum donum diuinitus homini
ncessum: quæ quidē spiritus portio, quo-
am post & propter Adami lapsum in exi-
a duntaxat quantitate nobis relinquitur,
circo propter ingentem corporis opaci &
rrupti aggrauationem perspicue hominē
via sua dirigere non potest, secundum il-
d sæpius repetitum Sapientis. *Sapien. 9.15.*
orpus, quod corrumpitur, aggrauat animam,
terrena habitatio deprimit mentem multa
gitantem, & difficilia æstimamus, quæ in ter-
sunt, & quæ in conspectu sunt, inuenimus cū
bore, &c. Vnde necesse est, vt hæc Spiritus
uini scintilla, naturaliter nobis in natiui-
te insita, illuminetur ab alto per gratiam
misericordiam Iehouæ, iuxta sequentem
am Sapientis sententiam, quæ ita habet:
uæ autem in cœlis sunt, quis inuestigabit, nisi
dederis sapientiam, & miseris Spiritū tuum
nctum ab altissimis? &c. Nam flatu Spiritus
asi Iehouæ fiunt opera mirabilia, occulta
uelantur omnia miracula, superius allega-
præstantur ac perficiuntur, & cuiuslibet
ei cognitio comparatur, 2. *Samuel.* 22.16. A
piritu enim Dei nemo & nihil occultari
otest, *Psal.* 139.7. & *Sap.* 1. Sed iam conside-
mus, quomodo hæc Spiritus diuini scin-
lla, post lapsum Adami in nobis superstes,
queat

queat ſuo pari augeri & illuminari, & an De
ſoleat ex gratia ſua portionem Spiritus di
ſciplinæ in homines ſpiritus inopia labo
rantes, & corporis immundi mole turgẽtes
infundere, quo addiſcant ſcientiam Dei
Dicit Sapiens, *Sap.* 9. 10. quod *Deus ſapienti*
ſuam mittat è ſanctis cœlis, à throno, inquam
gloriæ ſuæ mittit illam homini, vt præſens ver
ſetur ſecum in labore, & cognoſcat, quid grat
ſit apud ipſum: Illa enim nouit atque intelligi
omnia: Præterea, *Sapient.* 9. 17. *Niſi Deu*
ſapientiam dediſſet, & miſiſſet Spiritum ſuum
ſanctum è locis altiſſimis, quis hominum no
uiſſet Dei conſilium? Sic enim correctæ ſun
eorum ſemitæ, qui in terra verſantur, & res
quæ placent Deo, edocti ſunt homines: N
vti *Sap.* 10. habetur, *Sapientia homines fue-*
runt ſeruati: Hæc enim conſeruauit Adam, &
potentiam dedit ei dominandi omnibus rebus
&c. Denique certum eſt (*Sap.* 9. 17.) quod
Spiritum ſuum ſanctum miſerit Iehoua
locis altiſſimis, vt daret ſapientiam homini-
bus, quo noſcerent conſilia eius: Et proin-
de, conſideratis illis, conſtat, Deum poſſe
ſcintillas mentis, in hominibus relictas, ita
illuminare Spiritu ſuo ab alto emiſſo, vt lu-
men iſtud diuinum quaſi vacans in corpore
opaco, & tenebris ſubmersũ illuſtretur Spi-
ritu

sibi simili seu pari, & Dominus ea ratio-
uadat super errores & tenebras, ita vt,
e incognita prius & occulta fuerunt ho-
ni ignorantia onerato, reddantur ei post-
dum, virtute affluentis & illabentis hu-
luminis sancti, cognita & manifesta: Hu-
Spiritus supercœlestis afflatu *Elizæus* e-
it è rustico admirabilis Propheta, stupē-
quæque miracula ad culmen & exitum
ducens: Huius illuminatione & illapsio-
in mentes Patriarcharum & Prophetarū
cæterorum diuino afflatu inspiratorum
i suum Dæmonem sacrum, & Archange-
n menti præsidentem de facie ad faciem
lerunt, verum eius nomen & proprie-
em cognouerunt, & amicitiam ac assi-
ntiam in omni opere ab eo habuerunt:
m Angeli, quos Propheta Regius appel-
filios Dei, magnopere gaudent ac dele-
ntur societate hominis inspirati, & lumi-
s sancti præsentiam in eo habitantem, ve-
menter affectant, quippe cui Spiritus in-
ligentiæ sanctus est vita, illuminatio &
tus, ita vt vbicunque Spiritus hic sanctus
luenter se & manifeste in homine exhi-
at, ibi etiam Angelus eius sacer se manife-
prodat, & ad tutelam, tam corporis,
am animæ paratus sit, quemadmodum in
multis

multis sacræ Scripturæ locis demonstra
Vnde liquet, quod vera Astrologiæ co
tio, & solus amicitiæ cum suo Dæmon
ero acquirendæ modus consistat in insp
tione diuina, vtpote cuius sancto affl
cuiusque rei scientiam, imo vero & ip
sapientiæ sacrosanctæ fundamenta vete
sibi comparauerunt. Quare hunc nost
libellum concludimus opinione *Iamb*
videlicet quod Dæmon cuiusque sacer
antiquiori & altiori principio, quam à s
lis & figura natiuitatis sit cognoscendus
quod tum Dæmonis huius natura, nom
& proprietas, tū etiam certissima circa s
las veritas per diuinum vaticinium, quo
sola Spiritus sancti missione & in homi
illapsione prouenit & contingit, habe
& recuperari possit.

FINIS.